

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek

NEJVYŠŠÍ SOUD

8/2021

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené zákonem, jejím vydavatelem je Nejvyšší soud. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazování rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Redakční rada:

Předseda:	JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
Místopředseda:	JUDr. Petr Šuk
Členové:	JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Václav Duda, JUDr. Roman Fiala, JUDr. František Púry, Ph.D., JUDr. Zdeněk Krčmář
Adresa redakce:	Nejvyšší soud, Burešova 20, 657 37 Brno tel.: +420 541 593 111, fax: +420 541 213 493 e-mail: podatelna@nsoud.cz

Ročník LXXIII, Index 47 301

Číslo 8/2021 vychází ~~31. 12. 2021~~

ISSN 0036-522X, EMK 1 200

Připomínková místa:

Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství

Vzor citace rozhodnutí uveřejněných ve Sbírce:

- stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015 (uveřejněné pod č. 1/2017 Sb. rozh. st.)
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 300/2010 (uveřejněný pod č. 32/2013 Sb. rozh. obč.);
nebo
- rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod č. 99/1995 Sb. rozh. tr.

Vzor citace rozhodnutí neuveřejněných ve Sbírce:

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 225/2012

Rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce jsou redakčně zpracovávána.

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech trestních

Čtení protokolu	č. 41
Dokazování	č. 41
Evropský zatýkací rozkaz	č. 42
Konzultant	č. 45
Normativní znaky skutkové podstaty	č. 45
Odborné vyjádření	č. 45
Omyl skutkový	č. 45
Podjatost	č. 45
Popis skutku	č. 45
Porušení chráněných průmyslových práv	č. 45
Porušení chráněných průmyslových práv	č. 45
Porušení práv k ochranné známce a jiným označením	č. 45
Porušení práv k ochranné známce a jiným označením,	
Porušení chráněných průmyslových práv	č. 45
Poškozený	č. 45
Tlumočník	č. 43
Vydání do ciziny	č. 43
Výpověď svědka	č. 41
Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií	č. 40
Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby	č. 44
Znalec	č. 45
Zneužití dítěte k výrobě pornografie	č. 40

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Incidenční spory (odporové spory)	č. 76
Incidenční spory	č. 77
Konkurs	č. 69
Kvittance (potvrzení o splnění dluhu) (o. z.)	č. 69
Náhrada škody	č. 74
Náhrada škody způsobená státem	č. 75
Náklady řízení	č. 76
Ochrana osobnosti	č. 72
Ochrana osobnosti	č. 73
Ochranné známky	č. 67
Odpovědnost státu za újmu	č. 68
Odpovědnost za vady	č. 71
Pohledávka přednostní	č. 76
Pohledávka přednostní	č. 77
Přechodná (intertemporální) ustanovení	č. 70
Předběžné uplatnění nároku na náhradu škody	č. 75
Překážka zahájeného řízení (litispendence)	č. 67
Příslušnost soudu mezinárodní	č. 67
Ručení	č. 70
Splnění dluhu	č. 69
Úschova	č. 77
Veřejná listina (o. z.)	č. 68
Zadostiučinění (satisfakce)	č. 72
Zajištění dluhu (o. z.)	č. 70
Záruka	č. 71
Zástavní právo	č. 69

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Č. 40

Č. 40

Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, Zneužití dítěte k výrobě pornografie

§ 192 odst. 3, § 193 odst. 1 tr. zákoníku

Jednočinný souběh přečinů výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 3 alinea první tr. zákoníku a zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku není vyloučen.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. 8 Tdo 271/2021, ECLI:CZ:NS:2021:8.TDO.271.2021.1)

Nejvyšší soud zamítl podle § 265j tr. ř. dovolání, které podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného M. V. proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 11. 2020, sp. zn. 1 To 98/2020, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 1 T 5/2020.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 28. 8. 2020, sp. zn. 1 T 5/2020, byl obviněný M. V. uznán vinným zločinem pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, 2 tr. zákoníku (v bodě 1.), pokračujícím zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku (v bodě 2.) a podle § 185 odst. 1, 3 písm. a) tr. zákoníku (v bodě 3.), pokračujícím přečinem výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku (v bodech 4., 5., 6.), a pokračujícím přečinem zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku (v bodech 4., 5.). Za to byl podle § 185 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání osmi let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku mu byl uložen trest propadnutí věci, a to věci ve výroku uvedených, podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu zaměstnání, povolání či funkcí spojených s výkonem práce s dětmi do 12 let věku v trvání deseti let. Podle § 99 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zákoníku mu bylo uloženo ochranné léčení sexuologické ve formě ústavní. Podle § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku bylo uloženo zabránění stolního počítače. Rovněž bylo rozhodnuto o náhradě škody.

2. Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 26. 11. 2020, sp. zn. 1 To 98/2020, z podnětu odvolání obviněného, státního zástupce podaného v neprospěch obviněného, a poškozených rozhodl tak, že na základě odvolání státní zástupkyně rozsudek soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. částečně zrušil, a to ve výroku o vině pod bodem 1., v celém výroku o trestu, výroku o náhradě škody ve vztahu k poškozené AAAAAA (pseudonym) a výroci o uložených ochranných opatřeních, a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že při stejném vymezení skutku pod bodem 1. obviněného uznal vinným trestným činem pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1, 2 tr. zák. (zákona č. 140/1961 Sb.).

3. Za tento trestný čin a dále za zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku (v bodech 2. a 3.), přečin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku (v bodech 4., 5., 6.) a přečin zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku (v bodech 4., 5.), ohledně nichž zůstal rozsudek nezměněn, odvolací soud odsoudil obviněného podle § 185 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 8 let, pro jehož výkon ho podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku mu uložil ve shodě s rozsudkem soudu prvního stupně trest propadnutí věci, dále podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu zaměstnání, povolání či funkcí spojených s výkonem práce s dětmi v trvání 10 let, podle § 99 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zákoníku mu uložil ochranné léčení sexuologické ve formě ústavní. Poškozenou AAAAAA odkázal podle § 229 odst. 1 tr. ř. s nárokem na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních. V ostatních výroci ponechal napadený rozsudek nezměněn.

4. Odvolání obviněného a poškozených AAAAA, BBBB (pseudonym) a CCCCC (pseudonym) jako nedůvodná podle § 256 tr. ř. zamítl.

5. Podle skutkových zjištění učiněných soudy nižších stupňů se obviněný uvedených trestných jednání dopustil tím, že

ad 1. přesně nezjištěného dne předcházejícího 31. 7. 2008 využil okamžiku, kdy byl sám s nezletilou AAAAA (dále jen „poškozená“), a v bytě v XY, v němž bydlel ve společné domácnosti s poškozenou, když o tuto společně s její matkou M. H., jejímž byl partnerem, pečoval, a užíval tudíž důvěry a respektu poškozené, přilehl v pokoji, jenž jinak s matkou poškozené obýval, do postele pod peřinu za poškozenou a této se nohou přes kalhotky dotýkal jejích genitálií a posléze tamtéž i po odhrnutí kalhotek, a to až do chvíle, než poškozená po počátečním překvapení projevila nesouhlas a odešla do svého pokoje,

ad 2. přesně nezjištěného dne v období od srpna 2018 do 11. 2. 2019 v ambulanci dětské rehabilitace, kde byl zaměstnán jako vedoucí fyzioterapeut, zneužil časového prostoru, který mu byl vyčleněn pro výkon jeho profese, tedy k fyzickému procvičování dětí s psychomotorickými potížemi, a nezletilé BBBB, trpící těž-

kou psychomotorickou retardací vylučující účinnou obranu, zasunul do análního otvoru prst a následně opakovaně i svůj ztopořený penis,

ad 3. přesně nezjištěného dne v období od února 2016 do 11. 2. 2019 v ambulanci dětské rehabilitace, kde byl zaměstnán jako vedoucí fyzioterapeut, zneužil časového prostoru, který mu byl vyčleněn pro výkon jeho profese, tedy k fyzickému procvičování dětí s psychomotorickými potížemi, a nezletilému CCCCC, trpícímu těžkou psychomotorickou retardací vylučující účinnou obranu rukou osahával jeho obnažený penis,

ad 4. přesně nezjištěného dne v období od srpna 2018 do 11. 2. 2019 v ambulanci dětské rehabilitace, kde byl zaměstnán jako vedoucí fyzioterapeut, zneužil časového prostoru, který mu byl vyčleněn pro výkon jeho profese, tedy k fyzickému procvičování dětí s psychomotorickými potížemi, a pořizoval fotografie z průběhu sexuálních aktivit, které s poškozenou BBBBB, prováděl způsobem popsaným pod bodem 2., a tyto měl nadále ve svém mobilním telefonu zn. Xiaomi Redmi 4 uložené až do dne 12. 2. 2019, kdy telefon vydal policejnímu orgánu,

ad 5. přesně nezjištěného dne v období od února 2016 do 11. 2. 2019 v ambulanci dětské rehabilitace, kde byl zaměstnán jako vedoucí fyzioterapeut, zneužil časového prostoru, který mu byl vyčleněn pro výkon jeho profese, tedy k fyzickému procvičování dětí s psychomotorickými potížemi, a pořizoval fotografie z průběhu sexuálních aktivit, které s poškozeným CCCCC, prováděl způsobem popsaným pod bodem 3., a tyto měl nadále ve svém mobilním telefonu zn. Xiaomi Redmi 4 uložené až do dne 12. 2. 2019, kdy telefon vydal policejnímu orgánu,

ad 6. v období nejméně od 7. 1. 2019 do 12. 2. 2019, jako majitel a jediný uživatel e-mailové schránky XY@XY.com uchovával v přílohách e-mailových zpráv v této e-mailové schránce průběžně 9 obrazových souborů zobrazujících neustanovené, zcela nebo částečně obnažené dívky, zjevně mladší 18 let, jednak v polohách skutečného či předstíraného pohlavního styku s dosud neustanoveným mužem a dále vyzývavě předvádějící svá intimní místa,

– v období nejméně od 13. 1. 2019 do 12. 2. 2019 jako majitel a jediný uživatel e-mailové schránky XY@XY.cz uchovával v přílohách e-mailových zpráv v této e-mailové schránce průběžně 7 obrazových souborů zobrazujících neustanovené, zcela nebo částečně obnažené dívky, zjevně mladší 18 let, vyzývavě předvádějící svá intimní místa,

– v přesně nezjištěném období až do 12. 2. 2019 jako majitel a jediný uživatel cloudového úložiště Google, ve spojitosti se svým účtem XY@gmail.com, přechovával na tomto úložišti 9 obrazových souborů zobrazujících neustanovené, zcela nahé dívky, zjevně mladší 18 let, vyzývavě předvádějící svá intimní místa,

– v období od přesně nezjištěného dne až do 12. 2. 2019 v místě svého bydliště v XY ve svém notebooku zn. Fujitsu Siemens A532 přechovával 8 obrazových souborů zobrazujících neustanovené, zcela nahé dívky, zjevně mladší 18 let, vyzývavě předvádějící svá intimní místa,

– v období od přesně nezjištěného dne až do 12. 2. 2019 přechovával ve stolním počítači nezjištěné značky, obsahující pevný disk zn. Patriot Blast Seriál ATA, který měl ve fyzioterapeutické ordinaci, nacházející se v Dětském rehabilitačním centru v XY, kde byl zaměstnán jako fyzioterapeut, 9 obrazových souborů zobrazujících neustanovené, zcela nahé dívky, zjevně mladší 18 let, vyzývavě předvádějící svá intimní místa.

II.

Dovolání

6. Proti uvedenému rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 11. 2020, sp. zn. 1 To 98/2020, podal nejvyšší státní zástupce (dále „státní zástupce“ nebo „dovatel“) v neprospěch obviněného M. V. dovolání, v němž odkázal na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., protože napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku popsaném v bodech 4. a 5. rozsudku soudu prvního stupně, které mělo být správně vedle přečinu podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku posouzeno namísto § 192 odst. 1 tr. zákoníku podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku. Soud prvního stupně i přes námitky státního zástupce v odvolání tento názor neakceptoval s tím, že jak § 192 odst. 3 tr. zákoníku, tak § 193 odst. 1 tr. zákoníku postihuje totožné jednání, a proto je souběh uvedených trestných činů vyloučen. Jednání obviněného pod body 4. a 5. proto soud nesprávně posoudil jako souběh přečinů výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku a zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku.

7. Uvedený názor soudu prvního soudu potvrdil i odvolací soud, jenž též tvrdil, že souběh trestných činů podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku a § 193 odst. 1 tr. zákoníku je vyloučen, neboť oba zahrnují tutéž trestnou činnost, kdy pachatel vyrobí pornografické dílo zobrazující dítě, avšak § 193 odst. 1 tr. zákoníku ji konkretizuje a přísněji postihuje. Podle odvolacího soudu § 193 odst. 1 tr. zákoníku postihuje jednání toho, kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla. Zahrnuje proto i samotnou výrobu, o které hovoří § 192 odst. 3 tr. zákoníku, i když k výrobě takového pornografického díla nemusí být vždy zneužito dítě. Za takové situace by bylo jednání pachatele právně kvalifikováno podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku. Jestliže však v projednávaném případě obviněný pornografické dílo vyrobil a zároveň k této výrobě zneužil dítě, je souběh uvedených trestných činů vyloučen, neboť oba zahrnují tutéž činnost, tedy to, že pachatel vyrobí pornografické dílo zobrazující dítě.

8. Nejvyšší státní zástupce tomuto názoru oponoval tím, že při původní výrobě dětské pornografie připadá v úvahu jednočinný souběh přečinů výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku a zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku (nejedná-li se o kořistění).

S odkazem na skutkovou podstatu trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku zdůraznil, že objektem je zde zájem společnosti na ochraně dětí před sexuálním zneužíváním a zájem na řádném mravním a citovém vývoji dětí, ale i svoboda rozhodování, objektem druhého zmíněného trestného činu zájem společnosti na ochraně mravního vývoje dětí a ochrana před jejich sexuálním zneužíváním. Byť se jeví objekty obou trestných činů shodně, ve skutečnosti tomu tak není. Trestný čin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 tr. zákoníku byl implementován do České právní úpravy na základě směrnice Evropského parlamentu Rady 2011/92/EU ze dne 13. 12. 2011 (někdy též uváděno pod číslem 2011/93/EU) o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii (touto směrnicí bylo nahrazeno rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV), z níž lze dovodit, že objektem trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 tr. zákoníku není ochrana dětí před jejich zneužíváním pro pornografické účely, ale zájem na ochraně morálních hodnot, spočívajících v odsuzování dětské pornografie. Je tomu tak minimálně proto, že podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku je do kategorie dětské pornografie zahrnováno nejen pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, ale rovněž dílo zobrazující či jinak využívající osobu, jež se pouze jeví být dítětem. Jestliže je tedy objektem trestného činu podle § 192 tr. zákoníku zájem na ochraně morálních hodnot, což lze dovodit z výše uvedené směrnice Evropského parlamentu, která našla odraz v § 192 tr. zákoníku, není jednočinný souběh trestných činů podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku a § 193 odst. 1 tr. zákoníku vyloučen tehdy, pokud pachatel zneužije skutečné dítě k vystupování v pornografickém díle, na jehož výrobě se zároveň sám podílí, jako je tomu právě v předkládané trestní věci.

9. Podle státního zástupce na přečin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 tr. zákoníku je třeba nahlížet v kontextu s příbuznými ustanoveními, a to § 191 tr. zákoníku o trestném činu šíření pornografie a § 193 tr. zákoníku o trestném činu zneužití dítěte k výrobě pornografie. Právě proto je primárním objektem trestného činu podle § 192 tr. zákoníku ochrana souvisejících celospolečenských morálních hodnot. Pod tyto hodnoty lze bezpochyby zahrnout i zájem společnosti omezit možnost opatrování a přechovávání dětské pornografie, a to zejména osobám s příslušnou sexuální deviací. Oproti přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku se důraznější ochrana příslušných zájmů pramenící z vyšší závažnosti dětské pornografie projevuje především tím, že se zákonodárce snaží postihnout vedle nabídky takřka veškerou poptávku a vůbec existenci daného druhu pornografie. Ochrana dětí před jejich sexuálním zneužíváním, která je také úzce spojena i s ochranou jejich mravního a tělesného vývoje, pak představuje spíše objekt sekundární, mimo jiné z toho důvodu, že je tento zájem výslovně chráněn především prostřednictvím úpravy zločinu zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 tr. zákoníku.

10. V posuzovaném případě z uvedených důvodů dovolatel neshledal podmínky pro vyloučení jednočinného souběhu, tak jako je tomu u souběhu trestných činů podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku a podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku, když jde o kořistění z pornografického díla. V takovém případě má přednost § 193 tr. zákoníku, který je přísnější. O takovou situaci se však v předkládané věci zjevně nejedná, když znak kořistění z pornografického díla nebyl obviněnému kladen za vinu.

11. Vadným shledal právní posouzení činů pod body 4. a 5. rozsudku nalézacího soudu, které mělo být kvalifikováno jako jednočinný souběh přečinů výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku a zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku, a proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř., za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř., zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 11. 2020, sp. zn. 1 To 98/2020, v tom rozsahu, v jakém jím zůstal nedotčen rozsudek soudu prvního stupně, jakož i ve výroku o trestu a v dalších výrocích, které mají v nedotčeném výroku o vině z rozsudku soudu prvního stupně svůj podklad, a všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a přikázal Vrchnímu soudu v Olomouci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

III.

Přípustnost dovolání

12. Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání je podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř. přípustné, podala ho včas (§ 265e odst. 1 tr. ř.) oprávněná osoba [§ 265d odst. 1 písm. a) tr. ř.] a že splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.).

IV.

Důvodnost dovolání

13. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Posoudí-li se obsah podaného dovolání, je zřejmé, že státní zástupce jím brojí výhradně proti nedostatkům v použité právní kvalifikaci, neboť vytýká chybně posouzený souběh přečinů podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku a § 193 odst. 1 tr. zákoníku, což koresponduje s podmínkami pro použití důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a proto Nejvyšší soud, když zjistil, že dovolání netrpí vadami, pro které by ho mohl podle § 265i odst. 1 tr. ř. odmítnout, v souladu s § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodu uvedených v dovo-

lání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné, avšak nejde o vadu, pro níž by bylo nutné přezkoumávaná rozhodnutí rušit, neboť i přesto mohla obstát.

14. Podle rozsudku soudu prvního stupně bylo jednání obviněného popsané pod body 4. a 5. posouzeno jako pokračující přečiny jednak jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku, a jednak zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku. Podle skutkových zjištění v bodě 4. obviněný v průběhu sexuálních aktivit popsanych v bodě 2. spočívajících v tom, že „nezletilý BBBBB, trpící těžkou psychomotorickou retardací vylučující účinnou obranu, zasunul do análního otvoru prst a následně opakovaně i svůj ztopořený penis“, pořídil fotografie této poškozené, které nadále přechovával ve svém mobilním telefonu až do jeho vydání policejnímu orgánu. V bodě 5. pořídil fotografie, které poté přechovával ve svém mobilním telefonu, o tom, jak v bodě 3. „nezletilému CCCCC, trpícímu těžkou psychomotorickou retardací vylučující účinnou obranu, rukou osahával jeho obnažený penis“.

15. Nejvyšší soud k právní kvalifikaci činu obviněného v bodech 4. a 5. jako přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku, o níž se v této věci zásadně jako nesprávné jedná, zjistil, že soud neuvedl podstatné právní úvahy, toliko zdůraznil, že činy nekvalifikoval podle požadavku státního zástupce podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku, „neboť se jedná v podstatě o totožnou činnost a přednost získává kvalifikace přísnější, tedy podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku, avšak pokud obviněný s vyrobením pornografickým dílem dále nakládal tak, že jej přechovával, pak jde o souběh přečinů podle § 192 odst. 1 a § 193 odst. 1 tr. zákoníku“. Odvolací soud se s tímto závěrem ztotožnil s poukazem na přílehavost použité právní kvalifikace soudem prvního stupně, která dopadá na veškeré jednání obviněného vymezené v uvedených bodech. Naopak posouzení těchto jednání podle názoru státního zástupce shledával neakceptovatelné, protože souběh trestných činů podle § 192 odst. 3 a § 193 odst. 1 tr. zákoníku je vyloučen.

16. Dovoláním tak byla nastíněna sporná otázka týkající se možnosti jednočinného souběhu trestných činů podle § 192 odst. 3 a § 192 odst. 1 tr. zákoníku a k ní je nejprve v obecné rovině vhodné uvést, že základním smyslem jednočinného souběhu trestných činů je vystihnout povahu a závažnost trestné činnosti pachatele (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 25/1964 Sb. rozh. tr.). Proto, aby bylo možné určit, zda je či není souběh uvedených trestných činů vyloučen, je třeba brát do úvahy, že pro posouzení otázek souvisejících se souběhem trestných činů je rozhodující vymezení pojmu „skutek“ a ujasnění si, kdy jde o jeden skutek a kdy o více skutků. Vícečinný souběh předpokládá více skutků (samostatných útoků) a každý z nich se posuzuje jako samostatný trestný čin. Naproti tomu při jednočinném souběhu jde o skutek jediný. Za jeden skutek, o který se jedná v posuzovaném případě, se v nauce i praxi považují všechny ty projevy vůle pachatele

navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním (k tomu srov. č. 8/1985 Sb. rozh. tr.).

17. Rovněž je třeba připomenout, že jednočinný souběh je vyloučen, jsou-li trestné činy navzájem v poměru speciality (*lex specialis derogat legi generali*), navzájem v poměru subsidiarity (*lex primaria derogat legi subsidiariae*), jde o tzv. faktickou konzumpci (*lex consumens derogat legi consumatae*), či o pokračování v trestném činu, trestný čin trvající a trestný čin hromadný.

18. Posoudí-li se uvedené trestné činy z hlediska jejich vzájemného poměru, platí, že přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku, u níž jde o třetí základní skutkovou podstatu (vedle dalších samostatných skutkových podstat podle § 192 odst. 1 a § 192 odst. 2 tr. zákoníku), se dopustí, kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem (alinea první), anebo kdo kořistí z takového pornografického díla (alinea druhá).

19. Přečinu podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo přiměje, zjedná, najme, zláká svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle.

20. Z povahy těchto dvou skutkových podstat plyne, že nejsou v poměru speciality, protože nejde o stav, kdy speciální skutková podstata má konkretizovány znaky oproti obecné skutkové podstatě, kde jsou tytéž znaky v obecnější poloze, nejde o skutkové podstaty kvalifikované a privilegované ve vztahu k základní skutkové podstatě ani složené. Nejedná se o vztah jedné skutkové podstaty obsahující obecné znaky vůči druhé skutkové podstatě, v níž jsou tyto obecné znaky konkretizovány, specifikovány. Skutková podstata podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku postihuje jiné jednání než skutková podstata podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku (srov. přiměřeně ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 173).

21. Objektem u přečinu podle § 192 tr. zákoníku ve vztahu ke všem třem jejím skutkovým podstatám je společný objekt, jímž je zájem na ochraně morálních hodnot před pornografií zobrazující děti nebo osoby jevící se jako děti (srov. směrnici Evropského parlamentu Rady 2011/93/EU ze dne 13. 12. 2011), což lze obecně vnímat jako zájem na ochraně mravního vývoje dětí a ochraně před jejich sexuálním zneužíváním, byť je tento objekt širší v tom, že poskytuje ochranu i osobám, které se jako děti jeví. Objektivní stránka trestného činu podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku záleží ve výrobě a/nebo šíření takové pornografie (potažmo v kořistění z této pornografie, které však není v projednávaném případě relevantní), je vyjádřena jednáním spočívajícím v tom, že pachatel vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje nebo uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří dětskou pornografii. Pachatelem může být

kdokoliv, tedy nemusí mít žádnou zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 1892). Jestliže by s ohledem na popsané skutkové okolnosti mohlo jít o znak „vyrobí“, výrobou se zde rozumí jakékoliv zhotovení tvrdé pornografie, aniž by šlo o průmyslovou výrobu, ani se nerozlišuje, zda jde o výrobu pro vlastní nebo cizí spotřebu. Ve smyslu článku 2 písm. c) Směrnice Evropského parlamentu Rady 2011/93/EU ze dne 13. 12. 2011 je dětskou pornografií jakýkoli materiál, který zobrazuje dítě, které se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání, jakékoli zobrazení pohlavních orgánů dítěte prvotně k sexuálnímu účelům, jakýkoli materiál, který zobrazuje osobu se vzhledem dítěte, která se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání, nebo každé zobrazení pohlavních orgánů osoby se vzhledem dítěte k prvotně sexuálnímu účelům, nebo realistické obrázky dítěte, které se účastní jednoznačně sexuálního jednání, nebo realistické obrázky pohlavních orgánů dítěte k prvotně sexuálnímu účelům. Pojmu vyrobí pornografické dílo, odpovídá mimo jiné i jednání pachatele, který vyfotí dítě, tj. pořídí fotografickým aparátem nebo mobilním telefonem fotografie, na kterých zachycuje průběh vlastní sexuální aktivity s dítětem obsahující některou z uvedených činností, protože tím, že tyto sexuální praktiky zaznamená, jejich vyfocením vytvoří pornografické dílo. Tak by tomu bylo, i kdyby takové sexuální praktiky s dítětem provozoval někdo jiný a pachatel by je na fotografickém přístroji zachytil na fotografii.

22. U trestného činu podle § 193 tr. zákoníku je pachatel postihován za zneužití dítěte k výrobě pornografie v případě, kdy zapojí dítě do výroby pornografického díla. Objektem je zde ochrana dětí před jejich sexuálním zneužíváním, chrání se jejich mravní vývoj a výchova a zdravý vývoj v oblasti sexuality. Objektivní stránka předpokládá, že pachatel přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle. Zvýšeně jsou chráněny děti proti zneužití k výrobě pornografického díla, poněvadž samotná výroba nemusí vždy zahrnovat zneužití takové osoby. Pachatelem může být též kdokoli (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 1898, 1893).

23. Z uvedeného srovnání obou trestných činů je zřejmé, že se neshodují jejich objekty a nejsou shodné ani v objektivní stránce, protože (až na alternativu „kořistění“) jednání, jímž se lze uvedených trestných činů dopustit, je rozdílné. Mezi oběma ustanoveními nelze shledávat poměr subsidiarity, neboť povaha a závažnost (společenská škodlivost) šíření díla zobrazujícího nebo jinak využívajícího dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, není lépe vystižena ustanovením, které postihuje jednání spočívající ve zneužití dítěte k výrobě pornografického díla.

24. Z tohoto srovnání plyne správnost názoru dovolatele, že jde o rozdílné objekty trestných činů podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku (zájem na ochraně morálních

hodnot, spočívajících v odsuzování dětské pornografie) a § 193 odst. 1 tr. zákoníku (zájem společnosti na ochraně dětí před sexuálním zneužíváním a zájem na řádném mravním a citovém vývoji dětí, ale i svoboda rozhodování), a tedy zneužije-li pachatel skutečně dítě k vystupování v pornografickém díle, na jehož výrobě se zároveň sám podílí, jako je tomu v posuzované trestní věci, mohou být oba trestné činy spáchány v jednočinném souběhu, protože jde o odlišné objekty i objektivní stránku (shodný názor též ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1575). Bude tomu tak zřejmě v případě alternativy uvedené v § 192 odst. 3 alinea první tr. zákoníku (vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo), protože tato jednání jsou odlišná od těch, která jsou uvedena v § 193 odst. 1 tr. zákoníku (přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díle). Jinak tomu však bude u alinea druhé § 192 odst. 3 tr. zákoníku, u níž objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel „kořistí“ z takového pornografického díla, a je stanoven trestní sazbou odnětí svobody od šesti měsíců až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci. U trestného činu podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku spočívá jednání v tom, že pachatel „kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle“, a lze uložit jen trest odnětí svobody na jeden rok až pět let, z čehož plyne, že jde o vztah subsidiárního a primárního ustanovení, kde má přednost, jde-li o kořistění, § 193 tr. zákoníku, který je přísnější (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 1901). Z tohoto důvodu je jednočinný souběh u § 192 odst. 3 alinea druhá tr. zákoníku a 193 odst. 1 tr. zákoníku vyloučen.

25. Nejvyšší soud z uvedených důvodů uzavřel, že jednočinný souběh přečinů výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 3 alinea první tr. zákoníku a zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku není vyloučen.

26. Se zřetelem na takto učiněný právní závěr ohledně obou srovnávaných trestných činů bylo možné přisvědčit dovolání nejvyššího státního zástupce, že soudy měly jednání obviněného popsané v bodech 4. a 5. výroku o vině správně kvalifikovat vedle přečinu podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku i jako přečin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 3 alinea první tr. zákoníku, protože jeho použití nebránilo to, že by byl jejich jednočinný souběh, jak tvrdily soudy nižších stupňů, vyloučen. V tomto směru tedy dovolací námitky nejvyššího státního zástupce byly důvodné.

27. Nejvyšší soud, přestože shledal, že je dovolání nejvyššího státního zástupce podle shora vyjádřených závěrů opodstatněné, a bylo by možné u skutků pod body 4. a 5. namísto přečinu podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku, který pro uvedené jednání obviněného soudy nižších stupňů užily, použít přísnější právní kvalifikaci

podle § 192 odst. 3 alinea první tr. zákoníku, neshledal pro takový postup rozumné důvody, protože pokud soudy uvedené činy obviněného v souladu s názorem dovolatele neposoudily, nelze uvedenou vadu považovat za důvod pro zásah do existence pravomocného rozhodnutí soudu a pro zrušení dovoláním napadeného rozhodnutí. Jedná se sice o výše rozvedenou nepřesnost v právním posouzení představovanou nahrazením základní (§ 192 odst. 1 tr. zákoníku podle soudu prvního a druhého stupně) kvalifikovanou skutkovou podstatou (§ 192 odst. 3 tr. zákoníku), která však při uvážení významu a podstaty takto zjištěného nedostatku by nevedla k žádným změnám ve výsledném postavení obviněného.

Č. 41

Č. 41

Výpověď svědka, Dokazování, Čtení protokolu
§ 211 odst. 2 písm. a) tr. ř.

Pro závěr, že jde o nezvěstnou osobu ve smyslu § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř., není nutné, aby bylo vydáno rozhodnutí podle § 66 o. z., podle něhož může soud za nezvěstného prohlásit svéprávného člověka, který opustil své bydliště, nepodal o sobě zprávu a není o něm známo, kde se zdržuje. Postačí, že orgány činné v trestním řízení po takové osobě bezvýsledně pátraly nebo se bezvýsledně pokusily o provedení jejího výslechu, a zároveň bylo zjištěno, že opustila své bydliště, nepodala o sobě zprávu a není známo, kde se zdržuje.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2021, sp. zn. 8 Tdo 246/2021, ECLI:CZ:NS:2021:8.TDO.246.2021.1)

Nejvyšší soud odmítl jako zjevně neopodstatněné dovolání obviněného T. U. proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 27. 10. 2020, sp. zn. 13 To 240/2020, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Mělniku pod sp. zn. 1 T 65/2020.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Mělniku ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 1 T 65/2020, byl obviněný T. U. uznán vinným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se dopustil tím, že dne 2. 4. 2020 v době od 06:50 hodin do 06:55 hodin na stezce u prvního železničního tunelu v XY bez varování udeřil pěstí do levé tváře poškozeného K. K., který po této ráně otřesený upadl na zem a následně mu sdělil, ať se nezvedá, nebo ho dokoře a donutil ho k vydání finanční hotovosti ve výši 470 Kč a mobilního telefonu černé barvy v červeném plastovém závěracím obalu s náhradní baterií zn. Microsoft s procesorem Windows nezjištěného typu a výrobního čísla v hodnotě 2 000 Kč bez SIM karty, kterou dovolil poškozenému před vydáním vyjmout.
2. Za uvedený zločin byl obviněný odsouzen podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 36 měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou.

3. Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací rozsudkem ze dne 27. 10. 2020, sp. zn. 13 To 240/2020, z podnětu odvolání obviněného podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. částečně zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. nově rozhodl tak, že odsoudil obviněného podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 2 roků, pro jehož výkon ho podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou.

II. Dovolání

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce s odkazem na důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dovolání, jímž vytýkal procesní pochybení, extrémní nesoulad skutkových zjištění s provedenými důkazy a poukazoval na nesprávné hmotně právní posouzení činu kladeného mu za vinu.

5. Obviněný především tvrdil, že soudy dostatečně neobjasnily čin, jímž byl uznán vinným, a že pro závěr o tom, že jej spáchal, vycházely pouze z jednoho důkazu, a to z výpovědi poškozeného K. K. Poukazoval na to, že postup, jakým byla jeho výpověď přečtena, nebyl v souladu s trestním řádem. Poškozený vypovídal v postavení svědka pouze jednou v přípravném řízení, o čemž svědčí protokol ze dne 11. 5. 2020, který byl při hlavním líčení namísto výsledku svědka přečten v rozporu s § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř., neboť soud nezajistil, aby byl tento poškozený hledán na všech jemu známých formálních adresách, zejména pak ve stanovém městečku u XY stezky a v charitě v XY. Důsledkem bylo, že se poškozený k výsledku nedostavil. Z tohoto důvodu nemohla být naplněna podmínka jeho nedostupnosti, neboť soudu prvního stupně muselo být zřejmé, že se svědek pohybuje i v okolí těchto míst, nicméně postupoval čistě formalisticky a ve skutečnosti se mu ani nesnažil doručit předvolání k hlavnímu líčení. Odvolací soud tento postup soudu prvního stupně nedůvodně označil i přes uvedené vady správným.

III. Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

7. Důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je možné použít, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném

hmotně právním posouzení. Prostřednictvím tohoto dovolacího důvodu lze namítat zásadně vady právní povahy, tedy to, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným.

č. 41

IV.

Důvodnost dovolání

8. Nejvyšší soud poté, co z důvodů v rozhodnutí podrobně rozvedených uzavřel, že nižšími soudy zjištěné skutečnosti jsou dostatečným podkladem pro závěr, že obviněný uvedeným jednáním naplnil po všech stránkách znaky zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, se zabýval výše citovanou procesní námitkou obviněného ohledně nepoužitelnosti výpovědi poškozeného.

9. Obviněnému nebylo možné přisvědčit ani v té části dovolání, v níž mimo jiné namítal, že soudy pochybily, jestliže výpověď poškozeného z přípravného řízení přečetly podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř.

10. Poškozený byl poprvé vyslechnut v postavení svědka dne 11. 5. 2020, a to za přítomnosti obhájce obviněného.

11. Výhrada obviněného zaměřená proti tomu, že protokol o výpovědi poškozeného učiněné v pozici svědka v přípravném řízení byl v řízení před soudem pouze přečten, je sice námitkou, která by mohla mít, pokud by bylo prokázáno, že v uvedeném postupu soudy pochybily, dopad na případnou nepoužitelnost tohoto důkazu, a případně i porušení pravidel spravedlivého procesu, ale takovou vadu Nejvyšší soud nezjistil.

12. Podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. se protokol o výpovědi spoluobžalovaného nebo svědka přečte také tehdy, byl-li výslech proveden způsobem odpovídajícím ustanovením trestního řádu a taková osoba zemřela nebo se stala nezvěstnou, pro dlouhodobý pobyt v cizině nedosažitelnou, nebo onemocněla chorobou, která natrvalo nebo po dohlednou dobu znemožňuje její výslech. V přezkoumávaném případě soudy dospěly k závěru, že protokol o výpovědi bylo možné přečíst s ohledem na alternativu nezvěstného poškozeného. Nutné je podotknout, že musejí být současně splněny obě podmínky, a to jak provedení výslechu způsobem odpovídajícím ustanovením trestního řádu, tak i objasnění nezvěstnosti svědka, čemuž soudy dostály.

13. K výpovědi svědka K. K. z přípravného řízení je třeba ve smyslu § 211 odst. 2 tr. ř. uvést, že byl policejním orgánem vyslechnut po jeho řádném poučení dne 11. 5. 2020, za přítomnosti obhájce obviněného, který se od počátku účastnil tohoto výslechu a měl možnost klást svědkovi dotazy. Obviněný i obhájce u hlavního líčení, kdy byl uvedený postup podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. realizován, žádné výhrady nevznesli. Je tak nesporné, že obviněnému nebo obhájci byla v průběhu trestního řízení alespoň jednou dána možnost, aby mohl

tomuto svědkovi klást otázky, čímž byl respektován požadavek článku 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (srov. rozhodnutí č. 16/2016 Sb. rozh. tr.). Rovněž je vhodné uvést, že při hlavním líčení, kdy byl protokol o výpovědi tohoto svědka podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. přečten, měl po jeho přečtení obhájce možnost se s obviněným poradit a obviněný byl následně soudem opětovně vyslechnut.

č. 41

14. V těchto souvislostech je vhodné upozornit na názor zastávaný Evropským soudem pro lidská práva (dále jako „ESLP“) ve vztahu k případům, kdy provedení výslechu svědka, který vypovídal v přípravném řízení, může představovat obtíže, které mohou být buď překonatelné (např. pobyt svědka není znám), nebo nepřekonatelné (např. svědek objektivně není schopen vypovídat). ESLP upozornil, že s ohledem na zvláštní význam respektování práv obhajoby v trestním řízení nelze odepřít obviněnému právo, které mu zaručuje čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy, s odkazem na skutečnost, že podle vnitrostátního práva je přípustné pro rozhodnutí o oprávněnosti obvinění použít prohlášení učiněná před soudním projednáním případu osobami, které nelze v řízení před soudem znovu vyslechnout (viz rozsudek ESLP ve věci Fausciana proti Itálii ze dne 1. 4. 2004, stížnost č. 4541/02). ESLP pro tyto případy stanovil, že práva obhajoby jsou omezena v míře neslučitelné s požadavky článku 6 Úmluvy, jestliže je odsouzení založeno výlučně nebo v určující míře na výpovědi svědka, kterého obviněný neměl možnost vyslechnout nebo nechat vyslechnout ani v přípravném řízení, ani před soudem. Článek 6 Úmluvy tak dovoluje soudům založit odsouzení na výpovědi svědka, který vypovídal proti obviněnému a kterého obviněný nebo jeho obhájce neměli možnost v žádné fázi řízení vyslechnout, pouze za splnění následujících podmínek: zaprvé, jestliže skutečnost, že svědek nebyl s obviněným konfrontován, je důsledkem nemožnosti svědka najít, kdy musí být zjištěno, že příslušné orgány po něm aktivně pátraly, aby takovou konfrontaci umožnily; a zadruhé, sporná výpověď nemůže v žádném případě představovat jediný důkaz, na němž spočívá odsouzení. Pokud však měl obviněný možnost v přípravném řízení svědka vyslechnout, mělo by platit, že tato skutečnost již činí bezpředmětným zkoumání, zda orgány činné v trestním řízení vyvinuly opravdovou snahu o zajištění účasti svědka na jednání soudu či zda bylo odsouzení stěžovatele založeno výlučně na výpovědi tohoto svědka z přípravného řízení. [viz rozsudky ESLP ve věcech Rachdad proti Francii ze dne 13. 11. 2003, stížnost č. 71846/01, § 23–24; a Zentar proti Francii rozsudek ze dne 13. 4. 2006, stížnost č. 17902/02, § 26]. Výše uvedený princip je totiž zcela zřejmě formulován tak, že zkoumání těchto dvou dodatečných podmínek se uplatní pouze v těch případech, kdy obviněný ani jeho právní zástupce neměli možnost dotyčného svědka v žádné fázi řízení vyslechnout. Ostatně z judikatury nevyplývá žádné obecné právo znovu v řízení před soudem vyslechnout svědky, které již obhajoba měla možnost vyslechnout

(viz KMEC, J., KOSARĚ, D., a kol. Evropská úmluva o lidských právech. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 818 a 819).

č. 41

15. V přezkoumávané věci tudíž bylo nutné zkoumat, zda byly dodrženy všechny procesní zásady tak, aby nejen formálně, ale i fakticky, soud zajistil aktivní vedení obhajoby obviněného, v rámci níž je právem obviněného zpochybňovat důkazy, jež jsou schopny ovlivnit rozhodnutí soudu o jeho vině (viz nález pléna Ústavního soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/13, uveřejněn pod č. 175 ve sv. 71 Sb. nál. a usn. ÚS ČR). Ze spisového materiálu v nyní posuzované trestní věci vyplynulo, že byt' byl poškozený K. K. v rámci trestního řízení vyslechnut procesně použitelným způsobem pouze jednou, a to v přípravném řízení, stalo se tak za účasti obhájce obviněného a při plném respektu k právu na obhajobu obviněného, neboť obhájce měl možnost tvrzení poškozeného zpochybňovat a klást mu dotazy. Stejně tak po provedení této výpovědi jako důkazu u hlavního líčení bylo umožněno obviněnému, aby se ke skutečnostem z ní plynoucím vyjádřil a zpochybnil je. S ohledem na uvedená zjištění tak lze konstatovat, že v daných souvislostech byla splněna podmínka, že výslech musí být proveden odpovídajícím způsobem.

16. Brojil-li obviněný proti závěru, že podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. bylo naplněno kritérium, že poškozený K. K. byl v době konání hlavního líčení nezvěstný, tak s výhradami obviněného nelze souhlasit.

17. Podle § 66 o. z. soud může prohlásit za nezvěstného svéprávného člověka, který opustil své bydliště, nepodal o sobě zprávu a není o něm známo, kde se zdržuje. Soud uvede v rozhodnutí den, kdy nastaly účinky prohlášení nezvěstnosti. Pro potřeby trestního řízení však podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. není třeba, aby bylo o tom, že osoba, jíž se týká protokol o jejím výslechu, který má být přečten, je nezvěstná, rozhodnuto soudem ve smyslu § 66 a násl. o. z. Postačí, že výsledky šetření orgánů činných v trestním řízení bylo prokázáno, že po takové osobě bezvýsledně, pátraly nebo se bezvýsledně o provedení takového výslechu pokoušely a že svědek opustil své bydliště, nepodal o sobě zprávu a není o něm těmto orgánům známo, kde se zdržuje, tedy že není znám jeho pobyt (obdobně viz DRAŠTÍK, A., FREMR, R. a kol. Trestní řád. Komentář k § 211. Praha: Wolters Kluwer, 2017, dostupný v právním informačním systému ASPI).

18. Podle obsahu spisu i výpovědi poškozeného K. K. je zřejmé, že i v posuzované věci bylo nutné postupovat ve vztahu k nezvěstnosti poškozeného operativně, neboť jde o osobu, která žije jako tzv. bezdomovec. Soud prvního stupně se jej marně snažil k hlavnímu líčení předvolat. Jednak na den 20. 7. 2020 s pokynem, aby byla adresa poškozeného telefonicky ověřena, a jinak bylo předvolání doručeno na všechny adresy, a podruhé na den 9. 9. 2020, kdy mu mělo být předvolání doručeno na adresu trvalého pobytu, adresu zaměstnavatele a adresu, kterou uvedl jako doručovací. Tyto pokyny soud opíral o podklady ve spisovém materiálu. Vycházel z toho, že poškozený sice poprvé uvedl adresu pro doručování „Farní

charita XY“, avšak tuto informaci o měsíc později změnil při výsledku dne 11. 5. 2020, kdy uvedl jako doručovací adresu „ul. XY, pošta“ a rovněž sdělil, že je zaměstnán u společnosti S., XY. Soud na tyto adresy poškozeného obeslal, avšak ze všech se zásilky vrátily s tím, že se mu nepodařilo doručit. Soud prvního stupně se proto snažil doručit předvolání i prostřednictvím policejního orgánu, o čemž svědčí záznamy ve spisu, avšak opět bezúspěšně se sdělením, že se poškozený na adrese trvalého pobytu už několik let nezdržuje a policii se nepodařilo zjistit, kde by mohl pobývat. Z policejního záznamu ze dne 7. 8. 2020 je patrné, že svědek K. K. v období června 2020 u společnosti S. skutečně pracoval, ale v době, kdy mu bylo doručováno, se zde již nevyskytoval. Podle protokolu z hlavního líčení ze dne 9. 9. 2020 se soud prvního stupně snažil poškozeného kontaktovat též prostřednictvím jeho telefonu a dotázal se obhájce, státního zástupce i obviněného, zda neví, kde se poškozený nachází, avšak ti mu nebyli schopni k místu jeho aktuálního pobytu sdělit jakékoli informace.

19. Z těchto skutečností plyne snaha soudů dostát své povinnosti a předvolat poškozeného k hlavnímu líčení a osobně jej vyslechnout. Respektovaly, že ve smyslu § 45a tr. ř. veškeré písemnosti určené poškozenému se doručují na adresu, kterou poškozený uvede. Poškozený neměl zmocněnce a úkon, o který šlo, mohl provést jen osobně. Soud důvodně vycházel z poznatků, které poškozený uváděl v doručovací adrese a zasílal mu na adresu nejpozději poškozeným výslovně určenou pro doručování (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 549 a 550). Soud však po poškozeném pátral i nad jejích rámec, protože ho obesílal i do místa jeho posledního pracoviště a rovněž i prostřednictvím policie. Teprve tehdy, když všechny tyto pokusy o doručení a též o zjištění, kde se poškozený aktuálně nachází, byly zcela marné, dospěl k závěru, že je nezvěstný. Stávající místo pobytu poškozeného se tudíž nezjistilo, a nadto šlo o osobu bez domova, u které je dán předpoklad, že místa, na nichž pobývá, bude často měnit, k čemuž také podle učiněných zjištění došlo.

20. Soud prvního stupně splnil i druhou z podmínek stanovených v § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř., a lze učinit závěr, že dostál všem svým procesním povinnostem. Byly dány zákonné předpoklady pro to, aby protokol o výpovědi poškozeného K. K. při hlavním líčení přečetl, a proto na jejím základě mohl učinit i odpovídající skutkové a právní závěry. Lze jen dodat, že uvedeným postupem nedošlo k porušení práva obviněného na spravedlivý proces ve smyslu článku 6 odst. 3 Úmluvy.

Č. 42

č. 42

Evropský zatýkácí rozkaz
§ 209 odst. 1, 3 z. m. j. s.

Lhůta 60 dnů uvedená v § 209 odst. 1 z. m. j. s. je pořádková, nikoliv prekluzivní. S jejím nedodržením není spojen zánik povinnosti vykonávajícího státu rozhodnout o požadavku obsaženém v evropském zatýkáčím rozkaze a není ani důvodem pro propuštění zadržené osoby z předběžné vazby na svobodu. Pokud soud nedodrží tuto lhůtu, je povinen podle § 209 odst. 3 z. m. j. s. informovat o této skutečnosti a o důvodech, pro které lhůta nebyla dodržena, příslušný orgán vyžadujícího státu a Eurojust.

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 8. 2020, sp. zn. 14 To 97/2020, ECLI:CZ:VSPH:2020:14.TO.97.2020.1)

Vrchní soud v Praze zamítl jako nedůvodnou stížnost vyžádané osoby proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 7. 2020, č. j. 1 Nt 16/2020-140.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 7. 2020, sp. zn. 1 Nt 16/2020, bylo rozhodnuto, že podle § 205 odst. 1 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ve zkratce „z. m. j. s.“) vyžádaný E. B. se předává na základě evropského zatýkáčeho rozkazu vydaného Státním zastupitelstvím ve Vídni dne 27. 1. 2020, sp. zn. 39 St 230/19d, do Rakouské republiky k trestnímu stíhání pro trestný čin organizované krádeže spáchané vloupáním a živnostenským způsobem podle § 127, § 129 odst. 2, § 130 odst. 3 a § 15 rakouského trestního zákoníku.
2. Dalším výrokem shora uvedeného usnesení bylo rozhodnuto, že podle § 206 odst. 1 z. m. j. s. se předběžná vazba vyžádaného E. B. přeměňuje na vazbu předávací.
3. Podle odůvodnění citovaného usnesení Krajský soud v Plzni na základě důkazů provedených ve veřejném zasedání neshledal, že by předání k trestnímu stíhání bránila některá z překážek uvedených v § 205 odst. 2 z. m. j. s. Výrok o přeměně předběžné vazby na vazbu předávací obligatorně navazuje na výrok o předání.

II. Stížnost

4. Proti zmíněnému usnesení krajského soudu podal vyžádaný ihned po jeho vyhlášení stížnost, kterou následně odůvodnil tak, že mu usnesení nebylo doručeno v překladu do slovenského jazyka a soud podle jeho názoru nerozhodl ve stanovené lhůtě 60 dnů; z těchto důvodů měl být z předběžné vazby propuštěn.

č. 42

III. Důvodnost stížnosti

5. Vrchní soud v Praze na podkladě řádné a včas podané stížnosti přezkoumal oba výroky napadeného usnesení, jakož i řízení, které jeho vyhlášení předcházelo a jak vyplývá z dále uvedeného, neshledal stížnost důvodnou.

6. V řízení o návrhu státního zástupce na předání vyžádaného k trestnímu stíhání do Rakouska na základě zmíněného evropského zatýkacího rozkazu a přeměnu předběžné vazby ve vazbu předávací postupoval Krajský soud v Plzni v souladu se zákonem; veřejné zasedání se konalo za přítomnosti vyžádaného a ustanoveného obhájce a v jeho průběhu byla plně respektována práva vyžádaného, která má v rámci řízení o předání, včetně práva na obhajobu. Vyžádanému, který na rozdíl od předchozího vyjádření v přípravném řízení, že českému jazyku dobře rozumí, byl k jeho námitce, že naopak tímto jazykem nehovoří a nezná jej, ustanoven tlumočník do a ze slovenštiny a dokonce mu byl do tohoto jazyka přeložen i zmíněný návrh státního zástupce. S pomocí tlumočníka se tak mohl vyžádaný k návrhu na rozhodnutí o předání do Rakouska vyjádřit, stejně jako mohl uplatnit námitky k prováděným důkazům, případně navrhopat provedení důkazů dalších. V řízení, které předcházelo vyhlášení usnesení napadeného stížností, nedošlo k žádné procesní vadě, která by mohla odůvodnit jeho zrušení.

7. Za takovou vadu nelze považovat ani výtku vyžádaného, že podle něj soud prvního stupně nerozhodl ve stanovené lhůtě 60 dnů, a proto soud neměl rozhodovat o předání a měl ho propustit z předběžné vazby na svobodu. Zmíněná lhůta je podle § 209 odst. 1 z. m. j. s. lhůtou pořádkovou, nikoliv preklusivní a s jejím nedodržením není spojen zánik povinnosti dožádaného státu rozhodnout o požadavku, obsaženém v evropském zatýkacím rozkazu. Je s tím spojen pouze následek uvedený v § 209 odst. 3 z. m. j. s. informovat o nedodržení lhůty příslušný orgán vyžadujícího státu a Eurojust. Pokud se v této souvislosti vyžádaný dovolává mezinárodních smluv, je třeba připomenout, že rámcové rozhodnutí Rady (EU) ze dne 13. 6. 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (č. 2002/584/SVV), které Česká republika implementovala do svého právního řádu právě zákonem o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve svém čl. 31 odst. 1 písm. a) nahrazuje ve vztazích mezi člen-

skými státy Evropské unie Evropskou úmluvu o vydávání ze dne 13. 12. 1957, její dodatkový protokol ze dne 15. 10. 1975 a druhý dodatkový protokol ze dne 17. 3. 1978. Podle čl. 17 odst. 3 uvedeného rámcového rozhodnutí je zmíněná lhůta 60 dnů rovněž zakotvena jako pořádková a s jejím nedodržením spojuje povinnost informovat justiční orgán vyžadujícího státu (povinnost informovat Eurojust nestanoví). V souvislosti s opakovanými žádostmi Krajského státního zastupitelství v Plzni o dodatkové informace bylo Státní zastupitelství ve Vídni informováno o nedodržení zmíněné lhůty.

8. Pochybení neshledal Vrchní soud v Praze rovněž po přezkoumání výroku napadeného usnesení o předání vyžádaného k trestnímu stíhání do vyžadujícího státu. Krajský soud se – jak je již shora zdůrazněno – podrobně zabýval podmínkami, za nichž lze podle § 205 odst. 2 a 5 z. m. j. s. rozhodnout o předání vyžádaného a neshledal žádnou překážku, která by tomu bránila. Na příslušnou pasáž odůvodnění napadeného usnesení lze pro stručnost odkázat. Konečně, ani vyžádaný nezpochybňuje, že předání je v souladu se shora uvedenými zákonnými ustanoveními. Jeho námitky proti návrhu na rozhodnutí o předání se zaměřily na to, že v době, kdy mělo být spácháno jedno z vloupání, se ještě nacházel ve výkonu trestu odnětí svobody na Slovensku, a tedy nemohl se osobně tohoto útoku zúčastnit. Krajský soud se v odůvodnění svého usnesení k této námitce vyjadřuje a k jeho argumentaci lze dodat, že vyžadující stát k tomu prostřednictvím Státního zastupitelství ve Vídni uvedl, že z tohoto napadení jsou jeho pachatelé usvědčováni dvěma svědky – jednak sousedkou, která bydlí naproti napadenému bytu, jednak osobou, která v tomto bytě bydlí. Je věcí dalšího dokazování, zda se zmíněného útoku a v uvedené době vyžádaný osobně zúčastnil. Záleží na orgánech činných v trestním řízení ve vyžadujícím státě, zda – s ohledem na další důkazy – a jak budou považovat za nutné ověřovat, zda zmíněný dílčí útok mohl spáchat vyžádaný ještě před rozhodnutím o podmíněném propuštění z předchozího výkonu trestu odnětí svobody. Podezření z jeho účasti na dalších vloupáních odůvodňují kamerové záznamy, daktyloskopické stopy nebo i stopy DNA.

9. K druhé námitce uvedené ve stížnosti vyžádaného lze jen stručně konstatovat, že překlad napadeného usnesení do slovenštiny byl vyžádanému doručen dne 12. 8. 2020 a od té doby měl vyžádaný dostatek času na závěry, k nimž dospěl krajský soud, případně dodatečně reagovat.

Č. 43

Vydání do ciziny, Tlumočník

§ 95 odst. 1 z. m. j. s., § 28 odst. 2 tr. ř.

Č. 43

Návrh státního zástupce učiněný podle § 95 odst. 1 z. m. j. s. zpravidla není třeba písemně přeložit osobě, jež má být podle návrhu vydána do ciziny, do jejího mateřského jazyka nebo do jazyka, o kterém uvede, že ho ovládá.

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 8. 2020, sp. zn. 14 To 90/2020, ECLI:CZ:VSPH:2020:14.TO.90.2020.1)

Vrchní soud v Praze zamítl jako nedůvodnou stížnost vyžádané osoby proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2020, č. j. Nt 402/2020-284.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2020, č. j. Nt 402/2020-284, bylo rozhodnuto, že podle § 95 odst. 1 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ve zkratce „z. m. j. s.“) je přípustné vydání vyžádané vystupující pod jmény Z. M. či Z. H. (dále též jen „vyžádaná“) k trestnímu stíhání do Spojených států amerických (dále též ve zkratce „USA“) pro trestný čin praní peněz spáchaný ve formě spiknutí podle článku 18, zákoníku USA, sekce 1956(h), kterého se měla dopustit jednáním uvedeným v zatýkacím rozkazu Okrskového soudu USA, severní okrsek státu Texas, divize Dallas, ze dne 31. 1. 2020, sp. zn. 3-20 MJ70-BG, a který spočívá v tom, že:

přibližně od ledna 2017 do prosince 2017 se jmenovaná vědomě a úmyslně spojila, spikla, sjednotila a shodla spolu s ostatními osobami známými a neznámými, aby převáděly a přenášely a pokoušely se převádět a přenášet finanční prostředky z místa ve Spojených státech amerických na místo mimo Spojené státy americké s úmyslem připravovat provádění konkrétní nezákonné činnosti, tj. podvodu prostřednictvím elektronického převodu, přičemž podle obvinění vzneseného porotou Okrskového soudu USA, severní okrsek státu Texas, divize Dallas ze dne 4. 2. 2020 jmenovaná a další osoby, včetně V. V.:

a) otevřeli a způsobili otevření vnitrostátních a zahraničních účtů typu *drop account* ovládaných osobami proplácejícími hotovost a tzv. peněžními mezky,

aby přijímali odcizené finanční prostředky v podobě elektronických převodů finančních prostředků z on-line bankovních účtů obětí,

b) najímali osoby, aby se staly tzv. peněžními mezkou a osobami proplácejícími hotovost,

c) způsobovali, aby tzv. peněžní mezkové zakládali falešné společnosti, otevírali si účty typu *drop account* a přijímali a převáděli odcizené finanční prostředky,

d) inzerovali služby proplácení hotovosti osobám kyberneticky činným na on-line fórech a jinými metodami,

e) komunikovali s jinými osobami proplácejícími hotovost na různých aplikacích pro zaslání zpráv,

f) převáděli a přenášeli odcizené finanční prostředky prostřednictvím jejich elektronických převodů a jiných prostředků z účtu ve Spojených státech amerických na účty mimo Spojené státy americké,

g) poskytovali informace ostatním spolupíklencům ohledně elektronických převodů finančních prostředků, jako o státu, obnosu, identifikačních znacích účtů, měně a datu, za účelem přijímání těchto odcizených finančních prostředků i procentních podílů pro osoby, které poskytovaly služby proplácení hotovosti,

h) udržovali výměnu informací o stavu převodu odcizených finančních prostředků s jinými osobami proplácejícími hotovost, zejména pokud tento převod byl iniciován a pokud odcizené finanční prostředky byly proplaceny v hotovosti nebo převedeny na jiné účty typu *drop account*, a

i) odebírali své procentní podíly z odcizených finančních prostředků a prali zbývající odcizené prostředky jako špinavé peníze ostatním spolupíklencům, zejména kyberneticky činným osobám,

příčemž na podporu spiknutí a společného plánu a za účelem dosažení svých cílů vyžádaná spolu s V. V. a dalšími nejmenovanými spíklenci, známými a i velké porotě neznámými iniciovali elektronické převody finančních prostředků bez povolení nebo obeznámení vlastníků účtů, konkrétně dne 11. 10. 2017 ke škodě společnosti B Commercial Bank CAA ve výši 149 000 USD, dne 16. 10. 2017 ke škodě A AmEx Foreign Exchange Service ve výši 148 620 USD, dne 20. 10. 2017 ke škodě Charles Schwab and Co. ve výši 50 000 a 19 000 USD, dne 26. 10. 2017 ke škodě Bank of America ve výši 33 200 USD a dne 13. 11. 2017 ke škodě Bank of America ve výši 77 000 USD.

2. Podle odůvodnění shora uvedeného usnesení Městský soud v Praze na základě provedeného dokazování dospěl k závěru, že neexistuje žádná zákonná překážka ve smyslu § 91 odst. 1 písm. a) až p) z. m. j. s., která by bránila vyslovení přípustnosti vydání.

II. Stížnost

č. 43

3. Proti citovanému usnesení podala vyžádaná ihned po jeho vyhlášení stížnost, kterou následně odůvodnila prostřednictvím svého obhájce. Namítla protiústavnost a protizákonnost napadeného usnesení, nesprávnost jeho výroku a porušení ustanovení o řízení, které napadenému usnesení předcházelo.

4. Vyžádaná ve své stížnosti namítla, že jí nebyl doručen návrh na rozhodnutí o přípustnosti vydání k trestnímu stíhání do Spojených států amerických v jejím rodném jazyce, kterým je ruský jazyk. Dále poukázala na to, že v zájmu zaručení spravedlivého procesu, zejména k zaručení práva na obhajobu, je ve smyslu základních práv a svobod a § 28 tr. ř. třeba, aby jí byly do ruského jazyka přeloženy veškeré písemnosti týkající se jejího řízení o vydání k trestnímu stíhání, tj. všechna rozhodnutí a jiné dokumenty o vazbě, žádost Ministerstva spravedlnosti USA o její vydání, znovu uvedla návrh na rozhodnutí o přípustnosti vydání, který tentokrát označila jako „žádost státní zástupkyně“. Od počátku říkala policii i státnímu zástupci, že chce překlady všeho do ruštiny jako do svého rodného jazyka, ale státní zástupkyně jí sdělila, že to bude do ukrajinštiny. Vyžádaná namítla, že rozhodnutí o vazbě ze dne 24. 4. 2020 jí bylo přeloženo do ukrajinštiny, a obdržela jen dva listy překladu.

5. Jak dále vyžádaná zdůraznila, dosud nebyla seznámena s dokumenty, na základě nichž je v předběžné vazbě. Již z protokolu o zadržení vyplývá, že jediný jazyk, který ovládá, je ruština. Dokument byl pouze v anglickém jazyce a nebylo možno ji s ním seznámit, protože překlad do českého jazyka, z něhož pak bylo tlumočeno do ruského jazyka, zcela chybí. V průběhu vazebního zasedání podle vyžádané nemohl navrhovatel (tím však byla státní zástupkyně) v souladu s § 28 odst. 4 tr. ř. řádně uplatnit právo na obhajobu. Měl být přibrán tlumočník do ruského jazyka a pokud se tak nestalo, bylo zasaženo podle vyžádané do základních zásad trestního řízení, a to vedením řízení v českém jazyce.

6. Vyžádaná rovněž uvedla, že dokládá svou žádost o udělení mezinárodní ochrany. K samotnému usnesení o přípustnosti vydání namítla, že je v rozporu s § 91 odst. 1 písm. c) z. m. j. s. S ohledem na údajnou výši škody by skutek byl podle českého práva posouzen jako podvod podle § 209 tr. zákoníku a protože vyžádaná je prvotrestaná, hrozil by jí podmíněný trest odnětí svobody nebo trest odnětí svobody kolem dolní hranice trestní sazby nebo pod ní. Naopak v USA mohou být tresty nepřiměřené a dosahovat 20 až 30 let. V žádosti cizího státu chybí údaje o hrozícím trestu, ačkoliv jsou zcela podstatné. Přitom návrh státního zastupitelství je při hodnocení této překážky velmi vážný.

7. Ze shora uvedených důvodů vyžádaná navrhla, aby bylo napadené usnesení zrušeno a aby byl návrh na vyslovení přípustnosti zamítnut. Vzhledem k tomu, že

neexistuje zákonný podklad, na základě kterého by měla být vyžádaná vydána, a proč by měla být ve vazbě, požádala, aby byla z vazby okamžitě propuštěna.

č. 43

8. Dne 17. 7. 2020 obhájce zaslal několik desítek stran psaných v ruském jazyce a bez jakékoliv autorizace s odůvodněním, že z tohoto textu vyplývá, jakému nebezpečí by byla vyžádaná ve vyžadujícím státě vystavena jako žena, navíc za pandemie koronaviru. Dále dne 21. 7. 2020 zaslala vyžádaná své vyjádření, v němž popisuje okolnosti svého zadržení, dosavadní průběh výkonu předběžné vazby a dovozuje, že došlo k porušení jejích práv zaručených v čl. 3, 8, 9, 10, 11 a 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. K vlastnímu předmětu extradičního řízení, tj. k žádosti USA o její vydání k trestnímu stíhání pro shora uvedený skutek, se stejně, tak jako po celou dobu trvání řízení, nevyjádřila.

III.**Důvodnost stížnosti**

9. Vrchní soud v Praze na základě řádně a včas podané stížnosti přezkoumal výrok napadeného usnesení, jakož i řízení, které jeho vyhlášení předcházelo, a s ohledem na dále uvedené neshledal stížnost důvodnou.

10. O návrhu státní zástupkyně, aby bylo vyhověno požadavku obsaženému v mezinárodním zatykači, rozhodoval Městský soud v Praze v souladu s § 95 odst. 1 z. m. j. s. ve veřejném zasedání. V jeho úvodu státní zástupkyně přednesla návrh na vyslovení přípustnosti vydání, který byl přítomnou tlumočnicí přetlumočen do ruského jazyka. Vyžádané bylo umožněno, aby se za přítomnosti svého obhájce a s pomocí tlumočnice z ruského jazyka k tomuto návrhu, stejně jako k prováděným důkazům, vyjádřila a uvedla vše, co pro posouzení důvodnosti uvedeného návrhu považovala za podstatné. Jestliže vyžádaná tohoto práva nevyužila, je jen jejím rozhodnutím, na které má právo a nic to nemění na skutečnosti, že soud respektoval práva vyžádané v extradičním řízení. Samotné řízení před Městským soudem v Praze, které předcházelo vyhlášení napadeného rozhodnutí, bylo provedeno v souladu se zákonem a netrpí žádnou vadou, pro niž by uvedené usnesení muselo být zrušeno.

11. Vrchní soud v Praze rovněž po přezkoumání výroku napadeného usnesení o přípustnosti vydání vyžádané k trestnímu stíhání do vyžadujícího státu nezjistil žádné pochybení. Městský soud se podrobně zabýval podmínkami, za nichž lze rozhodnout o přípustnosti vydání a po vyhodnocení provedených důkazů neshledal žádnou překážku, uvedenou v § 91 odst. 1 z. m. j. s., která by tomu bránila. Na příslušnou pasáž odůvodnění napadeného usnesení lze pro stručnost odkázat. Výhrady lze vznést pouze proti zjednodušujícímu závěru o právní kvalifikaci jednání popsaného v extradiční žádosti podle českého trestního zákoníku, jak je dále uvedeno. Toto dílčí pochybení ovšem nemá vliv na správnost výroku o přípustnosti vydání. Městský soud v Praze se v této souvislosti zabýval i otázkou, zda

z příloh extradiční žádosti předložených vyžadujícím státem je zřejmé, že rozhodnutí cizozemských orgánů, na jehož základě bylo v dožadujícím státě trestní stíhání proti vydávané osobě zahájeno, se opírají o určitý soubor důkazů, jimiž je podezření ze spáchání trestného činu rozumným způsobem odůvodněno a které by v případě, že by byla dána působnost českého trestního zákoníku, odůvodňovaly zahájení trestního stíhání i podle českého trestního řádu. Konečně, ani vyžádaná ve své stížnosti, až na dále uvedenou výjimku, nenamítá, že by vyslovení přípustnosti vydání bránila některá ze zmíněných překážek.

12. Zmíněná výjimka, jak je již výše uvedeno, se týká námitky, že v případě vydání bude vyžádaná vzhledem ke svému věku, osobním poměrům a závažnosti skutku, pro který se o vydání žádá, zřejmě nepřiměřeně postižena. V této souvislosti vyžádaná poukazuje zejména na rozdílné trestní sazby stanovené podle trestních předpisů obou dotčených států za jednání, pro které žádá o její vydání. Námitka se tedy ve skutečnosti netýká ani jejího věku, ani osobních poměrů, např. jejího zdravotního stavu, tedy hledisek uváděných v § 91 odst. 1 písm. c) z. m. j. s. Nebezpečí nepřiměřeného postihu ve smyslu tohoto ustanovení se odvíjí právě od zmíněných okolností, vážících se k vyžádané osobě, případně k závažnosti skutku, pro který se extradiční řízení vede. Je např. nepochybné, že osoba těžce invalidní, nebo mimořádně vysokého věku snáší výkon trestu podstatně obtížněji. Nepřiměřený postih, odůvodněný rozdílným systémem sankcí a jejich výměry v obou dotčených státech, by mohl přicházet v úvahu tehdy, pokud by sice byla splněna podmínka oboustranné trestnosti činu, ale dožádaný stát by na něj pohlížel jako na bagatelní kriminalitu, která se zpravidla ani nepostihuje nepodmíněným trestem odnětí svobody, a v dožadujícím státě by vyžádané osobě naopak hrozilo uložení drakonického trestu, který by zjevně odporoval mezinárodním úmluvám týkajícím se postihu určitých kategorií protiprávních činů. O takový případ však v dané věci nejde. Tvzení, že podle českého trestního zákoníku by přicházelo za zmíněný čin uložení podmíněného trestu odnětí svobody, dokonce pod dolní hranici trestní sazby odnětí svobody, je ničím nepodložená hypotetická úvaha. Především je sporné, zda podle českého trestního zákoníku by se jednání popsané ve výroku napadeného usnesení posuzovalo jen jako zločin podvodu. S ohledem na způsob spáchání činu a dané okolnosti přichází dále v úvahu i kvalifikace jako zločinu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 tr. zákoníku a neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 tr. zákoníku. Navíc by bylo třeba vzít v úvahu, že pachatelé jednali jako organizovaná zločinecká skupina, což má z hlediska § 108 odst. 1 tr. zákoníku dopad na další zvýšení trestní sazby. Z toho je zřejmé, že natolik diametrální rozdíl v postihu uvedené trestné činnosti, jak jej namítá ve stížnosti vyžádaná, ve skutečnosti neexistuje, stejně jako by nepřicházelo v úvahu jen symbolické výchovné potrestání.

13. Druhá námitka, kterou vyžádaná uplatnila ve své stížnosti, se týká porušení jejich práv na obhajobu, resp. obecně na spravedlivý proces, spočívající v tom, že veškeré listiny, ať již předané vyžadujícím státem, nebo doručené soudu v podobě návrhu státní zástupkyně na rozhodnutí o přípustnosti vydání, jí nebyly přeloženy do ruského jazyka. Pro posouzení důvodnosti uvedené námítky je třeba vyjít ze směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 20. 10. 2010 č. 2010/64/EU, o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení, která stanoví podmínky, za nichž se připouští, aby obviněnému byl poskytnut jen ústní překlad nebo ústní shrnutí obsahu podstatných dokumentů. Tento dokument, který obecně není bezprostředně aplikovatelný, ale předpokládá tzv. implementaci do právních řádů jednotlivých členských států, je zároveň dokumentem, z něhož při posuzování, zda došlo k porušení práva obviněných osob na tlumočení a překlad, vychází i Evropský soud pro lidská práva. Zmíněná směrnice ve svém čl. 3 ohledně překladů písemností stanoví, že členské státy zajistí, aby podezřelému nebo obviněnému, který nerozumí jazyku daného trestního řízení, byl v přiměřené lhůtě poskytnut písemný překlad všech dokumentů, které jsou podstatné pro zajištění toho, aby byl schopen uplatnit své právo na obhajobu, a pro zaručení spravedlivého řízení. Mezi ně zmíněná směrnice řadí veškerá rozhodnutí zbavující danou osobu svobody, obvinění či obžalobu a všechny rozsudky s tím, že příslušné orgány rozhodnou v jednotlivých případech, zda jsou podstatné i další dokumenty, a podezřelý nebo obviněný či jeho právní zástupce mohou za tímto účelem podat odůvodněný návrh. Tátáž směrnice naopak stanoví, že není třeba překládat ty části podstatných dokumentů, které nejsou důležité k tomu, aby se podezřelý nebo obviněný mohl seznámit s tím, co je mu kladeno za vinu. Namísto pořízení písemného překladu jako výjimku ze shora uvedených pravidel směrnice připouští, aby obviněnému byl poskytnut ústní překlad nebo ústní shrnutí obsahu podstatných dokumentů, pokud tímto překladem či shrnutím není dotčen spravedlivý průběh řízení. Zmíněná směrnice byla zákonem č. 105/2013 Sb. promítnuta do § 28 tr. ř. tak, že uvedené ustanovení bylo doplněno výčtem rozhodnutí, která je třeba za splnění dalších podmínek obviněnému přeložit. I když trestní řád v § 12 odst. 10 tr. ř. označuje za trestní řízení rovněž řízení podle zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, v souvislosti s jeho přijetím zmíněné ustanovení trestního řádu nedoznalo žádných změn. Při posuzování otázky, zda je třeba přetlumočit obsah některé z písemností v rámci extradičního řízení, je proto třeba postupovat podle § 28 odst. 4 tr. ř., podle kterého je nutno obviněnému písemně přeložit i písemnost neuvedenou v § 28 odst. 2 tr. ř., obsahujícím výčet rozhodnutí, resp. úkonů, které je třeba za splnění dalších podmínek překládat, je-li to zapotřebí pro zaručení spravedlivého procesu, zejména pro řádné uplatnění práva na obhajobu; namísto písemného překladu lze písemnost nebo její podstatný obsah přetlumočit.

14. V dané věci se ve stížnosti soudu prvního stupně vytýká, že nezajistil překlad návrhu státní zástupkyně učiněný podle § 95 odst. 1 z. m. j. s. Při posuzování nutnosti provedení překladu je třeba vyhodnotit, zda takový návrh je svým významem srovnatelný s rozhodnutími a dalšími úkony výslovně vypočtenými v § 28 odst. 2 tr. ř., zejména z hlediska významu takového návrhu pro zaručení spravedlivého procesu. Z nich nejbližším obdobným úkonem je podání obžaloby státním zástupcem. Na rozdíl od obžaloby podávané v rámci trestního stíhání zákon blíže nestanoví náležitosti takového návrhu, ale pouze konstatuje, že po ukončení předběžného šetření soud na návrh státního zástupce rozhodne, zda je vydání přípustné. Státní zástupce se tedy může omezit na jednoduché konstatování, že v rámci předběžného šetření neshledal žádnou překážku, která by bránila vydání, a proto navrhuje, aby soud rozhodl o jeho přípustnosti. Podstatné je dokazování vedené před soudem ve veřejném zasedání, v němž jsou provedeny jak důkazy shromážděné v rámci předběžného šetření, tak případně důkazy další, jejichž provedení považuje soud pro své rozhodnutí za významné. Příkladat stejnou váhu uvedenému návrhu státního zástupce, s nímž se obrací na soud, jako obžalobě podávané v trestním stíhání, případně jinému rozhodnutí vypočtenému v § 28 odst. 2 tr. ř., proto již s ohledem na jejich obsah není namístě. Vedle toho je nepochybné, že vyžádaná byla informována o tom, pro jaký skutek a s jakou právní kvalifikací se vyžadující stát domáhá jejího vydání. Minimálně měla možnost seznámit se s extradiční žádostí již ve vazebním zasedání dne 8. 2. 2020 nebo během výslechu při předběžném šetření dne 28. 4. 2020. Veřejné zasedání, v němž bylo vyhlášeno usnesení napadené stížností, se konalo za přítomnosti tlumočnice z a do jazyka ruského. Státní zástupkyně přednesený návrh na vyslovení přípustnosti vydání byl vydávaný k její žádosti přetlumočen a doslovně jí byly do ruského jazyka přetlumočeny i všechny listiny, kterými soud prováděl důkaz. Ohledně rozhodnutí o předběžné vazbě, učiněných v průběhu extradičního řízení, je třeba poukázat na to, že vyžádaná nepožádala o překlad usnesení ze dne 8. 2. 2020, jímž byla vzata do vazby. O případné změně svého stanoviska soud neinformovala a z tohoto důvodu nebyl pořizován rovněž překlad usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 3. 2020, sp. zn. 14 To 22/2020, jímž byla její stížnost proti usnesení o vzetí do předběžné vazby zamítnuta. Další usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. 4. 2020, sp. zn. Nt 402/2020, jímž byla zamítnuta žádost vyžádané o propuštění z předběžné vazby bez znalosti stanoviska vyžádané, přeloženo bylo, stejně jako usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 6. 2020, sp. zn. 14 To 52/2020, kterým byla stížnost vyžádané zamítnuta. V obou případech byla zmíněná usnesení překládána do ukrajinského jazyka s ohledem na státní občanství vyžádané a její prohlášení ze dne 28. 4. 2020, že oběma jazykům (ukrajinskému a ruskému) dobře rozumí. Když ve veřejném zasedání dne 22. 6. 2020 vyžádaná prohlásila, že žádá o tlumočení do ruského jazyka, bylo jí vyhověno. Do ruského jazyka byl pro vyžádanou pořízen i překlad napadeného usnesení,

č. 43

který jí byl doručen dne 10. 7. 2020. S ohledem na shora uvedené nepovažuje vrchní soud uvedenou výtku obsaženou v odůvodnění stížnosti za důvodnou. Vyžádaná byla za přítomnosti tlumočníka v dostatečném rozsahu ještě před konáním veřejného zasedání seznámena s obsahem extradiční žádosti, a pokud o to projevila zájem, byla jí rozhodnutí o vazbě rovněž překládána. Ve veřejném zasedání jí byl přetlumočen jak návrh státní zástupkyně na vyslovení přípustnosti vydání, tak jí byly přetlumočeny všechny listinné důkazy.

15. Na rozhodování o tom, zda je vydání vyžádané přípustné, nemá žádný vliv informace uvedená ve stížnosti, že vyžádaná v průběhu extradičního řízení požádala o udělení mezinárodní ochrany. Podle sdělení odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra bylo vyžádané dne 13. 8. 2020 předáno rozhodnutí o zamítnutí její žádosti. Je na vyžádané, zda využije svého práva podat proti uvedenému rozhodnutí žalobu. V takovém případě by až po rozhodnutí soudu o žalobě mohla ministryně spravedlnosti ve smyslu § 97 z. m. j. s. učinit další rozhodnutí, zda se vydání povoluje.

16. Jak již bylo uvedeno, vyžádaná se podáním ze dne 21. 7. 2020, obrátila na soud s popisem průběhu předběžné vazby, v němž popisuje případy údajného porušení jejích práv. Je třeba ji upozornit na to, že dozor nad dodržováním právních předpisů podle zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, vedle příslušného ředitele věznice náleží krajskému státnímu zastupitelství, v jehož obvodu se věznice nachází. Kromě toho má osoba ve výkonu vazby právo domáhat se rozmluvy s ředitelem věznice nebo jeho pověřeným zástupcem, anebo s orgánem provádějícím kontrolu věznice. Je na vyžádané, zda se na tyto subjekty obrátí; i bez toho kopii jejího podání ze dne 21. 7. 2020 Vrchní soud v Praze současně zaslal Městskému státnímu zastupitelství v Praze.

17. Po přezkoumání výroku napadeného usnesení a řízení, které mu předcházelo, proto Vrchní soud v Praze neshledal stížnost vyžádané důvodnou. Městský soud v Praze v řízení postupoval podle zákona a výrok jeho usnesení je věcně správný, odůvodněný provedenými důkazy a respektuje i úlohu mezinárodních smluv o lidských právech v extradičním řízení. Vrchní soud v Praze proto rozhodl, že stížnost vyžádané se podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítá.

Č. 44

Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby
§ 240 odst. 1 tr. zákoníku

Č. 44

Pachatelem trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku může být i ten, kdo ukryl větší množství nekolikovaných cigaret v domě, v němž přebývá, i když není jeho vlastníkem ani vlastníkem těchto cigaret. V takovém případě lze učinit závěr, že pachatel skladuje uvedené cigarety a že je plátcem spotřební daně ve smyslu § 4 odst. 1 písm. f) a § 9 odst. 3 písm. e) zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, přičemž nesplnil povinnost zaplatit tuto daň použitím tabákové nálepky podle § 114 odst. 2 zákona o spotřebních daních a vyhlášky o tabákových nálepkách (nyní vyhlášky č. 82/2019 Sb.).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2018, sp. zn. 8 Tdo 395/2018)

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného O. B. proti usnesení Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 14. 12. 2017, sp. zn. 6 To 273/2017, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu ve Zlíně pod sp. zn. 1 T 64/2016.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu ve Zlíně ze dne 18. 9. 2017, sp. zn. 1 T 64/2016, byl obviněný O. B. uznán vinným přečinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se dopustil skutkem popsaným tak, že v XY, okres Z., dne 25. 9. 2015 v místě svého trvalého bydliště v rodinném domě na adrese XY, přestože věděl, že tabákové výrobky vyrobené na území České republiky nebo dovezené na toto území jsou předmětem spotřební daně, v rozporu s § 114 odst. 2 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 353/2003 Sb.“), vědomě skladoval 30 400 kusů cigaret značky Marlboro v krabičkách bez tabákových nálepek, 5 200 kusů cigaret značky FEST (psáno azbukou) v krabičkách s tabákovou nálepkou z Běloruska a 1 000 kusů cigaret značky Jin Ling v krabičkách s tabákovou nálepkou z Moldavska, které byly do domu vneseny nezjištěnými osobami a nezjištěným způsobem v období od 8. 10. 2012 do 25. 9. 2015, přičemž

č. 44

nepodal přiznání ke spotřební dani a nezaplatil spotřební daň, ačkoli byl plátcem této daně podle § 4 odst. 1 písm. f) zákona č. 353/2003 Sb. a povinnost přiznat a zaplatit daň mu vznikla podle § 9 odst. 3 písm. e) zákona č. 353/2003 Sb. nejpozději dnem zjištění, že zmíněné cigarety po nějakou dobu držel nebo že je drží, a zatajil tak před správcem daně svou daňovou povinnost, v důsledku čehož nedošlo k vyměření a zaplacení spotřební daně ve výši 93 309 Kč.

2. Za tento přečin a dále i za zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, za který byl obviněný odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Karviné ze dne 21. 12. 2016, sp. zn. 5 T 120/2016, jenž ve vztahu k němu nabyl právní moci dne 1. 2. 2017, byl odsouzen podle § 283 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 3 roků a 6 měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku (ve znění účinném do 30. 9. 2017) zařazen do věznice s dozorem. Podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2, 3, 5 tr. zákoníku mu byl uložen i peněžitý trest ve výměře 200 denních sazeb po 500 Kč, celkem tedy ve výši 100 000 Kč, a podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku mu byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců pro případ, že by nevykonal peněžitý trest ve stanovené lhůtě, dále podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku trest propadnutí věci a podle § 71 odst. 1 tr. zákoníku propadnutí náhradní hodnoty. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl zrušen výrok o trestu obviněného O. B. v rozsudku Okresního soudu v Karviné ze dne 21. 12. 2016, sp. zn. 5 T 120/2016, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

3. Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně jako soud odvolací usnesením ze dne 14. 12. 2017, sp. zn. 6 To 273/2017, podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné odvolání obviněného podané proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu obviněný podal prostřednictvím obhájce z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. dovolání, kterým napadal v celém rozsahu výrok o vině, protože podle něj soudy nesprávně posoudily normy upravující daňovou problematiku a nesprávně je použily, a dospěly tak k právním závěrům, s nimiž se obviněný neztotožnil. Poukázal i na porušení svého práva na spravedlivý proces, protože skutek popsáný v napadeném rozsudku není dostatečný pro učiněné právní závěry, neboť zejména odvolací soud se nezabýval daňovou právní úpravou, která je pro přezkoumávanou trestní věc podstatná.

5. Obviněný považoval za rozhodné, že sám nebyl nikdy vlastníkem dané nemovitosti, kde byly cigarety zajištěny, nebyl v ní přistižen, zajištěn ani zadržen, ale pouze eskortován na domovní prohlídku po svém zadržení v XY, které souviselo s odlišnou trestnou činností, ve vztahu k níž je ukládán souhrnný trest. Přitom vlastnictví nemovitosti je zásadní pro závěr o povinnosti platit spotřební daň, a tedy pro posouzení jeho trestní odpovědnosti. Obviněný poukázal na to, že v rodinném domě, kde došlo k nálezům cigaret, byli nejméně jeho otec, matka a bratr, svědek J. H. a svědek V. Š. a není jasné, proč soudy došly k závěru, že za cigarety odpovídá právě obviněný. Odvolací soud se k tomu nevyjadřuje a lze vycházet pouze z rozsudku soudu prvního stupně, který uzavřel, že pouhá vědomost o tom, že někde jsou skladovány cigarety, zakládá vztah obviněného jako plátce daně k těmto výrobkům, což je v rozporu se zákonem č. 353/2003 Sb. Závěr soudu prvního stupně, že obviněný měl úmysl uchovávat tyto cigarety a že nad nimi měl moc a fakticky je ovládal, není důkazně doložen, ale jde jen o ničím nepodloženou a v popisu skutku nevyjádřenou konstrukci soudu. Není přijatelný takový výklad daňových předpisů, že by pouhá vědomost o existenci nezdaněného produktu zakládala daňovou povinnost a byla způsobilá založit trestní odpovědnost.

6. Dovolatel ve vztahu k výkladu pojmu „skladování“, jak jej vyjádřil v přezkoumávaném rozsudku soud prvního stupně, považoval za neadekvátní odkaz na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 10. 2010, sp. zn. 9 Afs 11/2010, i na rozsudky ve věcech téhož soudu sp. zn. 9 Afs 59/2008 či sp. zn. 7 Afs 69/2007, protože by pouhá vědomost nezaložila uvedený vztah, neboť detence, obdobná držbě, jejíž podstatou jsou vůle držitele nakládat s věcí jako s vlastní (subjektivní prvek) a faktické ovládnutí věci, tzv. výkon faktického panství nad věcí (objektivní prvek), v nyní projednávané věci nejsou dány, nebyly předmětem dokazování a nelze je považovat za prokazané.

7. Z uvedených důvodů obviněný shledal závěry soudů nižších stupňů v extrémním nesouladu s jejich skutkovými zjištěními, když ani z odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí nevyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé, což mělo za následek porušení práva obviněného na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Obviněný považoval za nesprávně posouzené okolnosti zjištěné soudy především ohledně ostatních osob pohybujících se v domě jako možných pachatelů, které na rozdíl od obviněného v minulosti přišly do styku s nekolikovanými cigaretami. Otec obviněného byl v minulosti právě za tuto trestnou činnost pravomocně odsouzen, svědek J. H. se snažil své vlastní držení nekolikovaných cigaret zařadit do jiného období, než je doba skutku v projednávané trestní věci, a tvrdil, že při provádění domovní prohlídky se v domě již nezdržoval, ačkoliv tam byl ztotožněn. Jestliže soudy nerespektovaly tyto skutečnosti, porušily zásadu materiální pravdy a zásadu vyhledávací (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 11. 2009, sp. zn. III. ÚS 2042/08).

8. Obviněný se dožadoval, aby se na něj hledělo na podkladě zásady boni viri jako na řádného člověka, což soud prvního stupně neučinil a z výslechů svědků zkonstruoval právní závěry, které nepromítl do skutkové věty, ale až do odůvodnění rozsudku, byť z jejich obsahu neměl pro tato zjištění podklad, když poznatky o trestné činnosti svědků musí být vyhodnoceny ve vzájemném kontextu a s jistou mírou skepse (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. III. ÚS 282/03, a další). S ohledem na to, že podle obviněného jsou přezkoumávaná rozhodnutí zatížena libovůlí soudů, protože skutkové závěry nemají potřebné podklady ve výsledcích provedeního dokazování, byla porušena zásada in dubio pro reo i pravidla spravedlivého procesu a skutková zjištění jsou v extrémním nesouladu s výsledky provedeního dokazování. Podle obviněného je podané dovolání uplatněno v souladu s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. shledal dovolání důvodným a aby zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu ve Zlíně a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal tomuto soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

9. K podanému dovolání se vyjádřil státní zástupce působící u Nejvyššího státního zastupitelství, který shledal dovolání nedůvodným, když v podstatné části jeho námitky neodpovídají deklarovanému dovolacímu důvodu, protože jsou skutkové povahy. V odsuzujícím rozsudku je podrobně vysvětleno, jaký postoj zaujal soud prvního stupně k osobám, které se měly v rozhodné době pohybovat v domě, a to i v konkrétních časových souvislostech. Ve vztahu k prokázání viny obviněného státní zástupce plně odkázal na odůvodnění odsuzujícího rozsudku, přičemž soudy nevycházely jen z jeho vědomosti o tom, že v domě jsou skladovány cigarety, ale braly do úvahy celkové okolnosti případu, zejména to, že cigarety byly nalezeny mimo jiné v šatní skříni v pokoji obývaném výhradně obviněným. Dům trvale a dlouhodobě obývala vedle obviněného jen jeho nemohoucí matka, kdežto ostatní osoby zde byly přítomny pouze v jiné době, občas nebo dočasně, avšak vždy se svolením obviněného. Obviněný měl ke skladovaným cigaretám nejbližší vztah, neboť o nich věděl, a tedy s nimi nakládal a měl nad nimi faktickou moc.

10. K povaze pojmu „ovládání věci“, které bylo předmětem posouzení soudů nižších stupňů, státní zástupce odkázal na zmíněná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a položil na roveň právní institut detence a právní institut držby. Zatímco označená rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, na něž navázal soud prvního stupně v trestní věci obviněného, vycházela při posouzení, jakou osobu je možno považovat za skladovatele, ze smyslu § 4 odst. 1 písm. f) zákona č. 353/2003 Sb., dovolatel pominul tento zákonný podklad a tvrdil, že by musela být prokázána vůle držitele nakládat s věcí jako s vlastní. Skutečnost, že nebylo důkazně zjištěno vlastnictví obviněného k cigaretám, nebyla pro posouzení jeho

trestní odpovědnosti rozhodná. Pro naplnění pojmu „skladovatele“ považoval státní zástupce za nepodstatné, kdo má uložené výrobky ve svém vlastnictví nebo kdo je vlastníkem nemovitosti, v níž byly cigarety nalezeny. Odpovědnost skladovatele jako plátce spotřební daně zde nelze spojovat pouze s prostorem, v němž se nacházejí zdanitelné výrobky, nýbrž v první řadě s těmito výrobky. U skladování je totiž nutno předpokládat jistý kvalifikovaný vztah k uskladněnému zboží. Atributem skladování bude přinejmenším vědomost o zboží a úmysl je uchovávat a zajistit před znehodnocením, odcizením apod.

11. Státní zástupce shledal provedené dokazování dostatečným pro objasnění všech skutečností významných pro závěr o tom, že obviněný spáchal uvedený čin způsobem, jak byl popsán ve skutkových zjištěních, a tato považoval za úplná pro závěr o naplnění všech znaků trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným. Proto navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

III.

Důvodnost dovolání

12. Nejvyšší soud po zjištění, že byly splněny formální podmínky k podání dovolání, dospěl mimo jiné k následujícím závěrům.

13. Podle obsahu podaného dovolání je zřejmé, že obviněný zaměřil své výhrady proti tomu, že naplnil znaky přečinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku, protože nebyl osobou, která by byla plátcem spotřební daně ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 353/2003 Sb. Toto své tvrzení však založil jednak na argumentaci skutkové povahy, neboť považoval dokazování, na jehož základě soudy dospěly k závěru, že byl osobou, která dané cigarety skladovala, za vadné a nedostatečné. Měl za to, že soudy řádně nehodnotily důkazy, resp. je posuzovaly v jeho neprospěch a nerespektovaly zásadu in dubio pro reo, čímž primárně vytýkal ze svého pohledu spatřované nedostatky ve skutkových okolnostech. Takové námitky jsou ovšem mimo dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., protože ten slouží zásadně k přezkumu hmotné právních vad. V souladu s tímto dovolacím důvodem pak obviněný vytýkal, že skutek popsáný v napadeném rozhodnutí nezakládá uvedený trestný čin.

14. Na podkladě takto vyjádřených námitek je zřejmé, že obviněný se zčásti domáhal změny skutkových zjištění, což jsou výhrady, které Nejvyšší soud obecně ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. není oprávněn přezkoumávat, protože na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci procesních, a nikoliv

hmotně právních ustanovení (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2002, sp. zn. 3 Tdo 68/2002).

č. 44

15. Z uvedených důvodů Nejvyšší soud na podkladě obsahu přezkoumávaných rozhodnutí shledal, že soudy obou stupňů se s ohledem na obdobné výhrady obviněného již zabývaly jeho obhajobou a rovněž ve vztahu k ní především soud prvního stupně provedl potřebné dokazování.

16. Na podkladě výsledků takto provedeného dokazování soud prvního stupně dovodil, že s ohledem na zjištěné poměry v rodinném domě na adrese XY byl obviněný jediným, kdo mohl skladovat cigarety, které byly nalezeny při provádění domovní prohlídky. V rodinném domě bydlel společně se svou nemohoucí matkou, která byla odkázána na pomoc ostatních. Ony další osoby, které obviněný zmiňoval, v domě přebývaly pouze se souhlasem obviněného, který fakticky vykonával práva náležející vlastníku nemovitosti, ačkoliv nebyl jejím formálním vlastníkem. Vědomost obviněného o existenci cigaret v domě soudy dovodily z toho, že byly mimo jiné nalezeny přímo v pokoji obývaném obviněným, a to dokonce v jeho šatní skříni, kde se nacházelo 19 nerozbalených kرتونů. Jiná osoba by podle názoru soudů jen stěží umístila cigarety do šatní skříně obviněného, kdyby nechtěla, aby o nich obviněný věděl. I další cigarety byly umístěny na místech jednoduše přístupných obviněnému, přestože to byly společné prostory domu. Nešlo o skrytá místa, kde by cigarety mohly zůstat obviněnému utajenými, ani tam nemohly zůstat po předchozí prohlídce z roku 2012.

17. K výhradám proti neúplnosti skutkové věty výroku o vině spočívající v chybějícím podkladu o tom, že obviněný měl v úmyslu cigarety uchovávat a že byl skladovatelem daných cigaret, je třeba uvést, že nejde o podstatný nedostatek, protože v popisu ve skutkové větě jsou uvedeny všechny rozhodné skutečnosti. O vytýkanou vadu by šlo jen tehdy, kdyby v ní nebyly obsaženy skutečnosti odpovídající jednotlivým znakům skutkové podstaty, které v ní musí být výslovně uvedeny tak, aby samotný výrok mohl se zřetelem k ní, tedy k jejímu zákonnému vymezení, obstát co do své určitosti (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2003, sp. zn. IV. ÚS 565/02). V nyní posuzované věci však skutková věta splňuje předpokládané zákonné požadavky, protože odráží v potřebné míře všechny znaky trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku. Soud prvního stupně podle tzv. právní věty shledal uvedený trestný čin spáchaným v alternativě, že obviněný „ve větším rozsahu zkrátil daň“. Znakem této skutkové podstaty jsou proto kromě subjektivní stránky a věku pachatele „větší rozsah zkrácení“ a „daň“.

18. Soud prvního stupně ve výroku o vině, jak je shora uveden, popsal tyto znaky dostatečně tak, že „zkrácení daně“ spočívalo v tom, že obviněný „vědomě skladoval“ cigarety, „nepodal přiznání ke spotřební dani a nezaplatil spotřební daň, ačkoliv byl plátcem této daně, a zatajil tak před správcem daně svou daňovou povinnost“. Popsaná skutková zjištění ve svém celku proto představují

slovní vyjádření posuzovaného skutku, v němž jsou obsaženy všechny relevantní okolnosti z hlediska použité právní kvalifikace (včetně způsobení rozsahu zkrácení). Nechybí ani skutkový podklad pro závěr o naplnění subjektivní stránky spáchaného přečinu, protože soud v ní vyjádřil konkrétní jednání obviněného i jeho vnitřní vztah k činu i jeho následkům, a to i se zřetelem na skutkové okolnosti (viz stanovisko uveřejněné pod č. 19/1971 Sb. rozh. tr.), a dovedl je nepřímo z okolností objektivní povahy (viz např. závěry uveřejněné pod č. 62/1973 a č. 41/1976 Sb. rozh. tr., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 394/2010, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2001, sp. zn. 5 Tz 225/2001, či usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2728/12). Nelze se tak ztotožnit s názorem obviněného, že by ve skutkové větě chyběly v popisu činu potřebné skutečnosti, neboť soud prvního stupně zařadil do skutkové věty všechny podstatné okolnosti odpovídající jednotlivým znakům skutkové podstaty přečinu podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku. Není povinností soudu přizpůsobovat znění skutkové věty přáním obviněného.

19. Odvolací soud přezkoumal k odvolání obviněného, v němž byly uvedeny obdobné námitky jako v dovolání, rozsudek soudu prvního stupně, ale neshledal jej vadným a ani nezjistil porušení procesních pravidel při prováděném dokazování, když uvedl, že soud prvního stupně pečlivě a podrobně zdůvodnil, o které důkazy opřel závěry o vině obviněného a proč neakceptoval jeho obhajobu.

20. Hmotně právní námitky obviněného směřovaly proti tomu, že nemohl činem, jak je vymezen v rozsudku soudu prvního stupně, naplnit znaky přečinu podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku proto, že nebyl vlastníkem cigaret ani nemovitosti, v níž byly nalezeny, neztotožnil se s tím, jaký výklad soudy zaujaly v jeho případě k pojmu „skladovat“, protože ten podle něj není naplněn při pouhé vědomosti o existenci nezdaněného produktu, a že nešlo ani o „detenci“, jak dovodily soudy. Ze všech těchto důvodů považoval použitou právní kvalifikaci za nesprávnou.

21. Nejvyšší soud k těmto tvrzením obviněného, která založil i na výhradách, že soudy rezignovaly na právní posouzení věci ve smyslu daňové právní úpravy, považuje za nutné poukázat na odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí, protože především soud prvního stupně se podrobně zabýval právní kvalifikací jednání obviněného v odůvodnění rozsudku. Je třeba zdůraznit, že vycházel z konkrétně uvedených ustanovení zákona č. 353/2003 Sb., z nichž vyvodil, že obviněný byl plátcem spotřební daně jako osoba, která na dané adrese skladovala cigarety neopatřené tabákovou nálepkou. Pro výklad tohoto pojmu se soud prvního stupně opíral o judikaturu Nejvyššího správního soudu, a to o jeho rozsudky ze dne 26. 2. 2009, sp. zn. Afs 69/2007, a ze dne 23. 4. 2009, sp. zn. Afs 56/2008, v souladu s nimiž dovedl, že obviněný byl skladovatelem daných cigaret, protože byl osobou, která o nich věděla a měla nad nimi moc, činil tak s úmyslem je uchovávat a zajišťovat před znehodnocením, přičemž měl objektivní možnost dispozice

s nimi z hlediska faktického ovládnání prostoru. Pro uvedený závěr soud vycházel i z toho, že takovou osobou nemusí být bez dalšího vlastník nemovitosti, ale osobu skladovatele je třeba určovat podle toho, zda měl skladované věci v detenci, tedy je fakticky ovládal (byl jejich detentorem). Rovněž pro osobu skladovatele nebylo určující, že neměl skladované věci ve vlastnictví. Tyto své závěry opřel soud prvního stupně též o rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 10. 2010, sp. zn. 9 Afs 11/2010, a další.

22. Obviněný se v podaném dovolání s těmito závěry učiněnými soudy neztožnil a brojil proti nim tvrzením, že neměl k nalezeným cigaretám žádný vztah, ale ani vědomost o tom, že se v domě, který obýval, nacházejí. Jestliže tvrdil, že pro závěr, že je plátcem daně, argumentace soudů nepostačuje, zůstávají tyto jeho výhrady zcela osamoceny, neboť nerespektují zákonnou právní úpravu ani ustálenou judikaturu a jsou v rozporu i s tím, co soudy ve věci zjistily.

23. V přezkoumávané věci soudy nižších stupňů podle provedeného dokazování zjistily, že obviněný byl osobou, která byla plátcem spotřební daně, jímž je podle § 4 odst. 1 písm. f) zákona č. 353/2003 Sb. právnická nebo fyzická osoba, která skladuje nebo dopravuje vybrané výrobky, aniž prokáže, že jde o vybrané výrobky pro osobní spotřebu, nebo uvádí do volného daňového oběhu vybrané výrobky, aniž prokáže, že jde o vybrané výrobky zdaněné, nebo pokud neprokáže způsob jejich nabytí oprávněně bez daně; za daň společně a nerozdílně odpovídá také právnická nebo fyzická osoba, která se na uvedeném skladování nebo dopravě podílela. Soudy vycházely rovněž z § 9 odst. 3 písm. f) zákona č. 353/2003 Sb. a z dalších ustanovení tohoto zákona a podle všech zjištěných skutečností dospěly k závěru, že obviněný splňoval uvedenou definici, a to na základě výkladu pojmu „skladování“, protože je třeba zdůraznit, že nekolikované cigarety, jak jsou popsány ve výroku o vině, byly nalezeny v domě, kde obviněný trvale bydlel se svou invalidní matkou, a byly nalezeny jak v pokoji, který sám obýval, tak i v jiné části tohoto domu, do níž měl běžně přístup.

24. K pojmu „skladování“ je třeba uvést, že ten není v zákoně o spotřebních daních vymezen. Byl však definován Nejvyšším správním soudem tak, že pro závěr, že konkrétní osoba (ve větším množství) „skladuje“ vybrané výrobky, zpravidla bude nutné prokázat, že věděla o existenci těchto výrobků a měla v úmyslu je uchovávat a zajišťovat před znehodnocením, odcizením apod. Za skladovatele však může být považován i ten, kdo má tyto výrobky pouze v detenci, není-li zjištěna osoba, která by je skladovala „kvalifikovaným“ způsobem. Rozhodné je, že vlastníka nemovitosti, v níž je uskladněno jisté zboží, nelze a priori považovat za skladovatele těchto věcí. U skladování je totiž nutno předpokládat jistý kvalifikovaný vztah k uskladněnému zboží. Atributem skladování bude přinejmenším vědomost o zboží a úmysl je uchovávat a zajistit před znehodnocením, odcizením apod., ... pojem skladování by měl být vykládán spíše ve smyslu detence (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2009, sp. zn. 7 Afs 69/2007).

25. Jestliže je podle tohoto výkladu nezbytná vědomost o zboží a úmysl jej uschovávat, pak soud prvního stupně se právě těmito okolnostmi ve vztahu k obviněnému zabýval a v potřebné míře zkoumal, zda takovou osobou byl právě obviněný při uvážení toho, že v domě bydlela jeho invalidní matka, docházel tam jeho otec a občas tam pobývaly i další osoby. Možnost skladování u ostatních osob soud prvního stupně vyloučil z důvodů, které rozvedl ve svém rozsudku. Obviněný bydlel v rodinném domě na adrese XY, kde byly cigarety při provádění domovní prohlídky dne 25. 9. 2015 nalezeny, a to společně se svou nemohoucí matkou a dalšími osobami, které se v domě zdržovaly na základě jeho svolení. Rodinný dům byl ve vlastnictví jeho rodičů, otec obviněného v domě však již od roku 2013 nebydlel. Matka obviněného je vzhledem ke svému zdravotnímu stavu odkázána na pomoc ostatních. Stálými obyvateli domu tak byli pouze obviněný a jeho matka, když obviněný byl tím, kdo – přestože nebyl formálním vlastníkem domu – ve skutečnosti činil rozhodnutí náležející vlastníkovému domu. Obviněný tak měl objektivní možnost dispozice s cigaretami z hlediska faktického ovládnutí prostoru, v němž se nacházel, což je rozhodující okolnost, za niž se nepovažuje vlastnictví domu. Při těchto závěrech soudy dostaly smyslu § 4 odst. 1 písm. f) zákona č. 353/2003 Sb., podle něhož je třeba postihovat za neoprávněné skladování většího množství vybraných výrobků jejich „skladovatele“, tj. osobu, která má k těmto výrobkům vlastní subjektivní vztah, a to zejména vzhledem ke konkrétním okolnostem tohoto případu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2009, sp. zn. 9 Afs 59/2008). Rovněž bylo prokázáno, že nalezené neolkované cigarety byly skladovány v domě, kde obviněný bydlel, a to se zřetelem na jejich umístění, když byly nalezeny přímo v přízemním pokoji užívaném obviněným a v obývacím pokoji, který obviněný podle jeho vlastní výpovědi též využíval, přičemž největší část cigaret byla uložena v kartonových krabicích na chodbě v prvním patře vedle zábradlí schodiště, aniž by byly skryty před zraky jiných osob (viz protokol o domovní prohlídce).

26. Pokud soudy správně posoudily ze všech výše uvedených hledisek, že obviněný je osobou, která skladovala dané tabákové výrobky, pak nepochybily ani v tom, že obviněný zkrátil ve větším rozsahu daň. K těmto závěrům je třeba zdůraznit, že podle § 114 odst. 2 a § 116 odst. 2 zákona č. 353/2003 Sb. musí být tabákové výrobky vyrobené na daňovém území České republiky, na daňové území České republiky dovezené nebo na daňové území České republiky dopravené z jiného členského státu Evropské unie označeny tabákovou nálepkou. Daň je zaplácena použitím tabákové nálepky, přičemž tabákové nálepky musí být použity v okamžiku, kdy vzniká povinnost daň přiznat a zaplatit. Podle § 9 odst. 3 písm. e) zákona č. 353/2003 Sb. povinnost daň přiznat a zaplatit vzniká mimo jiné dnem nabytí vybraných výrobků nebo dnem jejich prodeje plátcí uvedenými v § 4 odst. 1 písm. f) zákona č. 353/2003 Sb., nebo dnem zjištění, že plátcé vybrané výrobky po nějakou dobu držel nebo že je drží, a to tím dnem,

který nastal dříve. Jak již bylo uvedeno, obviněný skladoval v domě, kde bydlel, popsané cigarety, které byl povinen v souladu s uvedenou právní úpravou zdanit, tzn. označit tabákovou nálepkou, neboť tím je zaplacen daň ve smyslu citovaných ustanovení zákona.

č. 44

27. K výhradám obviněného ohledně subjektivní stránky spáchaného přečinu podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku je nutné uvést, že jde o úmyslný trestný čin, což soudy v potřebné míře respektovaly. Subjektivní stránku posuzovaného činu zkoumaly a dospěly k závěru, že obviněný jednal v přímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

28. Nebylo proto možné přisvědčit výhradám obviněného, že by jeho zavinění nebyla věnována pozornost. Již ze samotného skutkového zjištění totiž vyplývá, že obviněný jednal úmyslně, neboť podle popisu skutku „přestože věděl, že tabákové výrobky na území České republiky vyrobené nebo na toto území dovezené jsou předmětem spotřební daně, v rozporu s § 114 odst. 2 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, vědomě skladoval ... přičemž nepodal přiznání ke spotřební dani a spotřební daň nezaplatil...“. Soudy dbaly na to, že předpokladem právního závěru o formě zavinění jsou vždy náležitá skutková zjištění týkající se obou uvedených složek, a to složky vědění a složky vůle (viz SOLNAŘ, V. Základy trestní odpovědnosti. Praha: Academia, 1972, s. 209 a 221), na nichž je založeno zavinění, a to ve vztahu ke všem rozhodným okolnostem, které musí být zaviněním pokryty. Závěr o zavinění pachatele musí být vždy prokázán výsledky dokazování a musí z nich logicky vyplynout (viz stanovisko uveřejněné pod č. 19/1971 Sb. rozh. tr.). V daném případě byly neolkované cigarety umístěny v domě, kde obviněný trvale bydlel, znal jeho prostory, zejména když byly nalezeny v jeho vlastním pokoji i na dalších místech domu, které podle své výpovědi užíval. Významné je, že se nacházely konkrétně v jeho pokoji v šatní skříni, přičemž v tomto pokoji trávil svůj čas, měl v něm postel i osobní věci. Viděl je i v prvním patře přímo u schodiště, kde byly uskladněny tak, že byly na první pohled viditelné (u zábradlí schodiště). Obviněný s ohledem na tyto skutečnosti věděl o cigaretách, když se nacházely přímo v prostředí, kde běžně přebýval, mezi jeho věcmi každodenní potřeby, v místnostech, které sloužily k jeho osobním potřebám, a také v místech, které sice výslovně osobně neobýval, ale pravidelně kolem nich procházel, když nebyly nijak zakryty, ale zjevně jen v dalších prostorách umístěny.

29. Na základě všech těchto okolností není pochyb o tom, že ve vztahu k subjektivní stránce spáchaného přečinu soudy dostaly svým povinností a řádně objasnily otázku týkající se úmyslného zavinění obviněného a uzavřely, že jeho úmysl se vztahoval na to, že neodvedl spotřební daň u cigaret, jež skladoval, jak byl povinen učinit.

30. Nejvyšší soud shledal dovolání obviněného nedůvodným, protože soudy nižších stupňů zjistily a správně právně posoudily všechny znaky přečinu zkráce-

ní daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku, jež obviněný naplnil jak po stránce objektivní, tak i subjektivní.

31. Nejvyšší soud poté, co z rozvedených důvodů dospěl k závěru, že z obsahu dovolání a z příslušného spisu je dostatečně patrné, že napadená rozhodnutí a jím předcházející řízení netrpí vadami vytýkanými dovolatelem, podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jeho dovolání jako zjevně neopodstatněné.

č. 44

Č. 45

Č. 45

Porušení práv k ochranné známce a jiným označením, Porušení chráněných průmyslových práv

§ 268, § 269 tr. zákoníku

I. Závěr o spáchání trestných činů porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 tr. zákoníku a porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 tr. zákoníku je podmíněn zjištěním, do jakých nehmotných předmětů ochrany pachatel zasáhl, a stanovením toho, jakou mimotrestní právní úpravou jsou taková práva chráněna. Jde-li o tzv. národní ochranné známky či průmyslové vzory zapsané u národního úřadu průmyslového vlastnictví, užije se národní právní úprava (v České republice zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, ve znění pozdějších předpisů, resp. zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů), jde-li o unijní ochranné známky či (průmyslové) vzory zapsané u Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), užijí se normy sekundárního evropského práva (např. nařízení Rady Evropských společenství č. 6/2002), jde-li o mezinárodně zapsané ochranné známky či průmyslové vzory zapsané u Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO), jsou určující mezinárodní smlouvy (např. Haagská dohoda o mezinárodním zápisu průmyslových vzorů).

Popis skutku, Porušení práv k ochranné známce a jiným označením, Porušení chráněných průmyslových práv

§ 120 odst. 3 tr. ř., § 268, § 269 tr. zákoníku

II. V popisu skutku v rozhodnutí ve věci samé (např. v usnesení o zahájení trestního stíhání, obžalobě či rozsudku) musejí být v případě trestných činů podle § 268 a § 269 tr. zákoníku jednoznačně identifikována průmyslová práva, do nichž bylo zasaženo, a to uvedením příslušného úřadu, u nichž jsou zapsána, identifikačním číslem, subjektem, v jehož prospěch jsou registrována, případně dalšími údaji (např. datem registrace), a to spolu s konkrétními způsoby zásahu do nich (např. označením konkrétního předmětu, jímž bylo do uvedených konkrétních průmyslových práv zasaženo). Pokud by šlo o obsáhlý soupis jednotlivých průmyslových práv, který by neúměrně zatěžoval výrokovou část rozhodnutí ve věci samé, lze připustit i identifikaci prostřednictvím souhrnného popisu za užití odkazu na podrobný seznam

obsažený v trestním spise. Pro zachování práva na obhajobu a na spravedlivý proces musí být obviněný seznámen s takovým seznamem a musí mu být umožněno bránit se jednotlivým položkám.

Omyl skutkový, Normativní znaky skutkové podstaty, Porušení práv k ochranné známce a jiným označením, Porušení chráněných průmyslových práv
§ 18 odst. 1, 4, § 268, § 269 tr. zákoníku

č. 45

III. Omyl pachatele o tom, zda jde o chráněnou ochrannou známku či chráněný průmyslový vzor, tedy omyl o normativních znacích skutkových podstat trestných činů podle § 268 a § 269 tr. zákoníku (viz též rozhodnutí pod č. 47/2011 Sb. rozh. tr.) a o jejich mimotrestní právní úpravě, na kterou trestní zákoník neodkazuje, se posoudí podle pravidel o skutkovém omylu (podobně viz rozhodnutí pod č. 10/1977 Sb. rozh. tr.).

Znalec, Odborné vyjádření, Konzultant, Podjatost, Poškozený
§ 43 odst. 1, § 105 odst. 1, 2, § 157 odst. 3 tr. ř.

IV. Poškozený (§ 43 odst. 1 tr. ř.) či jeho zaměstnanec zásadně nemůže být znalcem, osobou podávající odborné vyjádření ani odborným konzultantem pro jejich poměr k věci, a tím i pochybnosti o jejich nepodjatosti.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1231/2020)

Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. k dovolání obviněného D. S. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 2. 6. 2020, sp. zn. 8 To 74/2020, a rozsudek Okresního soudu v Třebíči ze dne 16. 12. 2019, sp. zn. 1 T 19/2018. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud přikázal státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství v Třebíči, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Třebíči ze dne 16. 12. 2019, sp. zn. 1 T 19/2018, byl obviněný D. S. uznán vinným jednak přečinem porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, jednak přečinem porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 odst. 1, odst. 2 písm. a), c) tr. zákoníku, za něž mu byl uložen podle § 268 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku a § 70 odst. 2 písm. a)

tr. zákoníku úhrnný trest propadnutí věci konkretizovaných ve výroku rozsudku soudu prvního stupně (šlo o disky kol k osobním automobilům a jejich středové krytky).

č. 45

2. Této trestné činnosti se obviněný podle rozsudku soudu prvního stupně dopustil tím, že v době nejméně od března 2016 do 6. 10. 2016 jako „odpovědná osoba obchodní společnosti A., s. r. o.“, (dále ve zkratce jen „společnost A.“), bez vědomí a souhlasu vlastníků obrazových a slovních ochranných známek a průmyslových vzorů prostřednictvím internetu nejméně na serverech acars.cz, bazos.cz a sbazar.cz nabízel k prodeji a následně prodával napodobeniny hliníkových disků kol pro různé značky osobních automobilů, zhotovené podle chráněných průmyslových vzorů automobilek ŠKODA AUTO, a. s. (dále ve zkratce jen „Škoda“), Volkswagen AG (dále ve zkratce jen „VW“), Audi AG (dále ve zkratce jen „Audi“), Bayerische Motoren Werke AG (dále ve zkratce jen „BMW“), Porsche AG (dále ve zkratce jen „Porsche“), Daimler AG (dále ve zkratce jen „Daimler“), Opel a výrobce disků Vossen Wheels, navíc nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích. Dále nabízel k prodeji a prodával k takovým diskům neoriginální středové krytky s napodobeninami ochranných známek uvedených obchodních společností, čímž porušil § 8 odst. 2 písm. a), b) zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce též jen „ZOZ“), a § 19 odst. 1 zákona č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce „zákon o ochraně průmyslových vzorů“, nebo jen „ZOPV“).

3. Proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný odvolání, jež bylo usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 2. 6. 2020, sp. zn. 8 To 74/2020, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

II.

Dovolání obviněného

4. Proti citovanému usnesení odvolacího soudu podal obviněný D. S. prostřednictvím svého obhájce dovolání, jež opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ve spojení s důvodem podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v jeho druhé variantě.

5. Obviněný nejprve shrnul skutkový stav. Uvedl, že prodával oficiální repliky disků kol z lehkých slitin (tzv. „alu-disků“, dále jen „disky“) určené pro osobní automobily, a to jak jednotlivé disky, tak jejich celé sady. Nabízené disky byly určeny pro použití jako náhradní díly pro osobní automobily, a proto byl oprávněn je prodávat. Tyto repliky disků kupoval od zahraničních dodavatelů, šlo o oficiální repliky disků, které jsou předmětem legální obchodní činnosti subjektů napříč celou Evropskou unií. Do disků nijak nezasahoval, co se týče jejich vzhledu, a nepozměňoval je. Dále obviněný uvedl, že neprodával repliky disků označených

logy jednotlivých automobilek, neprodával středové krytky (případně samolepky) s logy automobilek. Středové krytky (případně samolepky) sloužily pouze k označení, aby bylo zřejmé, pro jakou značku automobilu je konkrétní replika jako náhradní díl určena.

6. Napadené rozhodnutí tak podle obviněného spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, a to konkrétně objektů u obou trestných činů podle § 268 i § 269 tr. zákoníku. Dále namítl nesprávné posouzení subjektivní stránky a rovněž tzv. extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními. Podle svého přesvědčení nenaplnil zákonné znaky skutkových podstat ani jednoho z trestných činů a nezasáhl nedovoleně do ochrany průmyslových vzorů ani ochranných známek.

7. K tomu, aby bylo možno označit jeho jednání za trestné ve smyslu trestného činu porušení chráněných průmyslových práv, muselo by neoprávněně zasáhnout do konkrétních chráněných průmyslových práv. Odvolací soud podle obviněného zcela ignoroval platnou a účinnou úpravu evropského práva [konkrétně čl. 110 nařízení Rady Evropských společenství ze dne 12. 12. 2001 č. 6/2002, o (průmyslových) vzorech Společenství, dále také jen „nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství“ nebo jen „nařízení“], která v době spáchání platila, byla závazná a přímo aplikovatelná na území České republiky ve smyslu čl. 288 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále také jen „SFEU“). Z ustanovení čl. 110 nařízení podle obviněného jednoznačně vyplývá, že průmyslové vzory Společenství nepoživají ochrany v případě jejich použití u náhradních dílů, které jsou určeny pro opravy automobilů jakožto složených výrobků. Z toho dovodil, že jeho podnikání bylo zcela v souladu s právní regulací průmyslových vzorů přímo použitelnou na území České republiky. Nadto dovolatel upozornil, že po celou dobu trestního řízení nebylo specifikováno, do jakých konkrétních průmyslových vzorů měl neoprávněně zasáhnout.

8. Jak dále obviněný podotkl, v období do října 2016 neexistovalo legislativní ustanovení, které by zakazovalo obchodovat s replikami disků. V dané době neexistoval ani jasný výklad čl. 110 nařízení (tzv. opravárenské klauzule). Soudy podle obviněného chybně posoudily jeho jednání prizmatem závěrů rozsudku Soudního dvora Evropské unie (dříve Evropský soudní dvůr, dále ve zkratce také jen „Soudní dvůr EU“) ze dne 20. 12. 2017 ve spojených věcech vedených pod sp. zn. C-937/16 a C-435/16. Soudní dvůr EU však danou klauzuli interpretoval až po rozhodné době, a to pro futuro, tj. pro období od prosince 2017. Obviněný vyjádřil své přesvědčení, že jak soud prvního stupně, tak odvolací soud chybně použily čl. 110 nařízení, neboť s ohledem na ně nebylo jeho jednání v rozhodné době trestné. Závěr odvolacího soudu, že za účelem opravy nelze prodávat celou sadu disků, považuje za spekulativní a nelogický.

9. Dovolatel zpochybnil rovněž závěry soudů nižších stupňů, že jeho jednáním došlo k neoprávněnému užití ochranné známky. Zopakoval, že užíval ochranné

známky výlučně pro rozlišení prodávaných náhradních dílů (replik disků) různých automobilek. Takové označení bylo potřebné, neboť šlo o rozlišení, který náhradní díl (disk) patří na jaký automobil. Toto označení využívají téměř všichni prodejci, a lze tak hovořit o zavedené praxi nebo obchodní zvyklosti. S uvedenou námitkou se však soudy nižších stupňů vůbec nevypořádaly. Obviněný vyjádřil své přesvědčení, že jeho podnikání bylo v souladu s právní regulací ochranných známek, tj. nemohlo dojít k naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 268 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku.

10. Dále obviněný namítl, že soudy nižších stupňů chybně posoudily otázku zavinění, neboť jejich závěr, že obviněný byl srozuměn s tím, že jedná protiprávně, je podle něj nesprávný a nemá oporu v provedeném dokazování. Repliky disků mu byly dodávány z různých členských států Evropské unie a sám se zajímal o právní pozadí obchodu s náhradními díly. Za absurdní považuje spekulaci soudu prvního stupně, že se měl osobně znát s dříve odsouzeným P. S., který měl být za obdobné jednání odsouzen. Tato skutečnost totiž vůbec nevypovídá o úmyslu obviněného páchat trestnou činnost. Stejně tak nemůže mít na jeho zavinění vliv, že v zahraničí probíhaly soudní spory ohledně možnosti prodávat repliky disků jako náhradní díly, přičemž k restriktivnímu výkladu tzv. opravárenské klauzule (čl. 110 nařízení) se Soudní dvůr EU přiklonil až v rozsudku ze dne 20. 12. 2017.

11. Obviněný prodával zboží s tím, že jde o repliky disků, a zákazníky na to výslovně upozorňoval. Nikdy je nevydával za originální kusy jednotlivých automobilek, zároveň nešlo ani o padělky nebo napodobeniny, ale o oficiální repliky náhradních dílů, což tvrdil po celou dobu trestního řízení. Bylo tedy možno shledat jeho obhajobu konzistentní, a nikoliv účelovou. Jestliže se soudům nižších stupňů nepodařilo prokázat jeho úmysl páchat trestnou činnost, pak by měl být na základě zásady in dubio pro reo zproštěn obžaloby.

12. Dovolatel shledal také tzv. extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a na jejich základě vyvozeným skutkovým stavem a jeho právním zhodnocením. Dále dovolatel uvedl, že odvolací soud připustil jako důkaz odborná vyjádření subjektů, které mají zájem na výsledku řízení, neboť jsou poškozenými a někteří i oznamovateli údajné trestné činnosti. Připomněl, že sám odvolací soud ve svém předchozím zrušovacím usnesení ze dne 26. 6. 2018, sp. zn. 8 To 211/2018, označil takové důkazy za nezákonné a procesně nepoužitelné, přičemž ve svém druhém (dovoláním napadeném) usnesení pak přesto vycházel z týchž důkazů. Oznamovatel P. H. je zaměstnancem obchodní společnosti ŠKODA AUTO, a. s., avšak i přesto byl v řízení přibrán jako konzultant, a dokonce se účastnil i domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor zaměřených proti obviněnému.

13. Proto obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu a aby věc vrátil k novému projednání a rozhodnutí.

III. Vyjádření k dovolání

č. 45

14. K dovolání obviněného se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Státní zástupce nejdříve zrekapituloval rozhodnutí soudů nižších stupňů a dovolací námitky obviněného, k nimž se vyjádřil následovně.

15. Dovolací námitky obviněného jsou podle státního zástupce v podstatě jen opakováním jeho dosavadní obhajoby uplatňované v průběhu trestního řízení, kterou se soudy nižších stupňů zabývaly a v odůvodněných svých rozhodnutích se s ní vypořádaly. V takovém případě může Nejvyšší soud bez dalšího odmítnout dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

16. Za námitku nespádající pod žádný z dovolacích důvodů považoval státní zástupce výhradu týkající se nepoužitelnosti vyjádření poškozených obchodních společností jako důkazů v trestním řízení, neboť jde o námitku skutkovou a procesní, avšak nejde o případ tzv. extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými zjištěními. Navíc důkaz v podobě vyjádření poškozených obchodních společností k zaregistrovaným průmyslovým vzorům, resp. ochranným známkám, a k povaze zajištěných náhradních dílů se v dané věci důvodně jevil jako potřebný. Státní zástupce poznamenal, že za důkaz může podle § 89 odst. 2 tr. ř. sloužit vše, co může přispět k objasnění věci. Ani dovolatel nepochyboval, že jeho podnikání bylo založeno na prodeji napodobenin náhradních dílů (dovolatelem nazývaných „oficiální repliky“). Po celou dobu trestního řízení bylo zřejmé, že jde o vyjádření poškozených a soudy nižších stupňů tuto skutečnost vzaly bezpochyby v úvahu v rámci hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř.

17. Námitky obviněného, že jeho jednáním nebyla naplněna skutková podstata trestného činu porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 tr. zákoníku, jelikož nebyl zasažen objekt tohoto trestného činu z důvodu prolomení ochrany průmyslových vzorů ustanovením čl. 110 odst. 1 nařízení, podle státního zástupce bylo možno podřadit pod deklarovaný dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. S touto obhajobou obviněného se však soudy nižších stupňů dostatečně vypořádaly. K tomu státní zástupce doplnil, že podle jeho názoru na případ obviněného nedopadá čl. 110 nařízení, neboť tato úprava se týká průmyslového vzoru Společenství, přičemž tu je nutné odlišovat od právní úpravy platné a účinné na území České republiky, kterou představuje zákon o ochraně průmyslových vzorů. Nařízení, a tedy i jeho čl. 110 (tzv. opravárenská klauzule), se vztahuje pouze na průmyslový vzor Společenství (komunitární design), avšak nikoliv na průmyslový vzor národní registrovaný Úřadem průmyslového vlastnictví. Právní úprava této otázky na území jednotlivých členských států Evropské unie ve vztahu k jejich území tak zůstává nadále v kompetenci těchto států, z nichž některé

č. 45

zavedly obdobnou klauzuli do svého právního řádu a jiné nikoli. Česká republika patří mezi státy, v nichž obdoba této klauzule nebyla zavedena. Českou republiku nenutí žádná evropská právní úprava či mezinárodní závazky, aby zavedla tuto klauzuli do svého právního řádu. Protože obviněný prodával náhradní díly konečným spotřebitelům v rámci České republiky, a nikoliv do jiných členských států Evropské unie, které mají odlišný přístup k viditelným náhradním dílům, činil tak v rozporu s právním řádem České republiky. Jediné výjimky (omezení) z této ochrany pak státní zástupce shledal v § 23 ZOPV, který obsahuje omezení realizovatelné pouze za velmi restriktivních podmínek. Náhradních dílů, jež lze do České republiky dovážet a poté užít v rámci opravy, se týká § 23 odst. 2 písm. b) a c) ZOPV, a to náhradních dílů lodí a letadel registrovaných v jiné zemi, dostanou-li se přechodně na území České republiky. Výkladem a contrario státní zástupce dovodil, že v České republice způsobem, kterým jednal dovozatel, nelze legálně podnikat.

18. Ze skutkové věty výrokové části rozsudku soudu prvního stupně vyplývá, že obviněnému bylo kladeno za vinu porušení § 19 odst. 1 ZOPV, nikoli čl. 19 odst. 1 nařízení, proto ani užití čl. 110 nařízení nepřichází v úvahu. Pokud soudy nižších stupňů (jaksi navíc) uplatnily požadavky vyplývající z judikatury Soudního dvora EU, učinily tak zjevně proto, aby z pohledu zásady subsidiarity trestní represe zdůraznily, že obviněný nevyhověl ani těmto parametrům přesahujícím právní řád České republiky. Proto státní zástupce nepovažuje za přílehavou námitku obviněného, že soudy nižších stupňů použily komunitární judikaturu z období po ukončení žalovaného jednání.

19. Deklarovaný dovolací důvod by mohla naplnit také dovozatelova námitka, že jeho jednáním nebyla naplněna skutková podstata trestného činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, protože užíval středové krytky v souladu s § 10 odst. 1 písm. c) ZOZ. Pokud na území České republiky není možné shora uvedeným způsobem, tj. prodejem napodobenin náhradních dílů, prolomit ochranu práv k průmyslovým vzorům, nelze podle státního zástupce ani připustit, aby označení těchto nelegálních napodobenin požívalo ochrany podle § 10 odst. 1 písm. c) ZOZ, protože předpokladem omezení práv vlastníka ochranné známky je, aby užití bylo v souladu s obchodními zvyklostmi a zásadami poctivého obchodního styku, o což v daném případě zjevně nejde.

20. Státní zástupce konstatoval, že i s další námitkou ohledně nenaplnění subjektivní stránky trestných činů se soudy dostatečně vypořádaly, navíc obviněný zde vycházel z jiného skutkového stavu a hodnotil důkazy jinak než soudy. Dále státní zástupce rozebral obsah pojmu „péče řádného hospodáře“, který je spojen s postavením jednatele obchodní korporace. Součástí této péče je povinnost seznámit se s právní úpravou oblasti, v níž podnikatel hodlá vykonávat svoji podnikatelskou činnost. V oblasti podnikání s napodobeninami náhradních dílů do

motorových vozidel to bezesporu bude i právní úprava týkající se průmyslových vzorů na území státu, v němž podniká. Tuto povinnost mohou podnikatelé v případě složitějších právních oblastí, jakou je bezpochyby i oblast průmyslového vlastnictví, splnit i prostřednictvím konzultace s dalšími osobami, např. prostřednictvím právních rad poskytnutých ze strany advokátů či patentových zástupců, případně oslovením Úřadu průmyslového vlastnictví či projevením alespoň bazální snahy o nalezení podstatných informací k dané oblasti podnikání na zpravodajských webech, u výrobců těchto dílů, případně vlastníků průmyslových vzorů, apod. To platí zvláště za situace, kdy podnikatel hodlá podnikat s chráněnými statky ve značném objemu a jde o výrobky, resp. náhradní díly, u nichž je státem kladen zvýšený důraz na jejich bezpečnost. Státní zástupce má za to, že obviněný nedostál této povinnosti, a proto je nutno u něj shledat zavinění alespoň ve formě nepřímého úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. K tomu připomněl judikaturu ke srozumění (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2004, sp. zn. 11 Tdo 919/2004).

21. Po zvážení všech shora uvedených skutečností státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

22. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům.

23. Obviněný uplatnil dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je dán tehdy, bylo-li rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Obviněný přitom uplatnil druhou z uvedených variant zmíněného dovolacího důvodu, jádro svého dovolání tak spatřoval právě v naplnění dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. již v řízení předcházejícím zamítnutí jeho odvolání podaného proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně ve smyslu § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř.

b) K dovolacím námitkám obviněného a rozhodnutím soudů nižších stupňů

č. 45

24. Obviněný ve svém dovolání namítl, že svým jednáním nespáchal žádný trestný čin. Především uváděl, že jeho jednání bylo v souladu s právním řádem České republiky a Evropské unie, nebylo protiprávní, postupoval podle tzv. oprávněné klauzule uvedené v přímo použitelném čl. 110 nařízení a v souladu s § 10 odst. 1 písm. c) ZOZ, neporušil tak ani zájem chráněný ustanoveními § 268 a § 269 tr. zákoníku, nadto nejednal ani úmyslně, byl přesvědčen o naplnění uvedených výjimek z ochrany průmyslových vzorů a ochranných známek, do nichž měl zasáhnout, nakonec zpochybnil i skutková zjištění učiněná soudy nižších stupňů a proces, který vedl k takovým zjištěním, zejména pokud jde o použití nezákonných důkazů (odborných vyjádření od poškozených).

25. Již z tohoto stručného a zjednodušeného přehledu okruhů námitek zmíněných obviněným je patrné, že snad vyjma posledního bodu (byť i v tomto směru je třeba dát obviněnému do značné míry za pravdu) jde o námitky odpovídající uplatněným dovolacím důvodům, jimiž se musel Nejvyšší soud v dovolacím řízení zabývat. Podstatné části výhrad obviněného pak Nejvyšší soud přiznal relevanci a uznal je opodstatněnými, vedle toho detekoval i jiná pochybení. Především je totiž třeba konstatovat, že skutková zjištění koncentrovaná ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně jsou zcela nedostatečná, popis skutku zde obsažený neumožňuje konstatovat, zda byly naplněny znaky dvou trestných činů, které v tomto skutku byly spatřovány. Přitom vadou spočívající v tom, že zcela chybí identifikace nehmotných právních statků, a sice průmyslových práv a ochranných známek, do nichž mělo být jednáním obviněného zasaženo, trpí veškerá rozhodnutí ve věci samé dosud učiněná v této věci, neboť jde o vadu, již bylo zatíženo již usnesení o zahájení trestního stíhání, tato vada se promítla jak do následně podané obžaloby, tak i do rozhodnutí soudu prvního stupně, tj. do jeho trestního příkazu (ze dne 14. 2. 2018), prvního odsuzujícího rozsudku (ze dne 11. 4. 2018), který byl později zrušen usnesením odvolacího soudu, i do druhého odsuzujícího rozsudku (ze dne 16. 12. 2019), který nabyl právní moci ve spojení s usnesením odvolacího soudu (ze dne 2. 6. 2020) napadeným dovoláním obviněného. Údajně zasažené průmyslové vzory a ochranné známky náležející obchodním společnostem Škoda, VW, Audi, BMW, Porsche, Daimler, Opel a Vossen Wheels nebyly identifikovány přímo v popisu skutku (a to ani nepřímo nějakým odkazem na jejich bližší seznam obsažený v trestním spise), tím se také stalo, že si orgány dosud činné v trestním řízení vůbec nevyjasnily, o jaké nehmotné právní statky jde, jaká právní úprava se na ně vztahuje, a jakým způsobem jsou tedy chráněny, resp. kdy je jejich ochrana prolomena. Proto též přinejmenším unáhleně a bez dostatečných podkladů (a ve značné míře zřejmě vadně) identifikovaly jednáním obviněného údajně porušené právní normy, zatímco zcela případnou obhajobou obviněného,

konzistentně uplatňovanou po celou dobu trestního řízení vedeného proti němu, se buď vůbec nezabývaly, anebo ji bez náležitého důvodu nepatřičně odmítly.

26. Orgánům dosud činným v tomto trestním řízení lze též zcela důvodně vytknout i další pochybení, která by jinak sama o sobě nenaplňovala žádný dovolací důvod. Nicméně ani tyto jinak zcela důvodné námitky obviněného nelze pomínout, pokud Nejvyšší soud uznal jiné námitky za opodstatněné a přezkoumal zákonnost a odůvodněnost dovoláním napadených výroků rozhodnutí i řízení jim předcházejícího, jak mu ukládá § 265i odst. 3 tr. ř. Z celého průběhu trestního řízení je totiž zjevné, že orgány dosud činné v trestním řízení vycházely velmi vstřícně zástupcům poškozených obchodních společností, s nimiž od počátku věc konzultovaly, přibíraly je jako odborné konzultanty, nechávaly si od nich zpracovávat odborná vyjádření apod., ač pro jejich vztah ke straně trestního řízení (poškozeným) je nebylo možno považovat za nepodjaté. Tím bylo po celou dobu vedeno trestní řízení tendenčně, argumentaci obviněného nebyla přikládána váha, naopak orgány činné v trestním řízení vycházely ze stanovisek poškozených obchodních společností, které měly zjevný zájem na výsledku trestního řízení.

č. 45

c) K trestnému činu porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 tr. zákoníku

27. Nejvyšší soud nejprve připomíná, že přečinu porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí, kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do práv k chráněnému vynálezu, průmyslovému vzoru, užitému vzoru nebo topografii polovodičového výrobku. Obviněnému bylo kladeno za vinu, že nikoli nepatrně neoprávněně zasáhl do práv k chráněnému průmyslovému vzoru. Dále mu bylo kladeno za vinu naplnění dvou okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby uvedených v § 269 odst. 2 písm. a) a c) tr. zákoníku a spočívajících v tom, že jeho jednání jednak vykazovalo znaky obchodní činnosti a jednak se jej dopustil ve značném rozsahu. K trestní odpovědnosti za tento přečin je třeba úmyslného zavinění, jak vyplývá z § 13 odst. 2 tr. zákoníku.

28. Nejvyšší soud dále upozorňuje, jak je patrné z rozhodnutí pod č. 47/2011 Sb. rozh. tr., že skutková podstata trestného činu porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 tr. zákoníku není blanketní (blanketovou) skutkovou podstatou, nýbrž skutkovou podstatou s normativními znaky (jimiž jsou vedle průmyslového vzoru též chráněný vynález, užitý vzor nebo chráněná topografie polovodičového výrobku). Z druhé právní věty uvedeného rozhodnutí dále vyplývá, že při výkladu tzv. normativních znaků skutkových podstat trestných činů a při posuzování protiprávnosti činu je použitelné i mimotrestní právo cizího státu. Předpokladem takového použití je ovšem to, že objektem českého trestního práva je právní pojem, zájem nebo vztah, který je obsažený v příslušném normativním znaku. Jestliže normativní znaky spočívají v takových osobních a sou-

kromých právech, zájmech nebo vztazích, které jsou chráněny i v cizím právu, postupuje se při jejich posuzování podle tohoto práva [pokud se však normativní znaky týkají pojmů nebo zájmů veřejnoprávní povahy (orgán státní správy, orgán veřejné moci, veřejný činitel, úřední osoba atd.), je zpravidla také vyloučeno posoudit je podle cizího práva – o to tu ovšem nešlo]. Dále v citovaném rozhodnutí dospěl Nejvyšší soud k závěru, že protiprávnost činu se v konkrétním případě dovozuje zejména z mimotrestních právních předpisů, jejichž působnost se zpravidla omezuje na území státu, který je vydal. Proto platí, že pokud došlo ke spáchání činu na území cizího státu, kterým byly současně porušeny příslušné mimotrestní normy, není možné posuzovat protiprávnost činu – třebaže na něj dopadá věcná i místní působnost českého trestního zákona – podle českého práva, ale musí se vždy použít právo toho cizího státu, na jehož území byl čin spáchán. Dále se v třetí právní větě uvedeného rozhodnutí Nejvyšší soud věnoval otázce místní působnosti trestních zákonů.

29. V nyní posuzovaném případě ovšem šlo o něco poněkud jiného, a sice o to, jakou právní úpravou se řídí ochrana průmyslových práv a možné zásahy do nich, došlo-li k zásahu na území České republiky, zda se má užít právo národní (české), právo evropské nebo mezinárodní, anebo dokonce některá či všechna současně a jak v takovém případě řešit jejich možné vzájemné konflikty.

30. Jak již bylo shora naznačeno, orgány dosud činné v tomto trestním řízení nečinily žádný skutkový závěr, do jakého konkrétního průmyslového práva mělo být zasazeno, dosud jen setrvaly na povšechném a nekonkrétním závěru, že bylo zasahováno do průmyslových práv označených automobilek, tato průmyslová práva však doposud nebyla identifikována, a to svým číslem, datem zápisu a označením příslušného úřadu, u nějž jsou evidována. Nelze se tak vůbec zabývat tím, zda šlo o průmyslové vzory zapsané u úřadu tuzemského, některého cizozemského, anebo některého z mezinárodních úřadů. Již jen proto nelze ani určit, jaká právní úprava se vztahuje na ten který průmyslový vzor zasazený případným jednáním obviněného. Proto je obviněnému nutno přisvědčit, že ve skutkové větě odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně není nijak specifikováno, do jakých konkrétních průmyslových vzorů měl neoprávněně zasáhnout (stejně je tomu i u ochranných známek), čímž se mu dokonce znemožňuje účinná obrana proti nařčením ze spáchání trestného činu, není-li vůbec jasno, do jakých konkrétních práv konkrétního subjektu měl zasáhnout, nadto je tím zcela zpochybněno i další tvrzení o porušení národní úpravy o ochraně průmyslových vzorů.

31. K tomu je možno připomenout, že objektem trestného činu porušení chráněných průmyslových práv je ochrana tvůrčí činnosti v této oblasti a ochrana výrobků a výsledků vzniklých z této činnosti, které jsou využitelné v hospodářské činnosti (viz k tomu např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2725). Ochranu vnějšího vzhledu výrobku (jeho designu) zajišťuje průmyslový vzor, kterému je přiznávána ochra-

na zápisem (záměrně je ponechána stranou problematika ochrany nezapsaných průmyslových vzorů, neboť se netýká projednávané věci). Průmyslový vzor jako výsledek tvůrčí práce designerů, průmyslových výtvarníků a návrhářů je zvláštním a samostatným předmětem právní ochrany vztahujícím se k zevnějšímu, tedy k vizuálním, estetickým a dekorativním aspektům výrobků, které jsou schopny smyslového vnímání, naproti tomu se nevztahuje na technické řešení výrobku, jeho konstrukci, metodu či princip, jak výrobek získat, ale ani na obecné principy či koncepce vnějšího vzhledu (tak např. u automobilových disků se nevztahuje na velikost a tvar kola, počet a rozteč děr pro uchycení šroubů apod.). Ve zbytku lze odkázat na odbornou literaturu (viz např. HORÁČEK, R., ČADA, K., HAJN, P. Práva k průmyslovému vlastnictví. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 257).

32. Průmyslovým vzorům se poskytuje ochrana v českém právním řádu již na ústavněprávní úrovni, konkrétně jsou chráněny článkem 34 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (vyhlášené pod č. 2/1993 Sb., dále jen „Listina“), podle něž jsou práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti chráněna zákonem. Tímto zákonem je v případě průmyslových práv již shora zmíněný zákon o ochraně průmyslových vzorů (zákon č. 207/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Na tomto poli jsou ovšem pro Českou republiku významné též mezinárodní smlouvy. Je možno zmínit ochranu těchto předmětů na základě tzv. dohody TRIPS (viz k tomu sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb.), ale i Haagské dohody o mezinárodním zápisu průmyslových vzorů, v novém znění přijatém v Ženevě v roce 1999, k níž doposud nepřistoupila sama Česká republika (viz <https://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/documents/pdf/hague.pdf>), přistoupila k ní však ke dni 1. 1. 2008 Evropská unie, již je Česká republika členem, takže ji mohou využívat i čeští přihlašovatelé k zajištění ochrany průmyslových vzorů v zahraničí, ovšem jen pokud jde o mezinárodní zápis tzv. unijního vzoru. S ohledem na členství České republiky v Evropské unii je pro nás ovšem důležité také evropské právo, zejména směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 13. 10. 1998 č. 98/71/ES, o právní ochraně (průmyslových) vzorů, již shora zmíněné nařízení Rady Evropských společenství ze dne 12. 12. 2001 č. 6/2002, o (průmyslových) vzorech Společenství (dále zkráceně „nařízení“), a nařízení Komise Evropských společenství ze dne 21. 10. 2002 č. 2245/2002, kterým se provádí nařízení Rady Evropských společenství č. 6/2002. Posledně zmíněná nařízení ustavila jednotný systém ochrany unijních průmyslových vzorů na celém území Evropské unie. Tím se také významně změnila ochrana průmyslových vzorů na území České republiky.

33. Průmyslový vzor totiž může být v zásadě národní nebo unijní, a to podle místa jeho zápisu, a poskytuje se mu tak ochrana na příslušném území (České republiky nebo Evropské unie), anebo může jít o mezinárodní zápis průmyslového vzoru (národního či unijního) s ochranou na požadovaném území členů mezinárodního společenství podle rozsahu mezinárodního zápisu. Národní průmyslový

vzor zapsaný u českého Úřadu průmyslového vlastnictví (dále ve zkratce též jen „ÚPV“, viz k tomu též <https://www.upv.cz/cs.html>) chrání vnější vzhled výrobků na území České republiky, na něj se plně použije český zákon o ochraně průmyslových vzorů, jenž je v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 13. 10. 1998 č. 98/71/ES, o právní ochraně (průmyslových) vzorů. Avšak i na našem území od okamžiku vstupu České republiky do Evropské unie se poskytuje ochrana tzv. unijním vzorům podle právní úpravy Evropské unie, konkrétně podle již několikrát zmíněného nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství (ze dne 12. 12. 2001 č. 6/2002). Unijní vzory zapisuje Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (označovaný jako EUIPO – viz <https://euipo.europa.eu/ohimportal/cs/home>), do 23. 3. 2016 známý pod názvem Úřad pro harmonizaci vnitřního trhu (zkratka OHIM – viz k tomu nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 24. 12. 2015 č. 2015/2424, které vstoupilo v platnost dne 23. 3. 2016). Nařízení ovšem nepředpokládají existenci jen zapsaných (průmyslových) vzorů, ale i tzv. nezapsaných vzorů. Nejvyšší soud k tomu ještě zopakuje, že pro průmyslové vzory a práva na jejich ochranu platí tzv. teritorialita práva, takže ochrana průmyslových vzorů zapsaných do rejstříku českého Úřadu průmyslového vlastnictví se poskytuje pouze na území České republiky, naproti tomu (průmyslovým) vzorům zapsaným unijním úřadem EUIPO se poskytuje ochrana jednotně na území celé Evropské unie, na jejímž území se uplatní zmíněné nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství. Proto zvláště obchodní společnosti distribuující své výrobky na mezinárodním trhu zapisují své průmyslové vzory spíše u mezinárodních organizací, aby nemusely toto provádět jednotlivě u národních úřadů, v rámci Evropské unie je obvyklé zapsat průmyslové vzory právě u EUIPO. Mimo to dále pro mezinárodní přihlašování průmyslových vzorů (národních či unijních) má svou úlohu také Haagská dohoda o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů, spravovaná Světovou organizací duševního vlastnictví (ve zkratce WIPO), jíž je jinak Česká republika členem od roku 1993 (k přehledu smluv v rámci WIPO viz https://wipo.lex.wipo.int/en/treaties/ShowResults?country_id=44CLex). Již bylo uvedeno, že Česká republika není smluvní stranou uvedené dohody, možnost zapsat (průmyslový) vzor je však dána naším členstvím v Evropské unii, která je členem této dohody (pro tuzemské přihlašovatele by tak šlo o unijní vzor). Z uvedeného důvodu ovšem také nelze určit území České republiky jako samostatné teritorium pro ochranu na základě tohoto mezinárodního zápisu. Pro určení právního vztahu je pak důležité znát, kdo je přihlašovatelem, z jaké země pochází (resp. jaký národní vzor přihlašuje), jaké je požadované teritorium ochrany a kterými akty se jednotlivé strany Haagské dohody řídí (každý člen má možnost deklarovat u WIPO principy, které ve vztahu ke své národní úpravě odmítá a vyžaduje, tj. stanoví výjimky z obecných pravidel, které musí přihlašovatel respektovat).

34. Je třeba znovu zopakovat, že je zcela zásadní zjištění, do jakých práv k průmyslovým vzorům měl obviněný D. S. v nyní posuzované věci zasáhnout, aby bylo možno stanovit právní rámec, který se na ten který průmyslový vzor vztahuje. Zatím podle obsahu spisového materiálu se zdá, že zjištěné automobilové disky u obviněného mohly odpovídat chráněným (průmyslovým) vzorům (designu) zapsaným u různých úřadů (ve spise jsou výpisy z databáze vzorů WIPO i z databáze vzorů EUIPO). Jednoznačné závěry v tomto směru dosud neučinil žádný orgán činný v trestním řízení, tyto závěry se nepromítly ani do popisu skutku v žádném z dosud vydaných rozhodnutí ve věci samé, nelze se spokojit ani s názorem odvolacího soudu uvedeným v odůvodnění usnesení napadeného dovoláním, že tato informace vyplývá z vyjádření jednotlivých poškozených. Takový postup je zcela nepřijatelný, v tomto ohledu je třeba učinit jednoznačná skutková zjištění, která musí být závěrem orgánů činných v trestním řízení, a promítnout je do popisu skutku v rozhodnutích ve věci samé. Za tím účelem je nutno k této otázce provést dokazování, není přitom možno spokojit se s pouhým vyjádřením poškozeného, které už vůbec nemůže být odborným vyjádřením (viz k tomu dále), ale je zapotřebí též dalšími důkazními prostředky ověřit toto vyjádření. Orgány činné v trestním řízení tím, že nevymezily přesně konkrétní nehmotný předmět útoku (tedy konkrétní průmyslové vzory), neoznačily tak řádně příslušný normativní znak skutkové podstaty trestného činu porušení chráněných průmyslových práv, nemohly tedy ani rozlišit, zda jde o průmyslový vzor národní, uijní či o jejich mezinárodní zápis, pak ani nemohly posoudit tento normativní znak podle správných mimotrestních předpisů, nemohly proto ani dospět k odůvodněnému závěru, zda obviněný zasáhl do chráněných průmyslových vzorů, případně jaké ustanovení mimotrestního předpisu porušil, zda se dovolával prolomení ochrany příslušného průmyslového vzoru oprávněně, či nikoli. S tím současně souvisí i naprosto nedostatečné zjištění, nakolik obviněný jednal zaviněně, zda věděl, práva k jakým průmyslovým vzorům porušuje, zda se nemohl mýlit, že ochrana určitých vzorů je prolomena, či nikoli (viz ještě dále).

35. Nelze souhlasit ani s úvahou státního zástupce obsaženou ve vyjádření k dovolání obviněného, že v tomto směru by mělo být určující, zda došlo k zásahu do průmyslových práv na území České republiky, anebo v zahraničí v rámci tzv. přeshraničního obchodu. Určující je mnohem spíše to, do jakého práva je zasaženo, zda jde o průmyslový vzor národní, uijní či o jejich mezinárodní zápis.

36. Pokud by obviněný zasáhl do tzv. národního průmyslového vzoru zapsaného u českého Úřadu průmyslového vlastnictví, pak by skutečně bylo třeba užít právní úpravu obsaženou v zákoně o ochraně průmyslových vzorů (zákon č. 207/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů), tedy i § 19 ZOPV, který chtěly užít i soudy nižších stupňů (v tomto směru ovšem neoznačily žádný průmyslový vzor, který by byl skutečně u Úřadu průmyslového vlastnictví také zapsán, poškození se přitom zpravidla dovolávali ochrany průmyslových vzorů zapsaných u EUIPO

nebo WIPO, nikoli u ÚPV). V takovém případě by se ani žádná „opravárenská klauzule“ (ve smyslu čl. 110 nařízení) neužila, protože nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství by se na národní průmyslové vzory neužilo [vztahuje se totiž výlučně na unijní (průmyslové) vzory zapsané u EUIPO, popřípadě u WIPO – viz dále]. Z evropských předpisů by se ve vztahu k národním průmyslovým vzorům uplatnila (vedle zákona o ochraně průmyslových vzorů) toliko směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 13. 10. 1998 č. 98/71/ES, o právní ochraně (průmyslových) vzorů, která sice v čl. 14 umožnila liberalizaci obchodu se součástmi použitelnými k opravě složeného výrobku [„Do doby, než budou na základě návrhů Komise přijaty změny této směrnice podle článku 18, zachovají členské státy v účinnosti své stávající právní předpisy týkající se užití (průmyslového) vzoru vztahujícího se na součást použitou k opravě složeného výrobku, aby byl zachován jeho původní vzhled, a změni tyto předpisy pouze v zájmu liberalizace obchodu s těmito součástmi.“], ale ponechala to na rozhodnutí členských států. Česká republika ovšem patří mezi tu většinu evropských států, která nepřistoučila k této liberalizaci a zachovává plnou ochranu průmyslových vzorů i ve vztahu k tzv. druhovýrobě v automobilovém průmyslu (ještě při koncepci pozdější směrnice v roce 2004, která měla uvedenou směrnici změnit – viz dále, provedlo liberalizaci jen 9 členských států Evropské unie z celkových 25, tedy 16 členských států zachovalo ochranu průmyslových vzorů i na náhradní díly složeného výrobku). Z pohledu národní úpravy by tedy nehrálo roli, zda obviněným prodávané disky z tzv. druhovýroby porušující národní průmyslové vzory sloužily k opravě složených výrobků či nikoli.

37. Jak ovšem lze vyvodit ze spisového materiálu (zejména z trestního oznámení, z vyjádření poškozených i z výpisů z databází), obviněný byl stíhán pro důvodné podezření, že zasáhl převážně do unijních (průmyslových) vzorů zapsaných u EUIPO. Takové (průmyslové) vzory jsou koncipovány jako jednotné nehmotné absolutní soukromé právo vyplývající přímo z unijního (sekundárního) práva. Těmto vzorům je poskytována jednotná ochrana na území Evropské unie, která vyplývá primárně z již zmíněného nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství.

38. Jde-li o účinky nařízení jako normy sekundárního evropského práva, je třeba připomenout jeho přímou použitelnost, resp. přímý účinek, jak vyplývá z čl. 288 alinea 2 SFEU: „Nařízení má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.“ Cílem nařízení jako jakéhosi „evropského zákona“ a stěžejního pramene sekundárního práva je vytvořit právní úpravu, která bude jednotně aplikována ve všech členských státech Evropské unie (není-li ovšem adresováno jen některým státům), v nichž je také ve všech svých částech závazné a použitelné po vstupu v platnost, je přímo aplikovatelné na objektivně určené skutkové podstaty a způsobuje právní následky pro obecné a abstraktně definované skupiny osob (viz např. TICHÝ, L. ARNOLD, R.,

ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. Evropské právo. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 201; STEHLÍK, V., HAMULÁK, O., PETR, M. Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh. Praha: Leges, 2017, s. 85; nebo SVOBODA, P. Úvod do evropského práva. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 115). Svou závazností se odlišuje také od doporučení a stanovisek, závazností všech svých částí se odlišuje od směrnice (viz tamtéž). Bezprostřední použitelnost znamená především aplikovatelnost již v důsledku své existence, aniž by bylo zapotřebí jakékoliv (národní) inkorporace či transformace, která by naopak byla v rozporu s účelem a povahou tohoto právního aktu. Nařízení zakládá práva a povinnosti bezprostředně, třetí subjekty včetně vnitrostátních soudů jsou jím vázány (viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 14. 12. 1971, č. 43/71, ve věci *Politi s. a. s. proti Ministerstvu financí Italské republiky*). Není-li přímo nařízením předvídan vnitrostátní právní akt, je dokonce přímo zapovězen (zakázán), protože by to bylo v rozporu s povahou nařízení, nepřipustné je také vydávání jakýchkoliv prováděcích aktů nařízení či vykládacích pravidel (nelze tak vůbec užít české právní předpisy). Soudní orgány členských států Evropské unie jsou povinny plně aplikovat unijní právo (k jeho výkladu viz SEHNÁLEK, D. Specifika výkladu práva Evropské unie a jeho vnitrostátní důsledky. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 150). K výkladu unijního práva v případě pochybností je však povolán Soudní dvůr EU, přičemž národní soudy jsou povinny akceptovat tento výklad (viz k tomu níže výklad Soudního dvora EU k čl. 110 nařízení). V případě pochybností o výkladu nařízení je třeba se obrátit s předběžnou otázkou na Soudní dvůr EU, v trestním řízení na území České republiky vyplývá taková povinnost pro soudy z § 9a tr. ř. To ovšem platí pouze za předpokladu, že by zde nebylo dřívější rozhodnutí Soudního dvora EU o stejné předběžné otázce (v daném případě při pochybnostech o výkladu čl. 110 nařízení, nakolik se týká i obchodu s disky z tzv. druhovýroby) – viz k tomu ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 185. Takové rozhodnutí zde ovšem v době rozhodování orgánů činných v tomto řízení bylo (viz k tomu níže), a proto nebylo třeba se obracet na Soudní dvůr EU, ale bylo nutné respektovat jeho dřívější výklad, což soudy nižších stupňů neučinily.

39. Ustanovení čl. 19 odst. 1 nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství poskytuje majiteli zapsaného (průmyslového) vzoru Společenství výlučné právo „... jej užívat a zabránit třetí osobě užívat (průmyslový) vzor bez jeho souhlasu. Užívání (průmyslového) vzoru zahrnuje zejména výrobu, nabízení, uvádění na trh, dovoz, vývoz nebo používání výrobku, v němž je (průmyslový) vzor ztělesněn nebo u něhož je použit, jakož i skladování takového výrobku pro tyto účely.“ Je však nutno upozornit v daném případě na přechodné ustanovení, tzv. oprávněnou výjimku či klauzuli, uvedené v čl. 110 odst. 1 nařízení, které zní: „Dokud změny tohoto nařízení nevstoupí v platnost na návrh Komise, (průmyslový) vzor, který tvoří součást složeného výrobku používaného ve smyslu čl. 19 odst. 1 pro

účely opravy tohoto složitějšího výrobku s cílem obnovit jeho původní vzhled, nepožívá ochrany (průmyslového) vzoru Společenství.“ Tímto ustanovením sledovala Evropská unie tendence k liberalizaci obchodu s náhradními díly složeného výrobku za účelem jeho opravy, a to právě primárně v automobilovém průmyslu. Navázala tak na dřívější čl. 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 13. 10. 1998 č. 98/71/ES, o právní ochraně (průmyslových) vzorů, kterým členským státům umožnila provést liberalizaci trhu s náhradními díly (z tzv. druhovýroby) za účelem oprav složených výrobků. Jde přitom o vyřešení střetu dvou protichůdných zájmů, na jedné straně zájmu na ochraně průmyslových vzorů a práv jejich majitelů, jejichž investice do inovace designu by měly být chráněny, na druhé straně zájmu na liberalizaci trhu v opravárenském průmyslu a zamezení jeho monopolizace, snížení cen náhradních dílů a oprav vozidel, ochraně spotřebitelů při současném umožnění konkurence a vytvoření dalších pracovních míst zejména u malých a středních podniků zabývajících se tzv. druhovýrobou, umožnění přístupu na celý unijní trh, a nikoli jen v těch členských státech, které provedly liberalizaci trhu. Na uvedená ustanovení (čl. 110 nařízení a čl. 14 směrnice Evropského Parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 13. 10. 1998 č. 98/71/ES) navázala Komise Evropských společenství návrhem směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropských společenství, kterou se mění směrnice 98/71/ES o právní ochraně (průmyslových) vzorů ze dne 14. 9. 2004 (COM/2004/0582 final – viz <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52004PC0582>). Touto navrženou směrnicí měl být čl. 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 13. 10. 1998 č. 98/71/ES změněn takto: „(Průmyslový) vzor, který tvoří součást složeného výrobku používaného ve smyslu čl. 12 odst. 1 této směrnice pro účely opravy tohoto složitějšího výrobku s cílem obnovit jeho původní vzhled, nepožívá ochrany (průmyslového) vzoru.“ Zároveň je ovšem třeba přiznat, že důvodem mělo být zamezit monopolu na výrobek, pro který neexistuje praktická alternativa (výslovně se v odůvodnění zmiňovaly panely karoserie, zasklení automobilů či osvětlení). V každém případě však návrh směrnice nebyl nakonec akceptován.

40. V případě unijních (průmyslových) vzorů zapsaných u EUIPO je třeba použít výlučně nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, v němž zůstala úprava tzv. opravárenské klauzule v čl. 110, která doposud nebyla změněna či nahrazena novým přístupem (viz výše nastíněný návrh směrnice). Pokud by tedy obviněný zasáhl do (průmyslových) práv zapsaných u EUIPO, jak naznačovala podání poškozených obchodních společností (především v jinak procesně nepoužitelných od nich vyžádaných odborných vyjádřeních – viz k tomu dále), bylo by třeba vyřešit otázku, zda současně nebyl k tomuto zásahu oprávněn podle čl. 110 nařízení. V takovém případě by každopádně byl chybný závěr soudů prvního i druhého stupně, že na posuzovaný případ nelze užít čl. 110 nařízení, právě opak je totiž správný, ustanovení čl. 110 nařízení by mohlo být aplikovatelné, pokud

by byla naplněna jeho skutková podstata. Předně je ovšem třeba vyjasnit otázku, zda skutečně mělo jít o zásah do tzv. unijního průmyslového vzoru, čemuž dosavadní poznatky jen nasvědčují, nebylo to však dosud předmětem zájmu orgánů činných v trestním řízení a nebyl o tom učiněn žádný skutkový závěr.

41. Obviněnému D. S. bylo kladeno za vinu obchodování s disky, které soud prvního stupně (s ohledem na závěry poněkud nadbytečně opatřeného znaleckého posudku k této otázce) považoval za díly složeného výrobku (automobilu), které mohou být i náhradními díly. Pokud obviněný prodával disky jako náhradní díly sloužící pro opravu složeného výrobku (automobilu) s cílem obnovit jeho původní vzhled, pak by takový jeho postup mohl odpovídat jazykovému výkladu čl. 110 odst. 1 nařízení a příslušné (průmyslové) vzory, které by byly tímto jednáním dotčeny, by nepožívaly ochrany. Podle dosavadních zjištění obviněný nevydával disky za pravé a originální disky poškozených obchodních společností, naopak upozorňoval své zákazníky, že jde o repliky (tzv. druhovýrobu). Jak již bylo nastíněno, v rámci Evropské unie je prodej náhradních dílů z tzv. druhovýroby, na něž se vztahuje (průmyslový) vzor, k tomu, aby došlo k opravě složeného výrobku, velmi problematický a úprava poněkud roztržistěná (a nejednotná ve všech členských státech Evropské unie, jde-li o národní průmyslové vzory), navíc ani znění čl. 110 nařízení nebylo zcela jasné a nebylo úplně zřejmé, nakolik se vztahuje i na disky kol. Závazný výklad v tomto směru mohl podat jedině Soudní dvůr EU, jak bylo poukázáno shora.

42. Druhý senát Soudního dvora EU tak skutečně učinil ve svém rozsudku ze dne 20. 12. 2017 ve spojených věcech vedených pod č. C-397/16 a C-435/16, a to na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Corte d'appello di Milano, Itálie, a Bundesgerichtshof, Německo, ve sporech Acacia Srl v. Pneusgarda Srl, v úpadku, Audi AG (věc č. C-397/16) a Acacia Srl, Rolando D'Amato v. Dr. Ing. h. c. F. Porsche AG (věc č. C-435/16). V tomto svém obsáhlém rozhodnutí zaměřeném na výklad čl. 110 nařízení, a to dokonce přímo na výrobu a následný prodej disků (ráfků z hliníkové slitiny) z druhovýroby (tzv. aftermarketu), nakonec v koncentrovaných stručných právních větvích obsažených ve výroku dospěl Soudní dvůr EU k těmto závěrům: „1. Článek 110 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. 12. 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství musí být vykládán v tom smyslu, že tzv. ustanovení „o opravách“, které tento článek obsahuje, neváže vyloučení ochrany (průmyslového) vzoru Společenství v případě (průmyslového) vzoru, který tvoří součást složeného výrobku používanou pro účely opravy tohoto složeného výrobku s cílem obnovit jeho původní vzhled, na podmínku, že vzhled chráněného (průmyslového) vzoru je závislý na složeném výrobku. 2. Článek 110 odst. 1 nařízení č. 6/2002 musí být vykládán v tom smyslu, že tzv. ustanovení „o opravách“, které tento článek obsahuje, váže vyloučení ochrany (průmyslového) vzoru Společenství v případě (průmyslového) vzoru, který tvoří součást složeného výrobku používanou pro účely opravy tohoto složeného výrobku s cí-

č. 45

lem obnovit jeho původní vzhled, na podmínku, že náhradní součást je vzhledově totožná se součástí původně začleněnou do složeného výrobku při jeho uvedení na trh. 3. Článek 110 odst. 1 nařízení č. 6/2002 musí být vykládán v tom smyslu, že k tomu, aby se mohli dovolávat tzv. ustanovení „o opravách“, které tento článek obsahuje, podléhají výrobce nebo prodejce součásti složeného výrobku povinnosti řádné péče, pokud jde o dodržení podmínek stanovených uvedeným ustanovením ze strany následných uživatelů.“ (viz k tomu Úřední věstník Evropské unie, C 72/18 – C 72/19, celý rozsudek viz – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:62016CJ0397&from=CS>). Jinými slovy výrobce i prodejce podle tohoto rozsudku museli vynaložit řádnou péči, aby i konečný (následný) uživatel výrobku dodržel podmínky vyplývající z čl. 110 nařízení. Soudní dvůr EU konkretizoval takové povinnosti v bodech 85. až 88. svého rozsudku. Tak (bod 85.) „od výrobce nebo prodejce součásti složeného výrobku nelze sice očekávat, že objektivně a za všech okolností zabezpečí, že součásti, které vyrábějí nebo prodávají za účelem používání v souladu s podmínkami stanovenými v čl. 110 odst. 1 nařízení č. 6/2002, budou in fine skutečně používány konečnými uživateli v souladu s uvedenými podmínkami, nic to však nemění na tom, že k tomu, aby mohli využít odchylného režimu takto zavedeného uvedeným ustanovením, takovýto výrobce nebo prodejce podléhají – jak to uvedl generální advokát v bodech 131., 132. a 135. stanoviska – povinnosti řádné péče, pokud jde o dodržení těchto podmínek ze strany následných uživatelů“. Tedy (bod 86.) „konkrétně jim nejprve přísluší informovat následné uživatele, prostřednictvím jasného a viditelného vyznačení na výrobku, jeho obalu, v katalogích nebo též v prodejní dokumentaci, jednak o skutečnosti, že daná součást zahrnuje (průmyslový) vzor, jehož nejsou majiteli, a jednak o skutečnosti, že tato součást je výlučně určena k používání pro účely opravy složeného výrobku s cílem obnovit jeho původní vzhled“. Dále (bod 87.) „musí prostřednictvím vhodných prostředků, zejména smluvních, zajistit, že se následní uživatelé nerozhodnou pro takové používání předmětných součástí, které by bylo neslučitelné s podmínkami stanovenými v čl. 110 odst. 1 nařízení č. 6/2002“. Konečně (bod 88.) „uvedený výrobce nebo prodejce se musí zdržet prodeje takovéto součásti, pokud vědí, nebo s ohledem na všechny relevantní okolnosti měli a mohli vědět, že tato součást nebude používána v souladu s podmínkami stanovenými v čl. 110 odst. 1 nařízení č. 6/2002“.

43. Orgány činné v trestním řízení, jak bylo opakovaně uvedeno, se doposud nezabývaly tím, které průmyslové vzory měly být jednáním obviněného D. S. zasaženy, ani nezjistily, zda měl obviněný zasáhnout do unijních (průmyslových) vzorů a zda na jeho jednání dopadá shora uvedené přímo aplikovatelné nařízení. Protože ustanovení tohoto nařízení z důvodu nesprávné právní úvahy odmítaly použít na daný případ, nezabývaly se zevrubně ani tím, nakolik obviněný splnil parametry požadované Soudním dvorem EU na jednání spočívající v prodeji ná-

hradních dílů jako součástí složeného výrobku, jimiž je zasahováno do (průmyslových) práv jiného. Již nyní je ovšem namístě odmítnout názor odvolacího soudu (uvedený v odůvodnění napadeného usnesení), že by disky musely být prodávány po jednotlivých kusech, a nikoli v sadách, aby byly prodávány za účelem opravy. Žádnou takovou podmínku Soudní dvůr EU nestanovil, ta nevyplývá ani přímo z textu čl. 110 nařízení, jde jen o ničím nepodloženou úvahu odvolacího soudu. Proti tomu lze argumentovat, že je zcela logické užití celé sady disků, pokud si zákazník např. vjetím do nečekaných výtluků na vozovce poškodí všechna čtyři kola, popřípadě pneuservis zjistí takové jejich opotřebení, že je již nelze dobře vyvážit, nebo zákazník nechce mít na vozidle některá kola zjevně starší, zašedlá a jiná zářící novotou apod. Naproti tomu obnově původního vzhledu složeného výrobku (automobilu) by objektivně nemohlo odpovídat osazení vozidla replikami disků zasahujícími chráněná (průmyslová) práva, vyrobenými v rozměrech, v nichž je poškozené automobilky nikdy neprodukovaly.

44. Současně je ovšem třeba orgány dále činné v tomto trestním řízení upozornit, že proti obviněnému je vedeno trestní řízení pro úmyslný trestný čin, jehož předpokladem je naplnění znaku zavinění v jeho příslušné formě (tj. úmyslu přímého nebo nepřímého) ve vztahu nejen ke všem objektivně-deskriptivním znakům příslušné skutkové podstaty daného trestného činu, ale též ke znakům normativním, u nichž ovšem postačí laická představa o jejich charakteru (viz k tomu např. rozhodnutí pod č. 10/1977, č. 47/2011, č. 44/2016, č. 3/2018 nebo č. 1/2020 Sb. rozh. tr.). Byť by tedy orgány činné v trestním řízení následně zjistily, že obviněný nejednal zcela v souladu s pozdějšími požadavky vyplývajících ze shora uvedeného rozsudku Soudního dvora EU na prodej náhradních dílů do složených výrobků ve smyslu čl. 110 nařízení, nebylo by zřejmě možno mu vytýkat toto pochybení vzhledem k neexistenci úmyslu k takovému porušení povinností, které jednoznačně vyplývaly až z pozdějšího rozhodnutí Soudního dvora EU (ze dne 20. 12. 2017), neboť skutku, který je mu kladen za vinu, se měl obviněný dopustit ještě předtím (od března do října roku 2016), než Soudní dvůr EU učinil své rozhodnutí.

45. Pokud by tedy bylo zjištěno, že obviněný skutečně prodával disky, na které se vztahují unijní (průmyslové) vzory, je třeba předně pečlivě zkoumat, nakolik svým jednáním (objektivně) jednal v rozporu s unijním právem, nakolik tedy nejednal v souladu s čl. 110 nařízení, které obsahuje výluky pro prodej náhradních dílů, za které lze považovat i disky kol. Pokud by snad bylo následně zjištěno, že jednal v rozporu s čl. 19 nařízení, aniž by současně splnil podmínky vyplývající z čl. 110 nařízení (v intencích výkladu Soudního dvora EU, jak byl zmíněn shora), je třeba se dále zabývat tím, zda tak činil úmyslně. Je přitom zjevné, že v době činu, který je obviněnému nyní kladen za vinu, nemohl vědět, jak Soudní dvůr EU později vyloží ustanovení čl. 110 nařízení. Kromě toho podle dosavadních zjištění obviněný plnil některé podmínky na něj kladené zmíněným rozsudkem,

aniž by jej mohl znát; tak například plnil vůči klientům informační povinnost, tj. oznamoval jim, že nejde o originální díl. V trestním řízení by mu mohlo být kladeno za vinu porušení ochrany unijních (průmyslových) vzorů, pokud by zjevně jednal v rozporu s čl. 19 nařízení a zároveň by nesplňoval základní zřejmé parametry vyplývající z čl. 110 nařízení, pokud by současně o něm věděl a chtěl jej porušovat či s tím byl srozuměn. Kdyby ovšem jednal v rozporu se zněním čl. 110 nařízení (pomine-li se rozvíjející výklad užitý Soudním dvorem EU ve zmíněném rozsudku, který obviněný v době činu nemohl znát), bylo by třeba prokázat, že obviněný si byl vědom povinností plynoucích z tohoto ustanovení a že se ohledně nich nemýlil. Postačila by přitom jeho laická představa založená na znalosti skutkových okolností, že konal v rozporu s právem a že úmyslně zasahoval do cizích právem chráněných statků.

46. Doposud se v nauce i praxi uznává, že omyl o normativním znaku, stejně tak omyl o normě mimotrestní, již se trestní zákoník výslovně nedovolává (jako u tohoto trestného činu), se posuzuje podle pravidel o omylu skutkovém. Proto by mohlo jít o negativní skutkový omyl o typové okolnosti zakládající trestní odpovědnost, který vylučuje úmyslné zavinění a připouští zavinění z nevědomé nedbalosti, pokud by pachatel neznal takovou normu či ji v nevědomosti chybně vyložil a užil (viz k tomu např. JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, zejména s. 260; ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 204; ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, s. 269; DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 141; ze starších rozhodnutí za dřívější právní úpravy viz např. rozhodnutí pod č. 10/1977 Sb. rozh. tr., z novějších již za existence § 19 tr. zákoníku o právním omylu viz např. rozhodnutí č. 44/2016-I. Sb. rozh. tr.). Pak by se ovšem takový pachatel nemohl dopustit úmyslného trestného činu, možná by byla jeho odpovědnost jen za trestný čin nedbalostní. Ovšem trestný čin porušení chráněných průmyslových práv je trestným činem úmyslným (podle § 13 odst. 2 tr. zákoníku) a nemá ekvivalentní nedbalostní variantu (jako tomu je třeba u některých trestných činů proti životu a zdraví nebo obecně nebezpečných – např. § 140 a § 143, § 145 a § 147 nebo § 272 a § 273 tr. zákoníku a jiné). Pokud tedy obviněný ze svého laického pohledu byl přesvědčen, že jedná v souladu s právem, že se na jeho jednání vztahuje výjimka z ochrany unijních (průmyslových) vzorů vyplývající z tzv. opravárenské klauzule obsažené v čl. 110 nařízení, neměl k takovému porušení, které by považoval za vážně možné, kladný vztah alespoň v podobě srozumění, nemohl by úmyslně neoprávněně zasahovat do těchto průmyslových práv, jak požaduje výslovně skutková podstata trestného činu porušení chráněných průmyslových práv.

47. Za nesprávnou a ničím nepodloženou v této spojitosti považuje Nejvyšší soud i úvahu soudu prvního stupně, který dovozoval úmysl obviněného z toho, že byl blízkým spolupracovníkem původně spoluobviněného P. S., který se zase znal s G. R., jenž vedl obchodní spory s automobilkami Porsche a Mercedes, které prohrál. Nebylo totiž vůbec ujasněno, o jaké spory šlo, kdy v nich bylo rozhodnuto, zda o tom obviněný věděl, jaký to má mít vztah k jeho vědomí a vůli porušit průmyslové vzory jiných. Ostatně pokud by šlo o shora nastíněný spor, v němž rozhodoval Soudní dvůr EU o předběžné otázce, bylo by rozhodnuto dlouho poté, co se měl obviněný dopustit skutku kladeného mu za vinu.

48. Kromě výše uvedeného je zapotřebí orgánům dosud ve věci činným vytknout, že obviněnému kladly za vinu, že se dopustil přečinu porušení chráněných průmyslových práv ve značném rozsahu ve smyslu § 269 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, aniž by odpovídal této zvlášť přitěžující okolnosti popis skutku a v něm v koncentrované podobě uvedená učiněná skutková zjištění. Z velmi útlého popisu skutku, který ovšem v tomto ohledu nebyl ani nijak doplněn v odůvodnění rozhodnutí soudů nižších stupňů (ač by to i tak nestačilo), není vůbec zřejmé, pro které z okolností tam uvedených by tento značný rozsah měl být naplněn (je to snad délka období asi půl roku, po které obviněný nabízel dané disky, což je mimochodem u neoprávněného podnikání hraniční kritérium pro posouzení rozsahu většího, a nikoli značného, či je to počet 8 majitelů průmyslových práv, které měl poškodit?). V popisu skutku totiž není vůbec nijak kvantifikováno (ani řádově), kolik disků zasahujících do průmyslových práv měl obviněný nabízet a prodávat, v jakých cenách (alespoň souhrnně) to bylo, tedy jaký mohl být obrat takového prodeje, jaký mohl být zisk, jaké území zasáhl apod., tedy nejsou zde vůbec žádná skutková zjištění umožňující subsumovat tento případ i pod zmíněnou kvalifikační okolnost. Ostatně odůvodnění užité trestněprávní kvalifikace v rozsudku soudu prvního stupně je naprosto nedostatečné a nepřesvědčivé, ke znaku značného rozsahu a obchodní činnosti se vztahuje jediná věta v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně (oba znaky byly shledány v „rozsáhlosti internetové nabídky, délce provozování obchodní činnosti, jakož i vzhledem k množství zajištěného zboží při domovní prohlídce“), aniž by bylo blíže vysvětleno, co se těmito pojmy rozumí, proč v tomto směru nejde o rozsah nikoli nepatrný, případně větší, ale rovnou o značný rozsah, jakými úvahami se při porovnání těchto kvantifikačních parametrů soud prvního stupně řídil, natož aby se uvedené parametry (snad vyjma délky „provozované obchodní činnosti“) promítly do popisu skutku na základě provedeného dokazování. Odvolací soud se těmito otázkami nezabýval vůbec.

49. Přitom výkladem „rozsahu“ trestné činnosti u jiných trestných činů (především pak u trestných činů hospodářských, byť typově odlišných), je-li typovým znakem jejich skutkových podstat, se zejména v poslední době opakovaně zabýval Nejvyšší soud. Nejvyšší soud dal v publikované i nepublikované judikatuře soudům nižších stupňů poměrně podrobná vodítka, kte-

rá musejí vzít v úvahu při posuzování „rozsahu“, tyto parametry je ovšem třeba promítnout též do popisu skutku. Nejvyšší soud může odkázat alespoň na některá významnější rozhodnutí – viz zejména rozhodnutí pod č. 1/2018 a č. 4/2018 Sb. rozh. tr. (ohledně trestných činů uvedených v § 233 a § 234 tr. zákoníku), č. 26/2014 Sb. rozh. tr. (ohledně trestného činu podle § 248 odst. 1 tr. zákoníku), č. 5/1996, č. 59/1999 a č. 9/2010 Sb. rozh. tr. (ohledně trestného činu podle § 251 tr. zákoníku, k tomu viz i další rozhodnutí pod č. 25/1966, č. 6/1976 a č. 34/1972 Sb. rozh. tr. vztahující se k odlišnému znění dané skutkové podstaty), nebo pod č. 44/2013 Sb. rozh. tr. (k tzv. drogovým deliktům, zejména k § 283 tr. zákoníku). Těmito otázkami se ovšem dosud orgány činné v trestním řízení nezabývaly a vůbec nezaměřily svou pozornost a dokazování na skutková zjištění potřebná pro posouzení rozsahu. Státní zástupce tyto okolnosti dokonce ani ve své obžalobě netvrdil, nezahmul je do popisu skutku, přesto tuto okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby bez dalšího použil, jeho návrh nekriticky a nepřípustně bez náležitých skutkových závěrů akceptovaly i soudy nižších stupňů.

50. Lze tak shora rozvedený výklad ve vztahu k trestnému činu porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 tr. zákoníku shrnout následovně. Především již pro zahájení trestního stíhání je třeba identifikovat průmyslové vzory, které měl obviněný svým jednáním zasáhnout, následně bude třeba si ujasnit, jaká právní úprava se na příslušné průmyslové vzory vztahuje a nakolik byla porušena ochrana těchto vzorů podle dané právní úpravy, resp. nakolik byla taková ochrana prolomena. Pokud bude v dalším trestním řízení zjištěno, že obviněný měl prodávat disky kol odpovídající unijním (průmyslovým) vzorům, jak naznačovali poškození, je třeba se zabývat tím, zda nesplnil všechny podmínky vyplývající z tzv. opravárenské klauzule uvedené v čl. 110 nařízení, a to v intencích výkladu užitého Soudním dvorem EU. Avšak i kdyby všechny parametry této opravárenské klauzule nesplnil, bylo by třeba se náležitě zabývat jeho zaviněním ve vztahu k porušení tohoto ustanovení, a to jeho oběma složkami (vědomím i vůlí), na nichž je zavinění založeno. V případě omylu obviněného o významu, dopadu a dosahu těchto pravidel je třeba užít zásad pro posuzování skutkového omylu, při negativním skutkovém omylu o takové okolnosti zakládající trestní odpovědnost by pak nebylo možno vyvodit trestní odpovědnost (viz § 18 odst. 1 tr. zákoníku). Skutkové předpoklady zavinění (vědomí a vůle pachatele v zákonem vyžadované formě) ve vztahu ke všem znakům skutkové podstaty (včetně těch normativních, u nichž však postačí laická představa) přitom musí být v trestním řízení – podobně jako jiné skutečnosti – zjištěny spolehlivě, bez důvodných pochybností, musí se též projevit v popisu skutku, a to nejen v rozhodnutích soudů ve věci samé, ale již i na počátku trestního stíhání v usnesení o zahájení trestního stíhání a následně v obžalobě. K tomu lze odkázat na bohatou judikaturu Ústavního soudu, ale též Nejvyššího soudu či dalších obecných soudů – viz např. přiměřeně judi-

katuru již k záznamu o sdělení obvinění (ještě před tzv. velkou novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb.), zejména nález Ústavního soudu ze dne 6. 6. 1996, sp. zn. I. ÚS 46/96, publikovaný ve svazku 5 pod č. 43 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu; případně nález Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2000, sp. zn. IV. ÚS 582/99, publikovaný ve svazku 17 pod č. 30 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu; přiměřeně viz též nároky na popis subjektivní stránky v případě jednání podvodného charakteru vyplývající z rozhodnutí pod č. 31/2006 Sb. rozh. tr. nebo z rozhodnutí pod č. 12/2014 Sb. rozh. tr., podle něhož takové vady popisu skutku spočívající v chybějícím popisu okolností naplňujících subjektivní stránku skutkové podstaty daného trestného činu jsou vadami přípravného řízení, které lze zhojit jedině v tomto stadiu trestního řízení. Ve vztahu k subjektivní stránce skutkové podstaty trestného činu podle § 268 tr. zákoníku v popisu skutku viz rozhodnutí pod č. 38/2011 Sb. rozh. tr.; lze odkázat ovšem i na další nepublikovaná rozhodnutí obecných soudů – k požadavkům kladeným na usnesení o zahájení trestního stíhání a popis skutku viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2001, sp. zn. 7 Tz 125/2001. Předpokladem pochopitelně je, že budou též identifikovány ty (průmyslové) vzory, do nichž měl obviněný svým jednáním neoprávněně zasáhnout.

51. Teprve tehdy, bude-li zjištěno, že osoba, proti níž je vedeno trestní řízení, úmyslně neoprávněně nikoli nepatrně zasáhla do práv k průmyslovému vzoru (tedy naplnila všechny formální znaky přečinu porušení chráněných průmyslových práv), bude možno se zabývat otázkou subsidiarity trestní represe a principu ultima ratio ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, aby se trestním řízením nepřipustně nesuplovalo civilní řízení v případě málo společensky škodlivém a nebyla poskytována ochrana ryze soukromým zájmům poškozených tam, kde postačí odpovědnost podle civilních předpisů.

d) K trestnému činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 tr. zákoníku

52. Nejvyšší soud nejprve ve stručnosti připomíná, že přečinu porušení práv k ochranné známce a jiným označením se podle § 268 odst. 1 tr. zákoníku, který byl v jednání obviněného také spatřován, dopustí, kdo uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou, nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nabízí, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává, anebo takovou službu nabídne nebo zprostředkuje. Přísněji bude pachatel potrestán, dopustí-li se takového činu podle § 268 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku ve značném rozsahu. Z uvedené složité skutkové podstaty obsahující více alternativně uvedených znaků bylo obviněnému D. S. kladeno za vinu, že „uvedl do oběhu výrobky neoprávněně označené ochrannou známkou,

k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou, a dopustil se takového činu ve značném rozsahu“.

č. 45

53. Odsouzení obviněného pro tento trestný čin je zatíženo také řadou vad, které byly vytknuty shora v pasáži věnované trestnému činu porušení chráněných průmyslových práv. Ostatně s ohledem na to, že obviněnému byl kladen za vinu jediný skutek, v němž byly spatřovány dva trestné činy spáchané v jednočinném souběhu, nemohlo by odsouzení obstát ani v případě, kdyby posouzení skutku jako druhého trestného činu bylo bez vad, protože o jednom skutku může být vedeno jen jedno trestní řízení a může o něm být jen jednou rozhodnuto (vyplývá to z principu *ne bis in idem*). Ovšem i ve vztahu k tomuto trestnému činu trpí napadené usnesení odvolacího soudu a jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně také celou řadou vad. Předně i u tohoto trestného činu platí, že vůbec nebyly identifikovány ochranné známky, k nimž přísluší výhradní právo jinému, do něhož měl obviněný svým jednáním neoprávněně zasáhnout. Dále je vadou rozsudku soudu prvního stupně, že nevybral příslušnou alternativu v případě jednoho z alternativně stanovených znaků skutkové podstaty (viz jeho formulaci „... označené ochrannou známkou, ... nebo známkou s ní zaměnitelnou“). Měl-li soud za to, že jsou naplněny obě alternativy, měl užít spojku „a“, a nikoli „nebo“, protože pak není zřejmé, k jakému závěru dospěl (alternativní závěry se nepřipouští). Pokud ovšem žádná taková známka není v popisu skutku uvedena a není ani popsán způsob, jakým měl obviněný do ní zasáhnout, není možno ani posoudit, která z těchto alternativ měla být naplněna, v tomto směru je rozsudek soudu prvního stupně zcela nepřezkoumatelný. Stejným nedostatkem ovšem trpí veškerá dosud v řízení učiněná rozhodnutí ve věci samé, která obsahovala popis skutku a právní větu, všechny orgány později ve věci činné v tomto směru zcela nekriticky přebíraly naprosto nedostatečný popis skutku i vadnou právní větu z usnesení o zahájení trestního stíhání (kterou alespoň státní zástupce v obžalobě zredukoval co do alternativ jednání).

54. U tohoto trestného činu je objektem zájem na ochraně práv a označení podnikatelů a jejich výrobků a služeb, a tím i zájem na ochraně řádného průběhu hospodářské soutěže, konkrétně zájem na ochraně práv k ochranné známce, obchodní firmě a označení původu výrobků (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2708). V posuzované věci měl obviněný uvést do oběhu výrobky neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou. Za ochrannou známku se považuje jakékoliv označení, tvořené zejména slovy, včetně osobních jmen, barvou, kresbou, písmeny, číslicemi nebo tvarem výrobku či jeho obalu nebo zvuky, pokud je způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby a je schopno být vyjádřeno v rejstříku ochranných známek způsobem, který příslušným orgánům a veřejnosti umožňuje jasně a přesně určit předmět ochrany poskytnuté vlastníkově ochranné známky

(viz k tomu např. stránky internetu českého Úřadu průmyslového vlastnictví – <https://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/ochranne-znamky.html>, z odborné literatury viz např. HORÁČEK, R., ČADA, K., HAJN, P. Práva k průmyslovému vlastnictví. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1).

55. Ochranným známkám (stejně jako průmyslovým vzorům) může být na území České republiky poskytována hned trojí ochrana, a to podle zápisu, resp. území, na kterém je jim ochrana poskytována. Jde tak o národní ochranné známky zapísané u Úřadu průmyslového vlastnictví, na něž se vztahuje zákon o ochranných známkách (zákon č. 441/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále ve zkratce „ZOZ“), dále na území Evropské unie je možno zažádat o ochranu tzv. ochrannými známkami Evropské unie (do 23. 3. 2016 nazývanými ochranné známky Společenství), jež spravuje Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), a od 23. 3. 2016 se na ně vztahuje nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 16. 12. 2015 č. 2015/2424, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 207/2009 o ochranné známce Společenství a nařízení Komise (ES) č. 2868/95, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2869/95 o poplatcích placených Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a vzory). Teprve po spáchání žalovaného činu bylo přijato nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 14. 6. 2017 č. 2017/1001, o ochranné známce Evropské unie, k tomu viz nařízení Komise Evropské unie v přenesené pravomoci č. 2018/625 a prováděcí nařízení Komise Evropské unie č. 2018/626. Dále se na našem území poskytuje ochrana rovněž ochranným známkám zapisovaným a vedeným Světovou organizací duševního vlastnictví v Ženevě (WIPO). Za čtvrtou kategorii lze označit nezapsané všeobecně známé ochranné známky, o které však v posuzované věci zřejmě nešlo.

56. Tedy i v případě ochranných známek si orgány činné v trestním řízení musí nejprve ujasnit, jakým konkrétním způsobem a do práv k jaké konkrétní ochranné známce bylo jednáním obviněného D. S. zasaženo a zda se uplatní režim ochrany národní, unijní, případně jde o mezinárodní zápis, byť z materiálního hlediska je ve sledovaném ohledu úprava ochrany unijní a národní ochranné známky zásadně totožná (zde není takový rozdíl, který je u průmyslových vzorů založen existencí tzv. opravárenské klauzule pro unijní vzory). Ani v případě ochranných známek se tak nelze ze skutkové věty dozvědět, jaká konkrétní ochranná známka byla neoprávněně uvedena do oběhu, nelze tak ani identifikovat její právní režim, podobně je pak nemožné zabývat se jednotlivými složkami zavinění obviněného ve vztahu k objektivně-deskriptivním znakům a normativním znakům příslušné skutkové podstaty tohoto trestného činu, možným omylem o normativním znaku a o mimotrestní právní úpravě, na niž trestní zákoník neodkazuje, pokud chybí zmíněná rozhodná skutková zjištění. I zde je tomu tak od počátku trestního stíhání-

ní, které je celé zatíženo touto vadou. Proto lze do značné míry odkázat na to, co bylo uvedeno shora k průmyslovým vzorům.

č. 45

57. Na tomto místě Nejvyšší soud ještě výslovně upozorňuje, že ani u unijních ochranných známek se nelze dovolat výjimky o opravách uvedené v čl. 110 odst. 1 nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství. V tomto směru je možno odkázat především na usnesení třetího senátu Soudního dvora EU ze dne 6. 10. 2015 ve věci C-500/14 na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Tribunale ordinario di Torino, Itálie, ve věci *Ford Motor Company v. Wheeltrims srl* (viz Úřední věstník Evropské unie C 38/14), v němž Soudní dvůr EU dospěl k tomuto závěru: „Článek 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES ze dne 13. 10. 1998 o právní ochraně (průmyslových) vzorů a článek 110 nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. 12. 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství musí být vykládány v tom smyslu, že neopravňují výrobce náhradních dílů a příslušenství pro motorová vozidla, jako jsou kryty kol, aby odchylně od ustanovení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/95/ES ze dne 22. 10. 2008, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách, a nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. 2. 2009 o ochranné známce Společenství umístili na své výrobky označení totožné s ochrannou známkou výrobce motorových vozidel, zapsanou mimo jiné pro takové výrobky, bez souhlasu tohoto výrobce s odůvodněním, že takové užití ochranné známky představuje jediný způsob opravy dotčeného vozidla s obnovením jeho původního vzhledu jako složeného výrobku.“ Pozornosti orgánů činných v trestním řízení by dále neměl ujít ani rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. 3. 2005 ve věci C-228/03 (*The Gillette Company a Gillette Group Finland Oy v. LA-Laboratories Ltd Oy*) týkající oprávněnosti užití ochranné známky. V tomto směru tak i s ohledem na ustálenou judikaturu Soudního dvora EU k ochranným známkám není možno dát obviněnému (v objektivní rovině) za pravdu, že pro rozlišení náhradních dílů bylo třeba na disky umisťovat středové krytky s unijními ochrannými známkami. Nepochybně totiž bylo možno označit balení disků i jinak, bez souhlasu výrobce obviněný neměl oprávnění užívat tzv. loga automobilek na středových krytkách. Podobný režim ovšem vyplývá i z národní úpravy obsažené v § 8 ZOZ, jejíž porušení bylo obviněnému vytýkáno, a ten pak není prolomen ani § 10 odst. 1 písm. c) ZOZ, jehož se obviněný dovolával, a to ve své podstatě z důvodu obdobné argumentace, jaká byla užita shora pro tzv. unijní ochranné známky.

58. Otázkou zavinění ve vztahu k takovému porušení je však třeba se dále zabývat. K tomu lze především odkázat i na výše uvedené k průmyslovým vzorům, protože obdobně to platí i ve vztahu k trestnému činu podle § 268 tr. zákoníku. Z již shora zmíněného rozhodnutí pod č. 38/2011-I. Sb. rozh. tr. vyplývají poměrně přísné požadavky i na vyličení subjektivní stránky skutkové podstaty v popisu skutku, v němž musí být obsaženy i skutkové okolnosti, z nichž vyplývá úmyslné zavinění obviněného. Především musí být z popisu skutku ve vztahu k úmyslné-

mu zavinění zřejmé, že obviněný věděl o neoprávněném označení výrobků nebo služeb, které dovezl, vyvezl nebo uvedl do oběhu, a že byl alespoň srozuměn s neoprávněným zásahem do práv vlastníka dotčené ochranné známky; samotné konstatování rozporu jednání obviněného s § 8 ZOZ přitom nestačí k vyjádření úmyslného zavinění. Nejvyšší soud nemá důvod ani v tomto trestním řízení jakkoliv se odchýlovat od své vlastní dřívější judikatury, proto může odkázat na uvedené závěry. V případě, že by se obviněný spoléhal na odborné rady jiného, lze odkázat jak na odbornou literaturu (viz např. PÚRY, F., RICHTER, M. Spolehnutí se na správnost odborné rady a její nesprávné poskytnutí z hlediska trestní odpovědnosti. Bulletin advokacie, č. 10/2018, s. 18), tak i judikaturu (viz přiměřeně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. 5 Tdo 848/2010, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2014, sp. zn. 6 Tdo 1112/2014), z nichž lze dovodit, že u osob spoléhajících se na odbornou radu, a to dokonce i v oblasti práva, aniž by zde byly nějaké konkrétní okolnosti, z nichž by bylo možno usuzovat na nesprávnost takových rad, nelze zpravidla dovodit úmyslné zavinění. Tím vším se ovšem budou muset dále zabývat orgány činné v trestním řízení, zjistí-li, že obviněný skutečně neoprávněně způsobem popsaným v § 268 odst. 1 tr. zákoníku zasáhl do práv jiných k ochranným známkám.

59. Podobně i v tomto případě lze rozhodnutím soudů nižších stupňů vytknout, že se vůbec nijak nezabývaly okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby v podobě „značného rozsahu“, kterou shledaly za naplněnou, ač tomu vůbec neodpovídají skutková zjištění koncentrovaná v popisu skutku. I v tomto případě také zcela chybí odůvodnění užití právní kvalifikace. K tomu lze přiměřeně odkázat na výtky učiněné shora k použití okolností zvlášť přitěžujících uvedených v § 269 odst. 2 písm. a) a c) tr. zákoníku.

60. Proto zde platí, že teprve po zjištění, že byly jednáním obviněného naplněny všechny formální znaky trestného činu uvedeného v § 268 odst. 1 tr. zákoníku, je třeba se zabývat principem subsidiarity trestní represe a ultima ratio ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku (viz přiměřeně pasáž uvedenou shora).

e) K některým procesním vadám

61. Obviněnému je ovšem třeba dát za pravdu i v tom, že se orgány dosud činné v trestním řízení dopustily celé řady procesních pochybení, která by sice sama o sobě formálně neodpovídala žádnému z dovolacích důvodů uvedených v § 265b tr. ř., přesto bylo třeba na ně reagovat. S ohledem na zrušení rozhodnutí soudů nižších stupňů a vrácení věci státnímu zástupci k dalšímu řízení se nelze nevyjádřit k těmto námitkám, protože velká část procesních vad pochází právě z nezákonně vedeného přípravného řízení, na což nesprávně nereagovaly ani soudy nižších stupňů, které samy měly věc vrátit k došetření. Řadu těchto procesních vad přitom zmínil Nejvyšší soud již shora.

62. Především stejnými vadami, jaké byly vytýkány rozsudku soudu prvního stupně, pokud jde o jeho výrokovou část, trpí i podaná obžaloba a jí předcházející usnesení o zahájení trestního stíhání. Jde zejména o naprosto chybějící označení nehmotných právních statků, do nichž měl obviněný svým jednáním zasáhnout, jakož i způsobu, jakým tak měl učinit (především pokud jde o označení konkrétních disků či krytek, kterými měl zasáhnout do konkrétních průmyslových práv a práv k ochranným známkám). Jde přitom v řízení pro trestné činy podle § 268 a § 269 tr. zákoníku o naprosto kruciální otázku, zasažené příslušné nehmotné statky, tj. v tomto případě ochranné známky a průmyslové vzory, by měly být jednoznačně identifikovány již v popisu skutku, a to zpravidla označením příslušného úřadu, u něhož jsou evidovány, číselným označením, pod nímž jsou evidovány, případně dalšími údaji tak, aby je nebylo možno zaměnit s jinými nehmotnými právními statky, stejně tak musejí být jednoznačně identifikovány i ty konkrétní hmotné předměty (disky a středové krytky kol), jimiž mělo být zasaženo do uvedených konkrétních průmyslových práv. Pokud by šlo o velmi rozsáhlý katalog těchto nehmotných předmětů útoku a konkrétních věcí, který by neúměrně zatěžoval výrokovou část rozhodnutí, lze připustit i vytvoření seznamu, který by byl zařazen do spisového materiálu a v němž by byly tyto údaje bezvadně uvedeny, přičemž ve výroku rozhodnutí by se uvedl jen odkaz na takový seznam obsažený v trestním spise a zasažené právní statky spolu se způsobem zásahu do nich by byly identifikovány jen souhrnným popisem (viz k tomu podobně k odkazu u souboru audiovizuálních děl v případě trestného činu podle § 270 tr. zákoníku usnesení Nejvyšší soudu ze dne 5. 3. 2014, sp. zn. 5 Tdo 120/2014, případně usnesení ze dne 18. 3. 2020, sp. zn. 5 Tdo 117/2020). V každém případě ovšem musí být obviněný, aby bylo zachováno jeho právo na obhajobu a na spravedlivý proces, seznámen s takovým seznamem, který může být případně následně součástí odůvodnění rozhodnutí, zároveň je třeba mu umožnit bránit se jednotlivým položkám. Vždy však musí být jednoznačně identifikován zasažený právní statek. Zjištění, o jaké nehmotné právní statky jde a u kterého úřadu jsou zapsané, také následně umožní orgánům činným v trestním řízení zabývat se tím, která právní úprava a proč se na ně vztahuje, a to se všemi důsledky shora uvedenými.

63. Nejvyšší soud dále také upozorňuje, že celé přípravné řízení i následné řízení před soudy nižších stupňů je zcela kontaminováno tím, že dosud učiněná (byť nedostatečná) skutková zjištění jsou založena na důkazech vyplývajících z důkazních prostředků trpících zcela zásadními procesními vadami, pro které je třeba je považovat za nezákonné a absolutně neúčinné. V dalším průběhu trestního řízení bude třeba tyto vady postupu napravit tak, že budou opatřeny důkazní prostředky nové, nezátížené těmito dále vytknutými vadami.

64. Není totiž možné stavět odsouzení obviněného na odborných vyjádřeních, která podávají přímo poškozené obchodní společnosti, popřípadě jejich zaměstnanci. Stejně tak nelze vycházet při posuzování právních otázek z výpovědí svědků,

kteří vůbec nemají být dotazováni na takové okolnosti, jak se stalo v této věci v hlavním líčení před soudem prvního stupně, kde např. svědek M. Č. převážně podával právní výklad, a nikoli svědeckou výpověď o tom, co svými smysly vnímal. V tomto směru se pro orgány činné v trestním řízení musí vždy uplatnit zásada *iura novit curia* (soud zná právo), která obdobně platí i pro jiné orgány činné v trestním řízení (policejní orgán a státního zástupce).

65. Především je však třeba vytknout již státnímu zástupci a policejnímu orgánu, že v dané věci fungovaly téměř jako „servisní organizace“ poškozených obchodních společností, z jejichž popudu došlo k trestnímu stíhání, přibíraly zaměstnance poškozených obchodních společností k domovním prohlídkám a prohlídkám jiných prostor jako nezúčastněné osoby, přibíraly je jako odborné konzultanty, žádaly si od nich odborná vyjádření, ač šlo o zástupce strany trestního řízení a přestože zjevně nebyli nestrannými a nezávislými odborníky, naopak měli zcela jednoznačný zájem na výsledku trestního řízení. Tím došlo především k porušení § 105 odst. 2 tr. ř. in fine, protože k podání odborného vyjádření byla přibrána osoba, která pro svůj poměr k věci a k jedné ze stran trestního řízení (poškozené) byla zjevně podjatá. Přitom i na osoby podávající odborné vyjádření se přiměřeně užití pravidla o vyloučení znaleců (viz k tomu ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1574). K závěru, že znalecký posudek nesmí podat znalec, jestliže lze mít pro jeho poměr k věci, k orgánům provádějícím řízení, k účastníkům nebo k jejich zástupcům pochybnosti o jeho nepodjatosti, a že určitá okolnost (např. výše majetkové škody) nemůže být prokázána znaleckým posudkem znalce, jenž je zaměstnancem poškozeného, u něhož by mohly vzniknout pochybnosti o jeho nepodjatosti, dospěl Nejvyšší soud již ve svém rozsudku ze dne 3. 5. 2000, sp. zn. 9 Tz 85/2000. Podobný právní názor vyslovil i Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. II. ÚS 35/03, publikovaném ve svazku 30 pod č. 102 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, v němž rozšířil důvod pro vyloučení znalce pro pochybnost o nepodjatosti i na případy, kdy strana řízení a znalec mají stejného zaměstnavatele.

66. Podobně taková osoba nemůže být ani konzultantem podle § 157 odst. 3 tr. ř., neboť i na něj se přiměřeně užití ustanovení o vyloučení použitelné na znalce a tlumočníky (podrobněji k vyloučení konzultanta viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1923). Konzultant nemůže být zaměstnancem poškozeného, protože v takovém případě by výsledky jeho součinnosti s orgány činnými v trestním řízení v dané věci, a tím i celé výsledky trestního řízení, bylo možno zpochybnit z hlediska objektivnosti postupu orgánů činných v trestním řízení.

67. Přitom je třeba uvést, že doposud nebyly tyto vady přípravného řízení nijak napraveny, ač na to obviněný opakovaně poukazoval, dokonce mu ve svém zrušovacím usnesení v jednom případě dal za pravdu i odvolací soud, pak však zcela pominul, že v následujícím řízení nebyly tyto vady nijak odstraněny a že odsou-

zení nebylo podloženo procesně bezvadnými důkazy (jediný nově opatřený znalecký posudek, který řešil zcela banální otázku, k níž nebylo vůbec třeba znalce přibírat, byl vlastně výlučně ve prospěch obviněného). Nápravu vady spočívající v tom, že znalecký posudek podal podjatý znalec, resp. obdobně odborné vyjádření podala podjatá osoba, lze napravit jediné tak, že bude přibrán nový znalec, resp. bude opatřeno odborné vyjádření od jiné osoby – viz k tomu rozhodnutí pod č. 4/2002-III. Sb. rozh. tr. Bude třeba zopakovat i ty úkony přípravného řízení, u nichž je zpochybněna jejich objektivita s ohledem na postup pod vlivem rad vyloučeného konzultanta, bude-li to možné.

V. Závěrečné shrnutí

68. Nejvyšší soud v rámci své přezkumné činnosti zjistil, že došlo k chybnému a zcela nedostatečnému vymezení skutku, které mělo též za následek vady v právním posouzení, resp. v nemožnosti posoudit oprávněnost použité mimotrestní právní úpravy, proto nemůže obstát ani trestněprávní kvalifikace jednání kladeného obviněnému D. S. za vinu. Nejvyšší soud tedy k dovolání obviněného podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil jak napadené usnesení odvolacího soudu, tak i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně, zároveň zrušil i všechna rozhodnutí na ně obsahově navazující, pokud zrušením pozbyla podkladu. Protože vady popisu skutku vyplývající z nedostatečných skutkových zjištění spolu s vadami důkazních prostředků stěžejních pro rozhodnutí ve věci, znamenajícími jejich absolutní neúčinnost, mají svůj původ již v přípravném řízení, bylo třeba podle § 265l odst. 1 tr. ř. výjimečně přikázat věc k novému projednání a rozhodnutí státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství v Třebíči.

69. S ohledem na výše uvedený rozbor je zřejmé, že trestní stíhání obviněného je zatíženo od svého samého počátku vadami, pro které jeho odsouzení nemohlo obstát. Tyto vady byly shledány i v podané obžalobě státního zástupce, jakož i v usnesení o zahájení trestního stíhání. Skutek kladený obviněnému za vinu je zcela nedostatečně vymezen, není zřejmé, které právní statky měl obviněný svým jednáním zasáhnout, jaký subjektivní vztah k takovému porušení měl obviněný, jaká právní úprava se na případně zasažené právní statky vztahuje. Tyto vady je třeba napravit již v přípravném řízení. Bude také třeba obstarat namísto procesně nepoužitelných důkazů jiné, které nebudou trpět těmito vadami.

ROZHODNUTÍ
VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Č. 67

č. 67

Příslušnost soudu mezinárodní, Ochranné známky, Překážka zahájeného řízení (litispendence)

čl. 9, čl. 122, čl. 125 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/2001, čl. 29, čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 1, čl. 53 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012

Má-li být v České republice uznáno rozhodnutí vydané soudem jiného členského státu podle článku 36 odst. 1 nařízení Brusel I bis, tj. mají-li být danému rozhodnutí přiznány stejné účinky, které má na území státu, v němž bylo vydáno, musí účastník řízení, který se uznání rozhodnutí v řízení před českým soudem dovolává, předložit podle článku 37 odst. 1 nařízení Brusel I bis vedle vyhotovení rozhodnutí, které splňuje podmínky nezbytné pro ověření jeho pravosti, také osvědčení vystavené podle článku 53.

Soud jiného členského státu Evropské unie lze považovat za příslušný podle článku 29 odst. 3 nařízení Brusel I bis, jestliže již dle okolností případu jeho příslušnost nemůže být zpochybněna, a to proto, že nejde o věc, ve které by měly výlučnou příslušnost ve smyslu článku 24 nařízení Brusel I bis soudy jiného členského státu, předmětný soud se sám neprohlásil za nepřísušný a žalovaný již nemůže pro svou účast na řízení ve smyslu článku 26 odst. 1 nařízení Brusel I bis nedostatek příslušnosti předmětného soudu namítnout, nebo se předmětný soud prohlásil za příslušný rozhodnutím, které má podle práva státu tohoto soudu právní účinky.

Pro účely výkladu článku 29 odst. 1 nařízení Brusel I bis z hlediska pojmu totožnosti věci v konkurujících si řízeních před soudy různých členských států Evropské unie, jejichž předmětem jsou práva z ochranných známek Evropské unie, je třeba vycházet z toho, že se daný pojem pojí s konkrétní ochrannou známkou v rozsahu, v jakém by účinky rozhodnutí v řízení vydaných dopadaly na území téhož členského státu.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2021, sp. zn. 30 Cdo 638/2019, ECLI:CZ:NS:2021:30.CDO.638.2019.1)

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyn zrušil usnesení Vrchního soudu Praze ze dne 26. 9. 2018, sp. zn. 3 Cmo 146/2018, a usnesení Městského soudu v Praze ze dne

15. 6. 2018, sp. zn. 2 Cm 17/2015, a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

č. 67

1. Žalobkyně se žalobou došlou soudu dne 22. 6. 2015 domáhají práv z porušení ochranných známek a ochrany proti nekalé soutěži.

2. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací napadeným usnesením potvrdil usnesení Městského soudu v Praze jako soudu prvního stupně ze dne 15. 6. 2018, č. j. 2 Cm 17/2015-240, kterým soud zastavil řízení v části, v níž se žalobkyně domáhají nároku z titulu ochrany práv z porušení ochranných známek, v rozsahu uložení povinnosti žalovaným 1) a 2) zdržet se nabídky, poskytování a propagace služeb satelitní televize a telekomunikačních služeb pod označením „skylink“ v jakékoliv podobě (výrok I usnesení soudu prvního stupně), dále zastavil řízení v části, v níž se žalobkyně domáhají nároku z titulu ochrany práv z porušení ochranných známek, v rozsahu uložení povinnosti žalovaným 1) a 2) zdržet se užívání kombinovaných národních ochranných známek ve znění „skylink“ číslo zápisu 31294 a číslo zápisu 312695 pro veškeré výrobky a služby, pro které jsou zapsány (výrok II usnesení soudu prvního stupně), a prohlásil, že Městský soud v Praze je nepřislušný v rozsahu výroků I a II ve prospěch Okresního soudu v Lucemburku (výrok III usnesení soudu prvního stupně).

3. Soud prvního stupně vyšel z následujících zjištění. Žalobkyně a) je britskou společností, která je dceřinou společností žalobkyně b). Žalobkyně a) je vlastníkem ochranných známek Společenství „SKY“, které jsou zapsány mj. pro telekomunikační služby, televizní a rozhlasové vysílání, komunikační služby prostřednictvím satelitu a podobné služby ve třídě 38 mezinárodní klasifikace. Žalobkyně a) je vlastníkem následujících ochranných známek EU:

- obrazové ochranné známky č. 3166352 „SKY“ pro výrobky a služby tříd 9, 16, 18, 25, 28, 35 a 38 (telekomunikace),
- obrazové ochranné známky č. 3203619 „sky“ pro výrobky a služby tříd 9, 16, 18, 25, 28, 35, 38, 41 a 42,
- obrazové ochranné známky č. 4274288 „sky“ pro výrobky a služby tříd 9, 16, 28, 35, 36, 38, 41, 42, 43 a 45,
- slovní ochranné známky č. 6553291 „SKY MAG“ pro výrobky a služby tříd 9, 16, 28, 35, 37, 38, 41, 42 a 45,
- slovní ochranné známky č. 6870992 „SKY“ pro výrobky a služby tříd 9, 16, 28, 35, 36 a 38,
- slovní ochranné známky č. 7356488 „SKY PLAYER“,
- slovní ochranné známky č. 4250841 „SKY HD“ pro výrobky a služby tříd 9, 38 a 41.

Žalobkyně b) je držitelem výhradní licence k využití ochranných známek žalobkyně a) ve vztahu ke Spojenému království Velké Británie a Severního Irsku (dále obě žalobkyně označovány také jako „SKY“ nebo „skupina SKY“). SKY je jedním z předních britských a evropských poskytovatelů služeb v oblasti zábavy, komunikací a telekomunikačních technologií, který provozuje službu placené televize ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku (dále jen „Velká Británie“). Skupina SKY užívá slovo „sky“ ve Velké Británii jako část obchodního jména, ochrannou známku a jako tzv. hlavní značku („house mark“) po více než 25 let. V rámci svých aktivit užívá skupina SKY ochrannou známku SKY, a to samostatně nebo v kombinaci s jinými slovy. Skupina SKY užívá širokou škálu podznaček a vlastní různé ochranné známky zahrnující slovo „sky“ s připojením dalšího slova, jež je obvykle popisného charakteru, k označení jednotlivých výrobků nebo služeb nabízených svým zákazníkům. Vysílání televizní stanice SKY NEWS je též k dispozici v České republice.

Žalovaná 1) je lucemburskou společností existující od roku 2009, která je též poskytovatelem satelitních služeb pro spotřebitele pod značkami Canal Digitaal (Nizozemské království), TV Vlaanderen (Belgické království), TéléSAT (Belgické království), AstraSAT (Rakouská republika). V České republice a Slovenské republice provozuje žalovaná 1) své služby pod označením CS Link a Skylink. Žalovaná 2) je vlastníkem:

- kombinované národní ochranné známky č. 312694 „Skylink“ pro výrobky a služby tříd 9, 37, 38 a 41,
- kombinované národní ochranné známky č. 312695 „skylink“ pro výrobky a služby tříd 9, 37, 38 a 41.

Dle názoru žalobkyň užíváním označení Skylink žalované zasahují do práv žalobkyň k ochranným známkám „SKY“ a dále mají za to, že jednání žalovaných spočívající v užívání označení „Skylink“ pro služby satelitní televize a telekomunikační služby představuje nekalosoutěžní jednání ve smyslu § 2976 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“) a současně klamavé označení zboží a služeb dle § 2978 obč. zák. a vyvolání nebezpečí záměny ve smyslu § 2981 obč. zák. Uvedené nekalosoutěžní jednání žalovaných spáťují žalobkyně v podobnosti, respektive v nedostatečné distinktivnosti, jejich ochranné známky, která obsahuje slovní prvek „sky“, a to s ohledem na skutečnost, že žalobkyně k označení svých služeb a výrobků užívají ochranné známky, jejichž hlavním popisným označením je slovo „sky“ a jež jsou zcela zahrnuty v ochranné známce žalovaných.

4. V průběhu řízení byl soudu prvního stupně předložen překlad rozhodnutí Okresního soudu v Lucemburku pod označením 2018TALCH02/00228. V odůvodnění tohoto rozhodnutí Okresní soud v Lucemburku uvedl, že skupina SKY podala žaloby a jiné návrhy (např. podání námitek, prohlášení neplatnosti zápisu ochranné známky, včetně žaloby na porušení práv z ochranné známky), a to jak

č. 67

v České republice, tak i ve Slovenské republice, směřující proti oběma označením „Skylink“. Dále Okresní soud v Lucemburku neshledal důvody pro přerušení řízení podle čl. 30 nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I bis“) s ohledem na vedené správní řízení o námitce proti registraci ochranných známek žalovaných v České republice a na Slovensku. V řízení před Okresním soudem v Lucemburku žalobkyně požadují vydání rozhodnutí, jímž by Okresní soud v Lucemburku zakázal používat označení „Skylink“ nebo jakékoliv jiné označení podobné ochranným známkám Společenství náležející žalobkyním, zahrnující slovní prvek „sky“ a dále aby tento soud uložil povinnost žalovaným zaplatit žalobkyním peněžité plnění. K příslušnosti se vyjádřil Okresní soud v Lucemburku na straně 15 rozhodnutí, v němž uvedl, že lucemburský soud je místně příslušný k projednání této žaloby pro porušení, a to s ohledem na sídla žalovaných v Lucemburku v souladu s čl. 124 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. 6. 2017, o ochranné známce Evropské unie (dále jen „nařízení o ochranné známce EU“). Soud prvního stupně dále uvedl, že zjistil, že řízení vedené u soudu prvního stupně a řízení vedené před Okresním soudem v Lucemburku se týká totožných účastníků, a je založené na shodném jednání žalovaných, což je i tvrzeno žalobkyněmi v závěru žaloby a řízení vedené před Okresním soudem v Lucemburku bylo zahájeno dříve než před Městským soudem v Praze. Před Okresním soudem v Lucemburku se žalobkyně domáhají ochrany práv z ochranné známky, tj. aby Okresní soud v Lucemburku zakázal žalovaným užívat označení „Skylink“ nebo jakékoliv jiné označení podobné ochranným známkám žalobkyň. Z uvedeného je podle soudu prvního stupně zjevné, že v rozsahu zdržovacích nároků vycházejících z titulu ochrany práv majitele ochranných známek, tj. žalobkyň, jsou nároky uplatněné před oběma soudy vzájemně velmi podobné, ne-li totožné. Proto se soud prvního stupně prohlásil za nepříslušný ve prospěch Okresního soudu v Lucemburku a řízení v rozsahu uvedeném ve výroku I a II pro překážku litispendence zastavil.

5. Odvolací soud vyšel ze stejných zjištění jako soud prvního stupně, přičemž uvedl, že podstatné jsou dvě otázky, a to, zda je dána pravomoc a příslušnost českých soudů s ohledem na již probíhající řízení u cizozemského soudu, a zda je dána shodnost předmětu řízení mezi řízením vedeným u soudu prvního stupně a vedeným u lucemburského soudu. Zároveň odvolací soud zdůraznil, že otázka tvrzené nekalé soutěže není pro posouzení odvolání rozhodná, jelikož soud prvního stupně řízení zastavil, pouze pokud jde o nárok týkající se porušování ochranných známek žalobkyně a). V první výše uvedené otázce se odvolací soud plně ztotožnil s právním posouzením soudu prvního stupně. Odvolací soud uvedl, že otázka pravomoci podle nařízení Brusel I bis, tedy ani příslušnosti soudu prvního stupně nebyla mezi účastníky sporná. Pravomoc soudu prvního stupně

je tedy podle odvolacího soudu dána čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis, jelikož předmětem sporu je posouzení tvrzeného porušování ochranných známek žalobkyň na území České republiky a čl. 125 odst. 5 nařízení o ochranné známce EU. K druhé výše uvedené otázce odvolací soud shodně se soudem prvního stupně učinil závěr, že předmětem obou řízení, tedy jak řízení probíhajícího před lucemburským soudem, tak soudem prvního stupně, je otázka posouzení zaměnitelnosti označení, která jsou na straně žalobkyně identifikována jako „zdržet se do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku nabídky, poskytování a propagace služeb satelitní televize a telekomunikačních služeb pod označením skylink v jakémkoliv podobě a zdržet se užívání kombinovaných národních ochranných známek zápisu 312694 a číslo zápisu 312695“ a nárokem uplatněným u lucemburského soudu jako „uložení příkazu zakazující užívání označení skylink nebo jakékoli jiné označení podobné ochranným známkám Společenství SKY žalujících stran, zejména zahrnujících prvek SKY, aby soudní příkaz vyvolal své účinky a aby byl aplikován ve všech členských zemích, respektive zakázal žalovaným společností užívat označení SKYLINK nebo jakékoli podobné označení k ochranným známkám Společenství SKY žalujících stran, zejména zahrnující prvek SKY, na celém území Společenství...“. Podle názoru odvolacího soudu není rozhodné, že se žalobkyně v obou řízeních nedomáhají svého nároku ze zcela stejných zápisů ochranných známek, jak uvádějí žalobkyně. Odvolací soud poukázal na rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“) ve věci C-144/86, podle kterého je totožnost věci tvořena totožností účastníků, totožností právního důvodu a totožností předmětu řízení, přičemž podle odvolacího soudu o totožnosti účastníků a právního důvodu není pochyb, sporná je pouze otázka totožnosti věci (předmětu řízení). K tomu odvolací soud uzavřel, že v kontextu projednávané věci je zřejmé, že žalobkyně se svými nároky domáhají před soudy v České republice i Lucemburském velkovévodství z titulu (mimo jiné) ochrany práva k ochranným známkám, které obsahují označení „SKY“, jelikož označení „SKY“ je chráněno na území členských států Evropské unie mnoha ochrannými známkami, pod více registračními čísly (dle státu registrace), a tvrdí, že v důsledku používání označení „SKYLINK“ (v různých podobách) žalovanými dochází k porušování práv k průmyslovým právům žalobkyně a), k nimž má licenční práva žalobkyně b). Tím je podle odvolacího soudu dána jak totožnost jednání, tak totožnost následku uplatněného v obou žalobách, a proto se žalobkyně domáhají shodného (zdržovacího) nároku uvedeného v žalobě jak u soudu prvního stupně, tak u lucemburského soudu. S ohledem na to, že žaloba u soudu prvního stupně byla podána až po podání žaloby u lucemburského soudu, je podle odvolacího soudu dána překážka věci zahájené podle § 83 občanského soudního řádu z důvodu dříve zahájeného řízení u lucemburského soudu. Odvolací soud z výše uvedených důvodů potvrdil usnesení soudu prvního stupně.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 67

6. Usnesení odvolacího soudu napadly žalobkyně v celém rozsahu dovoláním, ve kterém uplatnily následující dovolací důvody.

7. Odvolací soud nesprávně posoudil otázku, zda řízení vedené v této věci Městským soudem v Praze je řízením v téže věci ve smyslu čl. 29 odst. 1 nařízení Brusel I bis jako řízení zahájené žalobkyněmi dříve před Okresním soudem v Lucemburku, když se v obou řízeních žalobkyně domáhají ochrany vůči témuž jednání žalovaných z titulu práv k ochranným známkám EU, avšak okruh zapsaných ochranných známek uplatňovaných v obou řízeních není shodný, neboť zejména v řízení před Městským soudem v Praze jsou uplatňována práva z ochranných známek žalobkyně a), jejichž porušení není předmětem řízení před Okresním soudem v Lucemburku, a shodné nejsou ani navrhané výroky.

8. Žalobkyně dále spatřují přípustnost dovolání ohledně otázky, zda lze uzavřít, že Okresní soud v Lucemburku byl rozhodnutím ze dne 9. 2. 2018, sp. zn. 2018TALCH02/00228, určen příslušným ve smyslu čl. 29 odst. 3 nařízení Brusel I bis v situaci, kdy toto rozhodnutí Okresního soudu v Lucemburku bylo napadeno odvoláním žalovaných a o odvolání nebylo dosud rozhodnuto.

9. Žalobkyně dále namítají, že soud prvního stupně nebyl oprávněn rozhodnout o částečném zastavení řízení pro nesplnění podmínek řízení, jmenovitě pro existenci řízení mezi týmiž stranami v téže věci před jiným soudem členského státu EU ve smyslu čl. 29 odst. 1 a 3 nařízení Brusel I bis pouze na základě předložení prosté kopie rozhodnutí tohoto jiného soudu o zamítnutí námítky nepřislušnosti žalovanými bez splnění náležitostí stanovených v čl. 37 odst. 1 nařízení Brusel I bis. Žalobkyně uvádějí, že nezpochybňují pravost dokumentu předloženého žalovanými, neboť skutečně obsahuje rozhodnutí Okresního soudu v Lucemburku ze dne 9. 2. 2018 tak, jak bylo doručeno i žalobkyním, avšak k tomu žalobkyně zdůrazňují, že proti tomuto rozhodnutí bylo podáno odvolání, které má odkladný účinek. Pokud by tedy soud prvního stupně postupoval správně a vyžádal si osvědčení vystavené ve smyslu čl. 37 odst. 1 nařízení Brusel I bis, obdržel by od lucemburského soudu řádné vysvětlení obsahu a účinků rozhodnutí ve formě předepsané evropským právem. Získání dokumentů vyžadovaných čl. 37 odst. 1 nařízení Brusel I bis je podle žalobkyň podmínkou, která musí být splněna, jinak není automatické uznání možné a rozhodnutí soudu členského státu nemůže být v jiném členském státě považováno za dokument vyvolávající shodné účinky jako ve svém domovském státě.

10. Závěrem žalobkyně předkládají otázku, zda byl soud prvního stupně oprávněn rozhodnout o částečném zastavení řízení pro nesplnění podmínek řízení, jmenovitě pro existenci řízení mezi týmiž stranami v téže věci před jiným soudem členského státu EU ve smyslu čl. 29 odst. 1 a 3 nařízení Brusel I bis, bez nařízení

jednání. Žalobkyně mají za to, že pokud by soud postupoval správně a umožnil jim vyjádřit se na jednání, zjistil by jednak to, že o tom, zda byl Okresní soud v Lucemburku určen příslušným, probíhá v Lucembursku dosud řízení, a také to, že okruh práv z ochranných známek uplatňovaných v obou řízeních se neshoduje. Nesprávný procesní postup soudu prvního stupně, který zjistil skutkové okolnosti, na nichž následně založil usnesení o zastavení řízení, bez nařízení jednání a umožnění účastníkům se vyjádřit k provedeným důkazům, měl tedy podle žalobkyň jednoznačně za následek nesprávné rozhodnutí ve věci podmínek řízení. Podle žalobkyň přitom nemohl odvolací soud postupovat podle závěrů usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2017, sp. zn. 30 Cdo 5535/2015, uveřejněného pod číslem 94/2018 Sb. rozh. obč., když žalobkyně nenapadají procesní postup soudu vedoucí ke zjištění jeho mezinárodní příslušnosti, ale směřující ke zjištění, zda soud, u kterého bylo řízení zahájeno dříve, byl již určen příslušným.

11. Výše předložené otázky č. 1 až 3 přitom nebyly podle žalobkyň v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešeny. Přípustnost ohledně otázky č. 4 spatřují žalobkyně ve skutečnosti, že se podle nich odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, jmenovitě od právního názoru Nejvyššího soudu vysloveného mimo jiné v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 32 Cdo 1881/2011.

12. Žalované ve vyjádření k dovolání uvedly, že se ztotožňují s odvolacím soudem v tom, že pro určení totožnosti věci nemusejí být žalobní nároky zcela identické. Účelem ustanovení o litispendenci je podle žalovaných v souladu s odůvodněním nařízení Brusel I bis harmonický výkon spravedlnosti a předcházení paralelním řízením vedeným u různých soudů členských států a z toho plynoucí možnost neslučitelných rozhodnutí. I s ohledem na tuto zásadu je tedy podle žalovaných zřejmé, že totožnost předmětu řízení by měla být vykládána spíše extenzivně. Žalované jsou toho názoru, že překážka litispendence je dána i z pohledu českého právního řádu, neboť za předmět řízení se podle české doktríny považuje procesní nárok, který je tvořen dvěma složkami, a to základem procesního nároku a předmětem procesního nároku. K tomu žalované uvádějí, že základ procesního nároku je vymezen žalobcem tvrzenými skutkovými okolnostmi, přičemž je vyžadována jak totožnost jednání, tak totožnost následku. Uvedené pak aplikovaly žalované na daný případ a dospěly k závěru, že je dána totožnost jednání – v obou případech užívání národních ochranných známek žalovanými, i totožnost následku – tvrzené porušení práv z ochranných známek žalobkyň. Totožnost předmětu procesního nároku je pak podle žalovaných dána v případě, že se žalobce domáhá stejného druhu právní ochrany, a z toho plynoucí identity požadovaného právního následku. I tato podmínka je podle žalovaných splněna, neboť v obou soudních řízeních se žalobkyně domáhají zdržení užívání označení „skylink“ žalovanými. Dále žalované nesouhlasí s názorem žalobkyň, že soud neměl postupovat podle ustanovení čl. 29 nařízení Brusel I bis, ale podle ustanovení čl. 30, neboť nepo-

važuje řízení za totožná, ale za řízení, která spolu navzájem souvisejí. K otázce určení Okresního soudu v Lucemburku jako soudu mezinárodně příslušného žalované uvádějí, že podle judikturních závěrů lucemburských soudů nemá odvolání, které je zjevně nepřipustné, odkladný účinek na dobu řízení před odvolacím soudem, argument žalobkyň, že toto řízení doposud nebylo ukončeno, je tak podle žalovaných zcela irelevantní. Žalované taktéž nesouhlasí s námitkou žalobkyň, že nesplnění formálních požadavků stanovených v ustanovení čl. 37 nařízení Brusel I bis zakládá vadu řízení, a považují tuto námitku za zcela účelovou. Závěrem žalované nesouhlasí s námitkou žalobkyň, že byl soud povinen nařídit jednání ve věci, kde by se žalobkyně mohly řádně vyjádřit ke všem skutečnostem. Podle žalovaných z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že obecně není nutno nařizovat jednání při zkoumání podmínek řízení. V návaznosti na výše uvedené jsou žalované přesvědčeny, že návrh žalobkyň není důvodný a navrhují, aby Nejvyšší soud toto dovolání odmítl.

III.

Připustnost dovolání

13. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (viz čl. II zákona č. 296/2017 Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

14. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované § 241a odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud se proto dále zabýval připustností dovolání.

15. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

16. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

17. Otázka, zda byl odvolací soud povinen provést dokazování ke zjištění podmínek mezinárodní příslušnosti při jednání, nebo zda mohl vyjít z listin, které mu byly účastníky předloženy, připustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. nezakládá, neboť její posouzení odvolacím soudem je v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2017, sp. zn. 30 Cdo 5535/2015, uveřejněné pod číslem 94/2018 Sb. rozh. obč.). Není přitom rozdílu mezi zjišťováním okolností zakládajících mezinárodní příslušnost českého soudu v režimu nařízení Brusel I bis a okolností, které založení mezinárodní příslušnosti brání pro překážku litispendence. V obou případech je podstatné jen to, zda měli

účastníci možnost předložit soudu svá tvrzení, což v této věci žalobkyně mohly učinit a také učinily v rámci podaného odvolání.

18. Dovolání je však přípustné pro řešení otázek, a) zda je ve smyslu čl. 29 nařízení Brusel I bis dána totožnost věci ve dvou soudních řízeních, v nichž se žalobci domáhají ochrany svých práv plynoucích z různých, leč slovním vyjádřením obdobných, ochranných známek EU, b) jak posoudit okamžik, kdy je určen příslušný soud ve smyslu čl. 29 odst. 3 nařízení Brusel I bis, a c) za jakých podmínek lze uznat rozhodnutí vydané v civilní věci soudem jiného členského státu Evropské Unie, neboť žádná z těchto otázek dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího soudu vyřešena.

IV.

Důvodnost dovolání

19. Odvolací soud vyšel při zkoumání podmínek čl. 29 odst. 1 nařízení Brusel I bis z rozhodnutí Okresního soudu v Lucemburku, který měl dovodit svou příslušnost k projednání žaloby požadující zákaz používat označení „Skylink“ nebo jakéhokoli jiného označení podobného ochranným známkám Společenství náležejících žalobkyním, zahrnující slovní prvek „sky“, a to ve všech členských zemích, respektive na celém území Společenství, a uložení povinnosti žalovaným zaplatit žalobkyním peněžité plnění. Okresní soud v Lucemburku tento závěr odůvodnil odkazem na čl. 124 nařízení o ochranné známce EU, neboť v Lucemburku mají žalované své sídlo.

20. Podle čl. 36 odst. 1 nařízení Brusel I bis rozhodnutí vydaná v některém členském státě jsou v ostatních členských státech uznávána, aniž je vyžadováno zvláštní řízení.

21. Podle čl. 37 odst. 1 nařízení Brusel I bis strana, která se hodlá v některém členském státě dovolávat rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, musí předložit: a) vyhotovení rozhodnutí, které splňuje podmínky nezbytné pro ověření jeho pravosti, a b) osvědčení vystavené podle čl. 53.

22. Podle čl. 53 nařízení Brusel I bis soud původu vydá na žádost kterékoli dotčené strany osvědčení za použití formuláře uvedeného v příloze I.

23. Podle čl. 29 nařízení Brusel I bis, aniž je dotčeno ustanovení čl. 31 odst. 2, je-li u soudů různých členských států zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami, přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení do doby, dokud se neurčí jako příslušný ten soud, u něhož bylo řízení zahájeno jako první (odstavec 1). V případech uvedených v odstavci 1 a na žádost soudu, u něhož bylo zahájeno řízení, jakýkoli jiný soud, u něhož bylo zahájeno řízení v téže věci, neprodleně informuje prvně uvedený soud o dni, kdy u něj bylo zahájeno řízení podle čl. 32 (odstavec 2). Jakmile je určen jako příslušný ten soud, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, prohlásí se soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, za nepřislušný ve prospěch prvního soudu (odstavec 3).

24. Podstatu účinků uznání rozhodnutí vydaného soudem jiného členského státu EU shrnul SDEU v rozsudku ze dne 4. 2. 1988, ve věci 145/86, Horst Ludwig Martin Hoffmann proti Adelheid Krieg, tak, „že je rozhodnutím přiznána váha a účinnost, kterých požívají v členském státě, ve kterém byla vydána“. Cizí rozhodnutí uznané na základě čl. 33 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“) tedy musí mít v dožádaném státě v zásadě stejné účinky, jako má ve státě původu (srov. rozsudek SDEU ze dne 15. 11. 2012, ve věci C-456/11, Gothaer Allgemeine Versicherung AG a další proti Samskip GmbH, bod 34).

25. Z uvedeného plyne, že se účinky soudního rozhodnutí, které má v členském státě, v němž bylo vydáno, rozšíří na území státu, ve kterém bylo rozhodnutí uznáno. Při stanovení účinků soudního rozhodnutí je třeba vycházet z práva státu, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno. Řečeno jinak, uznání smazává rozdíl mezi domácím a cizím rozhodnutím stran jejich účinků ve státě, kde došlo k uznání cizího rozhodnutí, s tím jediným rozdílem, že účinky cizího rozhodnutí se posuzují podle cizího práva, nikoliv práva domácího (srov. SIMON, P. In: DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád I, II. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2990).

26. Na uvedené závěry nemá vliv, že byly učiněny SDEU v rozsudku ze dne 4. 2. 1988, ve věci 145/86, Horst Ludwig Martin Hoffmann proti Adelheid Krieg, ve vztahu k čl. 26 Úmluvy ze dne 27. 9. 1968 o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „Bruselská úmluva“). Dané ustanovení je totiž totožné s čl. 33 odst. 1 nařízení Brusel I, které Bruselskou úmluvu nahradilo a které na ni navazuje, jak plyne z bodu 19 jeho úvodních ustanovení (srov. rozsudek SDEU ze dne 15. 11. 2012, ve věci C-456/11, Gothaer Allgemeine Versicherung AG a další proti Samskip GmbH, bod 24). Nařízení Brusel I bylo posléze nahrazeno nařízením Brusel I bis, jehož čl. 36 odst. 1 je totožný s čl. 33 odst. 1 nařízení Brusel I. Kontinuitu v aplikaci obou nařízení potvrzuje bod 34 úvodních ustanovení nařízení Brusel I bis.

27. Rozhodnutí Okresního soudu v Lucemburku v této věci předložily žalované podáním ze dne 23. 2. 2018. Pokud bylo jejich záměrem, aby soud v tomto řízení k účinkům daného rozhodnutí přihlédl, zejména stran závěrů Okresního soudu v Lucemburku o jeho příslušnosti rozhodnout před ním vedený spor mezi účastníky, bylo jejich povinností podle čl. 37 odst. 1 nařízení Brusel I bis společně s rozhodnutím předložit i osvědčení vystavené podle čl. 53 nařízení Brusel I bis. Bez tohoto osvědčení nemohlo být dané rozhodnutí uznáno podle čl. 36 odst. 1 nařízení Brusel I bis, tj. nemohly mu být přiznány účinky, ze kterých následně odvolací soud dovodil splnění podmínek pro překážku litispendence podle čl. 29 nařízení Brusel I bis.

28. V této souvislosti zejména neměl odvolací soud přehlédnout, že podle sdělení žalobců v podání ze dne 14. 5. 2018 podaly žalované proti rozhodnutí Okresního soudu v Lucemburku odvolání a je tak otázkou, zda vůbec dané rozhodnutí podle lucemburského práva nějaké účinky má. Žalované přitom tvrdí, že nemá, neboť odvolání je dle jejich názoru nepřipustné a podle lucemburského práva odkladné účinky mít nemůže. V posouzení účinků rozhodnutí Okresního soudu v Lucemburku ve vztahu k odvolání, které proti němu bylo podáno, si ale měl odvolací soud udělat jasno.

29. Z uvedeného je zřejmé, že přihlédl-li odvolací soud k rozhodnutí Okresního soudu v Lucemburku pod označením 2018TALCH02/00228, aniž by byly splněny formální podmínky pro jeho uznání v souladu s čl. 37 odst. 1 nařízení Brusel I bis a aniž by proto bylo zřejmé, zda předmětné rozhodnutí vůbec má nějaké účinky na území soudu státu, kde bylo vydáno, které by mohly být přeneseny na území České republiky, je jeho právní posouzení otázky existence překážky litispendence ve smyslu čl. 29 nařízení Brusel I bis již z tohoto důvodu neúplné a tudíž nesprávné.

30. Bez ohledu na výše uvedené považuje Nejvyšší soud pro další průběh řízení za důležité vyjádřit se k otázce, jak posoudit okamžik, kdy je určen příslušný soud ve smyslu čl. 29 odst. 3 nařízení Brusel I bis.

31. SDEU se k uvedené otázce vyjádřil při výkladu čl. 27 odst. 2 nařízení Brusel I, které je obsahově shodné s čl. 29 odst. 3 nařízení Brusel I bis, a to v rozsudku ze dne 27. 2. 2014, ve věci C-1/13, Cartier parfums – lunettes SAS a Axa Corporate Solutions assurances SA proti Ziegler France SA a dalším, kde uvedl, že „... k tomu, aby příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první, byla určena ve smyslu čl. 27 odst. 2 tohoto nařízení, stačí – jestliže soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, nemá výlučnou příslušnost na základě uvedeného nařízení – aby se soud, který řízení zahájil jako první, neprohlásil bez návrhu za nepříslušný a aby žádný z účastníků řízení nepříslušnost nenamítl před okamžikem nebo do okamžiku zaujetí stanoviska, které je podle jeho vnitrostátního procesního práva považováno za první obranu.“

32. Z uvedeného je zřejmé, že pojem „určen jako příslušný“ v čl. 29 odst. 3 nařízení Brusel I bis musí být vykládán tak, že dle okolností případu již příslušnost soudu, u kterého bylo zahájeno řízení jako prvního, nemůže být zpochybněna, a to proto, že nejde o věc, ve které by měly výlučnou příslušnost ve smyslu čl. 24 nařízení Brusel I bis soudy jiného členského státu, předmětný soud se sám neprohlásil za nepříslušný a žalovaný již nemůže pro svou účast na řízení ve smyslu čl. 26 odst. 1 nařízení Brusel I bis nedostatek příslušnosti předmětného soudu namítnout.

33. Nejvyšší soud nemá pochyb o tom, že stejnou míru jistoty ohledně určení příslušnosti soudu, u kterého bylo zahájeno řízení dříve, ve smyslu čl. 29 odst. 3 nařízení Brusel I bis poskytuje i rozhodnutí tohoto soudu dovozujiící jeho přísluš-

nost, má-li podle právního řádu státu daného soudu právní účinky. I v takovém případě lze ze závěrů výše uvedené judikatury SDEU dovodit, že bude určena příslušnost předmětného soudu ve smyslu čl. 29 odst. 3 nařízení Brusel I bis.

č. 67

34. Jak již bylo výše uvedeno, odvolací soud se právními účinky rozhodnutí Okresního soudu v Lucemburku nezabýval, a proto je jeho závěr o tom, že se Okresní soud v Lucemburku určil příslušným podle čl. 29 odst. 3 nařízení Brusel I bis neúplný a tudíž nesprávný.

35. Konečně se Nejvyšší soud zabýval i otázkou splnění podmínek překážky litispence ve smyslu čl. 29 odst. 1 nařízení Brusel I bis.

36. Podle bodu 21 úvodních ustanovení nařízení Brusel I bis, jakož i níže citovaných rozhodnutí SDEU, je účelem právní úpravy litispence „v zájmu harmonického výkonu spravedlnosti ... minimalizovat možnost souběžných řízení a zajistit, aby v různých členských státech nebyla vydána vzájemně neslučitelná rozhodnutí“, tedy upravit „jasný a účinný mechanismus pro řešení souběžně probíhajících řízení“.

37. Podle bodu 29 úvodních ustanovení nařízení Brusel I bis pak „... je-li u soudů různých členských států zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami, přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení do doby, dokud se neurčí jako příslušný ten soud, u něhož bylo řízení zahájeno jako první.“

38. Podle SDEU mají tato pravidla předcházet, jak je to jen možné a od samého počátku, možnosti vzniku situace předvídané v čl. 27 odst. 3 Bruselské úmluvy [(tj. čl. 34 odst. 3 nařízení Brusel I a čl. 45 odst. 1 písm. c) nařízení Brusel I bis], tedy neuznání rozhodnutí pro jeho neslučitelnost s rozhodnutím vydaným v řízení mezi týmiž stranami ve státu, v němž je o uznání žádáno (srov. rozsudek SDEU ze dne 8. 12. 1987, ve věci 144/86, Gubisch Maschinenfabrik KG proti Giulio Palumbo, bod 8).

39. Jakmile soud členského státu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, určí, že je dána jeho mezinárodní příslušnost, je soud členského státu, u něhož bylo řízení (v téže věci a mezi týmiž stranami) zahájeno později, povinen se (i bez návrhu) prohlásit nepříslušným ve prospěch prvního soudu (srov. rozsudky SDEU ze dne 6. 12. 1994, ve věci C-406/92, the owners of the cargo lately laden on board the ship „Tatry“ proti the owners of the ship „Maciej Rataj“, body 32 a 33, a ze dne 8. 5. 2003, ve věci C-111/01, Gantner Electronic GmbH proti Basch Exploitation Maatschappij BV, bod 30, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5599/2015, proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. IV. ÚS 42/17).

40. Soudloví „táz věc“ musí být definována s přihlédnutím k cíli čl. 29 odst. 1 nařízení Brusel I bis, kterým je, jak bylo vysvětleno, předcházet vzájemně neslučitelným rozhodnutím. Pojem tatáž věc SDEU již v rámci Bruselské úmluvy vyložil tak, že předmět sporu spočívá v účelu daného návrhu (viz rozsudek SDEU ze dne 6. 12. 1994, ve věci C-406/92, the owners of the cargo lately laden on

board the ship „Tatry“ proti the owners of the ship „Maciej Rataj“, bod 41). Za účelem ověření, zda mají dva návrhy stejný předmět, je třeba přihlídnout k tomu, jaké nároky si žalobci činí v každém z těchto sporů (srov. rozsudek SDEU ze dne 8. 5. 2003, ve věci C-111/01, Gantner Electronic GmbH proti Basch Exploitation Maatschappij BV, bod 26). Krom toho podle výkladu SDEU zahrnuje pojem „věc“ skutečnosti a právní normy, které jsou uváděny jako základ návrhu (viz výše uvedený rozsudek SDEU ze dne 6. 12. 1994, ve věci C-406/92, the owners of the cargo lately laden on board the ship „Tatry“ proti the owners of the ship „Maciej Rataj“, bod 39).

41. V této věci není sporu o tom, že řízení před Okresním soudem v Lucemburku a Městským soudem v Praze je vedeno mezi týmiž stranami ve smyslu čl. 29 odst. 1 nařízení Brusel I bis. Spornou zůstává otázka, zda jsou daná řízení totožná svým předmětem v situaci, kdy žalobkyně svůj nárok opírají v každém z řízení o práva z částečně odlišných ochranných známek.

42. Podle čl. 9 nařízení o ochranné známce EU, ze zápisu ochranné známky EU vyplývají pro jejího vlastníka výlučná práva (odstavec 1). Aniž jsou dotčena práva vlastníků získaná přede dnem podání přihlášky nebo dnem vzniku práva přednosti ochranné známky EU, je vlastník ochranné známky EU oprávněn bránit všem třetím osobám, které nemají jeho souhlas, aby v obchodním styku užívaly pro výrobky nebo služby jakékoli označení, je-li: a) toto označení totožné s ochrannou známkou EU a je užíváno pro výrobky nebo služby, které jsou totožné s těmi, pro něž je ochranná známka EU zapsána; b) toto označení totožné s ochrannou známkou EU, nebo je jí podobné a je užíváno pro výrobky nebo služby, které jsou totožné s výrobky nebo službami, či podobné výrobkům nebo službám, pro něž je ochranná známka EU zapsána, jestliže existuje pravděpodobnost záměny na straně veřejnosti, včetně pravděpodobnosti asociace s ochrannou známkou; c) toto označení totožné s ochrannou známkou EU, nebo je jí podobné bez ohledu na to, zda je užíváno pro výrobky nebo služby, které jsou totožné s těmi, pro které je ochranná známka EU zapsána, nebo jsou či nejsou jim podobné, pokud má tato ochranná známka v Unii dobré jméno a pokud by užívání takového označení bez řádného důvodu neoprávněně těžilo z rozlišovací způsobilosti nebo dobrého jména ochranné známky EU nebo jim bylo na újmu (odstavec 2).

43. Podle čl. 122 odst. 1 nařízení o ochranné známce EU, nestanoví-li toto nařízení jinak, použijí se pro řízení ve věcech ochranných známek EU a přihlášek ochranných známek EU i pro řízení ve věcech současně nebo následně po sobě podaných žalob týkajících se ochranných známek EU a národních ochranných známek ustanovení pravidla Unie o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

44. Podle čl. 125 odst. 1 nařízení o ochranné známce EU, s výhradou ustanovení tohoto nařízení, jakož i ustanovení nařízení (EU) č. 1215/2012 použitelných podle čl. 122 se řízení na základě žalob a protinávrhů uvedených v čl. 124 vedou

před soudy členského státu, na jehož území má žalovaný své bydliště, nebo, nemá-li bydliště na území členských států, před soudy členského státu, na jehož území má pobočku.

č. 67

45. Podle čl. 125 odst. 5 nařízení o ochranné známce EU, řízení na základě žalob a protinávrhů uvedených v čl. 124, s výjimkou žalob na určení, že nedochází k porušení práv z ochranné známky EU, mohou být rovněž vedena před soudy členského státu, na jehož území k porušení práv došlo nebo hrozí, že k němu dojde, nebo na jehož území došlo k jednání uvedenému v čl. 11 odst. 2.

46. Ze znění čl. 9 odst. 1 a 2 nařízení o ochranné známce EU plyne, že z ochranné známky Evropské unie vzniká jejímu majiteli výlučné právo zakázat všem třetím stranám užívat v obchodním styku označení totožné s touto ochrannou známkou pro výrobky nebo služby, které jsou totožné s těmi, pro které je ochranná známka zapsána, nebo značení, u něhož z důvodu jeho totožnosti nebo podobnosti s ochrannou známkou Evropské unie a totožnosti nebo podobnosti výrobků nebo služeb označených touto ochrannou známkou a označením existuje nebezpečí záměny u veřejnosti anebo označení totožné s ochrannou známkou Evropské unie nebo jí podobné pro výrobky nebo služby, které nejsou podobné těm, pro které je tato ochranná známka zapsána, pokud jde o ochrannou známku, která má v rámci Unie dobré jméno, a pokud by užívání tohoto označení bez řádného důvodu neprávem těžilo z rozlišovací způsobilosti nebo dobrého jména uvedené ochranné známky nebo jim bylo na újmu (srov. rozsudek SDEU ze dne 2. 4. 2020, ve věci C-567/18, Coty Germany GmbH proti Amazon Services Europe Sàrl a dalším, bod 31).

47. SDEU rovněž připomněl, že cílem těchto ustanovení je poskytnout majiteli ochranné známky právní nástroj umožňující mu zakázat, a tak ukončit jakékoliv užívání jeho ochranné známky třetí osobou bez jeho souhlasu (v tomto smyslu viz rozsudek SDEU ze dne 3. 3. 2016, ve věci C-179/15, Daimler AG proti Együd Garage Gépjárműjavító és Értékesítő Kft., bod 41).

48. Z uvedeného je zřejmé, že se práva plynoucí k ochranné známce vztahují výlučně k ní a náležíjí jejímu vlastníku.

49. Z obsahu spisu vyplývá, že u Městského soudu v Praze byly uplatněny nároky z titulu ochrany práv z porušení těchto ochranných známek EU:

1. číslo přihlášky 3166352, třídy 9, 16, 18, 25, 28, 35, 38, 41, 42,
2. číslo přihlášky 3203619, třídy 9, 16, 18, 25, 28, 35, 38, 41, 42,
3. číslo přihlášky 4274288, třídy 9, 16, 28, 35, 36, 38, 41, 42, 43, 45,
4. číslo přihlášky 6553291, třídy 9, 16, 28, 35, 37, 38, 41, 42, 45,
5. číslo přihlášky 6870992, třídy 3, 4, 7, 9, 11, 12, 16, 17, 18, 25, 28, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45,
6. číslo přihlášky 7356488, třídy 9, 16, 28, 35, 36, 38, 41, 42, 45,
7. číslo přihlášky 7350441, třídy 9, 16, 28, 35, 36, 38, 41, 42, 45,
8. číslo přihlášky 4250841, třídy 9, 38, 41.

9. U Okresního soudu v Lucemburku měly být uplatněny nároky z titulu ochrany práv z porušení těchto ochranných známek EU:

- a) číslo přihlášky 3166378, třídy 9, 16, 18, 25, 28, 35, 38, 41, 42,
- b) číslo přihlášky 3166352, třídy 9, 16, 18, 25, 28, 35, 38, 41, 42,
- c) číslo přihlášky 3203619, třídy 9, 16, 18, 25, 28, 35, 38, 41, 42,
- d) číslo přihlášky 4274288, třídy 9, 16, 28, 35, 36, 38, 41, 42, 43, 45,
- e) číslo přihlášky 5765615, třídy 36, 37,
- f) číslo přihlášky 6870992, třídy 3, 4, 7, 9, 11, 12, 16, 17, 18, 25, 28, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45.

50. Z výše uvedeného je zřejmé, že žaloba u Městského soudu v Praze je založena na částečně shodných ochranných známkách [č. 1 a písm. b); č. 2 a písm. c); č. 3 a písm. d); č. 5 a písm. f)] a částečně rozdílných, tedy ochranných známkách pod č. 4, 6, 7 a 8, jejichž ochrany se žalobkyně před soudem v Lucemburku nedomáhají. Stejně jako se žalobkyně před soudem v Lucemburku domáhají nároků z jiných dvou ochranných známek EU [a) a e)].

51. Ve vztahu k žalobám uplatňujícím v různých členských státech práva z ochranných známek v kontextu pravidla litispence SDEU uvedl, že na po sobě jdoucí žaloby ve věci ochranných známek Evropské unie a národních ochranných známek musí být pro účely použití čl. 109 odst. 1 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. 2. 2009 o ochranné známce Společenství nahlíženo tak, že mají tentýž základ, pokud vycházejí z výlučných práv plynoucích z totožných ochranných známek. Zároveň platí, že se dané žaloby musejí týkat ochrany poskytované ochrannými známkami EU na stejném území (viz rozsudek SDEU ze dne 19. 10. 2017, ve věci C-231/16, Merck KGaA proti Merck & Co. Inc. a dalším, bod 37 a 42).

52. K tomu je třeba dodat, že pravidlo překážky litispence upravené v čl. 109 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. 2. 2009 o ochranné známce Společenství se již v nařízení o ochranné známce EU nenachází a bylo nahrazeno obecnou úpravou překážky litispence v nařízení Brusel I bis. V bodě 33 úvodního ustanovení nařízení o ochranné známce EU se k tomu uvádí: Je třeba vyvarovat se toho, aby byla vydávána odporující si rozhodnutí o žalobách mezi týmiž účastníky a se stejným skutkovým stavem ve věci ochranné známky EU a paralelní národní ochranné známky. Proto, pokud jsou podány žaloby ve stejném členském státě, je třeba prostředky k dosažení tohoto cíle hledat ve vnitrostátních procesních předpisech, které nejsou tímto nařízením dotčeny, zatímco jsou-li žaloby podány v různých členských státech, byla by vhodná ustanovení obdobná ustanovením o litispenci a souvisejících řízeních v nařízení (EU) č. 1215/2012. Tomu pak odpovídá znění čl. 122 odst. 1 nařízení o ochranné známce EU.

53. To však nic nemění na tom, že pro účely výkladu článku 29 odst. 1 nařízení Brusel I bis z hlediska pojmu totožnosti věci je třeba vycházet z toho, že se daný

pojem pojí s konkrétní ochrannou známkou, práva, z níž jsou předmětem souběžně probíhajících řízení ve dvou různých členských státech EU.

č. 67

54. Pro úplnost je třeba již jen poukázat na okolnost, že Okresní soud v Lucemburku je podle žalobních tvrzení soudem příslušným k projednání nároků žalobkyň podle čl. 125 odst. 1 nařízení o ochranné známce EU, neboť na jeho území mají žalované své sídlo. Oproti tomu Městský soud v Praze je podle žalobních tvrzení soudem příslušným podle čl. 125 odst. 5 nařízení o ochranné známce EU. Právě okolnost, že oba soudy mohou rozhodnout o nárocích z totožných ochranných známek EU ve vztahu ke stejnému území (České republice), naplňuje kritéria sousloví „téže věci“ v čl. 29 odst. 1 nařízení Brusel I bis, jak bylo výše vysvětleno.

55. Dovodil-li odvolací soud, že totožnost věci je dána i v rozsahu, ve kterém nejsou v řízení před Okresním soudem v Lucemburku a Městským soudem v Praze uplatněna práva ze stejných ochranných známek, je jeho právní posouzení překážky litispendence nesprávné.

56. Z hlediska povinnosti soudu členského státu, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, obrátit se na SDEU se žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, je klíčový rozsudek SDEU ze dne 6. 10. 1982, ve věci 283/81, Srl CILFIT a Lanificio di Gavardo SpA proti Ministero della sanità, v němž SDEU formuloval tři výjimky, kdy národní soudy posledního stupně tuto povinnost nemají, a to jestliže: i) otázka unijního práva není významná (relevantní) pro řešení daného případu, ii) existuje ustálená judikatura SDEU k dané otázce nebo rozsudek SDEU týkající se v zásadě identické otázky (tzv. *acte éclairé*), iii) jediné správné použití práva Unie je tak zřejmé, že nezůstává prostor pro jakoukoliv rozumnou pochybnost (tzv. *acte clair*). Přitom k tomu, aby soud členského státu mohl konstatovat, že výklad unijního práva je zjevný, musí a) porovnat jednotlivé jazykové verze textu, b) používat terminologie a právních pojmů unijního práva, c) vzít zřetel na odlišnosti interpretace unijního práva, d) být přesvědčen, že jeho výklad je stejně zjevný soudům ostatních členských států a SDEU.

57. Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že mu nevznikla povinnost položit předběžnou otázku SDEU, neboť odpověď na otázku výkladu čl. 37 odst. 1 nařízení Brusel I bis zřetelně plyne z předmětné právní úpravy, a jde proto o tzv. *acte clair* a otázka výkladu překážky litispendence v případě řízení, jejichž předmětem jsou práva z ochranných známek EU, byla objasněna judikaturou SDEU (jde tedy o tzv. *acte éclairé*).

58. Nejvyšší soud vzhledem k výše uvedenému napadené usnesení odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Protože se důvody pro zrušení usnesení odvolacího soudu vztahují i na usnesení soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud podle § 243e odst. 2 o. s. ř. i usnesení soudu prvního stupně a věc mu v uvedeném rozsahu vrátil k dalšímu řízení.

59. Soudy jsou ve smyslu § 243g odst. 1 části první věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 226 o. s. ř. vázány právními názory dovolacího soudu v tomto rozhodnutí vyslovenými.

Č. 68

Č. 68

Veřejná listina (o. z.), Odpovědnost státu za újmu

§ 134 o. s. ř., § 567 o. z., § 568 odst. 1 o. z., § 57 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb.

Úřední záznam o použití donucovacího prostředku sepsaný dle § 57 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) je veřejnou listinou ve smyslu § 134 o. s. ř.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 30 Cdo 1332/2020, ECLI:CZ:NS:2020:30.CDO.1332.2020.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobců proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 6. 2019, sp. zn. 20 Co 157/2019.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. V řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 7 pod sp. zn. 10 C 190/2010 se žalobci domáhali vůči žalované poskytnutí zadostiučinění ve formě omluvy za nemajetkovou újmu, která jim měla být způsobena zásahem policie dne 12. 9. 2009 proti shromáždění na podporu squattingu, při němž byli žalobci s dalšími zúčastněnými zajištěni. Dle tvrzení žalobců se jednalo o poklidné spontánní shromáždění na podporu myšlenky squattingu s tím, že okolo 21:30 hodin speciální pořádková jednotka bez jakékoliv předchozí výzvy či varování přehradila ulici, čímž jim byl znemožněn odchod z místa, a spolu s dalšími zúčastněnými osobami byli policií zajištěni.
2. Obvodní soud pro Prahu 7 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 15. 1. 2019, č. j. 10 C 190/2010-226, rozhodl tak, že je žalovaná povinna zaslat každému z žalobců písemnou omluvu v tam uvedeném znění (výrok I.) a dále bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení (výrok II. a III.).
3. Dovoláním napadeným rozsudkem Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl tak, že se rozsudek soudu prvního stupně mění tak, že se žaloba zamítá (výrok I.) a dále bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení (výrok II.).
4. Odvolací soud vyšel z následujících skutkových zjištění soudu prvního stupně. Z vyhodnocení bezpečnostního opatření „SQUAT“, vypracovaném Policií ČR, vnější službou Obvodního ředitelství policie Praha II, ze dne 16. 10. 2009, č. j. ORII-16085/ČJ-2009-KŘ, bylo zjištěno, že dne 11. 9. 2009 bylo vyhlá-

šeno bezpečnostní opatření SQUAT a bylo prováděno nepřetržitě sledování nati-
povaných objektů. Dne 12. 9. 2009 došlo ke shromáždění cca 100 squatterů na
P. náměstí, které se následně vydalo průvodem k budově nádraží V. Během tohoto
pochodu došlo ke vniknutí skupiny cca 20 squatterů do opuštěného objektu v ul.
A.; po zjištění nesouhlasu majitelů objektu s pobytem cizích lidí v tomto objektu
a žádosti policie o součinnost bylo policejními orgány provedeno zajištění ob-
jektu proti případnému vniknutí dalších osob. Vyjednávání a komunikaci s tam
shromážděnými osobami vedli pověřeni policisté ve spolupráci s AKT týmem.
Po opakované marné výzvě k opuštění stanoveného prostoru, k zanechání pro-
tiprávního jednání a po pokusu dalších osob o vniknutí do objektu byl proveden
policejní zákrok s cílem zajištění a vyklizení objektu. Ze záznamů Městského
kamerového systému bylo zjištěno, že squatteré shromažďují dlažební kostky
a staví v prostoru ulic V. a A. zátarasy z dopravního přenosného značení; v to-
mto prostoru byl proveden ve 21:43 hodin zákrok pod jednotným velením SPJ,
během kterého bylo zajištěno celkem 76 osob. Z úředního záznamu Policie ČR,
SPJ KŘPHMP ze dne 14. 9. 2009 bylo zjištěno, že dne 12. 9. 2009 se uskutečnila
demonstrace příznivců squattingu na P. náměstí v P., kteří se vydali na průvod
do ulice Na S., kde část z nich (asi 20 osob) neoprávněně vnikla do objektu A.
Následně se do objektu pokusil vniknout zbytek osob, účastníci shromáždění byli
vyzváni k zanechání protiprávního jednání a uposlechnutí výzev zakročujících
policistů. Shromážděné osoby se dále přesunuly do vozovky před objektem Na
S., kde bránily v provozu motorových vozidel i tramvají. Velitel BO proto vydal
pokyn k provedení služebního zákroku s cílem obnovit provoz na uvedené ko-
munikaci. Výzvy účastníkům s upozorněním na nebezpečí pohybu na vozovce,
s výzvou k zanechání protiprávního jednání a výstraha, že proti nim může policie
zasáhnout s použitím donucovacích prostředků v případě neuposlechnutí výzev,
byla dána policistou AKT týmu megafonem. S ohledem na neuposlechnutí výzev
k zanechání protiprávního jednání byl proveden služební zákrok s použitím do-
nucovacích prostředků proti několika neztotožněným účastníkům shromáždění
v zájmu obnovy veřejného pořádku. Shromážděné osoby ani dále neuposlechly
výzev dávaných policistou AKT týmu prostřednictvím megafonu, proto byl vydán
pokyn k provedení služebního zákroku a vytlačení osob z vozovky. V době okolo
20:00 hodin, kdy policisté vyzývali k opuštění vozovky, zaútočilo několik desítek
osob na policisty. Vzhledem k této situaci byl proveden služební zákrok s pou-
žitím donucovacích prostředků, shromážděné osoby byly rozptýleny do okolních
ulic a bylo jim tak zabráněno v protiprávním jednání. V čase 21:35 obdrželi poli-
cisté od velitele BO informaci, že skupina asi 70 osob v prostoru mezi ulicemi Na
S. a S. na některých místech rozebírá dlážděné chodníky, dlažební kostky ukládá
do batohů a kapes a z předmětů nalezených na ulicích se pokouší vybudovat na
vozovkách barikády; v ulici A. poblíž křižovatky s ulicí V. se těmito osobám po-
dařilo takto znemožnit průjezd vozidel. Jeden z mužů na terase objektu začal vy-

č. 68

zývat megafonem k boji s policií. Část skupiny (43 osob), se pokusila proniknout do objektu v ulici A.; tyto osoby byly po marných výzvách k zanechání protiprávního jednání zajištěny. Další část skupiny (32 osob) se pokusila proniknout do objektu z ulice V.; tyto osoby byly po marných výzvách k zanechání protiprávního jednání zajištěny. Z úředních záznamů Policie ČR o omezení osobní svobody (zajištění) vyplývá, že žalobce a) byl dne 12. 9. 2009 v 21:45 hodin omezen na svobodě z důvodu přestupku dle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., důvody zajištění dle § 26 odst. 1 písm. f) zákona č. 273/2008 Sb., propuštěn byl po provedení výsledku dne 13. 9. 2009 v 11:00 hodin; žalobkyně b) byla omezena na svobodě dne 12. 9. 2009 ve 22:00 hodin z důvodu přestupku dle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., důvody zajištění dle § 26 odst. 1 písm. f) zákona č. 273/2008 Sb., propuštěna byla po provedení výsledku dne 13. 9. 2009 v 11:15 hodin; žalobkyně c) byla dne 12. 9. 2009 v 21:45 hodin omezena na svobodě z důvodu přestupku dle § 47 odst. 1 písm. e) zákona č. 200/1990 Sb., důvody zajištění dle § 26 odst. 1 písm. f) zákona č. 273/2008 Sb., propuštěna byla po provedení výsledku dne 13. 9. 2009 v 8:50 hodin. Žalobci ve svých výpovědích shodně uvedli, že se uvedeného shromáždění na podporu squattingu zúčastnili, policisté je vytlačovali z ulice A. do ulice Na S., AKT tým je vyzýval k ustoupení z vozovky a neblokování provozu; přestože se zdržovali na chodníku, zásahová jednotka vytlačila agresivním způsobem i je. Po tomto zásahu se rozprchli do okolních ulic a znovu se sešli u obsazeného objektu na rohu ulice A. a V. ještě s dalšími účastníky, kde se proti nim bez jakéhokoli upozornění hrnula zásahová jednotka a útek jim zmařila další policejní jednotka; za této situace došlo k jejich zajištění. V zásadě shodně s žalobci vypovídali i další svědci – účastníci shromáždění.

5. Po právní stránce odvolací soud dospěl k závěru, že požadavek žalobců na poskytnutí zadostiučinění ve formě omluvy dle § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), (dále jen „OdpŠk“), za nemajetkovou újmu, která jim měla být způsobena provedením policejního zákroku a omezením jejich osobní svobody, není důvodný, neboť nebyly splněny podmínky pro vznik odpovědnosti žalované. Odvolací soud uvedl, že zejména z úředních záznamů Policie ČR ze dne 14. 9. 2009 (zde zjevná chyba v psaní, když v písemném vyhotovení dovoláním napadeného rozhodnutí je uvedeno datum 14. 6. 2009 – pozn. dovol. soudu) a 16. 10. 2009 (zde rovněž zjevná chyba v psaní, když v písemném vyhotovení dovoláním napadeného rozhodnutí je uvedeno datum 16. 9. 2009 – pozn. dovol. soudu) vyplynulo, že shromážděné osoby bránily ve vozovce provozu vozidel, po výzvě k opuštění vozovky fyzicky zaútočily na policisty a po jejich rozptýlení se větší skupina osob vrátila na místo obsazeného objektu a opět bránila provozu na vozovce stavbou zátarasů z dlažebních kostek. Na daném místě bylo velké shromáždění osob, jednajících způso-

bem, který mohl být vyhodnocen jako přestupek, a v této situaci došlo k zajištění žalobců, které odvolací soud shledal souladným s § 26 odst. 1 písm. f) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o Policii ČR“), dle kterého je policista oprávněn zajistit osobu, která byla přistižena při jednání, které má znaky přestupku, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat. Odvolací soud konstatoval, že vyšel z presumpce pravdivosti úředních záznamů Policie ČR jako veřejných listin dle § 134 o. s. ř. Výpovědi žalobců a je podporujících svědků, že shromáždění bylo pokojné, shledal odvolací soud zjevně nepravdivými. Žalobci se dle názoru odvolacího soudu účastnili shromáždění, jehož účastníci ohrožovali dopravu a veřejný pořádek, do vyklizovaného prostoru se opět vraceli, a proto jejich tvrzení, že jim údajně nebyla dána opětovná výzva k vyklizení prostoru, posoudil jako čistě účelové. Odvolací soud uvedl, že policie v daném případě zasahovala proti agresivnímu davu ve vypjaté situaci, kdy nelze individuálně rozlišovat chování jednotlivých osob; s ohledem na okolnosti dané situace museli žalobci vědět, že se nacházejí na místě, kde se podle výzvy policie nemají shromažďovat a museli být srozuměni i s tím, že mohou být zadrženi. Odvolací soud tak uzavřel, že předmětný policejní zákrok nebyl proveden bez právního důvodu, stejně tak jako nebyla bez právního důvodu omezena osobní svoboda žalobců, a proto z důvodu absence odpovědnostního titulu dle OdpŠk žalobci na požadovanou omluvu nárok nemají.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Rozsudek odvolacího soudu v celém jeho rozsahu napadli žalobci [žalobce a) a žalobkyně c) společně a žalobkyně b) samostatně] dovoláním, jež jsou po obsahové stránce zcela totožná. Jako dovolací důvod dovolatelé uvádí nesprávné právní posouzení věci.

7. Dovolatelé spatřují přípustnost dovolání v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu doposud nebyla vyřešena, a to, zda soud může vycházet z úředních záznamů policie jakožto veřejných listin, které potvrzují pravdivost toho, co je v nich uvedeno, anebo zda je soud povinen tyto úřední záznamy a jejich věrohodnost vyhodnocovat kriticky jako jakékoliv jiné důkazy.

8. Dovolatelé dále odůvodňují přípustnost dovolání zásahem do jejich ústavně zaručených práv, konkrétně do práva na spravedlivý proces, neboť dle jejich názoru došlo k extrémnímu nesouladu mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými zjištěními; odkazují přitom na judikaturu Ústavního soudu, konkrétně na nález Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94, nález Ústavního soudu ze dne 27. 2. 2014, sp. zn. III. ÚS 1836/13 a nález Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2018, sp. zn. I. ÚS 2073/17 (dostupné stejně jako níže uvedená rozhodnu-

č. 68

tí Ústavního soudu na <http://nalus.usoud.cz>). Dovolatelé namítají, že je dovoláním napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné, jeho závěry nemají oporu ve spisu, pouze vychází z nesympatií vůči dovolatelům a jsou opřeny o úřední záznamy policejních orgánů, u nichž odvolací soud nehodnotí věrohodnost, ale dle § 134 o. s. ř. vychází z jejich pravdivosti, což dle tvrzení dovolatelů vedlo také k zásahu do jejich práva na rovnost účastníků řízení dle čl. 37 odst. 3 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina základních práv a svobod“); odkazují přitom na nález Ústavního soudu ze dne 22. 6. 2016, sp. zn. I. ÚS 520/16.

9. Dovolatelé dále nesouhlasí se soudem zjištěným skutkovým stavem, odvolacímu soudu vyčítají, že neuvedl, jakého protiprávního jednání se měli dopustit před zásahem policejních složek a jaký byl důvod tohoto zásahu, že tyto zásahy byly dva, s jiným místem, jinou dobou a jinou skupinou osob, a že z žádného z úředních záznamů nevplynulo, že by jim před druhým zásahem byla dána výzva k upuštění od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků. Dovolatelé dále namítají, že odvolací soud nevezl v potaz skutečnost, že s dovolateli bylo při omezení osobní svobody zacházeno absolutně špatným způsobem.

10. Dovolatelé navrhuji, aby dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

11. Žalovaná ve svém vyjádření k dovolání předně pochybuje o dodržení zákonně lhůty k podání dovolání dle § 240 odst. 1 o. s. ř. Žalovaná se dále domnívá, že dovolání žalobců nesplňují zákonnou podmínku přípustnosti dle § 241a odst. 1 o. s. ř., neboť veškeré námitky uplatněné ze strany žalobců směřují proti skutkové stránce věci, resp. proti skutkovým zjištěním a závěrům odvolacího soudu, nikoli proti nesprávnému právnímu posouzení věci. Žalovaná se závěry žalobců nesouhlasí, má za to, že odvolací soud posoudil jimi uplatněné nároky relevantním způsobem, se skutkovými zjištěními i právním posouzením věci odvolacím soudem zcela souhlasí a dále odkazuje na odůvodnění svého odvolání ze dne 13. 3. 2019, kterým napadla rozsudek soudu prvního stupně ze dne 15. 1. 2019, č. j. 10 C 190/2010-226. Žalovaná navrhuje, aby dovolací soud žalobci podaná dovolání jako nepřipustná odmítl, případně, pokud dovolací soud dospěje k závěru o jejich přípustnosti, aby je jako nedůvodná zamítl.

III.

Přípustnost dovolání

12. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (viz čl. II bod 1 zákona č. 296/2017 Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

13. Dovolání bylo podáno včas, osobami k tomu oprávněnými, řádně zastoupenými podle § 241 odst. 1 o. s. ř., dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

14. Dle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu doposud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

15. Ustanovení § 237 o. s. ř. ve spojení s čl. 4 a čl. 89 odst. 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava České republiky“) dále vyžaduje, aby jako přípustné bylo posouzeno dovolání, závisí-li napadené rozhodnutí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva vztahující se k ochraně základních práv a svobod, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené judikatury Ústavního soudu (k tomu srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2017, sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 6. 2016, sp. zn. 30 Cdo 4100/2017).

16. K přezkoumávání skutkových otázek Nejvyšším soudem se vyjádřilo plénum Ústavního soudu ve stanovisku ze dne 28. 11. 2017, sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16, dle kterého je primárním úkolem Nejvyššího soudu sjednocování judikatury, ke kterému v otázkách skutkových dochází z povahy věci jen omezeně. Není zároveň pochyb, že v souladu se základními zásadami soudního řízení jsou nalézací, případně odvolací soudy nejlépe vybaveny a předurčeny ke zjišťování skutkového stavu. Dovolací řízení, které je obvykle neveřejné, zásadně ke zjišťování a přehodnocování skutkového stavu neslouží a sloužit nemůže. Podobně konečností ke skutkovým otázkám přistupuje i Ústavní soud v řízení o ústavních stížnostech.

17. Ústavní soud nicméně přesto ve své judikatuře dovodil, že zcela výjimečně mohou nastat případy, kdy právě skutková zjištění soudů jsou natolik vadná, že ve svém důsledku představují porušení práv garantovaných čl. 36 odst. 1 Listiny (jde o tzv. extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními). V takovém případě Ústavnímu soudu nezbyvá než kasačním nálezem ochranu těmto právům poskytnout. Ústavní soud tím nenahrazuje činnost nalézacích a odvolacích soudů, přičemž důvodem pro kasační zásah není sama o sobě skutečnost, že by s učiněnými skutkovými zjištěními nesouhlasil. Jde obvykle o situace, kdy zjištění skutkového stavu prima facie natolik vadné, že by k němu soud nemohl při respektování základních zásad hodnocení důkazů (srov. § 132 o. s. ř. a násl.) nikdy dospět. Podstatou přezkumu tedy nebývá přehodnocování skutkového stavu, nýbrž kontrola postupu soudů při procesu jeho zjišťování. Otázka, zda soudy při zjišťování skutkového stavu respektovaly procesní zásady, je přitom již otázkou právní (otázkou procesního práva) a jako taková může být

prezentována i Nejvyššímu soudu v dovolání s náležitostmi uvedenými v § 241a odst. 2 a § 237 o. s. ř.

č. 68

18. Nezávislost rozhodování obecných soudů se uskutečňuje v ústavním a zákonném procesněprávním a hmotněprávním rámci. Procesněprávní rámec představují především principy řádného a spravedlivého procesu, jak vyplývají z čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod, jakož i z čl. 1 Ústavy České republiky. Jedním z těchto principů, představujícím součást práva na řádný proces, jakož i pojmu právního státu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 1 Ústavy České republiky) a vylučujícím libovůli při rozhodování, je i povinnost soudů své rozsudky odůvodnit (§ 157 odst. 1 o. s. ř.) a to způsobem, zakotveným v § 157 odst. 2 o. s. ř. Z odůvodnění musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry soudu na straně druhé. V případě, kdy jsou právní závěry soudu v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními anebo z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění soudního rozhodnutí nevyplynají, nutno takovéto rozhodnutí považovat za stojící v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, jakož i s čl. 1 Ústavy České republiky. Důvodem k zásahu Ústavního soudu je až stav, kdy soudy očividně a neodůvodněně vybočily ze zákonných standardů dokazování (§ 120 o. s. ř. a násl.), nebo jestliže hodnocení důkazů a tomu přijaté skutkové závěry jsou výrazem zjevného faktického omylu či logického excessu (vnitřního rozporu), případně jsou založeny na zcela neúplném (nedostatečném) dokazování (k tomu srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94; nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2016, sp. zn. IV. ÚS 2273/14).

19. Z ústavního principu nezávislosti soudu (čl. 82 Ústavy České republiky) vyplývá též zásada volného hodnocení důkazů (§ 132 o. s. ř.); jestliže obecné soudy při svém rozhodování respektují kautely dané § 132 o. s. ř., nespadá do pravomoci Ústavního soudu „hodnotit“ hodnocení důkazů obecnými soudy, a to ani tehdy, kdyby se s takovým hodnocením sám neztotožňoval (k tomu srov. stanovisko Ústavního soudu ze dne 1. 2. 1994, sp. zn. III. ÚS 23/93).

20. Dovolací soud dospěl k závěru, že dovolateli předestřená otázka přípustnost dovolání nezakládá, neboť k tvrzenému zásahu do základních práv dovolatelů nedošlo. Dovolací soud v rámci dovolacího přezkumu neshledal, že by byla odvolacím soudem učiněná skutková zjištění v extrémním rozporu s v řízení provedenými důkazy, neboť z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními, úvahami při hodnocení důkazů a právními závěry. Skutková zjištění nevykazují extrémní rozpor s obsahem spisu a zjevně nebyla učiněna v důsledku procesních excesů při dokazování či v důsledku jiného svévolného jednání odvolacího soudu. Odvolací soud, byť stručně, uvedl, jaké úvahy jej vedly k se soudem prvního stupně totožnému zjištění skutkového základu věci a z něho vyplývajícího svého vlastního právního závěru; v tomto směru rovněž nelze dospět k závěru, že by dovoláním napadené rozhodnutí bylo nepřezkouma-

telně. Není pravdou, že by odvolací soud nepřihlédl k důkazům výpovědi žalobců a dalších svědků; naopak tyto podrobil volnému hodnocení důkazů, přičemž při srovnání s dalšími důkazy, s přihlédnutím k okolnostem případu a ke vztahu svědků k posuzované věci dospěl k závěru o nepravdivosti a účelovosti jejich tvrzení; pouhý nesouhlas dovolatelů s hodnocením důkazů odvolacím soudem přípustnost dovolání založit nemůže.

21. Dovolací soud dále dospěl k závěru, že dovolání je přípustné pro posouzení otázky, zda soud může vycházet z úředních záznamů policie (v daném případě o použití donucovacího prostředku) jakožto veřejných listin, anebo zda je soud povinen tyto úřední záznamy a jejich věrohodnost vyhodnocovat kriticky, neboť předestřená otázka nebyla doposud v praxi dovolacího soudu vyřešena.

22. Zbýlé námitky nevystihují žádný další v úvahu přicházející dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř., neboť jsou skutkového charakteru. Pouze pro úplnost dovolací soud uvádí, že nárok na náhradu nemajetkové újmy, která měla být dovolatelům způsobena jimi tvrzeným špatným zacházením při omezení jejich osobní svobody při předmětném zásahu, nebyl předmětem požadované omluvy, a proto nemůže být předmětem dovolacího přezkumu.

IV.

Důvodnost dovolání

23. Dovolání není důvodné.

24. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř., je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

25. Dovolací soud v tomto směru neshledal vady řízení, ve kterém bylo vydáno dovoláním napadené rozhodnutí, ke kterým by bylo možné přihlédnout.

26. Dle § 567 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen o. z.) je veřejnou listinou listina vydaná orgánem veřejné moci v mezích jeho pravomoci nebo listina, kterou za veřejnou listinu prohlásí zákon; to neplatí, pokud trpí takovými vadami, že se na ni hledí, jako by veřejnou listinou nebyla. Dle § 568 odst. 1 o. z. platí, je-li nějaká skutečnost potvrzena ve veřejné listině, zakládá to vůči každému plný důkaz o původu listiny od orgánu nebo osoby, které ji zřídily, o době pořízení listiny, jakož i o skutečnosti, o níž původce veřejné listiny potvrdil, že se za jeho přítomnosti udála nebo byla provedena, dokud není prokázán opak.

27. Dle § 134 o. s. ř. potvrzují listiny vydané soudy České republiky nebo jinými státními orgány v mezích jejich pravomoci, jakož i listiny, které jsou zvláštěními předpisy prohlášeny za veřejné, že jde o nařízení nebo prohlášení orgánu, který listinu vydal, a není-li prokázán opak, i pravdivost toho, co je v nich osvědčeno nebo potvrzeno.

28. Policie ČR je orgánem veřejné moci (konkrétně orgánem státní správy), který je podřízen Ministerstvu vnitra jako ústřednímu orgánu státní správy. Policie ČR je jednotným bezpečnostním sborem, jehož věcná působnost spočívá v chránění bezpečnosti osob a majetku a veřejného pořádku, předcházení trestné činnosti, plnění úkolů dle trestního řádu a dalších úkolů na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (k tomu srov. § 1, § 2 a § 5 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR).

29. Dle § 57 odst. 2 zákona o Policii ČR, je policista povinen bezodkladně ohlásit svému nadřízenému zákrok, při kterém bylo použito donucovacího prostředku nebo zbraně, a je povinen o něm sepsat úřední záznam s uvedením důvodu, průběhu a výsledku jejich použití. Úřední záznam se neseписuje při použití pout dle § 54.

30. V obecné rovině je úřední záznam obvyklým prostředkem k oficiálnímu zachycení podstatných okolností provedení úkonu. Písemné zdokumentování události úředním záznamem o použití donucovacího prostředku policistou, který použil donucovací prostředek nebo zbraň, spolu s hláskou povinností slouží k poskytnutí základního přehledu o události, který je nezbytný pro přezkoumání zákroku v rámci vnitřních kontrolních mechanismů ozbrojeného bezpečnostního sboru, případně pro splnění zákonem uloženého splnění notificační povinnosti vůči státnímu zástupci, pokud by se jednalo o zákrok se závažnějšími následky. Úřední záznam o použití donucovacího prostředku je základním informačním zdrojem nezbytným pro následné objektivní vyhodnocení zákonnosti zákroku z hlediska oprávněnosti a přiměřenosti (k tomu srov. ŠTEINBACH M. a kol. Zákon o Policii České republiky: Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2019).

31. Náležitosti úředního záznamu o použití donucovacího prostředku jsou stanoveny v § 109 odst. 1 zákona o Policii ČR, dle kterého musí být pořízen bez zbytečného odkladu a musí obsahovat uvedení času, důvodu, průběhu a okolností úkonu, a musí být uložen nejméně po dobu 5 let. Dle § 109 odst. 2 zákona o Policii ČR vystaví policista na žádost osoby bez zbytečného odkladu písemné potvrzení o provedení úkonu. Tuto povinnost nemá, dokud její splnění nemožňují okolnosti úkonu.

32. Úřední záznam o použití donucovacího prostředku sepsaný dle § 57 odst. 2 zákona o Policii ČR ve smyslu § 567 o. z. je podle § 134 o. s. ř. veřejnou listinou, a proto skutečnosti v něm uvedené zakládají vůči každému plný důkaz o původu této veřejné listiny od orgánu nebo osoby, které ji zřídily, o době pořízení listiny, jakož i o skutečnosti, o níž původce veřejné listiny potvrdil, že se za jeho přítomnosti udála nebo byla provedena, dokud není prokázán opak.

33. Rozdíl mezi důkazem soukromou listinou a veřejnou listinou v občanském soudním řízení spočívá v jejich důkazní síle. Zatímco u důkazu soukromou listinou postupuje soud dle § 132 o. s. ř. uplatněním tzv. zásady volného hodnoce-

ní důkazů, kdy soud hodnotí důkazy dle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti s přisuzováním hodnoty závažnosti (důležitosti) pro rozhodnutí, hodnoty zákonnosti, hodnoty pravdivosti, popřípadě hodnoty věrohodnosti jednotlivým důkazům (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne sp. zn. 19. 5. 2010, 33 Cdo 2441/2008), u důkazu veřejnou listinou postupuje soud dle § 134 o. s. ř. jako projevem tzv. legální teorie důkazní s tím, že důkazní síla veřejné listiny vyplývá ze zákona prostřednictvím presumpce správnosti jejího obsahu, neboť není-li pravdivost veřejné listiny vyvrácena prokázáním opaku, považuje soud pro účely hodnocení důkazů obsah listiny za pravdivý. Praktický dopad odlišného charakteru veřejné listiny od soukromé tak nastává v případě jejího zpochybnění účastníkem řízení, kdy at' už se jedná o popření veřejného charakteru, nebo popření obsahu veřejné listiny, obojí prokazuje ten, kdo zpochybňuje (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 33 Cdo 3368/2012).

34. S ohledem na právě uvedené nelze než uzavřít, že právní posouzení odvolacího soudu bylo co do posouzení úředních záznamů o použití donucovacího prostředku jako veřejných listin správné. Za důkazní situace, kdy se žalobcům nepodařilo vyvrátit pravdivost zmíněných úředních záznamů prokázáním opaku, když odvolací soud shledal výpovědi žalobců a je podporujících svědků jako nepravdivé, a proto nezpůsobilé popřít obsah zmíněných úředních záznamů, nelze odvolacímu soudu ničeho vytknout, když vyšel z presumpce správnosti zmíněných úředních záznamů.

35. Z výše vyložených důvodů považoval dovolací soud rozsudek odvolacího soudu co do posouzení právní povahy úředního záznamu o použití donucovacího prostředku a s tím souvisejícího uplatnění zásad hodnocení důkazů za správné a dovolání za nedůvodné, a proto je dle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

Č. 69

Č. 69

Konkurs, Zástavní právo, Splnění dluhu, Kvitance (potvrzení o splnění dluhu) (o. z.)

§ 19 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění do 31. 12. 2007, § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění do 31. 12. 2007, § 170 odst. 1 písm. a) obč. zák., § 559 odst. 1 obč. zák., § 569 odst. 1 obč. zák., § 72 zákona č. 337/1992 Sb. ve znění do 31. 12. 2000

Nevydá-li správce konkursní podstaty osobního dlužníka zástavnímu dlužníku potvrzení o tom, že úhradou zajištěné pohledávky do konkursní podstaty zaniklo zástavní právo váznoucí na nemovitostech, které pohledávku zajišťovaly, a posuzuje-li se zánik zástavního práva podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, může se zástavní dlužník úspěšně domáhat žalobou podanou proti správci konkursní podstaty určení, že nemovitosti nejsou zatíženy zástavním právem; právo domáhat se soudně vydání potvrzení o zániku zástavního práva zástavní dlužník nemá.

Nevydá-li správce konkursní podstaty osobního dlužníka zástavnímu dlužníku na jeho žádost písemné potvrzení (kvitanci) o tom, že do konkursní podstaty zcela nebo zčásti uhradil zajištěnou pohledávku, a posuzuje-li se splnění povinnosti vystavit takové potvrzení podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, může se zástavní dlužník úspěšně domáhat žalobou podanou proti správci konkursní podstaty u obecného soudu vydání (vystavení) takového potvrzení bez zřetele k tomu, že pokyn, aby správce konkursní podstaty takové potvrzení (kvitanci) vystavil, odmítl udělit konkursní soud (při výkonu dohlédací činnosti).

Zástavní právo k nemovitostem sepsaným do konkursní podstaty osobního dlužníka, které zajišťují pohledávku zástavního věřitele, zaniká okamžikem, kdy zástavní dlužník uhradí do konkursní podstaty zajištěnou pohledávku. Jestliže správce konkursní podstaty takto uhrazenou částku nesprávně vrátí zástavnímu dlužníku, účinky zániku zástavního práva dle § 170 odst. 1 písm. a) obč. zák. tím nepomíjejí a zástavní právo se neobnovuje; takové plnění správce konkursní podstaty je (již) plněním bez právního důvodu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2021, sp. zn. 29 Cdo 168/2019, ECLI:CZ:NS:2021:29.CDO.168.2019.1)

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 24. 4. 2018, sp. zn. 15 Co 60/2018, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 6. 10. 2017, sp. zn. 52 C 352/2016, a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 9 k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

č. 69

1. Rozsudkem ze dne 6. 10. 2017, č. j. 52 C 352/2016-312, Obvodní soud pro Prahu 9:

[1] Zamítl žalobu, kterou se žalobce (O. a. s.) domáhal vůči žalované (Ing. E. M., jako správkyni konkursní podstaty úpadce N. a. s.) vydání písemného potvrzení o tom, že na pohledávku Finančního úřadu pro P. (dále jen „finanční úřad“) ve výši 7 335 625 Kč a 8 211 Kč s příslušenstvím zaplatil do konkursní podstaty úpadce dne 12. 7. 2013 částku 4 406 302 Kč a dne 14. 5. 2015 částku 7 343 836 Kč, čímž zaniklo zástavní právo zřízené rozhodnutím správce daně k zajištění předmětné pohledávky na označených nemovitostech zapsaných u Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu, Katastrální pracoviště P., na listu vlastnictví číslo 1 pro obec P. a katastrální území K. (dále jen „nemovitosti“) [bod I. výroku].

[2] Uložil žalobci zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 8 712 Kč (bod II. výroku).

2. Obvodní soud – vycházejí z § 1040 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále též jen „o. z.“), z § 170 odst. 1 písm. a) a e) zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále též jen „obč. zák.“), z § 6 odst. 2 a 3, § 27 odst. 5 a § 28 odst. 2 až 4 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), z § 36 odst. 13 vyhlášky č. 190/1996 Sb., kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění zákona č. 210/1993 Sb. a zákona č. 90/1996 Sb., a zákon České národní rady č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění zákona č. 89/1996 Sb., a z § 43 odst. 2 vyhlášky č. 26/2007 Sb., kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, (katastrální vyhlášky) – dospěl po provedeném dokazování k následujícím závěrům:

3. Obvodní soud nemá za prokázáno, že by v době jeho rozhodování uhradil žalobce (ve prospěch úpadce) částky 4 406 302 Kč a 7 343 836 Kč, když tyto částky mu žalovaná vrátila zpět (po odečtení dlužných nákladů jiného soudního řízení). Přitom dopisem ze dne 1. července 2015 žalobce sám žalovanou vyzýval k vrácení částky 7 343 836 Kč. Poukaz žalobce na § 1040 odst. 1 o. z. má obvod-

ní soud za vytržený z kontextu a nezohledňující všechny skutečnosti podstatné pro věc, dovolává se potud dikce § 43 odst. 2 vyhlášky č. 26/2007 Sb. a § 36 odst. 13 vyhlášky č. 190/1996 Sb. a máje za určující, že k zániku zástavního práva úhradou zajištěné pohledávky [§ 170 odst. 1 písm. a) obč. zák.] nebo složením obvyklé ceny zástavy [§ 170 odst. 1 písm. e) obč. zák.] nedošlo ve lhůtě určené ve smyslu § 27 odst. 5 ZKV ve výzvě správce konkursní podstaty ani později v přiměřené lhůtě, důsledkem čeho byl soupis nemovitostí do konkursní podstaty úpadce.

4. V situaci, kdy obvodní soud nemůže vydat požadované potvrzení, pak nemůže prohlásit, že došlo k zániku zástavního práva (což je požadavek, o který jde žalobci především). Požadavek na vydání téhož potvrzení byl zamítnut v konkursním řízení a pravomocně zamítnuta byla i vylučovací žaloba; přitom požadavku na určení zániku zástavního práva se lze domoci určovací žalobou, nikoli žalobou o vydání potvrzení. V této situaci obvodní soud dovozuje, že podanou žalobou žalobce „obchází právo“.

5. K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 24. 4. 2018, č. j. 15 Co 60/2018-337:

[1] Potvrdil rozsudek obvodního soudu (první výrok).

[2] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

6. Odvolací soud – vycházejí z § 12, § 27 odst. 5 a § 28 odst. 4 a 5 ZKV a z § 170 odst. 1 písm. e) a g) obč. zák. – po přezkoumání napadeného rozhodnutí přitakal skutkovým i právním závěrům obvodního soudu, na něž v plném rozsahu odkázal, a následně doplnil tyto úvahy:

7. Za situace, kdy nemovitosti byly sepsány do konkursní podstaty úpadce a (přes opakované žalobcovy návrhy) zůstávají její součástí, žalobce podanou žalobou vskutku obchází konkursní řízení, v němž se svými návrhy neuspěl. Do konkursního řízení může zasahovat výhradně konkursní soud, ať již v rámci své činnosti rozhodovací nebo (ve smyslu § 12 ZKV) dohlédací.

8. Otázku, zda v rámci probíhajícího konkursního řízení bylo plněno do konkursní podstaty úpadce a zda správce konkursní podstaty postupoval v souladu se zákonem o konkursu a vyrovnání (zde zejména dle § 27 odst. 5 a § 28 odst. 4 ZKV), tak náleží posuzovat konkursnímu soudu, nikoli nalézacímu soudu při projednání žaloby podané mimo konkursní řízení. V tomto řízení soud nemůže ukládat správci konkursní podstaty žalobou požadované povinnosti. Šlo by o nepřipustnou ingerenci (vměšování) do rozhodovací pravomoci konkursního soudu, který prostřednictvím kontrolní, dohlédací činnosti rozhoduje o záležitostech týkajících se průběhu konkursu a činí opatření nezbytná k zajištění jeho účelu (§ 12 ZKV).

9. Již jen „nad rámec“ výše uvedeného odvolací soud souhlasí též se závěrem obvodního soudu a se stanoviskem žalované, že nebyla-li částka poukázána

na úhradu zajištěné pohledávky složena v zákonem stanovené třicetidenní lhůtě, a sepsala-li žalovaná předmětné nemovitosti do konkursní podstaty úpadce, pak žalobce již nemá k dispozici žádný právní nástroj, jehož prostřednictvím by mohl vynutit za trvání konkursu vyloučení nemovitostí z konkursní podstaty.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 69

10. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též jen „o. s. ř.“), namítaje, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 o. s. ř., konkrétně, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil obvodnímu soudu k dalšímu řízení.

11. Dovolatel úvodem ohlašuje, že nezpochybňuje skutková zjištění soudu, načež tato zjištění „upřesňuje“ (srov. článek IV. dovolání). V mezích ohlášených dovolacích důvodů pak dovolatel – cituje § 27 odst. 5 a § 28 ZKV, ustanovení § 10 odst. 1 písm. d) zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrálního zákona), ve znění účinném do 31. 12. 2013, a § 39 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 26/2007 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2013 – soudům vytýká, že nesprávně vyřešily otázku, zda částka, kterou složil na úhradu zajištěné pohledávky po uplynutí stanovené třicetidenní lhůty, se stala součástí konkursní podstaty, jakož i to, že nesprávně vyložily obecná ustanovení týkající se vystavení požadované kvitance. Míní, že rozhodnutí obecných soudů jsou zatížena nepředvídatelným výkladem práva v rozporu s ustálenou judikaturou a nejsou opatřena jakoukoli argumentací.

12. Následně dovolatel cituje „ustálenou judikaturu“, konkrétně závěry formulované v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2003, sp. zn. 29 Odo 604/2001, uveřejněném pod číslem 9/2005 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 9/2005“) [který je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu], v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2004, sp. zn. 29 Cdo 3064/2000, uveřejněném pod číslem 24/2006 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 24/2006“), v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. 29 Odo 12/2005, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročníku 2007, pod číslem 106, v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 29 Odo 594/2005, v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. 4. 2006, sp. zn. 29 Odo 364/2006, uveřejněném pod číslem 9/2009 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 9/2009“), v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2008, sp. zn. 29 Odo 502/2006, uveřejněném pod číslem 24/2009 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 24/2009“), v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2008, sp. zn. 29 Odo 1324/2006, uveřejněném

pod číslem 74/2009 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 74/2009“), v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2009, sp. zn. 29 Cdo 5083/2008, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 3, ročníku 2010, pod číslem 33, v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 21 Cdo 2185/2009, v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2012, sp. zn. 29 Cdo 883/2012, uveřejněném pod číslem 125/2012 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 125/2012“), v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2012, sp. zn. 28 Cdo 4175/2011, v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2012, sp. zn. 29 Cdo 540/2010, uveřejněném pod číslem 34/2013 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 34/2013“), v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2532/2012, v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2015, sp. zn. 21 Cdo 5139/2014, uveřejněném v časopise Soudní judikatura, číslo 3, ročníku 2016, pod číslem 32, v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 1. 12. 2015, sp. zn. 21 Cdo 5188/2014, v nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. II. ÚS 590/02, uveřejněném pod číslem 153/2002 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, a v nálezu Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2014, sp. zn. II. ÚS 1769/13.

13. Podle dovolatele měl obvodní soud vyhodnotit jako předběžnou otázku soupisu jeho majetku do konkursní podstaty úpadce N. a. s. (důvod soupisu a kdy nastaly jeho účinky), jakož i to, zda konkursní řízení stále trvá, a zda po zamítnutí dovolatelovy vylučovací žaloby nastaly skutečnosti, které rozptýlily pochybnosti o příslušnosti jeho majetku do konkursní podstaty úpadce (když ani po zamítnutí vylučovací žaloby nebyl tento majetek vyloučen z konkursní podstaty nebo zpeněžen). Dále měl soud zhodnotit, zda žalovaná byla povinna vydat mu požadované potvrzení a odkdy, jakož i to, že k výmazu zápisu zástavních práv z katastru nemovitostí bylo nezbytné potvrzení správce konkursní podstaty o zániku zástavního práva, a to, že chování žalované lze posuzovat jako porušení povinností správce konkursní podstaty i jako porušení obecné povinnosti zakládající odpovědnost za případně vzniklou škodu.

III.

Přípustnost dovolání

14. Nejvyšší soud úvodem poznamenává, že předmětný spor není sporem vyvolaným konkursem, čemuž odpovídá, že jej v prvním stupni nerozhodoval krajský soud, nýbrž (poté, co o otázce věcné příslušnosti rozhodl nadřízený Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 1. září 2016, č. j. Ncp 715/2016-31, které nabylo právní moci 7. 10. 2016), obvodní soud. Pro určení rozhodného znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení se tudíž neuplatní závěry formulované v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3375/2010, uveřejněném pod číslem 41/2011 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 41/2011“). S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení v této věci rozhodný ob-

čanský soudní řád v aktuálním znění (srov. bod 2., článku II, části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony), takže dovolatelův poukaz na dnes již neexistující ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (co do přípustnosti dovolání) a na § 241a odst. 2 o. s. ř. (které již neobsahuje výčet dovolacích důvodů) je právně bezcenný. Z obsahového hlediska nicméně dovolací argumentace vystihuje vymezení přípustnosti dovolání ve smyslu § 241a odst. 2 o. s. ř. v rozhodném znění, když odvolacímu soudu vytýká, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (§ 237 o. s. ř.), jakož i způsobilý důvod (jímž je ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. jediné nesprávné právním posouzení věci).

15. Dovolání, které nesměruje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., je pak přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním předestřených právních otázek je napadené rozhodnutí zčásti v rozporu s níže označenou judikaturou Nejvyššího soudu a zčásti jde o věc dovolacím soudem neřešenou.

IV.

Důvodnost dovolání

16. Nejvyšší soud se – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval především tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

17. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

18. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. Pro právní posouzení věci jsou rozhodná především následující skutková zjištění (z nichž vyšly oba soudy):

[1] Usnesením ze dne 3. 4. 2001 Městský soud v Praze (dále též jen „konkursní soud“) prohlásil konkurs na majetek úpadce.

[2] Rozhodnutím ze dne 22. 7. 1999 vymezil finanční úřad vůči pozdějšímu úpadci coby daňovému dlužníku rozsah uplatnění (zákonného) zástavního práva (ve smyslu § 72 odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků) tak, že jeho předmětem jsou předmětné nemovitosti, a to k zajištění pohledávky (a jejího příslušenství) na dani z přidané hodnoty ve výši 7 335 625 Kč

a na silniční dani ve výši 8 211 Kč. Tuto pohledávku posléze přihlásil (jako zajištěnou) do konkursního řízení vedeného na majetek úpadce.

[3] Žalobce je v rozsahu 6/10 vlastníkem ideálního spoluvlastnického podílu na nemovitostech.

[4] Žalovaná (jako správkyně konkursní podstaty úpadce) vyzvala žalobce v roce 2001 a později (řáděně) v roce 2010 (5. 8. 2010), aby uhradil zajištěné pohledávky ve výši 7 343 836 Kč (pohledávka finančního úřadu), 57 017 341,07 Kč [pohledávka hlavního města Prahy (dále jen „město“), dříve banky] a 23 545 370,52 Kč [pohledávka P. s. r. o. (dále jen „společnost s ručením omezeným“), kterou žalobce posléze nabyl postoupením] (celkem 87 906 547,59 Kč), čímž by před soupisem zaniklo zástavní právo váznoucí na nemovitostech. Žalobce pohledávky neuhradil v třicetidenní lhůtě ani později (v přiměřené lhůtě). Na základě svého uvážení (bez aktuální výzvy žalované) uhradil žalobce na účet konkursní podstaty částku 4 406 302 Kč až po téměř 3 letech od doručení výzvy (12. 7. 2013), a částku 7 343 836 Kč až po téměř 5 letech od doručení výzvy (14. 5. 2015); dělo se tak v době, kdy nemovitosti již byly v souladu se zákonem sepsány v konkursní podstatě úpadce.

[5] Částku 4 406.302 Kč vrátila žalovaná žalobci (na jeho účet) 27. 9. 2013 a „úrok“ z této částky za dobu od 15. 7. 2013 do 25. září 2013 uhradila žalovaná žalobci 5. 11. 2013.

[6] Z částky 7 343 836 Kč vrátila žalovaná žalobci (na jeho účet) 29. 6. 2015 částku 4 856 985,77 Kč a dne 10. 9. 2015 částku 718 277,86 Kč (zbytek si ponechala na úhradu pravomocně přiznané náhrady nákladů řízení v jiném soudním sporu s žalobcem).

[7] Žalobce žalovanou opakovaně vyzýval k vydání předmětného potvrzení.

[8] Rozsudkem ze dne 22. 3. 2010, č. j. 51 Cm 303/2001-211, konkursní soud zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal vůči žalované vyloučení svého ideálního podílu na nemovitostech z konkursní podstaty úpadce. K odvolání žalobce Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 11. 11. 2010, č. j. 15 Cmo 126/2010-256 (který nabyl právní moci dne 3. 12. 2010), potvrdil rozsudek konkursního soudu ze dne 22. 3. 2010. Dovolání žalobce proti tomuto rozsudku odvolacího soudu odmítl Nejvyšší soud usnesením ze dne 30. 8. 2012, sp. zn. 29 Cdo 255/2012.

[9] Usnesením ze dne 3. 4. 2014, č. j. 51 Cm 303/2001-461, zamítl konkursní soud žalobu na obnovu řízení ve věci sp. zn. 51 Cm 303/2001. Usnesením ze dne 19. 4. 2017, č. j. 13 Cmo 13/2016-591, Vrchní soud v Praze k odvolání žalobce potvrdil usnesení konkursního soudu ze dne 3. 4. 2014.

[10] Usnesením ze dne 15. 6. 2015, vydaným v rámci dohlédací činnosti, konkursní soud zamítl žalobcův návrh, aby správyni konkursní podstaty úpadce uložil vyloučit předmětné nemovitosti z konkursní podstaty úpadce.

[11] Usnesením ze dne 2. 10. 2015 zamítl konkursní soud žalobcův návrh, aby správyni konkursní podstaty úpadce byla zproštěna funkce. K odvolání žalobce Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 16. 6. 2016 potvrdil usnesení konkursního soudu ze dne 2. 10. 2015.

[12] Usnesením ze dne 31. 10. 2016 vydaným v rámci dohlédací činnosti, konkursní soud (mimo jiné) zamítl žalobcův návrh, aby správyni konkursní podstaty úpadce uložil vystavit a předložit potvrzení o úhradě finančních prostředků na účet konkursní podstaty. Odvolání žalobce proti tomuto usnesení odmítl Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 30. 1. 2017.

[13] Rozsudkem ze dne 13. 2. 2013, č. j. 28 Co 444/2012-537, Městský soud v Praze jako soud odvolací změnil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 9. 5. 2012, č. j. 25 C 52/2004-443, tak, že na základě žaloby žalobce a společnosti E. a. s. (dále jen „společnost E“) směřující proti žalovanému hlavnímu městu Praze určil, že zástavní právo váznoucí na předmětných nemovitostech, zřízené ve prospěch banky k zajištění pohledávky ve výši 50 miliónů Kč, neexistuje.

[14] Žalobu, kterou se žalovaná (jako správyni konkursní podstaty úpadce) domáhala vůči žalobci a společnosti E (coby druhému spoluvlastníku nemovitostí) určení, že úpadce je vlastníkem předmětných nemovitostí, zamítl Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 24. 9. 2008, č. j. 5 Cm 274/2001-576.

19. Na takto ustaveném skutkovém základu věci jsou pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodná následující ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), zákona o konkursu a vyrovnání, zákona o správě daní a poplatků, zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, zákona č. 367/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, zákona č. 344/1992 Sb., zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrálního zákona), vyhlášky č. 26/2007 Sb., a vyhlášky č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální vyhlášky):

§ 3028 (o. z.)

(1) Tímto zákonem se řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti.

...

(3) Není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včet-

ně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy. To nebrání ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou řídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti.

č. 69**§ 3073 (o. z.)**

Práva ze zajištění závazku vzniklá přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, byť byla zřízena i jako práva věcná, se posuzují až do svého zániku podle dosavadních právních předpisů. To nebrání ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou řídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti.

§ 432 (insolvenčního zákona)

(1) Pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona se použijí dosavadní právní předpisy.

...

§ 27 (ZKV)

...

(4) Peněžitě pohledávky, které má úpadce za svými dlužníky nebo osobami, které zajišťují tuto pohledávku, je správce povinen uplatnit a vymáhat ve prospěch podstaty; to platí přiměřeně i pro nepeněžitě pohledávky úpadce, pokud je možné ocenit je peněží. Tuto povinnost správce nemá, pokud náklady na uplatnění a vymáhání pohledávek nelze krýt z podstaty, ledaže by konkursní věřitelé poskytli správci přiměřenou zálohu k jejich krytí.

(5) Osoby, jejichž věci, práva nebo pohledávky zajišťují pohledávky (§ 28) vůči úpadci, správce vyzve, aby do 30 dnů vyplatily ve prospěch konkursní podstaty zajištěné pohledávky nebo aby ve stejné lhůtě složily cenu věci, práva nebo pohledávky, jimiž je pohledávka zajištěna. Nevyplatí-li uvedené osoby zajištěnou pohledávku nebo nesloží-li cenu věci, práva nebo pohledávky, zapíše správce věc, právo nebo pohledávku do soupisu podstaty (§ 18). Věci, které zajišťují pohledávky oddělených věřitelů, lze zpeněžit ve veřejné dražbě. Ustanovení tohoto odstavce neplatí, jde-li o ručitele včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení (např. směnečné rukojemství, záruky poskytnuté věřitelem na zajištění celního dluhu).

...

§ 72 (zákona o správě daní a poplatků)

Zástavní právo

(1) K zajištění daňové pohledávky a jejího příslušenství vzniká podle tohoto zákona zástavní právo k věcem, popřípadě pohledávkám nebo majetkovým právům (např. zaknihované cenné papíry) daňového dlužníka nebo ručitele. Rozhodnutí správce daně o tom, na které věci, popřípadě pohledávky daňového dlužníka nebo ručitele se zástavní právo uplatňuje, se doručí daňovému dlužníku nebo ručiteli, který se proti němu může odvolat ve lhůtě patnácti dnů ode dne doručení. Toto odvolání nemá odkladný účinek.

č. 69

...

§ 170 (obč. zák.)

(1) Zástavní právo zaniká

a) zánikem zajištěné pohledávky,

...

e) složí-li zástavní dlužník nebo zástavce zástavnímu věřiteli obvyklou cenu zástavy,

...

g) v případech stanovených zvláštními právními předpisy.

...

§ 559 (obč. zák.)

Splněním dluh zanikne.

...

§ 569 (obč. zák.)

(1) Věřitel je povinen vydat dlužníkovi na jeho požádání písemné potvrzení o tom, že dluh byl zcela nebo zčásti splněn.

...

Část pátá, Přechodná ustanovení, Článek V (zákona č. 367/2000 Sb.)

1. Zástavní práva, jejichž rozsah byl vymezen přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachována se všemi účinky podle dosavadní právní úpravy i po dni nabytí účinnosti tohoto zákona. Uspokojení ze zástavy se však řídí tímto zákonem.

2. K zajištění daňových pohledávek, ke kterým nebyl vymezen rozsah zákonného zástavního práva podle dosavadní právní úpravy do dne nabytí účinnosti tohoto

zákona, lze postupovat pouze podle § 72 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění tohoto zákona.

§ 10 (zákona č. 344/1992 Sb.)

č. 69

(1) Vlastníci a jiní oprávnění jsou povinni

...

d) ohlásit katastrálnímu úřadu změny údajů katastru týkající se jejich nemovitostí, a to do 30 dnů ode dne jejich vzniku, a předložit listinu, která změnu dokládá; tuto povinnost vlastníci a jiní oprávnění nemají u změn katastru, vyplývajících z listin, které jsou příslušné státní orgány povinny zasílat katastrálnímu úřadu přímo k zápisu do katastru,

...

§ 37 (zákona č. 256/2013 Sb.)

Povinnosti vlastníků a jiných oprávněných

(1) Vlastníci a jiní oprávnění jsou povinni

...

d) ohlásit katastrálnímu úřadu změny údajů katastru týkající se jejich nemovitostí, a to do 30 dnů ode dne jejich vzniku, a předložit listinu, která změnu dokládá; tuto povinnost vlastníci a jiní oprávnění nemají u změn katastru vyplývajících z listin, které jsou příslušné orgány veřejné moci povinny zasílat katastrálnímu úřadu přímo k zápisu do katastru,

...

§ 43 (vyhlášky č. 26/2007 Sb.)

...

(2) Zánik zástavního práva vyplacením zajištěné pohledávky nebo složením ceny zastavené věci ve prospěch konkursní podstaty⁹³⁾ se do katastru zapíše na základě potvrzení správce konkursní podstaty o zániku zástavního práva. Potvrzení správce konkursní podstaty musí mít náležitosti potvrzení o zániku práva podle § 40 odst. 4.

...

§ 66 (vyhlášky č. 357/2013 Sb.)

(1) V případech, kdy zákon stanoví, že právo zapisované do katastru vzniká, mění se nebo zaniká na základě určité právní skutečnosti, anebo se promlčuje, ale ne-

stanoví listinu, na jejímž základě se tato změna zapíše do katastru, lze provést zápis do katastru na základě

...

b) potvrzení o zániku nebo promlčení práva zapsaného dosud v katastru vydaného osobou, v jejíž prospěch je zaniklé nebo promlčené právo dosud v katastru zapsáno (dále jen „potvrzení o zániku práva“),

...

20. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platí ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník od 1. 1. 2014 a § 432 odst. 1 insolvenčního zákona od 1. 1. 2008, přičemž později nedoznala změn. Ustanovení § 27 odst. 4 a 5 ZKV v citované podobě platilo již v době prohlášení konkursu na majetek úpadce, a do 1. 1. 2008, kdy byl zákon o konkursu a vyrovnání zrušen insolvenčním zákonem, nedoznalo změn. Ustanovení § 72 odst. 1 zákona o správě daní a poplatků platilo v době vydání rozhodnutí o vymezení rozsahu uplatnění (zákonného) zástavního práva (22. 7. 1999) a do 31. 12. 2000 nedoznala změn. Ustanovení § 170 a § 559 odst. 1 obč. zák. platila v citované podobě v době prohlášení konkursu na majetek úpadce a § 569 obč. zák. platilo v citované podobě v době vydání rozhodnutí o vymezení rozsahu uplatnění (zákonného) zástavního práva (22. 7. 1999); do 1. 1. 2014, kdy byl zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, zrušen zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, již nedoznala změn. Článek V zákona č. 367/2000 Sb. v citované podobě platil od 1. 1. 2001 do 31. 12. 2013. Ustanovení § 10 odst. 1 písm. d) zákona č. 344/1992 Sb. v citované podobě platilo již v době prohlášení konkursu na majetek úpadce a do 1. 1. 2014, kdy bylo zrušeno zákonem č. 256/2013 Sb., nedoznalo změn. Ustanovení § 37 odst. 1 písm. d) zákona č. 256/2013 Sb. v citované podobě platí beze změny od 1. 1. 2014. Ustanovení § 43 odst. 2 vyhlášky č. 26/2007 Sb. nedoznalo změn po celou dobu její účinnosti (od 1. 3. 2007 do 31. 12. 2013). Ustanovení § 66 vyhlášky č. 357/2013 Sb., účinné od 1. 1. 2014, platilo v citované podobě do 31. 3. 2017.

21. Ve shora ustaveném právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřeným právním otázkám následující závěry:

a) K právní úpravě rozhodné pro zkoumání zániku zástavního práva.

22. S přihlédnutím k § 3073 o. z. se pro posouzení dovolatelem tvrzeného zániku zákonného zástavního práva správce daně použijí (bez zřetele k tomu, že druhá z plateb, o něž jde, se uskutečnila v roce 2015) právní předpisy účinné před 1. lednem 2014. Vznik zákonného zástavního práva v této věci se s přihlédnutím k článku V zákona č. 367/2000 Sb. stále posuzuje podle § 72 zákona o správě daní a poplatků ve znění účinném do 31. 12. 2000 (srov. shodně např. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1012/2004, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2020, sp. zn. 21 Cdo 567/2020), při absenci jiné úpravy v zákoně o správě daní a poplatků se nicméně (v souladu s bodem 1. článku V zákona č. 367/2000 Sb.) jeho možný zánik posuzuje již podle

§ 170 obč. zák. (v rozhodném znění); srov. obdobně např. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1157/2009, uveřejněný v časopise Soudní judikatura, číslo 2, ročníku 2011, pod číslem 14, vycházející ze závěrů formulovaných v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2002, sp. zn. 21 Cdo 1162/2001, uveřejněném pod číslem 24/2003 Sb. rozh. obč. Uplatnění (použitelnost) zákona o konkursu a vyrovnání pro konkursní řízení, jež probíhají (dobíhají) i po 1. lednu 2008, plyne z § 432 odst. 1 insolvenčního zákona; srov. i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2008, sp. zn. 29 Cdo 3409/2008, uveřejněné pod číslem 16/2009 Sb. rozh. obč., a R 41/2011.

b) K možnosti soudu posuzovat v této věci (jako předběžnou) otázku příslušnosti sepsaných nemovitostí ke konkursní podstatě úpadce.

23. Judikatura Nejvyššího soudu je ustálena v závěru, že vylučovací žaloba podle § 19 ZKV je svou povahou (obdobně jako vylučovací žaloba ve výkonávacím řízení) žalobou procesní, jejímž prostřednictvím se (jen) pro dobu trvání konkursu konečným způsobem vymezuje příslušnost určitého majetku ke konkursní podstatě (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 29 Odo 394/2002, uveřejněný pod číslem 81/2005 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 81/2005“). V rozsudku ze dne 20. 11. 2014, sp. zn. 21 Cdo 953/2014, uveřejněném pod číslem 48/2015 Sb. rozh. obč., pak Nejvyšší soud vysvětlil, že otázku, zda určitý majetek byl pojat do soupisu majetkové podstaty oprávněně, je povolán řešit výlučně insolvenční soud, a to na základě žaloby na vyloučení majetku z majetkové podstaty, kterou projedná a rozhodne jako incidenční spor; jiný než insolvenční soud nemůže posuzovat příslušnost určitého majetku k majetkové podstatě dlužníka, a to ani jako otázku předběžnou. Jakkoli šlo o závěry, jež se pojily s vylučovací žalobou podle § 225 insolvenčního zákona, v rozsudku ze dne 31. 7. 2019, sp. zn. 29 Cdo 533/2017, se k nim Nejvyšší soud přihlásil (měl je za uplatnitelné) i pro poměry upravené zákonem o konkursu a vyrovnání. S těmito závěry [použitelnými pro odpověď na otázku, zda v řízení o vydání předmětného potvrzení se soudy mohou (nezávisle na konkursním soudu rozhodujícím příslušný incidenční spor) zabývat oprávněností soupisu určitého majetku do majetku konkursní podstaty úpadce] je napadené rozhodnutí v souladu. Ve stejném duchu se Nejvyšší soud vyjádřil ve sporech skutkově souvisejících s tímto sporem (v řízeních o nahrazení souhlasu s vydáním předmětu úschovy tvořeného podnájemným za užívání předmětných nemovitostí), konkrétně v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 29 Cdo 4397/2018, a v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2020, sp. zn. 29 Cdo 2999/2019. Dovolání tak potud není důvodné.

24. K této otázce Nejvyšší soud jen „pro úplnost“ (bez vlivu na výsledek dovolacího řízení v této věci) dodává, že je mu známo, že:

[1] Usnesením ze dne 3. 10. 2019, sp. zn. 29 Cdo 4433/2017, odmítl Nejvyšší soud dovolání žalobce proti usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 13

Cmo 13/2016-591, jež se týkalo obnovy řízení o vylučovací žalobě (srov. odstavec 18. bod [9] výše).

[2] Usnesením ze dne 24. 10. 2013, sp. zn. 21 Cdo 2727/2013, odmítl Nejvyšší soud dovolání města proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 28 Co 444/2012-537, jež se týkal určení neexistence zástavního práva zřízeného na nemovitostech ve prospěch banky (srov. odstavec 18. bod [13] výše).

[3] Rozsudkem ze dne 23. 11. 2017, č. j. 58 Cm 6/2015-343, zamítl konkursní soud i v pořadí druhou žalobu, kterou se dovolatel domáhal vyloučení (svého) spoluvlastnického podílu na nemovitostech ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce. K odvolání žalobce Vrchní soud v Praze tento rozsudek potvrdil rozsudkem ze dne 24. 9. 2018, č. j. 16 Cmo 2/2018-469, a dovolání podané žalobcem odmítl Nejvyšší soud usnesením ze dne 31. 8. 2020, sp. zn. 29 Cdo 4638/2018.

c) K možnosti zástavního dlužníka přivodit po soupisu zástavy do konkursní podstaty zánik zástavního práva úhradou zajištěné pohledávky nebo složením obvyklé ceny zástavy.

25. Nejvyšší soud při úvaze o obsahu zástavních práv v konkursu (vedeném podle zákona o konkursu a vyrovnání) uplatňuje opakovaně metodu, podle které pro přesné vymezení obsahu práv a povinností dotčených prohlášením konkursu na majetek některého ze subjektů z těchto vztahů oprávněných nebo povinných je určující především zjištění, jaká práva či povinnosti by těmito osobám příslušely, kdyby konkursu nebylo. Teprve pak je nutno zkoumat, zda a v jakém směru zasahují do obecné úpravy zástavních práv ustanovení práva konkursního [srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2003, sp. zn. 29 Odo 820/2001, uveřejněný pod číslem 76/2004 Sb. rozh. obč., rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. 29 Odo 396/2003, uveřejněný pod číslem 31/2007 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 31/2007“), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2008, sp. zn. 29 Odo 1324/2006, uveřejněný pod číslem 74/2009 Sb. rozh. obč.]. Za použití uvedené metody Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 30. 5. 2002, sp. zn. 29 Cdo 2086/2000, uveřejněném pod číslem 27/2003 Sb. rozh. obč., vysvětlil, že zástavní dlužník je v mimokonkursních poměrech osobou, která je povinna strpět, aby k úhradě závazku (dluhu) osobního dlužníka vůči zástavnímu věřiteli bylo použito výnosu z prodeje jejího majetku (výnosu z prodeje zástavy). Při realizaci uhrazovací funkce zástavního práva je tak zástava majetkem sloužícím ke krytí dlužníkovy osobního závazku bez zřetele k tomu, že osobní dlužník mezitím za podmínek, za nichž zástavní právo zůstává zachováno, vlastnictví zástavy pozbyl, nebo že vlastníkem zástavy nikdy ani nebyl. (Jen) v tomto smyslu se na zástavu i pro konkursní účely pohlíží jako na majetek osobního dlužníka. Z uvedeného zřetelně plyne oslabení vlastnického práva ve prospěch práva zástavního; vlastník zástavy (zástavní dlužník) je totiž povinen

použít zástavu ke krytí cizích dluhů (k uspokojení pohledávky zástavního věřitele vůči osobnímu dlužníku); srov. opět i R 31/2007.

č. 69

26. Již v R 81/2005 pak Nejvyšší soud ozřejmil, že zmešká-li osoba, která tvrdí, že její vlastnické právo k sepsanému majetku vylučuje příslušnost tohoto majetku ke konkursní podstatě lhůtu k podání vylučovací žaloby, nebo je-li o této žalobě rozhodnuto jinak, než že soud této žalobě vyhověl, o vlastnické právo k sepsanému majetku tím (ještě) nepřichází; nastává toliko účinek popsany v § 19 odst. 2 in fine ZKV. Má se tedy za to, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota je do soupisu pojata oprávněně a taková osoba za trvání konkursu již nemá možnost vynutit si zákaz zpeněžení takového majetku a zabránit rozdělení výtěžku zpeněžení mezi úpadcovy věřitele (je po dobu trvání účinků konkursu zbavena práva s tímto majetkem nakládat a dojde-li k jeho zpeněžení, nemůže úspěšně zpochybnit vlastnictví osoby, která tento majetek zpeněžením nabyla).

27. V rozsudku ze dne 31. 5. 2007, sp. zn. 29 Odo 784/2005, uveřejněném pod číslem 25/2008 Sb. rozh. obč., pak Nejvyšší soud vysvětlil [vycházející potud z bodu XXXV. stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, Cpjn 19/98, uveřejněného pod číslem 52/1998 Sb. rozh. obč., str. 205-206 (381-382), a z R 9/2005], že ze skutečnosti, že na správce konkursní podstaty přechází soupisem zástavy ve vlastnictví osoby odlišné od úpadce do konkursní podstaty právo se zástavou nakládat, neplyne závěr, že tím na něj přešlo i právo nakládat se zástavním právem. Zákon o konkursu a vyrovnání naopak důsledně vychází z toho, že soupisem zástavy do konkursní podstaty jsou omezována práva zástavního dlužníka, včetně toho, že plní-li jen z titulu zástavního práva [a nikoliv např. (současně) jako ručitel nebo jako osobní spoludlužník], nemůže přivodit zánik zástavního práva jinak, než plněním do konkursní podstaty (plněním k rukám správce konkursní podstaty).

28. Závěr, že je-li osobní dlužník v konkursu, zproští se zástavní dlužník povinnosti plnit (uspokojit zástavního věřitele v rozsahu zajištění ze zástavy) jen tím, že plní ve prospěch podstaty [vedle toho, že správci konkursní podstaty umožní zpeněžení zástavy, typicky tak, že uhradí zajištěnou pohledávku nebo (převyšuje-li zajištěná pohledávka cenu zástavy) složí cenu zástavy], přitom plyne též (již) z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2001, sp. zn. 32 Cdo 2584/98, uveřejněného pod číslem 74/2001 Sb. rozh. obč. Z tohoto rozsudku pak vychází dovolematelem citovaný rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 594/2005, jenž dále vysvětluje, že možnost přivodit zánik zástavního práva tím, že do konkursní podstaty osobního dlužníka uhradí zajištěnou pohledávku nebo (převyšuje-li zajištěná pohledávka cenu zástavy) složí obvyklou cenu zástavy, má zástavní dlužník až do zpeněžení zástavy, ovšem s tím, že po pravomocném zamítnutí vylučovací žaloby již nemá k dispozici právní nástroj, jehož prostřednictvím by si za trvání konkursu mohl vynutit vyloučení nemovitostí ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce. Právo správce konkursní podstaty (nebo právo konkursního soudu

při výkonu dohlédací činnosti) reagovat na vyplacení zajištěné pohledávky nebo složení obvyklé ceny zástavy vyloučením zástavy ze soupisu majetku konkursní podstaty však není pravomocným skončením sporu o vyloučení zástavy omezeno.

29. V poměrech této věci oba soudy z této (letité a ustálené) judikatury Nejvyššího soudu zjevně nevycházely, kladouce (pro účely zamítnutí žalobního žádání) nepřiměřený důraz na skutečnost, že dovolatel (coby zástavní dlužník) neuhradil zajištěnou pohledávku, ani nesložil obvyklou cenu zástavy, ve lhůtě k tomu určené (podle § 217 odst. 5 ZKV) nejpozději ve výzvě správkyně konkursní podstaty z roku 2010 [srov. závěry obvodního soudu shrnuté v odstavci 3. výše a závěry odvolacího soudu shrnuté v odstavci 9. výše, jež potud zjevně nemají povahu pouhého „obiter dicta“ (k tomu srov. odstavce 34. až 36. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2020, sen. zn. 29 NSČR 43/2018, uveřejněného pod číslem 101/2020 Sb. rozh. obč.).

30. Jinak řečeno, jestliže zástavní dlužník před zpeněžením zástavy sepsané do konkursní podstaty osobního dlužníka postupem podle § 27 odst. 5 ZKV uhradí do konkursní podstaty úpadce celou zajištěnou pohledávku, zástavní právo tím zaniká (v souladu s § 170 odst. 1 písm. a) obč. zák.) bez zřetele k tomu, že se tak stalo po marném uplynutí lhůty k tomu určené ve výzvě správce konkursní podstaty a po pravomocném zamítnutí žaloby, kterou se zástavní dlužník domáhal vyloučení zástavy z konkursní podstaty úpadce; to, že zástavní dlužník již nemá k dispozici právní nástroj, jehož prostřednictvím by si za trvání konkursu mohl vynutit vyloučení nemovitostí ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce, nemá na uvedený závěr žádného vlivu. Právní posouzení věci, jež tento závěr nerespektuje, správné není.

d) K možnosti zástavního dlužníka, který uhradil zajištěnou pohledávku do konkursní podstaty osobního dlužníka, domáhat se vydání potvrzení o zániku zástavního práva.

31. Otázkou, zda zástavní dlužník se může v poměrech zániku zástavního práva posuzovaného podle § 170 obč. zák. úspěšně domoci (žalobou směřující vůči zástavnímu věřiteli) vydání potvrzení o zániku zástavního práva, se Nejvyšší soud zabýval (po podání dovolání v této věci) v rozsudku ze dne 3. 8. 2020, sp. zn. 21 Cdo 4232/2019. V oné věci byla předmětem řízení žaloba o určení, že označené nemovitosti nejsou zatíženy zástavním právem, přičemž při odpovědi na otázku, zda zástavní dlužník má na požadovaném určení naléhavý právní zájem, bylo-li zástavní právo dokonce již vymazáno z katastru nemovitostí, ozřejmil, že zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, neukládá zástavnímu věřiteli (na rozdíl od § 1379 odst. 2 druhé věty o. z.), aby zástavnímu dlužníku potvrdil (na jeho žádost) zánik zástavního práva, pouze určuje, že věřitele tíží povinnost vydat zástavnímu dlužníku na jeho požádání písemné potvrzení o tom, že dluh byl zcela nebo zčásti splněn (§ 569 o. z.). Odtud dovodil, že nevzdá-li zástavní věřitel zá-

stavnímu dlužníku žádné potvrzení o zániku zástavního práva, nezbyvá zástavnímu dlužníku než se domáhat prokázání zániku zástavního práva soudní cestou (žalobou o určení, že označené nemovitosti nejsou zatíženy zástavním právem).

32. V poměrech této věci je zjevné, že s přihlédnutím k závěrům shrnutým v odstavcích 27. a 28. výše je osobou oprávněnou vydat zástavnímu dlužníku (na jeho žádost) potvrzení o zániku zástavního práva tím, že zástavní dlužník uhradil zajištěnou pohledávku (pohledávku zástavního věřitele) do konkursní podstaty osobního dlužníka (úpadce), správce konkursní podstaty osobního dlužníka (úpadce). To se ostatně podává i z toho, jaké veřejnoprávní povinnosti ve vztahu ke katastru nemovitosti správci konkursní podstaty plynou (plynuly) z § 10 odst. 1 písm. d) zákona č. 344/1992 Sb., ve spojení s § 43 odst. 2 vyhlášky č. 26/2007 Sb., respektive z § 37 odst. 1 písm. d) zákona č. 256/2013 Sb., ve spojení s § 66 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 357/2013 Sb. Nemůže-li se ale zástavní dlužník domoci vydání potvrzení o zániku zástavního práva v mimokonkursních poměrech upravených zákonem č. 40/1964 Sb., občanským zákoníkem, žalobou podanou proti zástavnímu věřiteli, nemá takovou možnost ani tam, kde v souvislosti s úhradou zajištěné pohledávky do konkursní podstaty osobního dlužníka odmítne vydání tohoto potvrzení správce konkursní podstaty osobního dlužníka (zákon o konkursu a vyrovnání potud žádnou zvláštní úpravu neobsahuje). Právní posouzení věci soudy nižších stupňů je tedy správné v závěru, že žalobce neměl možnost domoci se předmětnou žalobou vydání potvrzení o zániku zástavního práva.

e) K možnosti zástavního dlužníka, který uhradil zajištěnou pohledávku do konkursní podstaty osobního dlužníka, domáhat se vydání potvrzení o této úhradě.

33. Právo dlužníka domáhat se po věřiteli v případě, že tak na jeho žádost neučiní dobrovolně, žalobou vydání písemného potvrzení o tom, že dluh byl zcela nebo zčásti splněn (vystavení písemné kvitance) jednoznačně plyne z díky § 569 odst. 1 obč. zák., přičemž (jak se výslovně podává ze závěrů rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 4232/2019, citovaných v odstavci 31. výše) toto právo náleží (vůči zástavnímu věřiteli) též zástavnímu dlužníku, který zcela nebo zčásti splnil dluh osobního dlužníka (zcela nebo zčásti uhradil zajištěnou pohledávku). Jestliže (i podle zjištění obou soudů) zaplatil zástavní dlužník (dovatel), pak správkyně konkursní podstaty úpadce byla povinná vystavit mu o této úhradě potvrzení (kvitanci).

34. Jinak řečeno, v těch případech, v nichž správce konkursní podstaty úpadce vystupuje (při spravování majetku konkursní podstaty, do kterého náleží i pohledávky úpadce za jeho dlužníky) jako věřitel úpadcova dlužníka nebo jako osoba, která je (jedině) oprávněna přijmout plnění na úhradu zajištěné pohledávky od osob, které tuto pohledávku zajišťují svým majetkem (srov. § 27 odst. 4 a 5 ZKV), je povinen vystavit (tam, kde se částečné nebo úplné splnění dluhu posuzuje podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013) tomu, kdo takto zcela nebo zčásti uhradil zajištěnou pohledávku,

na jeho žádost potvrzení (kvitanci) podle § 569 odst. 1 obč. zák. Tím, že osoba, které správce konkursní podstaty odmítl (nesprávně) takové potvrzení (kvitanci) vystavit, poté, co marně žádala o zjednání nápravy (při výkonu dohlédací činnosti dle § 12 ZKV) konkursní soud, uplatnila požadavek na vystavení tohoto potvrzení (kvitance) žalobou podanou u obecného soudu, v žádném směru neobešla (neobchází) zákon o konkursu a vyrovnání; požaduje jen splnění toho, k čemu je správce konkursní podstaty úpadce povinen jako každá jiná osoba v pozici věřitele [nebo v pozici osoby, jež má (musí) přijmout (namísto zástavního věřitele) plnění na úhradu zajištěné pohledávky].

35. Nejvyšší soud uvádí, že při výkladu k § 569 odst. 1 obč. zák. nepřehlédl, že zástavní dlužník v této věci hradil do konkursní podstaty úpadce zajištěnou „veřejnoprávní“ pohledávku (pohledávku správce daně z titulu úpadcova dluhu na dani z přidané hodnoty ve výši 7 335 625 Kč a na silniční dani ve výši 8 211 Kč). Je zjevné, že v mimokonkursních poměrech by povinnost správce daně (finančního úřadu) vystavit potvrzení (kvitanci) o tom, že třetí osoba uhradila dluh na daních za daňového dlužníka, podléhala v době do 31. 12. 2010 režimu ustanovení § 57a odst. 6, respektive § 59 odst. 7 zákona o správě daní a poplatků a v době od 1. 1. 2011 (dosud) ustanovení § 165 odst. 4 a § 172 odst. 5 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu. Nicméně, jak vysvětleno výše, správce konkursní podstaty úpadce nevstupuje soupisem zástavy do konkursní podstaty do postavení zástavního věřitele a dozajista neplní povinnosti správce daně, je-li osobou oprávněnou (a povinnou) přijmout do konkursní podstaty plnění na úhradu zajištěné daňové pohledávky (k povinnosti správce daně podrobit se při vymáhání daňových pohledávek vůči úpadci omezením stanoveným zákonem o konkursu a vyrovnání srov. např. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2006, sp. zn. 29 Odo 730/2004, uveřejněný pod číslem 52/2007 Sb. rozh. obč., rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2015, sp. zn. 29 Cdo 2102/2013, uveřejněný pod číslem 71/2016 Sb. rozh. obč., a nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 544/2002, uveřejněný pod číslem 76/2005 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). Jestliže (tedy) zástavní dlužník uhradí do konkursní podstaty úpadce zajištěnou daňovou pohledávku, neřídí se povinnost správce konkursní podstaty úpadce vystavit zástavnímu dlužníku na jeho žádost o takové úhradě potvrzení (kvitanci) daňovými předpisy; při absenci výslovné úpravy na dané téma v zákoně o konkursu a vyrovnání a při zohlednění toho, že i možný zánik zástavního práva zřízeného správcem daně k zajištění této (daňové) pohledávky v důsledku zániku zajištěné pohledávky se posuzuje podle norem práva soukromého [v daném případě podle § 170 odst. 1 písm. a) obč. zák.], se normami soukromého práva (konkrétně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve stejném rozhodném znění) řídí i povinnost správce konkursní podstaty vystavit potvrzení (kvitanci) o úhradě zajištěné daňové pohledávky do konkursní podstaty úpadce (srov. obdobně pro soukromoprávní pohledávky § 3028 odst. 1 a 3 o. z.).

36. Výše řečené platí i proto, že Nejvyšší soud již (a nejen) v rozsudku ze dne 27. 4. 2006, sp. zn. 29 Odo 251/2004, uveřejněném pod číslem 41/2007 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 41/2007“), vyložil, že zástavní dlužník, jenž plnil do konkursní podstaty osobního dlužníka tím, že vyplatil správci konkursní podstaty zajištěnou pohledávku, se svého závazku vůči zástavnímu věřiteli zprostil (zástavní právo tím zaniká), ale pohledávka zajištěného věřitele tím ještě nezanikla. K zániku zajištěné pohledávky dojde až tím, že částku takto získanou do konkursní podstaty, s níž nakládá jako s výtěžkem zpeněžení, nebo její část [srov. omezení míry uspokojení odděleného (zajištěného) věřitele z výtěžku zpeněžení zajištění v § 28 odst. 4 ZKV] vyplatí správce konkursní podstaty v souladu s pravidly k tomu určenými zajištěnému věřiteli (srov. i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2018, sp. zn. 29 Cdo 2290/2016).

37. Závěry formulované v odstavcích 35. a 36. výše mají vliv i na podobu potvrzení o zaplacení (kvitance), jež je správce konkursní podstaty úpadce oprávněn (a povinen) vystavit zástavnímu dlužníku. Ta se má týkat toho, jakou částku uhradil zástavní dlužník na úhradu zajištěné pohledávky zástavního věřitele do konkursní podstaty, nikoli již toho, že pohledávka zajištěného věřitele tímto plněním zcela nebo zčásti zanikla (žaloba v dotčené části takového požadavku odpovídá).

38. Právní posouzení věci oběma soudy, jež nesprávně dovozovaly, že dovolatel žalobou „obchází právo“ (srov. důvody rozsudku obvodního soudu shrnuté v odstavci 4. výše) a že otázku, zda v rámci probíhajícího konkursního řízení bylo plněno do konkursní podstaty úpadce a zda správce konkursní podstaty postupoval v souladu se zákonem o konkursu a vyrovnání, náleží posuzovat konkursnímu soudu, nikoli nalézacímu soudu při projednání žaloby podané mimo konkursní řízení (srov. důvody rozsudku odvolacího soudu shrnuté v odstavci 8. výše), tudíž v rozsahu týkajícím se vystavení potvrzení o zaplacení (kvitance) zajištěné pohledávky není správné.

f) K právnímu významu skutečnosti, že správce konkursní podstaty vrátil zástavnímu dlužníku částku, kterou mu tento poukázal (do konkursní podstaty) na úhradu zajištěné pohledávky.

39. V rozsudku ze dne 27. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 677/2011, uveřejněném pod číslem 60/2014 Sb. rozh. obč., Nejvyšší soud vysvětlil, že projev vůle, jímž dlužník plní dluh (peněžitý závazek) svému věřiteli, je právním úkonem ve smyslu § 34 obč. zák., jelikož jde o projev vůle směřující k zániku povinnosti splnit dluh (závazek), a že takovým právním úkonem je i projev vůle, jímž třetí osoba plní dluh (peněžitý závazek) dlužníkovu věřiteli se souhlasem dlužníka. Z uvedeného mimo jiné plyne, že plní-li na úhradu dluhu osoba, od které je věřitel (nebo jiný zákonem určený subjekt) povinen takové plnění přijmout (lhotejně, že nejde o osobního dlužníka tohoto věřitele), pak platí, že jakmile nastanou zákonem předvídané účinky takového plnění, dluh v rozsahu poskytnutého plnění zanikne (srov. § 559 odst. 1 obč. zák.).

40. V dané věci podle skutkových zjištění, z nichž vyšly oba soudy (srov. též odstavec 18. body [4] až [7] výše) nebylo zpochybňováno, že:

– podle „řádné“ (podle svého označení „aktualizované“) výzvy správkyně konkursní podstaty úpadce z 5. 8. 2010 by se dovolatel (coby zástavní dlužník) tehdy zprostil své povinnosti vůči konkursní podstatě (a vůči zástavním věřitelům úpadce) úhradou pohledávek zajištěných věřitelů v celkové výši 87 906 547,59 Kč, konkrétně úhradou pohledávky města ve výši 57 017 341,07 Kč, pohledávky společnosti s ručením omezeným ve výši 23 545 370,52 Kč a pohledávky finančního úřadu ve výši 7 343 836 Kč (jež odpovídá součtu částek 7 335 625 Kč a 8 211 Kč),

– na úhradu zajištěné pohledávky finančního úřadu uhradil dovolatel (coby zástavní dlužník) do konkursní podstaty 12. 7. 2013 částku 4 406 302 Kč (kterou mu správkyně konkursní podstaty úpadce vrátila s „úrokem“ 27. 9. 2013) a 14. 5. 2015 částku 7 343 836 Kč (celá výše této pohledávky podle výzvy z 5. 8. 2010), z níž mu správkyně konkursní podstaty vrátila 10. 9. 2015 částku 718 277,86 Kč (zbytek si ponechala na úhradu pravomocně přiznané náhrady nákladů řízení v jiném soudním sporu s dovolatelem),

– dovolatel marně žádal o vystavení potvrzení o zaplacení částek.

41. Z takto zjištěného skutkového stavu věci plyne, že v rozsahu částky 4 406 302 Kč uhradil dovolatel (coby zástavní dlužník) zajištěnou pohledávku finančního úřadu do konkursní podstaty 12. 7. 2013 a ve zbývajícím rozsahu (do částky 7 343 836 Kč, jež podle výzvy správkyně konkursní podstaty představuje celou výši zajištěné pohledávky finančního úřadu) 14. 5. 2015. Dne 14. 5. 2015 se tedy zástavní dlužník (dovolatel) zprostil vůči konkursní podstatě úpadce (osobního dlužníka) všech svých povinností z titulu zástavního práva zřízeného ve prospěch finančního úřadu a tímto okamžikem rovněž zaniklo zástavní právo váznoucí na předmětných nemovitostech ve prospěch finančního úřadu (srov. opět R 41/2007).

42. Skutečnost, že správkyně konkursní podstaty dovolateli částky, jimiž hradil zajištěnou pohledávku, vrátila zcela (4 406 302 Kč), respektive zčásti (718 277,86 Kč ze 7 343 836 Kč) [na základě chybného úsudku, že po marném uplynutí lhůty dle § 27 odst. 5 ZKV již zástavní dlužník nemůže přivodit (před zpeněžením zástavy) zánik zajištěné pohledávky její úhradou (zcela nebo zčásti) do konkursní podstaty úpadce], nezpůsobila (nezpůsobuje) obnovení závazku zástavního dlužníka; srov. k tomu i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2008, sp. zn. 29 Odo 1693/2006, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 6, ročník 2009, pod číslem 84, k jehož závěrům se Nejvyšší soud potud přihlásil např. též v rozsudku ze dne 15. 2. 2012, sp. zn. 29 Cdo 4157/2009, nebo v usnesení ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 20 Cdo 1454/2010. V rozsahu, v němž vrácená částka odpovídá té, jež měla být použita (jako výtěžek zpeněžení dosažený uspokojením zajištěné pohledávky zástavním dlužníkem) k uspokojení konkursních věřitelů, vzniklo dovolateli (zástavnímu dlužníku) bezdůvodné obohacení (při-

jetím plnění bez právního důvodu) na úkor konkursní podstaty úpadce, na zániku jeho závazku vůči konkursní podstatě, způsobujícím zánik zástavního práva váznoucího na předmětných nemovitostech ve prospěch finančního úřadu, se tím však ničeho nemění.

g) Shrnutí.

č. 69

43. Výše rozebrané právní otázky lze pro poměry dané věci (a konečné posouzení míry správnosti napadeného rozhodnutí) shrnout následovně:

[1] Ve sporu o vydání písemného potvrzení (kvitance) o tom, že zástavní dlužník uhradil zajištěnou pohledávku a že touto úhradou zaniklo zástavní právo váznoucí na jeho nemovitostech, sepsaných do konkursní podstaty osobního dlužníka (úpadce), není obecný soud oprávněn řešit otázku, zda nemovitosti byly (a jsou) oprávněně sepsány do konkursní podstaty (srov. odstavec 23. výše).

[2] Jestliže zástavní dlužník před zpeněžením zástavy sepsané do konkursní podstaty osobního dlužníka postupem podle § 27 odst. 5 ZKV uhradí do konkursní podstaty úpadce celou zajištěnou pohledávku, a posuzuje-li se zánik zástavního práva podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, zástavní právo tím zaniká bez zřetele k tomu, že se tak stalo po marném uplynutí lhůty k tomu určené ve výzvě správce konkursní podstaty a po pravomocném zamítnutí žaloby, kterou se zástavní dlužník domáhal vyloučení zástavy z konkursní podstaty úpadce; to, že zástavní dlužník již nemá k dispozici právní nástroj, jehož prostřednictvím by si za trvání konkursu mohl vynutit vyloučení nemovitostí ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce, nemá na uvedený závěr žádného vlivu (srov. odstavec 30. výše).

[3] Nevydává-li správce konkursní podstaty osobního dlužníka zástavnímu dlužníku potvrzení o tom, že úhradou zajištěné pohledávky do konkursní podstaty zaniklo zástavní právo váznoucí na nemovitostech, které pohledávku zajišťovaly, a posuzuje-li se zánik zástavního práva podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, může se zástavní dlužník úspěšně domáhat žalobou podanou proti správci konkursní podstaty určení, že nemovitosti nejsou zatíženy zástavním právem; právo domáhat se soudně vydání potvrzení o zániku zástavního práva, zástavní dlužník nemá (srov. odstavce 31. a 32. výše).

[4] Nevydává-li správce konkursní podstaty osobního dlužníka zástavnímu dlužníku na jeho žádost písemné potvrzení (kvitanci) o tom, že do konkursní podstaty zcela nebo zčásti uhradil zajištěnou pohledávku, a posuzuje-li se splnění povinnosti vystavit takové potvrzení podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, může se zástavní dlužník úspěšně domáhat žalobou podanou proti správci konkursní podstaty u obecného soudu vydání (vystavení) takového potvrzení bez zřetele

k tomu, že pokyn, aby správce konkursní podstaty takové potvrzení (kvitanci) vystavil, odmítl udělit konkursní soud (při výkonu dohlédací činnosti) [srov. odstavce 33. a 34. výše].

[5] Zástavní právo k nemovitostem sepsaným do konkursní podstaty osobního dlužníka, které zajišťují pohledávku zástavního věřitele, zaniká okamžikem, kdy zástavní dlužník uhradí do konkursní podstaty zajištěnou pohledávku. Jestliže správce konkursní podstaty takto uhrazenou částku nesprávně vrátí zástavnímu dlužníku, účinky zániku zástavního práva dle § 170 odst. 1 písm. a) obč. zák. tím nepomíjejí a zástavní právo se neobnovuje; takové plnění správce konkursní podstaty je (již) plněním bez právního důvodu (srov. odstavce 39. až 42. výše).

44. Právní posouzení věci oběma soudy tudíž obстоjí jen v řešení otázek shrnutých v odstavci 43. pod body [1] a [3]; v řešení otázek shrnutých v odstavci 43. pod body [2], [4] a [5] správné není. Současně Nejvyšší soud nevidí překážku, pro kterou by o žalobě v podané podobě nemohlo být rozhodnuto tak, že jí bude vyhověno (jen) zčásti (ohledně kvitance). Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil (včetně závislého výroku o nákladech řízení). Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí (opět včetně závislého výroku o nákladech řízení) a vrátil věc obvodnímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

Č. 70

č. 70

Přechodná (intertemporální) ustanovení, Zajištění dluhu (o. z.), Ručení
§ 3028 o. z., § 3073 o. z.

Práva a povinnosti ze smlouvy o ručení uzavřené po 31. 12. 2013 se řídí zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, bez zřetele k tomu, zda se hlavní (zajišťovaný) závazek řídí tímto zákonem či dosavadními právními předpisy.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2020, sp. zn. 32 Cdo 758/2020, ECLI:CZ:NS:2020:32.CDO.758.2020.1)

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 31. 10. 2019, sp. zn. 75 Co 127/2019, a rozsudek Okresního soudu v Olomouci ze dne 8. 2. 2019, sp. zn. 12 C 110/2018, a věc vrátil Okresnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se ve zde souzené věci domáhal, aby žalovaným byla uložena povinnost zaplatit mu společně a nerozdílně částku 2 766 834,32 Kč (tj. 2 531 455,29 Kč jako jistinu a 235 379,03 Kč jako smluvní úroky) se smluvním úrokem z prodlení ve výši 741 033,31 Kč.

2. Okresní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 18. 2. 2019, č. j. 12 C 110/2018-134, žalobu zamítl (výrok pod bodem I) a přiznal žalovaným náhradu nákladů řízení (výrok pod bodem II).

3. Soud prvního stupně zjistil, že

1. První žalovaný byl jednatelem společnosti P. G., (dále jen „P. G.“) od 19. 5. 2006 do 18. 5. 2017, nyní je jednatelem této společnosti žalobce. Společníkem společnosti je společnost L. C., nyní zapsaná pod firmou L. C., s. r. o. (dále jen „L. C.“), která od 1. 6. 2006 vlastní podíl o velikosti 70 % ve zmíněné společnosti a jejím jednatelem byl od 19. 5. 2006 do 5. 5. 2017 první žalovaný, od 12. 1. 2015 je jím žalobce. Jediným společníkem společnosti L. C. byla od 28. 7. 2004 do 5. 12. 2014 společnost L. F. S. L. R. (dále jen „L. F.“). Od 5. 12. 2014 do 18. 2. 2015 byl jediným společníkem společnosti L. C. první žalovaný, od 18. 2. 2015 je jediným společníkem této společnosti L. (dále jen „L.“). Jednatelem společnosti L. je od 8. 9. 2009 žalobce, do 9. 2. 2017 byl jednatelem rovněž první žalovaný.

2. Dne 11. 4. 2012 byla mezi společností P. G. jako dlužníkem a Komerční bankou a. s. (dále jen „Komerční banka“) jako věřitelem uzavřena smlouva o revolvingovém úvěru, a to do výše limitu 6 000 000 Kč. Úvěr byl zajištěn ručením italské společnosti L. F., a to až do výše všech pohledávek věřitele včetně příslušenství. Společnost L. F. totiž dne 14. 2. 2012 učinila prohlášení letter of comfort vůči Komerční bance, v němž uvedla, že ovládá společnost P. G., neboť má 100 % hlasů plynoucích z účasti ve společnosti L. C., která disponuje 70 % hlasů plynoucích z účasti ve společnosti P. G. Společnost L. F. dále prohlásila, že v dostatečném předstihu a písemně Komerční bance oznámí záměr ukončit nebo přerušit ovládání společnosti P. G. V takovém případě se pak zavázala přijmout opatření, která zajistí řádné uspokojení pohledávek z úvěrové smlouvy. Dále společnost L. F. uvedla, že prohlášení bude zajišťovat veškeré pohledávky Komerční banky za společností P. G.

3. Oba žalovaní a společnost L. jako ručitelé učinili dne 19. 11. 2014 ručitelské prohlášení vůči společnosti L. F., v jehož čl. II odst. 1 se zavázali, že pokud společnost P. G. nesplní svůj dluh vůči Komerční bance plynoucí z úvěru a Komerční banka bude po společnosti L. F. v souvislosti s úvěrem nebo prohlášením letter of comfort požadovat jakékoliv plnění a společnost L. F. bude povinna toto plnění Komerční bance poskytnout, uhradí ručitelé společně a nerozdílně Komerční bance částku ve výši, kterou Komerční banka po společnosti L. F. bude požadovat.

4. Komerční banka dopisem ze dne 30. 1. 2014 vypověděla úvěrovou smlouvu a společnost P. G. informovala, že úvěr je splatný ke dni 3. 4. 2014. Dne 19. 11. 2014 byla uzavřena dohoda o započtení pohledávek, na základě které „se společnost P. G. zavázala, že do 31. 8. 2015 uhradí nebo zajistí úhradu prostřednictvím třetí osoby veškeré dluhy plynoucí ze smlouvy o revolvingovém úvěru nebo poskytnout potvrzení banky, že společnost L. F. nadále neručí za tento úvěr a ani není jakkoliv zavázána z prohlášení letter of comfort“. Komerční banka vyzvala dne 10. 2. 2016 společnost L. k úhradě dluhu za společnost P. G. z důvodu ručitelství.

5. Komerční banka postoupila žalobci za úplatu pohledávku za P. G. plynoucí ze smlouvy o revolvingovém úvěru a sestávající z jistiny ve výši 2 519 055,29 Kč, úroku ve výši 152 218,97 Kč, smluvní pokuty z částek po splatnosti, resp. úroku z prodlžení ve výši 741 033,31 Kč, a poplatků ve výši 12 400 Kč, celkem tedy ve výši 3 424 707,57 Kč. Tato pohledávka byla dle smlouvy zajištěna mj. ručením původně letter of comfort společnosti L. F., nyní ručitelským prohlášením ze dne 19. 11. 2014 ručitelů L. a obou žalovaných. Žalobce (postupník) se zavázal zaplatit Komerční bance částku ve výši 3 440 385,40 Kč nejpozději do 31. 3. 2016. Žalobce provedl dva bankovní převody ve prospěch postupitele, a to dne 4. 4. 2016 ve výši 2 440 000 Kč a dne 5. 4. 2016 ve výši 1 000 385,04 Kč. Dne 8. 4. 2016 byla společnost P. G. obeznámena Komerční bankou, že došlo k postoupení pohledávek z úvěrové smlouvy na žalobce.

6. Dne 6. 4. 2016 žalobce jako věřitel poskytl na základě smlouvy o zápůjčce společnosti P. G. jako dlužníkovi částku ve výši 3 440 385 Kč, která byla již zaplacená na účet Komerční banky jako úplata za postoupení pohledávky podle smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 6. 4. 2016. Za společnost P. G. jednal také první žalovaný. Žalovaní byli žalobcem informováni o tom, že nabytí pohledávky z úvěrové smlouvy a současně také vyzvání k úhradě dluhu na základě ručitelského prohlášení ze dne 19. 11. 2014.

4. Na podkladě takto zjištěného skutkového stavu dospěl soud prvního stupně k závěru, že žalobce postrádá aktivní věcnou legitimaci, neboť neprokázal, že mu byla předmětná pohledávka postoupena. Argumentoval, že smlouva o postoupení není datovaná, pouze z oznámení Komerční banky lze usuzovat, že smlouva byla uzavřena dne 6. 4. 2016. Smlouva o zápůjčce mezi žalobcem a P. G. byla uzavřena téhož dne, přičemž peněžní prostředky byly na účet Komerční banky odeslány již dne 5. 4. 2016 a 4. 4. 2016. Soud prvního stupně dovodil, že tyto peněžité prostředky byly z účtu žalobce poskytnuty na základě uvedené smlouvy o zápůjčce, čímž došlo k zániku původního závazku ze smlouvy o úvěru splněním. Vedle toho soud prvního stupně uzavřel, že ručitelské prohlášení žalovaných a společnosti L. nezaložilo ručitelský závazek vůči Komerční bance za pohledávky ze smlouvy o úvěru, nýbrž toliko vůči společnosti L. F. Uzavřel dále s odkazem na § 303 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, zrušeného k 1. 1. 2014 (dále též jen „obch. zák.“), že ručitelské prohlášení označované jako letter of comfort rovněž nezakládá povinnost žalovaných uhradit dluh za dlužníka P. G., „když toto ručitelské prohlášení bylo učiněno společností L. F., nikoliv přímo žalovanými, prohlášení totiž neobsahuje jednoznačné prohlášení společnosti L. F., že splní závazek dlužníka, nesplní-li jej dlužník sám“. Žalobce tedy rovněž neprokázal, že žalovaní jsou ručiteli za závazek společnosti P. G., vzniklý ze smlouvy o úvěru.

5. Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci v záhlaví označeným rozhodnutím k odvolání žalované rozsudek soudu prvního stupně jednak ve výroku I „potvrdil ve správném znění“ tak, že jej přeformuloval v souladu s žalobním petitem [první výrok pod písm. a)], jednak jej potvrdil ve výroku II o nákladech řízení [první výrok pod písm. b)], a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

6. Odvolací soud poté, co částečně zopakoval a doplnil dokazování, převzal jako správné veškeré skutkové závěry soudu prvního stupně. Nad jejich rámec dodal, že dopisem ze dne 25. 10. 2019 žalobce sdělil společnosti P. G., že nebude-li smlouva o půjčce posouzena jako novace smluv s Komerční bankou, ale jako smlouva o zápůjčce, tak od této smlouvy odstupuje, neboť mu společnost P. G. neuhradila v termínu splatnosti jistinu ve výši 3 440 385 Kč s příslušenstvím, čímž smlouvu o půjčce podstatným způsobem porušila.

7. Oproti soudu prvního stupně odvolací soud usoudil, že v řízení se vyskytoval cizí prvek daný státní příslušností žalobce. Z toho důvodu nejprve konstato-

val, že příslušnost okresního soudu k danému řízení je dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I bis) sice dána, nicméně jinak tomu je u práva, dle něhož se právní poměry dané věci řídí. Dle čl. 14 odst. 2 a 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. 6. 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) se řídí českým právem vztah mezi žalobcem jako postupníkem a dlužníkem a dále i ručiteli, když ručení je forma zajištění takové pohledávky. Jiný závěr však platí podle odvolacího soudu pro smlouvu o půjčce, která byla mezi žalobcem a českou společností P. G. uzavřena v B. a má se řídit dle čl. 4 odst. 1 písm. b) Nařízení Řím I slovenským právním řádem.

8. Odvolací soud s odkazem na § 3028 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále též „nový občanský zákoník“ či jen „o. z.“), a na skutečnost, že smlouva o úvěru byla uzavřena před 1. 1. 2014, věc posoudil podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, zrušeného ke dni 1. 1. 2014 (dále též jen „obč. zák.“ nebo „starý občanský zákoník“), a obchodního zákoníku, s výjimkou smlouvy o půjčce, jež se řídí slovenským právem.

9. Odvolací soud převzal jako správné právní závěry soudu prvního stupně o tom, že žalovani neručí žalobci za závazky ze smlouvy o úvěru. Jako nesprávný však vyhodnotil závěr, že dluh ze smlouvy o úvěru zanikl uzavřením smlouvy o půjčce. Dovodil totiž, že smlouva o půjčce nebyla uzavřena platně, neboť dle § 657 a násl. zákona č. 40/1964 Zb., občanský zákoník (dále jen „slovenský obč. zák.“), se k uzavření smlouvy o půjčce, jež je smlouvou reálnou, vyžaduje předání půjčovaných finančních prostředků, k čemuž nedošlo. Peněžní prostředky poskytnuté žalobcem na účet Komerční banky jako úplata za postoupení pohledávek nepředstavují prostředky, které byly předány dlužníkovi, tedy společnosti P. G. Navíc nebylo lze uvedenou smlouvou měnit bez dohody s Komerční bankou účel poskytnutí částky 3 440 385,04 Kč, která byla výslovně zaplácena jako úplata za postoupení pohledávek.

10. Odvolací soud se neztotožnil ani se závěrem soudu prvního stupně, že prohlášení letter of comfort obsahuje ručitelské prohlášení společnosti L. F. vůči Komerční bance, neboť výkladem jeho textu dovodil, že uvedená společnost v něm neprohlásila, že dluh společnosti P. G. z předmětné úvěrové smlouvy za tohoto dlužníka sama splní, pokud dlužník nebude plnit sám. Na to navázal úvahou, že jestli společnost L. F. nebyla v postavení ručitele vůči Komerční bance, tím spíše nemůže ručitelský závazek žalovaných vyplývat ani z ručitelského prohlášení ze dne 19. 11. 2014. Ve vztahu k obsahu tohoto ručitelského prohlášení odvolací soud dodal, že je činěno a má zakládat v rozporu s § 303 obch. zák. závazek vůči společnosti L. F., která by měla být současně jak oprávněným subjektem z tohoto prohlášení, tak i povinným subjektem, za který měli ručitelé plnit, a to Komerční bance, ale jen za podmínky, že společnosti L. F. v souvislosti s úvěrem nebo

prohlášením letter of comfort skutečně vznikne povinnost nějakého plnění, což se ale nestalo.

č. 70

11. Na tom pak podle názoru odvolacího soudu nemůže nic změnit ani ustanovení čl. II odstavec 4 a 5 ručitelského prohlášení, podle něhož je ručitelům zakázáno před plněním zpochybnit platnost prohlášení letter of comfort, přičemž tato námitka se jim přiznává až po splnění závazku, neboť toto ujednání je v rozporu s článkem II odst. 1, jenž váže povinnost plnění jen na případ, kdy je oprávněný k plnění v souvislosti s úvěrem nebo prohlášením letter of comfort skutečně povinen. Odvolací soud shledává ujednání, podle něhož lze námitku neplatnosti tohoto prohlášení vznést až po plnění, za rozporné s § 574 odst. 2 obč. zák., neboť jde o vzdání se práva namítnout neplatnost prohlášení v případě, že bude vůči ručiteli uplatněn nárok z ručitelského prohlášení. Neplatnost takového ujednání dle § 39 obč. zák. má plynout i z toho, že neplatnost není určena na ochranu jen jednoho účastníka dle § 267 odst. 1 obč. zák., ale obou.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

12. Rozsudek odvolacího soudu ve výroku o věci samé napadl žalobce dovoláním, jež má za přípustné proto, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, totiž otázky, jaká právní úprava je použitelná pro výklad obsahu ručitelského prohlášení učiněného po 1. 1. 2014, které zajišťuje závazek vzniklý před 1. 1. 2014.

13. Pro případ, že by se podle názoru dovolacího soudu vztah vzniklý z ručitelského prohlášení učiněného po 1. 1. 2014 řídil z důvodu akcesority k původnímu závazku starou právní úpravou, předkládá dovolatel jako dosud nevyřešenou otázku, zda se na právní vztahy vzniklé po 1. 1. 2014, které jsou z důvodu akcesority k dřívějšímu závazku posuzovány podle staré právní úpravy, aplikuje pravidlo § 3030 o. z., a tím i § 1 až § 14 tohoto zákona.

14. K otázce v pořadí druhé pak dovolatel podpůrně předkládá jako dovolacím soudem neřešenou otázku, zda je přípustné ručitelské prohlášení učiněné podle § 303 obč. zák. (správně dle obč. zák., pozn. Nejvyššího soudu) možné dále modifikovat, aniž by ztratilo na platnosti.

15. Dovolatel prosazuje názor, že ručitelské prohlášení učiněné dne 19. 11. 2014 je nutno posuzovat podle nového občanského zákoníku. Poukazuje na to, že dle § 3028 o. z. se novou právní úpravou řídí práva a povinnosti vzniklá ode dne nabytí jeho účinnosti, a argumentuje, že ručitelským prohlášením vznikl nový vztah mezi novými subjekty, ze kterého vznikla nová práva a povinnosti, ustanovení § 3028 odst. 3 o. z. tedy aplikovat nelze. Význam použité právní úpravy shledává v tom, že v nové právní úpravě došlo k posunu v koncepci výkladu právních jednání, která akcentuje skutečnou vůli stran, jež má přednost oproti formálnímu

projevu této vůle. Odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2017, sp. zn. 21 Cdo 5281/2016 (který je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – dostupný na webových stránkách Nejvyššího soudu), a tvrdí, že užití správné výkladové metody by vedlo k jiným závěrům; prostřednictvím subjektivního výkladu by totiž mohl odvolací soud dospět k závěru, že ručitelské prohlášení žalovaných a společnosti L. zakládá dovolateli přímý nárok. Právní posouzení odvolacího soudu má ostatně za nesprávné i proto, že ujednání v čl. II odst. 4 ručitelského prohlášení bylo posouzeno jako neplatné dle staré právní úpravy. Naproti tomu kdyby odvolací soud vyšel z platné právní úpravy a zejména zohlednil presumovanou platnost nově zakotvenou v § 574 o. z., pak by k takovému závěru nedospěl.

16. K otázce v pořadí druhé dovolatel především tvrdí, že v poměrech zde souzené věci nejsou použitelné závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. 21 Cdo 3612/2014, uveřejněného pod číslem 4/2016 Sb. rozh. obč., nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. 30 Cdo 627/2016, neboť jde o právní vztah vzniklý až za účinnosti nové právní úpravy, který je posuzován optikou staré právní úpravy toliko z důvodu své akcesority ke dříve vzniklému závazku, o pravou retroaktivitu tak nejde. Prosazuje názor, že tato akcesorita nebrání tomu, aby byla aplikována ustanovení § 1 až 14 o. z., a význam jejich aplikace shledává v tom, že by na daný právní poměr měl dopadat princip poctivosti upravený v § 6 o. z. Zdůrazňuje, že žalovaní se po celou dobu chovali tak, jako by z letter of comfort plynul přímý závazek vůči věřiteli (Komerční bance) a jako by tento přímý závazek byl nahrazen ručitelským prohlášením žalovaných a společnosti L., během soudního sporu však otočili. Takové jednání je dle přesvědčení dovolatele porušením principu poctivosti, s čímž se odvolací soud nevypořádal, neboť postupoval podle předchozích předpisů, které tento princip neznaly.

17. Ke třetí otázce dovolatel tvrdí, že ručitelské prohlášení obsahuje všechny nezbytné náležitosti předepsané v § 303 obč. zák. (správně obch. zák.), tedy příslušné prohlášení ručitele, a případné další podmínky, které modifikují nastoupení ručení, a tedy zhoršují postavení věřitele, nepůsobí neplatnost ručitelského závazku. Jestliže dle odvolacího soudu nemohou vůbec tyto podmínky nastat, pak měly být posouzeny jako podmínky nemožné, tedy absolutně neplatné.

18. Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud zrušil jak rozsudek odvolacího soudu, tak i rozsudek soudu prvního stupně, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

19. Žalovaní se k dovolání nevyjádřili.

III.

Přípustnost dovolání

č. 70

20. Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm – v souladu s bodem 1 článku II části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony – podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 30. 9. 2017 (dále též jen „o. s. ř.“).

21. Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou při splnění podmínek povinného zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), se dovolací soud nejprve zabýval otázkou jeho přípustnosti.

22. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

23. Otázka, zda se ručitelské prohlášení učiněné po 31. 12. 2013 k zajištění závazku, který se řídí dosavadními právními předpisy, posoudí podle nového občanského zákoníku či podle dosavadních právních předpisů, nebyla dosud v rozhodování dovolacího soudu explicitně vyřešena, dovolání je tudíž přípustné podle § 237 o. s. ř.

IV.

Důvodnost dovolání

24. Podle § 3028 o. z. se tímto zákonem řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti (odstavec 1). Není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů (odstavec 2). Není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy (odstavec 3 věta první).

25. Ustanovení § 3073 věty první o. z. stanoví, že práva ze zajištění závazku vzniklá přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, byť byla zřízena i jako práva věcná, se posuzují až do svého zániku podle dosavadních právních předpisů.

26. Podle § 2018 odst. 1 o. z. kdo věřiteli prohlásí, že ho uspokojí, jestliže dlužník věřiteli svůj dluh nesplní, stává se dlužníkovým ručitelem. Nepřijme-li věřitel ručitele, nemůže po něm nic žádat.

27. Při řešení uvedené otázky se lze inspirovat judikaturou k přechodným ustanovením obchodního zákoníku a opřít se o již přijatou judikaturu k přechodným ustanovením nového občanského zákoníku.

28. Při výkladu § 763 odst. 1 věty druhé a třetí obč. zák., jehož dikce do značné míry odpovídá dikci § 3028 odst. 1 a 3 o. z., Nejvyšší soud uzavřel v rozsudku ze dne 7. 2. 2001, sp. zn. 29 Cdo 320/2000, že závěr odvolacího soudu o aplikaci ustanovení obchodního zákoníku je správný z hlediska intertemporálních ustanovení obchodního zákoníku, neboť projev vůle zakládající ručení byl učiněn po 1. 1. 1992. Na použití norem obchodního zákoníku o ručení nemá vliv, že se jím má zajišťovat závazek ze smlouvy uzavřené podle dřívějších předpisů, tj. hospodářského zákoníku.

29. V rozsudku ze dne 24. 8. 2020, sp. zn. 27 Cdo 1916/2019, Nejvyšší soud řešil otázku, zda lze založit ručení člena statutárního orgánu podle § 68 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [dále též jen „z. o. k.“], za dluh obchodní korporace vzniklý před účinností zákona o obchodních korporacích. Konstatoval, že právní mocí rozhodnutí, ve kterém soud rozhodne, že člen (nebo bývalý člen) statutárního orgánu obchodní korporace ručí za splnění určitých povinností obchodní korporace, vznikne ručitelský závazkový vztah mezi věřitelem a ručitelem (členem nebo bývalým členem statutárního orgánu). Zdůraznil, že přestože je ručení akcesorické k hlavnímu závazku, není jeho vznikem dotčen (měněn nebo rušen) jím zajišťovaný závazek, a vyslovil názor, že výkladem § 68 odst. 1 z. o. k., podle kterého může soud založit ručení člena (nebo bývalého člena) statutárního orgánu obchodní korporace pro závazky vzniklé či splatné před účinností zákona o obchodních korporacích, není založena zpětná účinnost tohoto ustanovení, neboť vznikem ručení není dotčen (změněn ani zrušen) právní závazek vzniklý před účinností vykládaného ustanovení. Podotkl, že předmětem úpravy § 3073 o. z. není právní režim práv ze zajištění vzniklých po 31. 12. 2013, ale právní režim práv ze zajištění vzniklých před 1. 1. 2014, a s odkazem na § 3028 o. z. a § 775 z. o. k. uzavřel, že práva ze zajištění vzniklá po 31. 12. 2013 se posuzují podle právní úpravy účinné v době jejich vzniku.

30. Závěry přijaté ve vztahu k ručení založenému rozhodnutím soudu se uplatní též ve vztahu k ručení založenému právním jednáním (smlouvou o ručení), neboť se tu mutatis mutandis prosadí též právní argumentace. Smlouvou o ručení se zakládá nový právní poměr, odlišný od zajišťovaného závazku jak svým obsahem, tak účastníky (subjekty) [k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2011, sp. zn. 32 Cdo 3911/2010]. Na tom nic nemění skutečnost, že jde o vztah akcesorický, neboť zajišťovaný závazek jeho vznikem dotčen není. Je-li

proto smlouva o ručení, uzavřená tím, že věřitel akceptuje ručitelské prohlášení, uzavřena po 31. 12. 2013, pak práva a povinnosti z této smlouvy vznikla po tomto datu a vzhledem k § 3028 odst. 1 o. z. se řídí novým občanským zákoníkem, bez zřetele na to, zda se hlavní (zajišťovaný) závazek řídí tímto zákonem nebo dosavadními právními předpisy (tj. zákonem č. 40/1964 Sb., občanským zákoníkem, popř. zákonem č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníkem). Novým občanským zákoníkem se pak nutně řídí též samotná smlouva o ručení, uzavřená za účinnosti tohoto právního předpisu, a to nejen co do požadavku na obsahové náležitosti a na formu, nýbrž i co do pravidel pro její výklad. Z názoru, že se při výkladu právního jednání (dříve právního úkonu) vychází podle právní úpravy účinné v době, kdy bylo právní jednání učiněno, vychází Nejvyšší soud v celé řadě svých rozhodnutí (srov. např. důvody rozsudku ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 29 Cdo 61/2017, uveřejněného pod číslem 4/2019 Sb. rozh. obč., dále jen „R 4/2019“, rozsudek ze dne 23. 9. 2020, sp. zn. 32 Cdo 2099/2019, a usnesení ze dne 24. 4. 2018, sp. zn. 23 Cdo 4861/2017, ze dne 29. 5. 2018, sp. zn. 23 Cdo 505/2018, a ze dne 15. 7. 2020, sp. zn. 33 Cdo 1767/2019).

31. Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že v těchto případech je třeba diferenciovat přístupovat k námitkám ručitele, které plynou z právního poměru věřitele a dlužníka a mohou být ručitelem uplatněny z důvodu akcesorické povahy ručení (srov. § 2023 o. z.). Zda je taková námitka (obrana) uplatněna ručitelem po právu, je třeba zkoumat dle toho právního režimu, o který se má opírat. Tak námitka neplatnosti právního úkonu sjednaného mezi věřitelem a dlužníkem pro nedostatek dohodnuté formy musí být posouzena podle starého občanského zákoníku, případně podle obchodního zákoníku. Naproti tomu důvodnost obrany ručitele, že jeho ručitelství závazek posléze, byť zčásti, v důsledku jiného právního jednání zanikl, protože například věřitel dlužníku dluh prominul (§ 1995 a násl. o. z.) nebo došlo mezi nimi k uzavření dohody o narovnání (§ 1903 a násl. o. z.), je třeba posuzovat podle nového občanského zákoníku, neboť jím se tyto způsoby zániku obligace řídí.

32. Soudy nižších stupňů tedy měly ručitelské prohlášení žalovaných a společnosti L. posuzovat nikoliv podle právních předpisů zrušených k 1. 1. 2014, nýbrž podle nového občanského zákoníku. Aplikace jiného předpisu hmotného práva, než který na posuzované právní vztahy dopadá, je typickým případem nesprávného právního posouzení (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2020, sp. zn. 32 Cdo 2099/2019); tím spíše je nesprávným právním posouzením omyl při volbě příslušného právního režimu. Posoudil-li soud věc podle právního předpisu, který na ni nedopadá, nemůže bez dalšího jeho rozhodnutí obstát. Dovolatelé je ostatně třeba přisvědčit v tom, že úprava obsažená v novém občanském zákoníku oproti předchozím právním předpisům přistupuje zdrženlivěji k neplatnosti právního jednání, zejména se při výkladu právních jednání uplatní zásada, že jednající chtějí projevem vůle spíše přivodit platné právní účinky, než že by

chtěli jednat neplatně (§ 574 o. z.), a že při výkladu právního jednání je třeba upřednostnit skutečnou vůli oproti vůli projevené (k tomu srov. např. R 4/2019). Soudy nižších stupňů však nemohly tyto požadavky zohlednit, jestliže věc posuzovaly dle předchozích právních předpisů.

33. Dovolání je tedy též důvodné, neboť dovolací důvod nesprávného právního posouzení (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) byl uplatněn opodstatněně.

34. Vzhledem k tomu, že dovolatel byl stran první z předložených otázek úspěšný, nebyl tu již důvod zabývat se ostatními otázkami, předloženými toliko podřídně.

35. Protože rozhodnutí odvolacího soudu není ze shora uvedeného důvodu správné a podmínky pro jeho změnu dány nejsou, Nejvyšší soud je, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil, spolu se závislými výroky o nákladech řízení (§ 243e odst. 2 věta třetí o. s. ř.). Důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně, Nejvyšší soud proto zrušil i jeho rozhodnutí, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

36. Právní názor dovolacího soudu je pro soudy nižších stupňů závazný (§ 243g odst. 1, část věty za středníkem, ve spojení s § 226 odst. 1 o. s. ř.).

37. Nejvyšší soud považuje za vhodné coby obiter dictum připomenout, že pro posouzení, zda smlouva nazvaná „ručitelské prohlášení“ je vskutku ručitelským prohlášením ve smyslu § 2018 a násl. o. z., není určující, jak smluvní strany právní jednání označily, a závěr o tom, že jednání neobsahuje ručitelské prohlášení adresované věřiteli, nemusí vést nutně k závěru, že jde o neplatné ručitelské prohlášení. Ve smyslu zásad, na nichž stojí nový občanský zákoník, je třeba šetřit vůli smluvních stran a zkoumat, zda nejde o jiné právní jednání, třeba i právní jednání nepojmenované.

Č. 71

č. 71

Odpovědnost za vady, Záruka
§ 2165 o. z.

Doba k uplatnění práva z vady stanovená v § 2165 o. z., tj. doba 24 měsíců od převzetí, nezačíná běžet znovu, je-li zjednání nápravy vadného plnění provedeno dodáním nové věci bez vad (výměnou věci) nebo výměnou součáští věci. Zákonná povinnost z vadného plnění se váže k závazku prodávajícího zajistit, aby kupující mohl po určitou dobu (24 měsíců) užívat věc bez vad; neváže se na věc samotnou.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2020, sp. zn. 33 Cdo 416/2020, ECLI:CZ:NS:2020:33.CDO.416.2020.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. 11. 2019, sp. zn. 72 Co 329/2019.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se po žalované domáhal zaplacení 39 077 Kč (s příslušenstvím) z titulu slevy z ceny díla (za vadné LED osvětlení).
2. Obvodní soud pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 16. 5. 2019, č.j. 16 C 442/2018-45, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci rozsudku 39 077 Kč s úroky z prodlení ve výši 9% ročně z částky 39 077 Kč od 23. 10. 2018 do zaplacení a rozhodl o nákladech řízení. Vycházel ze zjištění, že žalobce uzavřel dne 11. 8. 2015 jako objednatel se žalovanou jako zhotovitelkou smlouvu o dílo, v níž se žalovaná zavázala zhotovit ve smlouvě specifikovaný zápusťný bazén a dodat a namontovat do žlábků bazénu i dva kusy LED pásků v hodnotě 33 980 Kč (bez DPH), které tvořily součást bazénu. Hotové dílo žalovaná žalobci předala 14. 9. 2015. V květnu 2016 žalobce reklamoval dodané LED osvětlení bazénu; žalovaná žalobci sdělila, že reklamované LED osvětlení bylo staženo z prodeje kvůli jeho nefunkčnosti a nabídla mu kompenzaci v podobě výběru jiného zboží z její nabídky v hodnotě reklamovaného osvětlení. Je-li-kož žalobce trval na vyřízení reklamace výměnou LED osvětlení, žalovaná mu vyhověla a ve dnech 15. 8. 2016 a 26. 8. 2016 vyměnila stávající LED osvětlení bazénu za nové LED osvětlení jiného typu. Další reklamaci LED osvětlení bazé-

nu, kterou žalobce u žalované uplatnil 5. 6. 2018, žalovaná zamítla s tím, že byla uplatněna po uplynutí záruční doby. Dopisem z 11. 10. 2018 se žalobce u žalované domáhal slevy z ceny díla ve výši 39 077 Kč, tj. v hodnotě nefunkčního LED osvětlení bazénu včetně DPH. Požadovanou částku žalovaná žalobci neuhradila. Smlouvu, kterou účastníci uzavřeli, posoudil soud prvního stupně podle § 2586 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v rozhodném znění (dále též jen „o. z.“), jako smlouvu o dílo. Zjištěný skutkový stav věci poměřoval § 2107 odst. 1 a § 2165 o. z., neboť podle § 2615 o. z. se práva objednatele z vadného plnění posuzují obdobně jako v ustanoveních o kupní smlouvě. Dovodil, že právo z vadného plnění (LED osvětlení) žalobce u žalované uplatnil včas (§ 2165 o. z.), přičemž ve smyslu § 2106 odst. 1 písm. a), odst. 2 o. z. požádal o odstranění vady dodáním nové součásti věci. Tím, že žalovaná v srpnu 2016 vadu odstranila tak, že vadné LED osvětlení vyměnila za nový typ LED osvětlení, začala dnem dodání nového typu LED osvětlení běžet nová 24 měsíční lhůta pro uplatnění práva z odpovědnosti za vady. Vytkl-li žalobce v červnu 2018 vadu LED osvětlení, reklamoval vadu včas, tj. ve lhůtě stanovení § 2165 o. z. Nárok na slevu z ceny díla soud shledal podle § 2107 o. z. opodstatněným.

3. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 6. 11. 2019, č. j. 72 Co 329/2019-67, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu o zaplacení 39 077 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9 % ročně z této částky od 23. 10. 2018 do zaplacení zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů před soudy obou stupňů. Převzal skutková zjištění soudu prvního stupně a po právní stránce kvitoval též aplikaci jím citovaných ustanovení. Nepřisvědčil však tomu, jak soud prvního stupně vyložil § 2165 o. z. Akcentoval, že zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále opět jen „o. z.“), nepřevzal právní úpravu podle § 627 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění do 31. 12. 2012 (dále též jen „obč. zák.“). Ustanovení § 2165 o. z. vyložil tak, že záruční doba dvaceti čtyř měsíců od převzetí se vztahuje výhradně k věci samé (předmětu smlouvy o dílo), tedy k dílu jako takovému; případná vada některé jeho součásti nezakládá běh nové záruční doby k vyměněné součásti, nesjednají-li si smluvní strany jinak (tak tomu v posuzované věci nebylo). Bylo-li dílo dokončeno 14. 9. 2015, vytkl žalobce vadu na vyměněné součásti (osvětlení) dne 5. 6. 2018 již po uplynutí 24 měsíční záruční doby vztahující se na provedené dílo. Odvolací soud přihlédl současně k tomu, že záruční doba byla podle § 1922 o. z. prodloužena o dobu, která uplynula od okamžiku, kdy žalobce u žalované reklamoval v pořadí první zjištěnou vadu díla, pro kterou nemohl dílo řádně užívat, do okamžiku, kdy žalovaná tuto vadu odstranila. Ve shodě se soudem prvního stupně pak konstatoval, že v řízení nebyla zjištěna žádná konkrétní skutečnost, z níž by bylo možné dovozovat vědomost žalované o vadě osvětlení v době předání díla, což by posléze umožnilo použít § 1921 odst. 3 větu druhou o. z., resp. nepřihlížet k námitce opožděného vytknutí vady díla.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 71

4. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 o. s. ř., neboť má za to, že napadený rozsudek závisí na otázce, která dosud nebyla v praxi dovolacího soudu řešena, a odvolací soud věc nesprávně právně posoudil. Prosazuje, že výkladem § 2165 o. z. založeném na jazykovém vyjádření a zásadách právního předpisu lze dospět i k jinému výkladu a tedy i úpravě, kterou zákonodárce nezamýšlel. Předmětné ustanovení nespojuje oprávnění kupujícího k uplatnění práv z odpovědnosti za vady pouze s „prvním převzetím věci“ a záruční doba upravená § 2165 odst. 1 o. z. se tudíž „aplikuje i v případě dodání nové věci dodané v rámci reklamačního řízení po vytknutí vad“. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že záruční doba se vztahuje pouze na dílo jako celek, resp. že případná vada některé součásti díla nezakládá běh nové dvouleté záruční doby k vyměněné součásti. Namítá, že žalovaná jej jako spotřebitele řádně neinformovala o jeho právech z odpovědnosti za vady; po reklamaci LED osvětlení mu sdělila, že uvedený typ byl stažen z prodeje pro nefunkčnost, nabídla mu řešit reklamaci kompenzací, nabídkou produktů, případně nákupem zboží dle výběru do výše ceny LED pásů, tj. do 33 980 Kč bez DPH, čímž omezila jeho práva z vadného plnění. Jelikož trval na výměně LED osvětlení, vyhověla mu dodáním a zabudováním jiného typu LED osvětlení, které však přestalo po 22 měsících od dodání fungovat. Že jím vyžádané LED osvětlení není vhodné pro dlouhodobé osvětlení bazénu, ho neinformovala. Dovozuje, že v případě LED osvětlení bazénu šlo o dodání nové věci, která vykazovala skrytou vadu ve smyslu § 2112 o. z., o níž musela žalovaná vědět, neboť bylo její povinností výrobek vyzkoušet a až poté nabízet zákazníkům. Navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu změnil tak, že žalobě vyhově, případně jej zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. čl. II bod 2 zákona č. 296/2017 Sb.; dále jen „o. s. ř.“). Protože se doposud nezabýval výkladem § 2165 odst. 1 o. z., konkrétně neřešil právní otázku, zda lhůta zde stanovená k uplatnění práva z vady součásti předmětu díla běží od převzetí předmětu díla jako celku, resp. zda začíná běžet znovu od zjednání nápravy formou výměny součásti, je dovolání pro její řešení přípustné.

IV. Důvodnost dovolání

č. 71

6. Podle § 2165 odst. 1 o. z., kupující je oprávněn uplatnit právo z vady, která se vyskytne u spotřebního zboží v době dvaceti čtyř měsíců od převzetí.

7. Původní právní úprava obsažená v zákoně č. 40/1964 Sb. (§ 619 s účinností od 1. 1. 1992) stanovila, že kupujícímu vznikají práva z vad, které se vyskytnou po převzetí věci v záruční době (záruka); obecná záruční doba byla nastavena v délce šesti měsíců a zpravidla začala běžet od převzetí věci kupujícím. Šlo o pravou záruku za jakost prodané věci v obchodě. Po transpozici směrnice č. 1999/44/ES, o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží, došlo od 1. 1. 2003 ke změně – zákonodárce jednak stanovil základní práva, která vznikají kupujícímu, nejsou-li vlastnosti prodané věci v okamžiku jejího převzetí ve shodě s kupní smlouvou a jednak rozšířil ochranu kupujícího dále tím, že u spotřebního zboží stanovil záruční dobu 24 měsíců pro případ, že se v této době projeví vada jako rozpor s kupní smlouvou. Občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014 rozlišuje mezi jakostí při převzetí (v občanském zákoníku z roku 1964 se označovala jako shoda s kupní smlouvou), zákonnou povinností z vadného plnění (v tomto smyslu došlo pouze k terminologické odlišnosti od právní úpravy v občanském zákoníku z roku 1964, která ji označovala jako zákonnou záruku) a smluvní zárukou (zárukou za jakost). Ustanovení § 2165 o. z. upravuje jak zákonnou povinnost z vadného plnění (v odstavci 1), tak smluvní záruku (v odstavci 2) u zboží při jeho prodeji v obchodě. Délka zákonné povinnosti z vadného plnění je (stejně jako u zákonné záruky upravené v občanském zákoníku z roku 1964) stanovena na dvacet čtyři měsíců (k tomu viz VÍTOVÁ, B. § 2165 [Zákonná a smluvní povinnost z vadného plnění]. In: HULMÁK, M, a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část /§ 2055–3014/ 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 157.)

8. V rámci dvacetičtyřměsíční zákonné povinnosti z vadného plnění vyplývají kupujícímu při prodeji zboží v obchodě nároky zásadně z § 2169 o. z. Kupující má podle tohoto ustanovení limitovaný nárok na to, aby mu prodávající dodal novou věc bez vad, tedy věc, která bude značkou, typem, provedením, výbavou apod. shodná s původně koupenou věcí; nárok na doplacení rozdílu v ceně, pokud by prodávající dodal věc technologicky vyspělejší, prodávající nemá. Nárok na výměnu za novou věc je limitován požadavkem přiměřenosti, resp. nepřiměřenosti. Kritérium nepřiměřenosti není zákonem specifikováno a posuzuje se v každém konkrétní případě (čl. 3 směrnice 1999/44/ES sice implementován v tomto směru nebyl, může však poskytnout interpretační vodítko). Obecně se zjednání nápravy považuje za nepoměrné (nepřiměřené) v případě, že by pro prodávajícího znamenalo náklady, které by byly ve srovnání s ostatními způsoby zjednání nápravy přehnané s ohledem na hodnotu, kterou by mělo bezvadné zboží, vý-

znam porušení povinnosti předat kupujícímu bezvadné zboží, a s ohledem na to, zda by jiné možnosti zjednání nápravy znamenaly značné obtíže pro spotřebitele. Za neúměrné je považováno i takové zjednání nápravy, které v porovnání s jinými formami přináší nepřiměřené náklady (tj. náklady jednoznačně vyšší než náklady na zjednání jiné formy nápravy). Na nepřiměřenost upravenou v první větě § 2169 o. z. navazuje věta poslední, a to pokud je to k povaze vady neúměrné, má kupující právo pouze na bezplatné odstranění vady. Pokud se vada týká jen součásti věci (jak je tomu i v posuzovaném případě), může kupující požadovat jen výměnu této součásti. Podle občanského zákoníku účinného od 1. 1. 2014 však neplatí, že výměnou věci začne běžet nová záruční doba, jak tomu bylo v § 627 odst. 2 obč. zák. (podle něhož, dojde-li k výměně, začne běžet záruční doba znovu od převzetí nové věci, což platí i dojde-li k výměně součástky, na kterou byla poskytnuta záruka), a to z toho důvodu, že zákonná povinnost z vadného plnění se váže k závazku prodávajícího zajistit, aby mohl kupující po určitou dobu (dvacet čtyř měsíců) věc bezvadně užívat, a neváže se tedy na věc jako takovou (na věc samotnou), čímž však není dotčen § 2161 odst. 2 o. z. Pokud by zákonodárce zamýšlel spojit se zjednáním nápravy výměnou věci či její součástky běh nové záruční doby, jistě by to v občanském zákoníku účinném od 1. 1. 2014 výslovně stanovil, jak tomu bylo v případě občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013.

9. Pro nyní posuzovanou věc výše citovaný výklad znamená, že odvolací soud nepochybil, vztáhl-li počátek běhu lhůty pro uplatnění práva vyplývajícího ze zákonné povinnosti z vadného plnění k okamžiku převzetí předmětu díla (bazénu, jehož součástí bylo LED osvětlení). Žalobce poprvé reklamoval vadu LED osvětlení po osmi měsících od převzetí bazénu, a běh zbývajících času lhůty pro uplatnění práv z vady pokračoval poté, co žalovaná reklamaci vyřídila (§ 1922 odst. 2 o. z.). Vytkl-li žalobce podruhé vadu LED osvětlení 22 měsíců od jeho výměny, učinil tak zjevně až po uplynutí dvacetičtyřměsíční lhůty od převzetí bazénu (předmětu díla). Na uvedeném ničeho nezmění fakt, že žalovaná vyměnila původní LED osvětlení za jiný výrobek stejného druhu z důvodu, že původní typ byl stažen z prodeje. LED osvětlení totiž bylo od počátku součástí bazénu (předmětu díla), přičemž žalované svědčí zákonná povinnost zajistit bezvadnou funkčnost věci (zde díla) jako celku po dobu 24 měsíců, čemuž dostála.

10. Dožaduje-li se žalobce použití § 2112 o. z., zakládá svou právní argumentaci na odlišném skutkovém stavu věci. Odvolací soud vyšel ze zjištění, že žalovaná o vadě, resp. o nevhodnosti osvětlení, které tvořilo součást bazénu, k využití ke sjednanému účelu, prokazatelně věděla až v době jeho následné výměny, na což při první reklamaci žalobce upozornila (a nabídla mu jiné zboží z vlastního sortimentu v hodnotě LED osvětlení). Vytváří-li žalobce právní konstrukce na vlastním skutkovém podkladě, že LED osvětlení trpělo skrytou vadou, o níž žalobkyně musela vědět, jelikož měla funkčnost výrobku prověřit předtím, než ji nabídne koncovým zákazníkům, domáhá se revize právních závěrů odvolacího soudu (byť

je jeho argumentace podpořena odkazy na judikaturu dovolacího soudu) procesně neregulérním způsobem.

11. Jelikož rozhodnutí odvolacího soudu je v řešení právní otázky, která byla podrobena dovolacímu přezkumu, správné, Nejvyšší soud dovolání jako nedůvodné podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

č. 71

Č. 72

č. 72

Ochrana osobnosti, Zadostiučinění (satisfakce)

§ 2956 o. z., § 3 o. z., § 19 odst. 1 o. z., § 81 o. z.

Neúspěšná obrana v soudním sporu o průchod žalobce k nemovitosti přes pozemek žalovaného není sama o sobě neoprávněným zásahem do osobnostního práva žalobce. Běžnou povahu sousedské neshody v občanskoprávní rovině již přesahuje a do práva žalobce na soukromí a na důstojnost zasahuje jednání žalovaného, který po skončení sporu nerespektoval vykonatelné soudní rozhodnutí o zřízení věcného břemene cesty způsobem, pro který byl pravomocně odsouzen trestním soudem pro přečin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru (§ 208 odst. 2 trestního zákoníku).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 01. 2021, sp. zn. 25 Cdo 8/2020, ECLI:CZ:NS:2021:25.CDO.8.2020.1)

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalovaného proti části výroku I rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 8. 2019, sp. zn. 16 Co 157/2019, již mu bylo uloženo zaplatit žalobci 35.000 Kč s 8,05% úrokem ročně z této částky od 1. 11. 2016 do zaplacení; jinak zrušil rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 8. 2019, sp. zn. 16 Co 157/2019, v části výroku II, již bylo rozhodnuto o povinnosti žalovaného zaplatit žalobci 180.000 Kč s 8,05% úrokem ročně z této částky od 1. 11. 2016 do zaplacení, a dále ve výrocích III až V o náhradě nákladů řízení a o soudním poplatku, jakož i rozsudek Okresního soudu v Domažlicích ze dne 17. 12. 2018, sp. zn. 4 C 208/2016, v části výroku II, již bylo uloženo žalovanému, aby zaplatil žalobci 180.000 Kč s 8,05% úrokem ročně z této částky od 1. 11. 2016 do zaplacení, a ve výrocích III až V o náhradě nákladů řízení a o soudním poplatku, a věc v tomto rozsahu vrátil Okresnímu soudu v Domažlicích k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Domažlicích rozsudkem ze dne 17. 12. 2018, č.j. 4 C 208/2016-389, uložil žalovanému, aby zaplatil žalobci 80 000 Kč s 8,05% úrokem ročně z této částky od 1. 11. 2016 do zaplacení na náhradu majetkové škody a 250 000 Kč s 8,05% úrokem ročně z této částky od 1. 11. 2016 do zaplacení na

náhradě nemajetkové újmy, a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky i vůči státu a o zaplacení soudního poplatku. Rozhodl tak již podruhé (poté, co byl jeho předchozí rozsudek ze dne 13. 10. 2017, č. j. 4 C 208/2016-204, zrušen usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 19. 10. 2018, č. j. 61 Co 123/2018-331), o žalobě, jíž se žalobce domáhal náhrady škody spočívající ve snížení ceny nemovitosti – drážního domku č. ev. 1 v obci H. (dále též jen „domek“ či „nemovitost“) a zadostiučinění za dlouhotrvající stres a psychické útrapy, jež mu způsobil žalovaný, který mu úmyslně bránil ve vstupu do této nemovitosti, nesloužící k trvalému bydlení, v období od 21. 5. 2005 do 15. 6. 2016. Soud vyšel ze zjištění, že žalobce je vlastníkem uvedeného domku a že žalovaný vlastní pozemek sousedící s pozemkem, na němž se domek nachází. K návrhu žalobce bylo rozsudkem Okresního soudu v Domažlicích ze dne 14. 3. 2012, č. j. 6 C 131/2007-408, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 24. 9. 2012, č. j. 15 Co 463/2012-475, s právní mocí ke dni 17. 10. 2012 zřízeno věcné břemeno cesty přes pozemek p. č. 2 v k. ú. H. ve prospěch vlastníka budovy č. ev. 1, v k. ú. H., za náhradu 7 900 Kč. Tento sousední pozemek byl přitom dříve užíván jako přístupová cesta k domku, což bylo vlastníky pozemku tolerováno, později však byl přístup zahrazen plotem, přičemž s ohledem na nemožnost jiného přístupu k domku, než přes předmětný pozemek byly v uvedeném řízení shledány podmínky pro zřízení věcného břemene cesty. Rozsudkem Okresního soudu v Domažlicích ze dne 23. 3. 2016, č. j. 2 T 95/2015-214, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 26. 5. 2016, č. j. 8 To 165/2016-242, byl žalovaný shledán vinným přečinem neoprávněného zásahu k domu, bytu nebo nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 trestního zákoníku, který spáchal tím, že v době od 7. 10. 2014 do 16. 10. 2015 záměrně znemožnil žalobci (v daném řízení poškozenému) užívat jeho domek, ač byl povinen strpět na svém pozemku věcné břemeno v jeho prospěch, neodstranil vybudované oplocení, klíč k dvířkům předal až na zásah policie a posléze je opětovně uzamkl jiným zámkem. Soud v nyní projednávané věci dovodil, že žalovaný je podle § 2956 a § 2951 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), povinen nejen nahradit žalobci škodu, ale i odčinit způsobené duševní útrapy. Měl přitom na základě odsuzujícího trestního rozhodnutí za prokázané, že jednání žalovaného, trvající minimálně od 25. 1. 2005 do 15. 6. 2016, přesáhlo rámec sousedské neshody, lze je pokládat za jednání neslušné, zavrženíhodné, nerespektující právo žalobce na jeho důstojnost a současně za neslučitelné s právem; chování žalovaného přitom žalobce okradlo o šťastný a zdravý život a znemožnilo mu realizovat prodej domku pro jeho zchátralost. V době předcházející zřízení věcného břemene cesty přitom plynula povinnost žalovaného umožnit vstup do domku z obecného zákazu vykonávat práva a povinnosti v rozporu s dobrými mravy ve smyslu § 3 tehdy účinného zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“), protože takto tomu bylo i v době předchozí. Při stanovení výše náhrady soud přihlédl zejména k tomu, že

žalovaný neprojevil žádnou sebereflexi a jednal ve zlém úmyslu a že žalobce je naopak člověk nemocný, k němž by se ostatní měli chovat ohleduplně. Dovodil pak, že oprávněným je požadavek na úhradu částky 20 000 Kč za každý rok trvání sporu, odpovídající částkám přiznávaným v případech nepřiměřené délky soudních sporů, požadavku na úhradu 250 000 Kč tak lze v plném rozsahu vyhovět. Přisouzená částka by byla adekvátní náhrada újmy způsobené ztrátou zdravého a šťastného života, i pokud by soud vycházel z chování žalovaného po právní moci rozhodnutí o zřízení věcného břemene. Ve vztahu k uplatněnému nároku na náhradu škody způsobené snížením hodnoty domku žalobce za dobu, po níž byl bez pravidelné údržby, soud dovodil, že trestním rozhodnutím bylo jednoznačně prokázáno porušení povinnosti žalovaného, jež vyústilo v pokles ceny domku z 95 000 Kč ke dni 21. 5. 2005 na 60 000 Kč ke dni 15. 6. 2016. Současně bylo zjištěno, že žalovaný zmařil žalobci investice do domku v hodnotě 45.000 Kč, za použití volné úvahy ve smyslu § 136 o. s. ř. tak soud uzavřel, že žalobce má právo na náhradu škody ve výši 80 000 Kč.

2. Krajský soud v Plzni jako soud odvolací rozsudkem ze dne 14. 8. 2019, č. j. 61 Co 157/2019-424, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovanému uložil zaplatit žalobci na náhradě škody částku 35 000 Kč s příslušenstvím, ohledně částky 45 000 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl (výrok I), dále jej změnil tak, že žalobci uložil zaplatit 180 000 Kč s příslušenstvím a v částce 70 000 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl (výrok II); rozhodl též o náhradě nákladů řízení (výroky III a IV) a o povinnosti zaplatit soudní poplatek (výrok V). Zdůraznil, že žalobci náleží náhrada skutečné škody odpovídající pouze částce, o níž se hodnota nemovitosti snížila v důsledku protiprávního jednání žalovaného, tedy znalcem stanovené sumě 35 000 Kč, nikoli však v hypotetické částce odpovídající náhradě za neprovedené investice do nemovitosti. Soud dále přihlédl k tomu, že žalovaný byl za své protiprávní jednání vůči žalobci pravomocně odsouzen rozsudkem trestního soudu, jímž bylo postaveno nájisto, že se dopouštěl šikanózního jednání a „okradl“ žalobce o právo na šťastný a zdravý život, způsoboval mu stresové situace, a to nejen znemožňováním užívání jeho domku, ale též dlouhodobým vedením soudních sporů, jež nakonec vyzněly ve prospěch žalobce, čímž mu úmyslně způsobil újmu. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o stanovení výše náhrady analogicky jako u náhrad za nepřiměřenou délku řízení u soudních sporů, tedy stanovení kompenzace za jeden rok zavrženíhodného jednání žalovaného ve výši 20 000 Kč. V daném případě přitom nemajetková újma počala vznikat žalobci již podáním žaloby na zřízení věcného břemene dne 21. 6. 2007, od tohoto okamžiku žalobce aktivně hájil svá práva a současně byl žalovaný srozuměn s tím, že žalobce nemá jinou možnost přístupu ke své nemovitosti a že je její užívání žalobci zcela znemožněno. Žalobce byl pak v daném řízení zcela úspěšný, přičemž jeho délku nemohl ovlivnit, byl to právě žalovaný, kdo v dané věci podával opravné prostředky, a prodlužoval

tak trvání sporu, jehož výsledek pak navíc nerespektoval, musela-li být zjednána náprava cestou následného trestního řízení. Za dobu od 21. 6. 2007 do 15. 6. 2016 (kdy žalovaný umožnil žalobci přístup k domku) má tak žalobce nárok na náhradu nemajetkové újmy ve výši 180 000 Kč.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 72

3. Proti rozsudku odvolacího soudu, a to částem jeho výroků I a II, jimiž mu byla uložena platební povinnost, podal žalovaný dovolání, které má za přípustné ve smyslu § 237 o. s. ř. pro otázku, zda lze při kompenzaci nemajetkové újmy zcela odlišného rázu vycházet z judikatury zabývající se újmou způsobenou nepřiměřenou délkou trvání soudních sporů podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Odlišnost újmy ve smyslu § 2956 o. z. od újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení ve smyslu § 31a zákona č. 82/1998 Sb. činí užití judikatorních závěrů vyslovených k tomuto zákonu zjevně nesprávným. Dovolatel dále zpochybňuje, že byly dány předpoklady vzniku škody a nemajetkové újmy i za období, kdy neměl žádnou povinnost umožnit žalobci vstup na pozemek (tj. od 21. 6. 2007 do 17. 10. 2012, respektive do 7. 10. 2014, kdy byl povolen vklad věcného břemene do katastru nemovitostí), tj. kdy neporušil žádnou právní povinnost danou zákonem či rozhodnutím. Závěr o vzniku újmy (škody) byl přitom vysloven bez zohlednění základních zákonných předpokladů vzniku práva na náhradu škody a nemajetkové újmy (existence zásahu, jeho neoprávněnost a příčinná souvislost mezi zásahem a újmou), tak jak jsou zmíněny například v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2625/2007. Odvolací soud navíc změnil svůj náhled na existenci protiprávního jednání oproti náhledu vyslovenému v předchozím zrušovacím usnesení v dané věci, aniž by na změnu svého právního názoru upozornil účastníky, čímž zasáhl do jejich práva na spravedlivý proces. Otázkou je též správnost závěru o přiznané satisfakci, vysloveného bez komparace s obdobným případem a přes to, že soudy dostatečně neposoudily jednotlivé okolnosti a nezohlednily výsledek trestního řízení, přičemž odůvodnění trestního rozsudku může být též jistou satisfakcí, jak se podává též z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4003/2001. Žalovaný dále formuluje otázku, zda je namístě posoudit duševní útrapy a vzniklou nemajetkovou újmu prostou úvahou či je třeba zpracovat znalecký posudek z příslušného oboru. Za nesprávné pokládá dovolatel konečně to, že se soudy dostatečně nevypořádaly s otázkou, za jaká konkrétní porušení přirozeného práva žalobce nemajetkovou újmu požaduje; ani v žalobě přitom nebyl zásah do přirozených práv žalobce dostatečně určitě identifikován, žaloba neodpovídala požadavkům § 101 o. s. ř., aniž byly vady žaloby odstraněny, což vedlo k nesprávn-

nému posouzení věci. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

č. 72

4. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, oprávněnou osobou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), dospěl k závěru, že dovolání není zčásti přípustné, zčásti pak ano pro právní otázku podmínek vzniku nároku na náhrady nemajetkové újmy způsobené znemožněním přístupu do nemovitosti, která dovolacím soudem dosud nebyla řešena; v tomto rozsahu je dovolání důvodné.

5. Směřuje-li dovolání proti části výroku I rozsudku odvolacího soudu, již bylo žalovanému uloženo zaplatit žalobci 35 000 Kč s příslušenstvím, nepřesahuje požadované plnění zákonný limit 50 000 Kč, jímž je podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. podmíněna přípustnost dovolacího přezkumu. Rozhodovací praxe Nejvyššího soudu (viz např. usnesení ze dne 15. 8. 2019, sp. zn. 25 Cdo 2195/2019, a judikaturu v něm citovanou) vychází z toho, že za rozhodnou částku pro posouzení přípustnosti dovolání z hlediska finančního limitu je třeba považovat sice výši peněžitého plnění, jež bylo předmětem odvolacího řízení, avšak pouze v rozsahu, jenž může být rozhodnutím dovolacího soudu dotčen, o němž tedy bylo rozhodnuto dovoláním napadeným výrokem. I podle důvodové zprávy k zákonu č. 296/2017 Sb., který mimo jiné nově formuloval § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř., si navrhovaná změna v první řadě pomocí rozšíření výjimek z jinak širace formulované přípustnosti dovolání klade za cíl odbřemenění dovolacího soudu. Ke změnám navrhovaným v tomto ustanovení důvodová zpráva uvádí, že „ve sporech o peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč je přípustnost dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu vyloučena jen v případech, kdy o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč bylo rozhodnuto dovoláním napadeným výrokem. Jinak řečeno, tam, kde je předmětem sporu zaplacení částky nepřevyšující 50 000 Kč, nevylučuje § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustnost dovolání proti těm rozhodnutím odvolacího soudu, která (ač vydána v rámci takového sporu) nejsou rozhodnutími o peněžitém plnění (např. šlo-li o mezitímní rozsudek). Navrhovaná změna má tuto možnost vyloučit.“ I z citované důvodové zprávy nutno dovodit, že znění § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř., ve znění účinném od 30. 9. 2017, znamená zúžení možnosti podání dovolání v tzv. „bagatelních věcech“, nikoli její rozšíření. Nejvyšší soud tedy dovolání v dané části podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. ve spojení s § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

IV. Důvodnost dovolání

č. 72

6. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

7. Podle § 81 odst. 1 o. z. je chráněna osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého. Podle odstavce 2 téhož ustanovení ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

Podle § 82 odst. 1 o. z. člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

Podle § 2894 odst. 1 o. z. povinnost nahradit jinému újmu zahrnuje vždy povinnost k náhradě újmy na jmění (škody). Podle odstavce 2 téhož ustanovení nebyla-li povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu výslovně ujednána, postihuje škůdce, jen stanoví-li to zvlášť zákon. V takových případech se povinnost nahradit nemajetkovou újmu poskytnutím zadostiučinění posoudí obdobně podle ustanovení o povinnosti nahradit škodu.

Podle § 2956 o. z., vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.

8. Patří k obecným východiskům práva na ochranu osobnosti (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2019, sp. zn. 25 Cdo 3423/2018), že ke vzniku občanskoprávní povinnosti odčinit nemajetkovou újmu způsobenou zásahem do osobnosti člověka musí být splněna podmínka existence zásahu objektivně způsobilého vyvolat nemajetkovou újmu spočívajícího buď v porušení, nebo ohrožení osobnosti člověka v jeho fyzické či morální integritě. Zásah musí být neoprávněný (protiprávní) a musí být zjištěna existence příčinné souvislosti mezi takovým zásahem a dotčením osobnostní sféry člověka (obdobně viz též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2018, sp. zn. 30 Cdo 439/2018).

9. Osoba dotčená ve svých osobnostních právech se může ochrany domáhat cestou tradičních prostředků, jimiž je uplatnění požadavku, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek, jak zaručuje § 81 odst. 2 o. z. Nejsou-li tyto prostředky postačující, může nastoupit též požadavek na poskytnutí zadostiučinění (§ 2951 odst. 2 o. z.), a to i v peněžitě formě. Vzhledem k tomu, že na rozdíl od úpravy účinné do 31. 12. 2013 nyní zákon v § 81 odst. 2 o. z. o peněžitě náhradě nehovoří, je třeba opodstatnění pro při-

znání peněžitého plnění dovodit z § 2894 a násl. o. z., která vymezují podmínky, za nichž vzniká povinnost hradit tzv. nemajetkovou újmu. Zatímco občanský zákoník účinný do 31. 12. 2013 pracoval s jediným pojmem škoda a v případě některých dílčích nároků (náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění či za ztrátu blízké osoby) pod něj zahrnoval i újmu nemajetkového charakteru, nyní se škodou míní pouze újma na jmění (podle § 495 věty druhé o. z. jmění osoby tvoří souhrn jejího majetku a jejích dluhů), tedy újma majetkové povahy. Pro všechny ostatní nepříznivé dopady do sféry poškozeného, které se nedotknou jeho majetkového stavu, byl pak zaveden pojem nemajetková újma. Její povaha je nehmotná, imateriální a představuje nepříznivý zásah do jiných hodnot, jimiž jsou zejména život, zdraví, osobní svoboda a důstojnost. Nemajetková újma se projevuje v těžce definovatelné sféře vnímání obtíží, nepohodlí, stresu, obav a jiných nežádoucích účinků spojených se zásahem zejména do základních lidských hodnot. Dílčí definicí (§ 2956 část věty za středníkem o. z.) bez konkrétnějšího obsahového vymezení je poukaz na duševní útrapy, které se mohou rovněž projevit jako nepříznivý následek zásahu do přirozených práv člověka. Jde o stav, kdy vnímání účinků zásahu přesáhne běžnou úroveň diskomfortu a projeví se v silnější intenzitě pociťovaných nesnází již jako bolestně prožívaná záležitost.

10. Důležité je, že nemajetková újma se odčítuje jen za určitých podmínek (ne jako škoda bez dalšího, tj. vždy), nýbrž jen tehdy, bylo-li to mezi účastníky dohodnuto nebo stanoví-li tak zákon (viz výslovnou dleci § 2894 odst. 2 o. z.). Vedle případů, kdy je náhrada případné nemajetkové újmy mezi účastníky sjednána, stanoví toto ustanovení zvláštní okruh případů, kdy nastupuje povinnost škůdce odčinit i nemajetkovou újmu, pokud to ovšem zákon připouští. Takový případ buď vymezí zvlášť zákon tzv. typovým nárokem (např. § 2543 o. z. zakládající nárok na náhradu újmy za narušení dovolené či § 2988 o. z. o nemajetkových újmách z nekalé soutěže a zejména tradiční ustanovení § 2958 o. z. o újmách vyvolaných ublížením na zdraví či § 2959 o. z. o nárocích pozůstalých osob při ztrátě osoby blízké), anebo lze použít obecnou normu § 2956 o. z., podle níž se náhrada poskytuje, jestliže se škodlivý zásah dotkl přirozených práv upravených v první části zákona. Demonstrativním výčtem jsou v § 81 odst. 2 o. z. k těmto základním hodnotám řazeny život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy. Dále jsou upraveny situace spojené se zásahem do osobnostní integrity, týkající se především poskytování zdravotní péče v § 93 až 117 o. z., a konečně je tu i zvláštní ustanovení § 2971 o. z., podle něž odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvlášť zavrženíhodné, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.

11. Z této ne zcela jednoduché hmotněprávní konstrukce plyne procesní požadavek, aby účastník v žalobě skutkově vymezil povahu zásahu, od něž odvozuje uplatněné právo na peněžitou náhradu, aby soud mohl právně posoudit, zda mu vznikla taková újma, s níž zákon možnost peněžité náhrady spojuje. Žalobce není povinen svůj nárok právně kvalifikovat, je však povinen popsat jím pocítovanou újmu natolik přesně, aby soud mohl posoudit z hlediska právního, zda jde o typovou újmu, s níž zákon výslovně počítá, či o újmu obecnějšího charakteru, jejíž závažnost se odvíjí od zásahu do základních hodnot chráněných první částí občanského zákoníku. Soud je pak povinen svůj závěr odůvodnit právě podřazením zjištěných obtíží žalobce pod typové ustanovení nebo pod konkrétní základní újmu, s níž jedině zákon spojuje nárok na peněžitou náhradu. Nedostatek takového závěru způsobuje nesprávné právní posouzení věci z hlediska požadavku § 2894 odst. 2 o. z.

12. V projednávané věci odvolací soud konstatoval, že nemajetková újma počala žalobci vznikat podáním žaloby na zřízení věcného břemene dne 21. 6. 2007, neboť od tohoto okamžiku se žalobce aktivně bral o svá práva a žalovaný byl srozuměn s tím, že žalobce nemá žádný jiný přístup ke své nemovitosti. I když se bránění průchodu přes pozemek může v návaznosti na konkrétní okolnosti jevit jako protiprávní (a to nejen tehdy, děje-li se v rozporu s úpravou soukromoprávní, ale například i oprávněnými založenými normami veřejného práva kupříkladu, jednalo-li by se o účelovou komunikaci), neznačí to samo o sobě, že by takto bylo zasahováno přímo do samotné osobnosti člověka. Není samozřejmě vyloučeno, že bránění ve vstupu na pozemek nabude v kontextu dané situace takové podoby, že při něm dojde i k jednání majícímu povahu neoprávněného zásahu do osobnostních práv dotčeného, sama o sobě ovšem obrana vlastníka pozemku, který chrání své vlastnické právo před jeho zatížením povinností umožnit vstup jiným osobám (jde o kolizi vlastnických práv k sousedícím pozemkům), nepříměřeným zásahem do osobnostních práv druhého účastníka sporu není. Předmětem takovéto práva je totiž osobnost každého člověka jako individuality, vytvářené jednotlivými hodnotami, tvořícími celistvost osobnosti v její fyzické a morální jednotě. To je dáno každé fyzické osobě od jejího narození, případně početí, po celou dobu jejího života až do smrti, a jeho vznik tedy není podmíněn žádnou jinou skutečností či právním úkonem a zásadně se neodvíjí od konkrétních právních jednání či postupů subjektů příslušného právního vztahu, v němž se dotčená osoba pohybuje (srov. příměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4551/2011, publikované pod C 13189 v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck, dále jen „Soubor“). Ačkoliv konkrétní okolnosti vývoje událostí, vztahů a interakce mezi účastníky by případně mohly vést k závěru, že k zásahu do přirozených práv žalobce ze strany žalovaného skutečně došlo, potřebný úsudek nelze redukovat, tak jak to učinil odvolací soud,

na závěr, že zásah spočíval již v pouhém bránění vstupu na pozemek navzdory aktivní snaze žalobce zjednat nápravu prostřednictvím soudu.

č. 72

13. Nelze přitom přehlédnout, že soudní rozhodnutí o zřízení věcného břemene průchodu přes pozemek má konstitutivní povahu, tedy působí ex nunc, tj. až od okamžiku soudního rozhodnutí. Z toho plyne, že žalovaný porušoval právo žalobce na průchod přes svůj pozemek založené soudním rozhodnutím až od okamžiku, kdy nerespektoval jím zřízené věcné břemeno. Okolnost, že účastníci o průchod vedli soudní spor, sama o sobě neznamená, že neúspěšný žalovaný obranou v soudním sporu neoprávněně zasahoval do osobnostního práva žalobce. Takto obecně pojatý názor by vedl k absurdním a v praxi neudržitelným důsledkům, že každý, kdo z jakýchkoliv důvodů neuspěl v soudním sporu, působí úspěšné protistraně nemajetkovou újmu. Pak by ovšem prakticky každý spor zakládal úspěšnému účastníku i další nárok, případně by vyvolával řetězení následných sporů. Vzhledem k tomu, že právo na soudní ochranu před nezávislým soudem je včleněno do katalogu základních práv, nelze jeho uplatnění, ať na straně žalující či žalované, považovat za neoprávněný zásah do práv osoby, která se teprve soudní cestou dobere výroku deklarujícího či konstituujícího její práva. I když soudní spor je spíše krajním řešením sporu mezi osobami, nelze jeho vedení považovat za něco zcela neobvyklého, co by v běžných případech osoba obvyklých vlastností nebyla schopna zvládnout bez újmy na svých osobnostních právech. Nelze přisvědčit ani závěru odvolacího soudu, že žalovaný byl povinen umožnit žalobci vstup na svůj pozemek podle § 3 odst. 1 obč. zák., neboť toto ustanovení účinné do 31. 12. 2013, žádná práva nezakládalo a jím formulovaný korektiv dobrých mravů byl používán pouze k tomu, aby ve výjimečných situacích byla odňata ochrana existujících práv, jež by se přičila obecně uznávaným pravidlům slušnosti v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti (srov. obsáhlou judikaturu Nejvyššího soudu, zejména rozsudky ze dne 17. 5. 2001, sp. zn. 20 Cdo 263/2001, Soubor C 479, či ze dne 27. 11. 2003, sp. zn. 30 Cdo 664/2002, Soubor C 2112). Jinými slovy na základě uvedeného ustanovení nebylo možno konstituovat dosud neexistující právo a jemu odpovídající povinnost (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 1997, sp. zn. 2 Cdo 155/96, Právní rozhledy č. 7/1997, s. 375, srov. též judikaturu Ústavního soudu, zejména nálezy ze dne 20. 12. 1995, sp. zn. II. ÚS 190/94, a ze dne 6. 3. 2008, sp. zn. II. ÚS 625/05, publikované ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. 4, č. 87, a sv. 48, č. 49).

14. V projednávané věci ovšem odvolací soud správně nepřehlédl specifikum případu spočívající v tom, že žalovaný po skončení občanskoprávního sporu nerespektoval vykonatelné soudní rozhodnutí a právní stav z něj plynoucí a byl dokonce pravomocně odsouzen trestním soudem za úmyslné protiprávní jednání spočívající v tom, že v době od 7. 10. 2014 do 16. 10. 2015 záměrně znemožnil žalobci užívat jeho domek, ač byl povinen strpět na svém pozemku věcné břeme-

no v jeho prospěch, neodstranil vybudované oplocení, klíč k dvířkům předal až na zásah police a posléze je opětovně opatřil zámkem, a dopustil se tak přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo nebytového prostoru podle § 208 odst. 2 trestního zákoníku. Rozhodnutí trestních soudů, vážící se k části řešeného období, jsou podle § 135 o. s. ř. pro soudy rozhodující v občanském soudním řízení závazná v rozsahu, v jakém jimi bylo rozhodnuto o spáchání trestného činu a kdo jej spáchal. Z toho je zřejmé, že soud v občanskoprávním řízení je vázán skutkovým závěrem pravomocného rozhodnutí trestního soudu, že žalovaný v uvedené době zasáhl do práva žalovaného k domu v jeho vlastnictví, tedy že porušil zákonem stanovenou povinnost respektovat soudní rozhodnutí ukládající mu povinnost umožnit za podmínek zřízeného věcného břemene cesty průchod přes vlastní pozemek k domu. Tímto jednáním, jehož intenzita dosáhla úrovně trestného činu, zasáhl žalovaný do práv žalobce na soukromí a na důstojnost, neboť jej vystavil situaci, která již přesáhla běžnou povahu sousedské neshody v občanskoprávní rovině. Pak je správná úvaha odvolacího soudu, že za toto protiprávní jednání narušující osobnostní integritu žalobce náleží mu peněžitá náhrada. Nesprávný je ovšem přístup ke stanovení výše této náhrady, kterou odvolací soud ne zcela případně odvinul od celkové délky sporu mezi účastníky a kterou poměřoval s judikatorně podloženými případy nepřiměřené délky řízení. Nezabýval se ani tím, zda a nakolik případně může být též jistou satisfakcí samotné trestní odsouzení (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4003/2001).

15. Je třeba zdůraznit, že pravomocné trestní rozhodnutí nemůže nahradit úvahu civilního soudu, zda v souvislosti s trestným činem došlo nad rámec skutkové věty výroku rozhodnutí současně též k jednání majícímu povahu zásahu do chráněného osobnostního práva dotčené osoby. Ocitoval-li odvolací soud z odůvodnění rozhodnutí odvolacího trestního soudu konstatování, že žalovaný se měl vůči žalobci dopouštět šikanózního jednání, okrást ho o právo na šťastný a zdravý život a způsobovat mu stresové situace, pak toto povšechné konstatování nemůže znamenat odpovídající občanskoprávní kvalifikaci uplatněného nároku z neoprávněného zásahu do osobnostních práv žalobce. Odvolací soud zjevně převzal z odůvodnění odvolacího soudu v trestní věci závěr o existenci práva na šťastný a zdravý život bez bližšího objasnění, co přesně mělo být v daném případě obsahem daného práva, jak je dovozována jeho povaha jako složky integrity člověka ve smyslu výše rozebíraných ustanovení a jak konkrétně do něj bylo zasazeno (tj. v čem přesně měl zásah spočívat). Z rozhodnutí není zcela zřejmé ani to, zda právem na zdravý život mínil soud toliko jinak označit právo na zdraví jako jedno ze stěžejních práv chráněných v § 81 o. z., či postihnout tím jiné osobnostní právo stojící mimo tento výčet.

16. Občanský zákoník sice výslovně vyzdvihuje v § 3 odst. 1 o. z. přirozené právo člověka brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých

takovým způsobem, jenž nepůsobí bezdůvodně újmu druhým, tomu však nelze rozumět jako jakési garantované právo na štěstí, ale jako právo svobodně usilovat, starat se o štěstí své a lidí blízkých. Je tak na každém člověku, aby si v rámci svého sebeurčení stanovil, co naplňuje jeho štěstí a právo tomu nemá bránit, leda by tím zjevně byla bezdůvodně působena újma druhým (viz MELZER, F., TÉGL, P., a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. § 1–117. Praha: Leges, 2013, s. 504). Uvedené ustanovení tedy akcentuje právo každého člověka určit si podle své vlastní vůle, v čem bude spatřovat své štěstí a usilovat o ně, nikoliv právo člověka na šťastný život jako v podstatě právo na kýžený výsledek dané snahy. Povinnost státu poskytovat ochranu právu na šťastný život by se zjevně vymykala právní a především faktické realitě a současně i postavení demokratického právního státu založeného na úctě k právům a svobodám člověka a občana (viz čl. 1 zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky). Pokud by právo na šťastný život nemělo nabýt podoby oprávnění každého člověka dožadovat se u soudu ochrany jakékoliv své ideje šťastného života – což by mohlo vést k absurdním důsledkům přiznávání práv v podstatě na cokoli, zcela mimo jakoukoliv jinou zákonnou úpravu práv a povinností člověka – bylo by nutné toto právo do jisté míry objektivizovat, tedy soudní mocí autoritativně stanovit, co je vlastně šťastným životem. Jakékoliv mocenské vnucování konkrétní ideje šťastného života prostřednictvím soudů vykládajícím takto § 81 o. z. by pak ve svém důsledku nutně směřovalo k nepřipustnému upořádání svobody rozhodování každého ohledně toho, v čem bude spatřovat své štěstí a jak o ně bude usilovat ve smyslu § 3 odst. 1 o. z.

17. Konstatování odvolacího soudu o porušení práva na šťastný život, a potažmo tak jeho existence jako jednoho z osobnostních práv chráněných § 81 o. z., se tedy v takové obecnosti vymyká zákonné úpravě ochrany osobnosti. Dovedil-li pak odvolací soud právo žalobce na peněžní kompenzaci nemajetkové újmy za dobu již od roku 2007, aniž by náležitě a v souladu s příslušnou právní úpravou vyložil, v čem přesně měl spočívat zásah do práv žalobce a potažmo tak i to, jaká zákonem chráněná osobnostní práva byla jednáním postižena, nemůže již z tohoto důvodu jeho rozhodnutí obstát jako správné, a to zejména v kontextu okolností, že do pravomocného rozhodnutí o zřízení věcného břemene cesty žalovaný hájil svá (byť domnělá) práva, v čemž nelze a priori spatřovat zásah do osobnostních práv protistrany v soudním sporu.

18. Nejvyšší soud proto rozsudek odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil v napadené části výroku II, jakož i v akcesorických výrocích o povinnosti k náhradě nákladů řízení (výroky III a IV) a k zaplacení soudního poplatku (výrok V). Protože se tyto důvody vztahují i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud v odpovídajícím rozsahu i je a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.). Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný.

19. Soud v dalším řízení určí odpovídající částku náhrady za nemajetkovou újmu s přihlédnutím k době, po kterou neoprávněný zásah trval, po zvážení jeho závažnosti a konkrétních dopadů do poměrů žalobce, a výši náhrady v souladu s požadavky § 2951 odst. 2 a § 2957 o. z. stanoví přiměřeně vůči částkám, které náleží obětem úmyslných nenásilných trestných činů. V novém rozhodnutí o věci soud rozhodne o náhradě všech nákladů řízení včetně řízení dovolacího (§ 243g odst. 1 o. s. ř.).

č. 72

Č. 73

Č. 73

Ochrana osobnosti

§ 81 o. z., § 82 o. z., § 86 o. z., § 2894 odst. 2 o. z., § 2951 odst. 2 o. z., § 2957 o. z., § 11 obč. zák., § 13 obč. zák., § 100 odst. 2 obč. zák., § 101 obč. zák.

Každý tiskový článek dotýkající se osobnostních práv osob, o nichž informuje nepřiměřeným a nedovoleným způsobem, zpravidla představuje samostatný zásah, který je odškodnitelný samostatnou částkou; promlčecí lhůta k uplatnění nároku na náhradu nemajetkové újmy počíná běžet nejdříve od okamžiku, kdy zásah vyvolá újmu. Sděluje-li ovšem určitá skupina článků tutéž či obdobnou informaci, resp. vyjadřuje se v různých obměnách ke společnému tématu, spoluvytváří ve výsledku jednotnou újmu, a povyšuje tak svou negativní kvalitu na úroveň celistvého působení, aniž by bylo dost dobře možné určit, jakou část celkové újmy ten který článek způsobil; počátek běhu promlčecích lhůt se tehdy odvíjí až od ukončení takto uceleného působení.

Nastal-li mezi články, které referují o obdobném tématu, delší časový interval, pro nějž je třeba na následující článek hledět již jako na znovuoobnovení negativního působení, nikoliv jen jako na navazující rozšíření předchozího zásahu, jde o samostatné zásahy s odpovídajícím právním dopadem na běh promlčecí lhůty. Pokračuje-li mediální subjekt ve své činnosti i po podání žaloby, posunuje intenzitu svého působení do vyšší roviny a od tohoto okamžiku lze považovat jím působenou újmu za samostatný nárok, byť by taková činnost časově navazovala na předchozí zásahy. Jestliže by v tom pak pokračoval i poté, co mu bylo pravomocným rozhodnutím uloženo zdržet se neoprávněných zásahů či mu byla uložena povinnost poskytnout za ně přiměřené zadostiučinění, opět jeho působení získá samostatnou povahu podtrženou tím, že vědomě nerespektuje soudní rozhodnutí, což nese odpovídající právní (například i exekuční) důsledky. Takto stupňované porušování osobnostních práv se projeví i ve výši náhrady.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1752/2019, ECLI:CZ:NS:2020:25.CDO.1752.2019.1)

Nejvyšší soud změnil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2019, sp. zn. 58 Co 286/2017, ve výroku, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně ve

výroku o platební povinnosti žalované zčásti změněn tak, že se zamítá žaloba na zaplacení 125 000 Kč žalobci a), 25 000 Kč žalobkyni c) a 25 000 Kč žalobci d), tak, že rozsudek soudu prvního stupně se v části výroku o této platební povinnosti žalované potvrzuje. Jinak změnil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2019, sp. zn. 58 Co 286/2017, v části výroku, již byl potvrzen zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně ohledně částky 125 000 Kč pro žalobkyni b) a 100 000 Kč pro žalobkyni c), tak, že rozsudek soudu prvního stupně se tomto rozsahu mění tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni b) 125 000 Kč a žalobkyni c) 100 000 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku. Zároveň zamítl dovolání proti výroku, jímž odvolací soud potvrdil výrok rozsudku soudu prvního stupně o zamítnutí žaloby na zaplacení 500 000 Kč žalobci a), 500 000 Kč žalobkyni b), 800 000 Kč žalobkyni c) a 900 000 Kč žalobci d), ve výrocích o náhradě nákladů řízení rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2019, sp. zn. 58 Co 286/2017, spolu s rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 2. 5. 2017, sp. zn. 16 C 27/2016, zrušil a v tomto rozsahu věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 4 k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 2. 5. 2017, č. j. 16 C 27/2016-154, uložil žalované, aby odstranila z označených internetových stránek ve výroku uvedené články, resp. jejich části, aby upustila od zveřejňování a šíření jakýchkoli informací, komentářů či jiných sdělení a výroků o soukromém a rodinném životě žalobců, podle požadavků specifikovaných v žalobě, a aby zaplatila žalobci a) 500 000 Kč, žalobkyni b) 300 000 Kč, žalobkyni c) 100 000 Kč a žalobci d) 100 000 Kč; zamítl žalobu na zaplacení 500 000 Kč žalobci a), 700 000 Kč žalobkyni b) a po 900 000 Kč pro každého z žalobců c) a d) a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalovaná v době od 31. 1. 2013 do 17. 12. 2015 postupně uveřejňovala na označených internetových adresách a v tištěném časopisu S. informace z různých oblastí soukromého života žalobců, především však referovala o rodinných vztazích účastníků a o tzv. rodinném trojúhelníku a z toho plynoucím otcovství žalobce a) k dětem z různých vztahů. Soud po právní stránce věc posoudil tak, že ačkoliv žalovaná ohledně částí článků vznesla námitku promlčení, na posouzení opodstatněnosti žaloby to nemá vliv vzhledem k tomu, že informace zde obsažené se opakovaly v článcích pozdějších, u nichž nárok na odškodnění promlčen není. Ačkoliv žalobce a) je populárním hercem, tedy osobností veřejně známou, neexistoval žádný veřejný zájem na uveřejnění informací z jeho soukromí. Vzhledem k tomu, že informace zasahují do intimní sféry, není rozhodné, zda jsou pravdivé či nikoliv, a žalovaná se tak dopustila neoprávněného zásahu do osobnosti všech žalobců. Pro četnost a délku trvání

útoku není možné považovat za dostatečnou satisfakci omluvu, proto žalobcům náleží peněžitá náhrada. Opodstatněným je i nárok na odstranění již uveřejněných článků a na zdržení se publikace obdobných informací do budoucna.

č. 73

2. K odvolání všech účastníků Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 9. 10. 2017, č. j. 58 Co 286/2017-343, rozsudek soudu prvního stupně změnil ve výroku, kterým bylo žalované uloženo upustit od zveřejňování a šíření informací, komentářů či jakýchkoli jiných sdělení či výroků, tak, že upřesnil obsah této povinnosti, změnil jej ve výroku o platební povinnosti žalované tak, že zamítl žalobu ohledně 125 000 Kč žalobci a), 25 000 Kč žalobkyni c) a 25 000 Kč žalobci d), jinak jej v tomto výroku potvrdil, změnil jej v zamítavém výroku tak, že žalované uložil zaplatit žalobkyni b) dalších 75 000 Kč, jinak jej potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Ztotožnil se se soudem prvního stupně, že žalovaná neoprávněně zasáhla do osobnostních práv žalobců, a dospěl k totožné částce přiměřeného zadostiučinění v případech žalobců a), c) a d). Ve vztahu k žalobkyni b) pak shledal přiměřenou náhradou částku 500 000 Kč. Zdůraznil, že při ochraně osobnosti je primárním významem zadostiučinění funkce satisfakční, zatímco funkce preventivně-sankční má v odůvodněných případech povahu sekundární. Poukázal na čtenost, resp. návštěvnost internetových stránek, a počet článků, které představovaly opakované neoprávněné zásahy po dobu několika let. Z částek přisouzených soudem prvního stupně žalobcům přiznal vždy jen tři čtvrtiny, neboť na rozdíl od něj shledal důvodnou námitku promlčení ve vztahu k osmi článkům, které byly zveřejněny v období mezi 11. 6. 2012 a 3. 2. 2013 (žaloba byla podána 18. 3. 2016). U žalobce d) považoval za významnou okolnost, že část článků vyšla dříve, než mu vznikla právní osobnost, a netýkaly se ho ani nedotýkaly.

3. Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 21. 11. 2018, č. j. 30 Cdo 439/2018-431, odmítl dovolání žalované a k dovolání žalobců rozsudek odvolacího soudu zrušil v měnícím výroku, ve výroku o potvrzení rozsudku soudu prvního stupně v zamítavé části výroku ohledně platební povinnosti žalované a ve výroku o náhradě nákladů řízení a v tomto rozsahu mu věc vrátil k dalšímu řízení; ve zbývajícím rozsahu dovolání žalobců odmítl. Vytkl odvolacímu soudu, že se z odůvodnění jeho rozhodnutí nepodává jednoznačný závěr, jakým způsobem dospěl k úvaze o výši přisouzených náhrad za nemajetkovou újmu. Dovolací soud shledal disproporci mezi závěrem o promlčení nároku ve vztahu k úvodním osmi článkům a paušálním závěrem o nepřiznání (promlčení) čtvrtiny nároku. Nelze tedy seznat, zda odvolací soud dotčení osobnosti žalobců posuzoval jako zásah způsobený kampaní vedenou proti žalobcům, či (a to spíše) zda se měl zabývat mírou zásahu vyvolaného do osobnosti žalobců každým z dotčených článků.

4. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 31. 1. 2019, č. j. 58 Co 286/2017-465, změnil rozsudek soudu prvního stupně v části výroku, již byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci a) 125 000 Kč, žalobkyni c) 25 000 Kč a ža-

lobci d) 25 000 Kč, tak, že se žaloba zamítá, ve zbývajícím rozsahu jej potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Podrobně zrekapituloval obsah jednotlivých článků, publikovaných o rodině žalobců v tištěných a internetových periodických žalované, které pro přehlednost shrnul:

- článek 1 – (červen 2012) na označené webové stránce s názvem „M. ...“, který se v části pod mezititulkem obsahujícím i příjmení žalobce a) věnuje žalobci a) a jeho rodině. K článku je připojena fotografie žalobce a).
- článek 2 – (červen 2012) na označené webové stránce s názvem „H. ...“, který se v části pod mezititulkem obsahujícím i příjmení žalobce a) věnuje žalobci a) a jeho rodině. K článku je připojena fotografie žalobce a).
- článek 3 (červenec 2012) na označené webové stránce s názvem „K ...“, který se tématu rodinných poměrů žalobce a) a jeho partnerky věnuje hned v úvodu včetně perexu. K článku je připojena fotografie žalobce a) a jeho partnerky.
- článek 4 (říjen 2012) na označené webové stránce s názvem „K ...“. Připojena je fotografie žalobce a).
- článek 5 (říjen 2012) na označené webové stránce s názvem „R ...“. Jde o obsahově totožný text jako v článku 4, odkazuje na informace zveřejněné v denících A. a B. Téma je i obsahem perexu, připojena je fotografie žalobce a).
- článek 6 – (leden 2013) v týdeníku S. s názvem „T ...“, který je anoncován i na titulní straně s fotografií žalobce a) a popisem týkajícím se jeho rodiny. Připojeny jsou fotografie žalobce a), žalobkyně b) s kočárkem a žalobkyně c) v kočárku včetně detailního záběru na tvář označeným popiskem akcentujícím exkluzivitu.
- článek 7 – (únor 2013) na označené webové stránce s názvem „E ...“. Jedná se svým obsahem o upoutávku na článek 6. Připojeny jsou fotografie žalobkyně b) s žalobkyní c) v kočárku a žalobkyně b) s kočárkem [bez záběru na žalobkyni c)].
- článek 8 – (únor 2013) na označené webové stránce s názvem s názvem „O ...“, který se shoduje s článkem 7 včetně fotografií a závěrečného odkázání na týdeník S.
- článek 9 – (květen 2013) na označené webové stránce s názvem „T ...“. Připojena je fotografie žalobce a), jak jej objímá a na tvář líbá K. M. Pro podrobnosti je čtenář odkázán na aktuální číslo časopisu S. (samotný článek v periodiku není předmětem žaloby). „Na okraj“ je připomenut rodinný život žalobce a), zejména jeho vztah k žalobkyním b) a c).
- článek 10 – (květen 2013) na označené webové stránce s názvem s názvem „H ...“. Textově i fotografií, i výzvou ke koupi aktuálního čísla časopisu S. pak odpovídá článku 9.

- článek 11 – (červenec 2013) v týdeníku S. s názvem „Ž ...“, který je anoncován (nikoli však prostřednictvím tématu soukromého či rodinného života) i na titulní straně s fotografií žalobce a) a popiskem vztahujícím se k němu. Partnerských či rodičovských poměrů se vlastní text rozhovoru výslovně netýká, spolu s rozhovorem však žalovaná uveřejnila i redakční text o žalobci a) ve zkratce [s fotografií žalobce a) s podpisem], v němž sumarizuje soukromý a rodinný život žalobce a) včetně odkazu na žalobkyni b), která mu porodila dceru – žalobkyni c).
- článek 12 – (leden 2014) na označené webové stránce s názvem „V ...“. Připojeny jsou fotografie žalobce a), žalobce a) s jeho partnerkou a fotografie žalobkyně b).
- článek 13 – (leden 2014) na označené webové stránce s názvem „K ...“. Textově i fotografiemi a jejich popisky, i odkazem na zprávy označené televizní stanice pak odpovídá článku č. 12.
- článek 14 – (únor 2014) v týdeníku S. s názvem „O ...“, který je anoncován i na titulní straně s fotografií žalobce a) a jeho partnerky a popiskem, který se jich týká. Připojeny jsou vedle fotografií žalobce a) a jeho partnerky již dříve zveřejněné fotografie žalobkyně b) s kočárkem, detailní záběr na tvář žalobkyně c) v kočárku a fotografie žalobkyně b) s taškami.
- článek 15 – (únor 2014) na označené webové stránce s názvem „S ...“. Jedná se svým obsahem o upoutávku na článek 14 uveřejněný v týdeníku S. Připojena je fotografie žalobce a) a jeho partnerky.
- článek 16 – (únor 2014) na označené webové stránce s názvem „J ...“. Textově i fotograficky, i odkazem na týdeník S. pak odpovídá článku 15.
- článek 17 – (únor 2014) na označené webové stránce s názvem „R ...“.
- článek 18 – (duben 2014) v týdeníku S. s názvem „T ...“, který je anoncován i na titulní straně s fotografií žalobce a), zjevně těhotné žalobkyně b) a žalobkyně c) a popiskem týkajícím se žalobce a). Připojena je série 8 fotografií žalobců a) až c) na procházce a při nákupu bot žalobkyni c), která má na fotografiích rozostřenu část obličeje. U fotografií jsou popisky popisující šťastnou rodinu.
- článek 19 – (duben 2014) na označené webové stránce s názvem „K ...“. Jedná se svým obsahem o upoutávku na článek 18 uveřejněný v týdeníku S. Připojena je fotografie žalobců a) až c) při procházce a tvář žalobkyně c) je rozostřena.
- článek 20 – (duben 2014) na označené webové stránce s názvem „D ...“. Textově i fotograficky, i odkazem na týdeník S. odpovídá článku 19.
- článek 21 – (červen 2014) v týdeníku S. s názvem „J ...“, který je anoncován i na titulní straně s fotografií žalobce a) a jeho partnerky a popiskem, který se jich týká. Připojeny jsou fotografie žalobce a) a jeho rodiny.

- článek 22 – (červen 2014) na označené webové stránce s názvem „P ...“. Jedná se svým obsahem o upoutávku na článek 21 uveřejněný v týdeníku S. Jsou zde uvedeny úvodní informace o narození druhého dítěte [žalobce d]) žalobci a) a to, že jeho partnerka bude díky svému synovi B. babičkou. K získání bližších informací o matce potomka B. a matce druhého potomka žalobce a) [žalobce d]) odkazuje článek na týdeník S. Připojena je fotografie žalobce a) a jeho partnerky.
  - článek 23 – (červen 2014) na označené webové stránce s názvem „R ...“. Textově, fotograficky i odkazem na týdeník S. odpovídá článku 22.
  - článek 24 – (srpen 2014) v týdeníku S. s názvem „R ...“, který nebyl anoncován na titulní straně. Článek doprovází fotografie žalobce a) a jeho partnerky a žalobce a), těhotné žalobkyně b) a žalobkyně c) na procházce městem.
  - článek 25 – (duben 2015) v týdeníku S. s názvem „K ...“, který byl anoncován i na titulní straně s fotografií žalobce a) a jeho partnerky a popiskem, který se jich týká. Článek doprovází fotografie žalobce a) a jeho partnerky a žalobce a), těhotné žalobkyně b) a žalobkyně c) na procházce městem.
  - článek 26 – (duben 2015) na označené webové stránce s názvem „P ...“. Připojena je fotografie žalobce a) a jeho partnerky.
  - článek 27 – (duben 2015) na označené webové stránce s názvem „M ...“. Textově, fotograficky i odkazem na týdeník S. a na označený televizní pořad odpovídá článku 26.
  - článek 28 – (červen 2015) v týdeníku S. s názvem „K ...“, který nebyl anoncován na titulní straně. Článek doprovází fotografie žalobce a), žalobkyně b) a partnerky žalobce a) a upoutávka na označený televizní pořad.
  - článek 29 – (říjen 2015) v týdeníku S. s názvem „R ...“ s podtitulkem o dětech žalobce a). Článek byl anoncován na titulní straně fotografií žalobce a) a popiskem, který se jej týká. Článek doprovází fotografie žalobce a), žalobce a) a jeho partnerky, těhotné žalobkyně b) a žalobkyně c) na procházce městem.
  - článek 30 – (říjen 2015) na označené webové stránce s názvem „P ...“. Jedná se svým obsahem o upoutávku na článek 29 uveřejněný v týdeníku S. Připojena je fotografie žalobce a).
  - článek 31 – (říjen 2015) na označené webové stránce s názvem „V ...“. Textově, fotograficky i odkazem na týdeník S. odpovídá článku 30.
  - článek 32 – (prosinec 2015) v týdeníku S. s názvem „K ...“.
5. Poté, co žalobci k výzvě soudu upřesnili, že uplatněné částky požadují pouze ve vztahu k článkům 9 až 32, odvolací soud uvedl, že již přiznaná částka je přiměřená i takto omezenému neoprávněnému zásahu žalované. Publikované články nepovažoval za jeden trvajících zásah, tedy za jediný nárok, neboť některé skupiny článků sice ucelený zásah tvořily, nicméně mezi uveřejněním dalších byl

příliš dlouhý časový odstup, a šlo tedy o samostatné opakující se zásahy. Články se na celkové (sečtené) újmě podílely víceméně rovnoměrně. Odvolací soud při stanovení výše odškodnění rovněž přihlédl k tomu, že žalobci se začali proti zásahům bránit až s několikaletým odstupem. To pak vypovídá o míře závažnosti pocítované újmy a oslabuje preventivně-sankční funkci náhrady. Pro její výši je rovněž významné, že žalobci již obdrželi nezanedbatelné částky na základě pravomocných rozsudků v jiných sporech vedených proti dalším nakladatelům, kteří se rovněž podíleli na dlouhodobém narušování soukromí žalobců opakovaným zveřejňováním článků, a to žalobce a) celkově 3 000 000 Kč, žalobkyně b) 1 800 000 Kč, žalobkyně c) 900 000 Kč a žalobce d) 720 000 Kč. U nároků nezletilých dětí pak odvolací soud akcentoval především jejich zájem na tom, aby neoprávněné zásahy do jejich soukromí nepokračovaly, k čemuž mají vést především výroky o povinnosti žalované zdržet se dalších zásahů. Vzhledem k jejich útlému věku je pak peněžitá náhrada spíše druhotná a není opodstatněná, aby dosahovala výše přiznané dospělým osobám, které si nepříznivé mediální působení uvědomují mnohem výrazněji.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Rozsudek odvolacího soudu napadli žalobci dovoláním, jehož přípustnost dovozují z § 237 o. s. ř. tím, že napadené rozhodnutí závisí na řešení otázek hmotného práva, při němž se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a to konkrétně v otázce promlčení, resp. zda jednání žalované je z hlediska promlčení třeba považovat za jednotlivé, samostatné nároky nebo za trvající kampaň, a v otázce rozhodných okolností pro přiznání satisfakce, které měl soud vzít v úvahu. K prvně vymezené otázce žalobci uvádějí, že odvolací soud nerespektoval závazný právní názor vyjádřený ve zrušovacím rozhodnutí dovolacího soudu, a místo aby znovu posoudil námitku promlčení, vyzval odvolací soud žalobce, aby upřesnili, jakou část z žalobou požadované částky žádají jako zadostiucínění za nemajetkovou újmu vzniklou uveřejněním článků déle než tři roky před podáním žaloby a jakou část za zbylé články. Žalobci reagovali tím, že počet článků je ve vztahu k výši újmy nerozhodný. Odvolací soud pak v návaznosti na to rezignoval na další posouzení námitky promlčení s tím, že žalobci požadují stejnou část zadostiucínění i ve vztahu k článkům vydaným za poslední tři roky a vznesená námitka promlčení neovlivňuje závěry o výši satisfakce. Hlavní rozpor pak shledávají žalobci v tom, že k výsledné částce odvolací soud dospěl součtem újmy, kterou způsobil žalobcům každý jednotlivý článek. Ke druhé otázce pak konstatují, že odvolací soud jako okolnost významnou pro výši satisfakce nesprávně hodnotil okamžik podání žaloby, resp. čas, který uběhl mezi zásahem žalované a podáním žaloby. Odvolací soud tak žalobce činí de

facto spoluodpovědnými za rozsah porušování jejich práv. Nesprávný je i závěr soudu, pokud chápe újmu žalobců jako sdílenou „pro rodinu“; podle žalobců však každý z nich pociťuje újmu jako svou vlastní a jiným způsobem. Rovněž nebyly dostatečně zohledněny míra zavinění, následný postoj žalované a její majetkové poměry a nebyla využita preventivně-sankční funkce zadostiučinění, zejména u nezletilých žalobců c) a d). Podle dovolatelů odvolací soud újmu způsobenou dětem nepochopitelně bagatelizoval a nerespektoval judikaturu označující děti za osoby snadněji zranitelné, jimž hrozí zvýšené riziko nenávratného poškození jejich duševního vývoje, a to i v budoucnu. Jsou to i neuctivé výroky o rodičích, které mohou děti významně zasáhnout. Dovolatelé konečně dovozují, že napadené rozhodnutí spočívá na řešení otázky procesního práva, při němž se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe ohledně náhrady nákladů řízení v řízení o ochranu osobnosti. Vytýkají odvolacímu soudu, že jim nepřiznal plnou náhradu nákladů řízení, a odkazují na judikaturu, podle níž dosáhne-li žalobce satisfakce uložení povinnosti škůdce nahradit nemateriální újmu nebo poskytnout mu morální satisfakci, lze výsledek řízení hodnotit obdobně jako plný úspěch ve věci. Ze všech těchto důvodů žalobci navrhli, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k novému projednání.

7. Žalovaná ve vyjádření k dovolání uvedla, že odvolací soud se řádně vypořádal s otázkou relevance opakování zásahu do osobnosti žalobců, když logicky k určité části článků nemohl přihlídnout při stanovování výše peněžitého zadostiučinění. Naopak nesouhlasí s pojetím újmy jako jednotné, jak ji prezentují žalobci. Odvolací soud správně a v souladu se zásadou vigilantibus iura scripta sunt a § 2903 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zohlednil i dobu, která uplynula od počátku protiprávního jednání. Úvaha žalobců o sdílené újmě je mylná, neboť odvolací soud ve svém rozhodnutí s touto koncepcí nijak nepracuje. Rovněž nesprávná je kategorie budoucí újmy, protože tu právní řád nezná. Dovolání do nákladového výroku pak není přípustné podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

III.

Přípustnost dovolání

8. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníky řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenými advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř., a je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť otázka stanovení přiměřené náhrady za dlouhodobé mediální zasahování do osobnostních práv nebyla dosud dovolacím soudem ve všech souvislostech řešena. Dovolání je zčásti důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

č. 73

9. Zatímco výroky soudů obou stupňů ukládající žalované povinnost odstranit předmětné články a zdržet se publikace dalších obdobných informací nejsou dovoláním dotčeny, zůstávají předmětem dovolacího přezkumu již jen výroky o nárocích na peněžitou náhradu, tedy výrok, jímž odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu v částkách 125 000 Kč žalobci a), 25 000 Kč žalobkyni c) a 25 000 Kč žalobci d) zamítl, a výrok, jímž potvrdil zamítavý výrok soudu prvního stupně v částkách 500 000 Kč pro žalobce a), 625 000 Kč pro žalobkyni b), a 900 000 Kč pro každého z žalobců c) a d). Jinými slovy jde nyní o to, zda je správný závěr odvolacího soudu, že dospělým žalobcům náleží částky 375 000 Kč a nezletilým žalobcům 75 000 Kč a nikoliv každému z nich 1 000 000 Kč, jak požadovali v žalobě.

10. Vzhledem k vázanosti dovolacího soudu vymezením dovolacího důvodu (podle § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání) je tzv. kvalitativní rozsah dovolacího přezkumu omezen v projednávané věci na otázku celistvosti zásahu do osobnostních práv opakovaným porušováním práva na soukromí větším množstvím časopiseckých článků po mnoho měsíců trvající období a otázku stanovení výše náhrady za takový zásah i s přihlédnutím ke specifikům ochrany nezletilých dětí.

11. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

12. Podle § 11 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinného do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“), fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.

Podle § 13 obč. zák. fyzická osoba má právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění (odst. 1). Pokud by se nejevilo postačujícím zadostiučinění podle odstavce 1 zejména proto, že byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti, má fyzická osoba též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích (odst. 2). Výši náhrady podle odstavce 2 určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo (odst. 3).

Podle § 100 odst. 2 věty první obč. zák. promlčují se všechna práva majetková s výjimkou práva vlastnického.

Podle § 101 obč. zák., pokud není v dalších ustanoveních uvedeno jinak, je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé.

Podle § 81 odst. 1 věty první zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinného od 1. 1. 2014 (dále též jen „o. z.“), chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Podle odst. 2 tohoto ustanovení ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

Podle § 82 odst. 1 o. z. člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

Podle § 86 o. z. nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod. Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.

Podle § 2894 odst. 2 o. z., nebyla-li povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu výslovně ujednána, postihuje škůdce, jen stanoví-li to zvlášť zákon. V takových případech se povinnost nahradit nemajetkovou újmu poskytnutím zadostiučinění posoudí obdobně podle ustanovení o povinnosti nahradit škodu.

Podle § 2951 odst. 2 o. z. nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.

Podle § 2957 věty první a druhé o. z. způsob a výše přiměřeného zadostiučinění musí být určeny tak, aby byly odčiněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné. Jimi jsou úmyslné způsobení újmy, zvláště pak způsobení újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost, nebo v důsledku diskriminace poškozeného se zřetelem na jeho pohlaví, zdravotní stav, etnický původ, víru nebo i jiné obdobně závažné důvody.

13. Je třeba předeslat, že odvolacímu soudu nelze vytýkat nerespektování závazného právního názoru obsaženého ve zrušovacím rozsudku dovolacího soudu, neboť pokyn k řešení námitky promlčení části uplatněného nároku na peněžité zadostiučinění byl spíše obecný a směřoval především k náležitému odůvodnění úvah o výši náhrady zejména s ohledem na působení jednotlivých publikovaných článků v ne zcela ucelených časových řadách, aniž by jednoznačně označoval za správný některý ze dvou možných přístupů. Odvolací soud tomuto požadavku dostal podrobným zdůvodněním svých úvah o oddělitelnosti série prvních osmi článků z období od 11. 6. 2012 a 3. 2. 2013, zatímco v pořadí devátý článek žalovaného následoval až 19. 5. 2013; tedy se v zásadě zachoval podle pokynu do-

volacího soudu a potřebnou problematiku řádně zdůvodnil. Jím přijatý závěr je třeba pouze mírně korigovat.

č. 73

14. V obecné rovině platí, že zpravidla každý tiskový článek dotýkající se osobnostních práv osob, o nichž informuje nepřiměřeným a nedovoleným způsobem, představuje samostatný zásah, který je odškodnitelný samostatnou částkou, a pak i promlčecí lhůta počíná běžet nejdříve od okamžiku, kdy zásah vyvolá újmu. Nemajetková újma vzniká nikoliv z článku jako takového, ale z informace (obsahu), kterou článek sděluje, jestliže je způsobila přivodit dotčené osobě zásah do soukromí či se nepříznivě dotknout její cti, vážnosti a důstojnosti, případně jestliže neoprávněným způsobem zachycuje a šíří podobu člověka (§ 84 až 90 o. z.). Jestliže ovšem určitá skupina článků sděluje tutéž či obdobnou informaci, resp. vyjadřuje se v různých obměnách ke společnému tématu, spoluvytváří ve výsledku jednotnou újmu, a povyšuje tak svou negativní kvalitu na úroveň celistvého působení, aniž by bylo dost dobře možné určit, jakou část celkové újmy ten který článek způsobil. S tím pak nutně souvisí i procesní aspekt věci, že poškozený v důsledku toho jen stěží může prokázat, v jakém rozsahu se články na újmě podílely, resp. v jakém rozsahu vznikla újma z každého konkrétního článku. Nelze na něj za takové situace klást nepřiměřený požadavek, aby kvantifikoval újmu odděleně ve vztahu ke každému z článků, neboť takové rozlišení se vymyká obecné lidské zkušenosti a vede pouze k jakémusi matematickému modelu, který pomíjí, že vnímání nepříznivého zásahu trvajících po delší dobu se v čase stupňuje a není bez nepatřičné paušalizace zdůvodnitelné uměle konstruovanými částkami přiřazenými k jednotlivým článkům.

15. Dostatečně určité zjištění povahy a intenzity jednotlivých dílčích zásahů je významné jak pro vymezení celkového charakteru výsledného zásahu a pro stanovení výše náhrady, tak i z hlediska případného promlčení. Peněžitá náhrada za zásah do osobnostních práv je právem majetkové povahy, které podléhá promlčení [k úpravě zákona č. 40/1964 Sb. srov. rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 2. 2004, sp. zn. 1 Co 63/2003, publikovaný pod č. 4/2008 Sb. rozh. obč., a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 31 Cdo 3161/2008, uveřejněný pod č. 73/2009 Sb. rozh. obč.]. Nyní účinný občanský zákoník v § 612 jednoznačně stanoví, která práva vznikající ze zásahu do osobnosti člověka se promlčují a která naopak promlčení nepodléhají. Nově tedy již zákon sám výslovně stanoví, že v případě práva na život a důstojnost, jméno, zdraví, vážnost, čest, soukromí nebo obdobného osobního práva se promlčují práva na odčinění újmy způsobené na těchto právech.

16. Na druhé straně z důvodu zachování principu právní jistoty v případech, kdy škůdce informuje o určité osobě (typicky veřejně známé) pravidelně, není možné přijmout ničím neomezený závěr o jednotnosti zásahu tvořeného zásahy dílčími, který by mohl vést k tomu, že by promlčecí lhůta de facto nikdy běžet nepočala, neboť by se její počátek běhu s každým dalším článkem odsouval. Je tedy

nutné najít kritérium, oddělující jednotlivé články či jejich skupiny, tak aby bylo možno definovat, co tvoří jeden zásah (jedno jednání) se samostatným během promlčecí lhůty. Základním východiskem je téma článků, které může být jednotlivým prvkem jak z hlediska obsahu nepřiměřeného zásahu, tak z hlediska povahy újmy, resp. důvodů, pro které dotčená osoba negativně vnímá zveřejňování citlivých údajů o své osobě. Články se stejným tématem se spolupodílejí na vzniku těžké újmy, přičemž újma počne vznikat prvním článkem na dané téma a další články újmu prohlubují a rozšiřují. Samozřejmě tuto hranici většinou nelze zcela ostře a paušálně stanovit, neboť je obvyklou mediální praxí, že ačkoliv článek pojednává o jednom konkrétním tématu, je v něm zároveň zmiňována předchozí činnost (historie) osoby, popř. je činěn odkaz na předchozí články o ní, jak tomu bylo i v dané věci. Nicméně na základě pouhého odkazu na předchozí události zajisté ještě nelze konstatovat, že příspěvky referují o totožném tématu. Soudy tedy musí vždy pečlivě vážit, nakolik spolu články věcně souvisí, jak dlouhá doba mezi nimi uplynula, a nakolik je tak možné považovat je za jeden zásah.

17. Důležitý význam má i časové hledisko, neboť nastal-li mezi články, které referují o obdobném tématu, delší interval, pro nějž je třeba na následující článek hledět již jako na znovuoobnovení negativního působení, nikoliv jen jako na navazující rozšíření předchozího zásahu, je nutno hovořit již o samostatných zásazích s odpovídajícím právním dopadem na běh promlčecí lhůty. Právně významným mezníkem z tohoto pohledu je i podání žaloby, jímž sám poškozený uzavírá rozsah působení série jednotlivých útoků, neboť tím vyjadřuje, že v žalobě vymezené počínání žalovaného považuje za nepřijatelné, přičemž i žalovaný z doručené žaloby (případně i z předžalobní výzvy, byla-li učiněna) zjistí, že je mu vytýkáno neoprávněné působení. Pokud přesto pokračuje ve své činnosti, posunuje intenzitu svého působení do vyšší roviny a od tohoto okamžiku lze považovat jím působenou újmu za samostatný nárok, byť by časově navazovala na předchozí zásahy. Jestliže by pak v téže činnosti pokračoval i poté, co mu bylo pravomocným rozhodnutím uloženo zdržet se neoprávněných zásahů či mu byla uložena povinnost poskytnout za ně přiměřené zadostiučinění, opět jeho působení získá samostatnou povahu potvrzenou tím, že vědomě nerespektuje soudní rozhodnutí, což nese odpovídající právní (například i exekuční) důsledky. Takto stupňované porušování osobnostních práv se projeví i ve výši náhrady.

18. Všechny tyto obecné závěry se promítají do konkrétních poměrů projednávané věci tak, že souhrn třiceti dvou článků vydaných žalovanou v době od 11. 6. 2012 do 17. 12. 2015 o rodinných vztazích žalobce a) se vztahem k ostatním žalobcům představuje neobvykle masivní mediální působení prolínající se navíc tematicky i časově s negativním působením činnosti dalších mediálních subjektů. Odvolací soud je přitom dostatečně podrobně popsal a vyvodil z nich závěry i ve vztahu k již присouzeným náhradám v jiných sporech (ostatně i dovolatelé předkládají podrobný výčet celkem dvou set deseti článků ze strany jede-

nácti mediálních subjektů). Lze souhlasit s odvolacím soudem, že úvodní série článků představuje relativně samostatný soubor zejména z hlediska časového a zčásti i tematického. Je ovšem třeba upřesnit jeho závěr, že by takto ucelené působení na osobnostní sféru žalobců a), b) a c) bylo ukončeno osmým článkem dne 3. 2. 2013. Odstup necelých tří měsíců mezi ním a navazujícími články nelze považovat za natolik významnou přetržku, která by z dalších tří příspěvků činila samostatné zásahy, resp. od první více než rok trvající ataky z hlediska zásahu do osobnostních práv dovolatelů nejsou devátý až jedenáctý článek, které byly vydány v květnu a červenci 2013, natolik obsahově odlišitelné a časově oddělitelné, aby měly povahu samostatného zásahu. Teprve poté následovala poněkud delší odmlka ze strany žalované, a to až do 26. 1. 2014, kdy po půl roce bylo téma soukromého života žalobce a) znovu otevřeno, tentokrát s výrazným akcentem na očekávané narození druhého dítěte, žalobce d). Tento časový odstup spolu s posunem v tématu poskytovaných sdělení je okolností jednoznačně odlišující sérii článků počínaje dvanáctým v pořadí od jedenácti předešlých. Konečně pak je dosti výrazný časový odstup mezi čtyřiaadvacátým článkem ze dne 28. 8. 2014 a sérii posledních článků odstartovanou dne 2. 4. 2015.

19. Protože působení celkem jedenácti článků v době od 11. 6. 2012 do 25. 7. 2013 je třeba považovat za první ucelený zásah, je doba jeho ukončení významná z hlediska přechodného ustanovení § 3079 odst. 1 o. z., takže nároky z nich plynoucí se řídí zákonem č. 40/1964 Sb. Odtud se pak podává i závěr o aplikaci zákona č. 89/2012 Sb. na všechny další jednotlivé dílčí zásahy od 26. 1. 2014, které ve svém souhrnu představují dva trvající zásahy, které proběhly a vyvolaly nemajetkovou újmu již za účinnosti tohoto předpisu. Na výsledku sporu to však nic zásadního nemění, neboť z hlediska otázek otevřených dovolacím přezkumem nedošlo změnou předpisu k žádným podstatným změnám.

20. Je ovšem zřejmé, že tříletá promlčecí doba nároku na peněžité zadostiučinění za souhrn prvních jedenácti článků počala běžet až dnem 26. 7. 2013, kdy působení této série neoprávněných zásahů vyvrcholilo, tedy žaloba byla podána před jejím uplynutím a nárok není promlčen. Proto není důvod snižovat výši náhrady podle ne zcela jednoznačného vyjádření, že dovolatelé nepožadují náhradu za úvodní sérii osmi článků. Z toho je zřejmé, že tu nebyl ani důvod měnit rozsudek soudu prvního stupně tak, že se zamítá žaloba ohledně dalších 125 000 Kč pro žalobce a) a po 25 000 Kč pro každého z žalobců c) a d). U posledního z nich však musí být zohledněno, že tato fáze mediálního působení se jeho osoby netýkala.

21. Za této situace se dovolací přezkum týká závěrů o výši náhrady (odhlédnuto od překonaného závěru o potřebě krátit ji paušálně o čtvrtinu), které odvolací soud opřel o řadu kritérií, jež bral v úvahu a podrobně zdůvodnil. Zohlednil přitom povahu zásahu, včetně jeho délky a opakovanosti, zabýval se vysokou sledovaností jednotlivých periodik a srovnal přisuzované částky s jinými přípa-

dy stejných dovolatelů proti jiným žalovaným, včetně věci, kterou projednával i dovolací soud pod sp. zn. 30 Cdo 3062/2018. Důvodem pro zvýšení náhrady je ve smyslu § 2957 o. z. rovněž úmyslné zavinění žalované. Na druhou stranu nelze přehlédnout, že od řady mediálních subjektů již dovolatelé na základě pravomocných soudních rozhodnutí získali za zásahy do osobnostních práv téhož druhu významné částky (jak vyčíslil odvolací soud), celkově 6 420 000 Kč. Soudní praxe považuje i tuto okolnost za důvod k úpravě výše náhrady, neboť jestliže se opodstatněně přihlíží i k jiným formám satisfakce (např. odsouzení trestním soudem, konstatování porušení práva, jiné plnění), musí se do výsledné náhrady promítnout též peněžité plnění získané od jiných původců vzájemně provázaných zásahů. Není přitom opodstatněná dovolací námitka, že soud nesprávně přičetl žalobcům k tíži spolupůsobení si újmy opožděným podáním žaloby. Na tomto závěru, který by snad navozoval aplikaci § 2918 o. z. (dříve § 441 obč. zák.), rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá. Tato úvaha se mohla jen nepříliš významně projevit při stanovení výše náhrady, neboť je ustálenou soudní praxí, že odstup doby většinou intenzitu újmy snižuje.

22. Rozhodnutí odvolacího soudu obстоjí v zásadě i z pohledu srovnání s jinými typy nemajetkových újem a částkami, které jsou za ně v soudních sporech přiznávány. I v poměrech právní úpravy podle občanského zákoníku účinného od 1. 1. 2014 stále platí závěry dovozené judikaturou za účinnosti předchozí právní úpravy i ve vztahu k jiným než tzv. mediálním kauzám, že peněžité (relutární) zadostiučinění plní především satisfakční funkci, avšak jeho úlohu preventivního významu zákonu odpovídajícího a spravedlivého zadostiučinění nelze v zásadě vylučovat (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4431/2007, uveřejněný pod č. 98/2010 Sb. rozh. obč., jakož i rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 30 Cdo 3322/2008, a ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. 30 Cdo 83/2011). Takzvanou preventivně-sankční funkci náhrady nemajetkové újmy lze akceptovat v tom smyslu, že uložení peněžité náhrady jako následek porušení příkazu či zákazu obsaženého v právní normě v sobě zahrnuje jak preventivní prvek, tj. má též odrazovat samotného porušitele normy i další subjekty od protiprávního jednání, tak i sankční prvek v tom, že porušitele právní normy stíhá negativní následek touto normou předpokládaný. V soukromoprávních vztazích je však primární funkcí náhrady újmy funkce kompenzační, popřípadě satisfakční, zatímco funkce preventivně-sankční je pouze odvozená a zprostředkovaná. Nelze ji tedy chápat v tom smyslu, že by účelem uložení peněžité náhrady bylo exemplární potrestání původce zásahu, a tedy požadavek, aby náhrada byla natolik vysoká, aby se porušování právní normy původci zásahu „nevypácelo“.

23. Je pravdou, že část literatury a judikatury dovozuje, že náhrada nemajetkové újmy musí být tak vysoká, aby byla způsobila od závažných neoprávněných zásahů do osobnostních práv účinně odradit a aby se původcům takové zásahy

vedené snahou o hospodářský prospěch (prodejnost, sledovanost) tzv. nevyplácely (srov. ELIÁŠ, K. a kol. Velký akademický komentář. 1. sv. Praha: Linde, 2008, s. 157; RYŠKA, M. Výše a účel náhrady nemajetkové újmy v penězích při ochraně osobnosti. Právní rozhledy č. 9/2009, s. 305 a násl.; shodně nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 1586/09).

č. 73

24. Ani tato úvaha však nemůže vést k závěru o nutnosti bez dalšího přiznávat vysoké částky, přesahující výrazně například náhrady za usmrcení osoby blízké (k výkladu § 2959 o. z. srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 894/2018, uveřejněný pod č. 85/2019 Sb. rozh. obč.), u nichž je míra utrpení jistě nesrovnatelná, nicméně na druhou stranu je spojena se smrtí, která je nevyhnutelným koncem života každého člověka, takže náhrada tu kompenzuje spíše neočekávanost a nepatřičnost ztráty, a to na straně tzv. druhotných obětí (jde tu o porušení práva na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života (čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 8 odst. 1 Evropské úmluvy o lidských právech, dále též jen „Úmluva“). Ostatně i judikatura Evropského soudu pro lidská práva, která nejvyšší náhrady (kolem 100 000 euro) poskytuje za dosti výjimečné zásahy do práva na život podle čl. 2 Úmluvy (jde zejména o selhání státu při ochraně života), považuje nároky pozůstalých i nároky osob dotčených na cti, důstojnosti a vážnosti zásahem vybočujícím z práva na svobodu projevu (čl. 10 Úmluvy) za zhruba srovnatelné. Rozpětí náhrad přisuzovaných stěžovatelům za zásah do rodinných vztahů podle čl. 8 Úmluvy se pohybuje průměrně zhruba kolem 10-20 % uvedené částky a za zásah vybočující z práva na svobodu projevu v občanském soudním řízení 15–30%.

25. Proti sankční funkci peněžních náhrad za nemajetkové újmy ve smyslu punitive (trestající) existuje celá řada přesvědčivých argumentů. Takové pojetí je především kontinentálnímu právu cizí, neboť trestání by mělo být doménou veřejného práva, zejména práva trestního. S ohledem na funkci náhrady újmy v kontinentálním systému práva odporuje přisuzování sankční funkce přiměřenému zadostiučinění našemu právnímu systému a zadostiučinění musí být pojímáno pouze v rovině kompenzační jako prostředek náhrady újmy, nikoliv prostředek k odstranění potenciálních škůdců (srov. Doležal, Melzer in MELZER, F., TÉGL, P. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. Praha: Leges, 2018, s. 953–954). Shodně viz též odlišné stanovisko předsedkyně senátu Ústavního soudu JUDr. Ivany Janů ke zmíněnému nálezu, podle něhož je „nesprávné, pokud dovoláváním se prevence má být potlačována satisfakční funkce přiměřeného zadostiučinění. Ostatně, jak dokládá literatura, „porušování práva neubývá se zpřísňováním sankce“ (KNAPP, V. Teorie práva. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 36–37). Generální i speciální prevenci tak daleko lépe poslouží vědomí, že poškozená osoba se vždy domůže nápravy (kupř. zmírnění újmy zadostiučiněním, které je této újmě přiměřené), bude-li o to usilovat, než snaha o zvyšování přiměřeného

zadosti učinění do takové míry, že již nepůjde o satisfakci.“ Represivní (trestající) funkce náhrady se nesrovnává s ústavní zásadou *nulla poena sine lege certa*, neboť žádný zákon výslovně nestanoví, že taková trestní složka náhrady má být uložena, natož v jaké výši (srov. DOLEŽAL, R. Sankční funkce náhrady újmy – punitive damages v českém právu? Právní rozhledy 8/2018, s. 279). Punitive (exemplary) damages, jak je zná, nicméně jen ve velmi omezeném rozsahu užívá angloamerické právo, mohou být podle některých autorů v rozporu s veřejným pořádkem (srov. KÜHN, Z. Má mít náhrada škody v soukromém právu sankční funkci? Dostupné na <http://jinepravo.blogspot.cz>). Důvodem nepřijatelnosti sankčních náhrad újmy je i možný likvidační účinek na škůdce a vznik bezdůvodného obohacení na straně poškozeného (srov. RYŠKA, M. Výše a účel náhrady nemajetkové újmy v penězích při ochraně osobnosti, Právní rozhledy č. 9/2009, str. 305 a násl.).

26. Zásadní argument proti sankční náhradě škody (újmy) má procesní povahu, neboť pokud se v našem právu rozhoduje o potrestání soukromé osoby, pak pro orgány veřejné moci platí povinnost vyhledávat okolnosti svědčící nejen pro vinu pachatele, nýbrž i v jeho prospěch. Těmto požadavkům však civilní proces, ovládaný zásadou projednací, (z dobrých důvodů) nevyhovuje (viz MELZER, citované dílo, s. 7).

27. Ostatně i § 2957 věta první o. z. hovoří o odčinění okolností zvláštního zřetele hodných (tj. kompenzační funkci zadosti učinění), nikoli o sankcionování škůdce za to, že jednal v daných okolnostech. Byť je při stanovení výše peněžité náhrady namístě kromě okolností na straně poškozeného vážit i zavinění a motivy, které původce zásahu ke zveřejnění závadné informace vedly, a do určité míry i jeho majetkové poměry, nemůže se tak stát způsobem, který by ve svém důsledku způsoboval neodůvodněné a nepřijatelné disproporce ve výši finanční satisfakce při srovnatelném zásahu, avšak různě situovaných a motivovaných původcích. Výše náhrady má být závislá především na intenzitě újmy způsobené poškozenému, nikoli na ekonomické síle původce zásahu. Nelze prakticky zajistit, aby peněžitá náhrada byla na jedné straně přiměřená intenzitě újmy vzniklé poškozenému a současně citelně postihovala původce zásahu.

28. Nelze přehlédnout, že část mediálního prostředí, označovaná zkratkou bulvární, je založena právě na sběru a publikování nových, pokud možno nečekaných až šokujících informací ze světa veřejně známých osobností, a představuje svébytný obor podnikání pohybující se na hraně vkusu, přiměřenosti a respektu k právům jiných. Nicméně i takto požímaná žurnalistika má svou početnou čtenářskou obec a ne všechny jí dotčené osoby vnímají tento způsob informování úkorně, neboť i negativní reklama může mít pro leckoho kýžený popularizační efekt. I v tomto prostředí samozřejmě musí platit základní pravidlo, že negativní zásah do osobnostních práv je nepřijatelný a zakládá poškozenému právo na ochranu. Objektivní závěr, jaká částka již bude pro nakladatele natolik citelná, že

č. 73

se mu buď nevyplatí pokračovat v zásazích do osobnostních práv poškozeného, resp. Že jej od takového počínání odradí, je nejspíše cílem jen velmi těžko dosažitelným bez značné míry spekulativnosti; takový závěr by předpokládal detailní analýzu ekonomického stavu újmu působícího subjektu, což by překročilo rozsah únosného dokazování (viz též zásadu rychlosti a hospodárnosti řízení – § 6 o. s. ř.) a pravděpodobně by ani ke sledovanému výsledku nevedlo.

29. Ze všech uvedených důvodů dospívá recentní judikatura Nejvyššího soudu k závěru, že český právní řád nezná soukromoprávní institut sankční náhrady škody (újmy). Sankční postih je vyhrazen výlučně státní moci a veřejnému právu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3157/2013, a judikaturu, na kterou odkazuje). Lze proto uzavřít, že hlavní funkce peněžité náhrady za zásah do osobnostních práv je satisfakční. Preventivní (preventivně-sankční) funkce peněžité náhrady sice není vyloučena, nelze jí však bez dalšího odůvodnit stanovení podstatně vyšší náhrady v případech zásahů do osobnostních práv ze strany informačních médií než v ostatních případech obdobně intenzivní nemajetkové újmy, a to jen proto, aby byla se zřetelem k majetkovým poměrům původce zásahu způsobila ho exemplárně potrestat a odradit od opakování obdobného zásahu.

30. Je proto třeba zdůraznit význam uložení povinnosti zdržet se zásahů. Spíše až v následné fázi, není-li vydavatel schopen či ochoten akceptovat omezení či povinnosti plynoucí mu ze soudního rozhodnutí, vzniká prostor pro výjimečné zvyšování náhrady. Zejména v situaci, kdy není respektována osobnost poškozeného ani poté, co vyjádřil svůj nesouhlas podáním žaloby, či dokonce poté, kdy žalobě bylo vyhověno pravomocným soudním rozhodnutím, je opodstatněné, aby výše náhrady překročila rámec běžných náhrad, i zde je však důvodem zvýšení především zvýšená intenzita újmy působené takto svévolným jednáním poškozenému. V této fázi se však vztah žalobců a žalované v nyní projednávané věci neocítl, není proto opodstatněná dovolací námitka, že výše přiznané náhrady je nepřiměřeně nízká.

31. Nelze přisvědčit dovolatelům, že odvolací soud nesprávným způsobem zohlednil věk nezletilých žalobců c) a d) a že újmu jim způsobenou publikací článků v době jejich útlého dětství či zčásti dokonce před narozením žalobce d) marginalizuje. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3770/2011, uveřejněném pod č. 31/2013 Sb. rozh. obč. (s odkazem na rozsudek německého Spolkového ústavního soudu ze dne 15. 12. 1999, sp. zn. BVerfG, 1 BvR 653/96) vyložil, že děti potřebují zvláštní ochranu, protože se teprve musí vyvinout v osoby odpovědné samy za sebe. Tato potřeba ochrany je dána i s ohledem na nebezpečí, které vychází ze zájmu médií a jejich odběratelů (adresátů) o fotografie dětí či jiné informace. Jejich samostatný vývoj může být narušen citelněji, než je tomu u dospělých, u dětí útlého věku ovšem hrozí spíše potenciální negativní působení v budoucnu, neboť malé dítě není sice schopno vnímat obsah negativních sdělení, nechápe všechny souvislosti a bezprostředně žádnou výraznou újmu nevnímá,

může však být vystaveno reakcím okolí a teprve v průběhu dospívání si může negativitu šířených informací začít postupně uvědomovat. Prostředí, ve kterém se děti mohou rozvíjet bez obavy z rušivého veřejného pozorování, musí být proto chráněno mnohem komplexněji než u rodičů. Nakolik zůstanou sdělení původce zásahu součástí veřejného prostředí i v budoucnu, aby mohla dítě zasáhnout, záleží na mnoha faktorech, mezi něž patří především efektivita opatření tomu čelících, zejména tedy soudem uložená povinnost zdržet se negativního působení a její vynucení. Ochrana dětí proto, jak správně dovodil odvolací soud, musí spočívat především v odstranění nepříznivých zásahů, tedy uložení a vynucení povinnosti nepokračovat v neoprávněných zásazích, peněžitá náhrada má tu až druhotnou roli a tomu logicky odpovídá i její výše. Ani vysoká částka náhrady sama o sobě není zárukou, že se negativní působení na dítě neobjeví v budoucnu, tomu je způsobilé čelit spíše důsledné uplatňování zdržovacích nároků. Roli zde hraje i časové hledisko, neboť s plynutím času se potenciální riziko negativního vlivu protiprávních zásahů na zdravý vývoj dětí snižuje a tento časový odstup je přirozeně tím větší, čím je dítě v době zásahu mladší. V daném případě byla tedy důvodně nezletilým žalobcům přiznána částka nižší než žalobcům dospělým, zároveň je však třeba i mezi oběma dětmi rozlišovat, neboť ze skutkových zjištění vyplynulo, že žalobce d), který se narodil až po publikaci sedmnáctého článku, se zhruba polovina článků netýkala a až od dvanáctého článku se objevovala sdělení, že žalobci a) a b) budou rodiči dalšího dítěte.

32. Z toho je zřejmé, že závěry odvolacího soudu o výši náhrady nelze považovat za zjevně nepřiměřené a s výjimkou nesprávného krácení o jednu čtvrtinu a ne zcela vyváženého závěru o absenci rozdílu mezi dětmi jinak obtoji ve srovnání s judikaturou dovolacího soudu i při porovnání výše náhrad u jiných typů nemajetkových újem.

33. Protože dosavadní výsledky řízení ukazují, že o věci je možné rozhodnout [§ 243d písm. b) o. s. ř.], změnil dovolací soud napadené rozhodnutí tak, jak je uvedeno ve výrocích I a II tohoto rozsudku, tedy v konečném výsledku tak, že za neoprávněný zásah do osobnostních práv náleží žalobci a) 500 000 Kč, žalobkyni b) 500 000 Kč, nezletilé žalobkyni c) 200 000 Kč a nezletilému žalobci d) 100 000 Kč. Ve zbývajícím rozsahu Nejvyšší soud dovolání žalobců zamítl.

34. Dovolání proti výroku o náhradě nákladů řízení není podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. přípustné, dovolací soud se proto nemohl zabývat dovolacími námitkami k němu se vztahujícími. Vzhledem k částečné změně rozsudku odvolacího soudu ovšem výroky o náhradě nákladů řízení neobtoji. Dovolací soud nevyužil zákonné možnosti (nikoli povinnosti) změnit napadené rozhodnutí i v těchto výroci, proto rozsudky soudů obou stupňů v uvedených nákladových výroci zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, v němž rozhodne samostatným usnesením o náhradě nákladů původního řízení, stejně jako o náhradě nákladů dovolacího řízení.

Č. 74

č. 74

Náhrada škody

§ 2952 o. z., § 2969 odst. 1 o. z.

Byla-li dálniční svodidla před poškozením plně funkční, pak náklady na jejich opravu výměnou poškozených dílů za nové jsou vynaloženy účelně, a představují tak skutečnou škodu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. 25 Cdo 2202/2019, ECLI:CZ:NS:2020:25.CDO.2202.2019.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. 3. 2019, sp. zn. 23 Co 18/2019.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 6. 3. 2019, č. j. 23 Co 18/2019-84, potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 7. 11. 2018, č. j. 8 C 91/2018-56, jímž obvodní soud žalované uložil zaplatit žalobci 94 798 Kč s příslušenstvím a nahradit mu náklady řízení, a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

2. Městský soud vyšel ze zjištění, že dne 1. 4. 2015 při dopravní nehodě vozidla cizozemského dopravce došlo ke škodě na ocelových středových svodidlech dálnice D1, která jsou ve vlastnictví České republiky, a hospodaření s nimi je svěřeno žalobci. Žalobce zaplatil za opravu svodidel společnosti J. s. r. o. částku 263 288 Kč. Česká pojišťovna a. s., pověřená likvidací pojistné události, vyplátila žalobci pojistné plnění jen ve výši 168 490 Kč s odůvodněním, že svodidla byla opotřebena o 80 % a oprava byla provedena výměnou poškozených částí za nové. Proto náhradu snížila o 94 798 Kč (hodnotu opotřebených svodidel). Odvolací soud souhlasil s názorem obvodního soudu, že silniční svodidla jsou unikátní věcí, která ze své podstaty není obchodovatelná na tržní bázi, je obtížné stanovit jejich obvyklou cenu po odečtení hodnoty opotřebenění (amortizace), a žalobce, který je povinen zajistit bezpečnost silničního provozu udržováním funkčních svodidel, nemohl této své povinnosti dostát jinak než instalací nových svodidel. Jejich oprava za použití opotřebených dílů totiž není možná. Skutečná škoda, která žalobci vznikla a kterou by škůdce byl povinen nahradit podle § 2969 zákona

č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), je tak představována náklady na instalaci nových svodidel.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 74

3. Rozsudek odvolacího soudu napadla žalovaná dovoláním, jehož přípustnost odůvodňuje tím, že odvolací soud se svým rozhodnutím odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, zejména usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2015, sp. zn. 25 Cdo 2818/2015, a rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2012, sp. zn. 25 Cdo 3729/2011, v otázce zhodnocení nemovité věci, resp. její součásti opravou (výměnou). Odvolací soud se nevypořádal se skutečností, že svodidla nejsou samostatnou věcí movitou, ale součástí věci nemovité, pozemní komunikace, a na věc aplikoval nepřiléhavou judikaturu k náhradě škody na motorových vozidlech. Žalovaná nesouhlasila se závěrem odvolacího soudu, že svodidla byla v době dopravní nehody plně funkční, takový závěr nemá oporu v provedeném dokazování. Svodidla ve stáří 37 let byla poškozena rozsáhlejší korozí a žalobce by je stejně musel v nejbližší době vyměnit za nová. Pokud by žalobci byla vyplacena náhrada rovnající se ceně nových svodidel, došlo by na jeho straně k bezdůvodnému obohacení o částku, která převyšuje skutečnou zůstatkovou cenu svodidel ke dni jejich poškození, a to v rozporu s konstantní judikaturou Nejvyššího soudu, např. rozsudkem ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 25 Cdo 347/2000, či rozsudkem ze dne 19. 9. 2002, sp. zn. 25 Cdo 2575/2000. Dodáním nových komponentů se svodidla zhodnotila, namísto toho, aby opravou byla uvedena do původního stavu při vynaložení toliko nutných a účelných nákladů. Zhodnocení věci není součástí skutečné škody, proto za něj škůdce nemůže odpovídat. Žalovaná odvolacímu soudu také vytkla nedostatečné odůvodnění, v němž se odvolací soud nevypořádal se všemi relevantními námitkami žalované ani s judikaturou, na kterou odkazovala. Domáhala se změny napadeného rozsudku a zamítnutí žaloby, případně jeho zrušení a vrácení věci k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

4. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř. a je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení výkladu rozsahu náhrady skutečné škody na věci podle § 2952 a § 2969 odst. 1 o. z., neboť tato otázka nebyla dosud v judikatuře Nejvyššího soudu ve vztahu k danému skutkovému stavu řešena a rozhodnutí obou soudů na této otázce závisí. Dovolání není důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

č. 74

5. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

6. Podle § 2952 o. z. se hradí skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk). Podle § 2969 odst. 1 o. z. se při určení výše škody na věci vychází z její obvyklé ceny v době poškození a zohlední se, co poškozený musí k obnovení nebo nahrazení funkce věci účelně vynaložit.

7. Právní úprava odpovědnosti za škodu na věci byla v § 443 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník účinného do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“), založena na zásadě, že východiskem pro určení náhrady je obvyklá cena věci v době poškození. Judikatura, které se žalovaná dovolává, směřovala k výkladu § 443 obč. zák.

8. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014, kromě shora uvedeného východiska, které z předchozí právní úpravy přejímá, navíc stanoví, že kromě obvyklé ceny věci v době poškození musí být vzato v úvahu i to, co poškozený musí vynaložit k obnovení nebo nahrazení funkce poškozené věci. Při poškození věci tedy např. nepůjde jen o to, že poškozena byla několik let stará čalouněná sedadla v automobilu v určité obvyklé ceně, ale i to, že poškozený měl až do škodné události funkční automobil a že k obnovení jeho funkčnosti musí vynaložit náklady, které by jinak vynaložit nemusel. Náhrada tak může převýšit samu obvyklou cenu poškozené věci, přičemž – se zřetelem k judikatorní praxi běžné v zahraničí – může jít o převýšení až třetinové. Viz ELIÁŠ, K. a kolektiv. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou. Ostrava: Sagit, 1. vydání, 2012, s. 1047.

9. Touto novou právní úpravou se podtrhuje význam uvedení v předešlý stav, a to především z pohledu nahrazení nebo obnovení funkce poškozené věci. Přitom je zajisté nutno zabývat se otázkou účelnosti nákladů, nutných k uvedení poškozené věci do (z pohledu funkčnosti) předešlého stavu. Nadále tedy uplatnění principu neobohacení se poškozeného škodnou událostí (jenž je stále platným) bude znamenat nutnost hodnocení otázky, zda poškozený pro odstranění škody na věci, nutné k obnovení její funkčnosti, vynaložil skutečně pouze takové účelné náklady, bez kterých by uvedení věci v původní stav tak, aby mohla znovu plnit původní funkci, nebylo možné. Tyto zásady budou platné pro stanovení nákladů na náhradu škody jak na věci movité, tak na věci nemovité. Nová právní úprava je také v souladu s judikaturou Ústavního soudu k náhradě škody podle občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013, podle níž ustanovení o rozsahu náhrady škody mají být vykládána takovým způsobem, který zahrne všechny druhy nákladů,

kterým byl poškozený vystaven v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním škůdce a škodou na věci vzniklou (viz náleze ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. IV. ÚS 444/11).

10. V daném případě soudy obou stupňů vyložily § 2969 odst. 1 o. z. správně, když při hodnocení otázky, zda se žalobce domáhá skutečně účelně vynaložených nákladů na obnovení funkce poškozených svodidel, vzaly v úvahu, že před poškozením svodidla plnila svou funkci, v důsledku nehody ji plnit zcela přestala a k jejímu obnovení neměl žalobce jinou možnost, než zakoupit a instalovat nové díly svodidel. Trh s použitými svodidly (či jejich díly) neexistuje, nová svodidla nakupuje od výrobce stát či územně samosprávní celky. Žalobce objektivně neměl možnost nahradit poškozené části svodidel částmi obdobně opotřebovanými, zakoupení nových dílů bylo tedy ze strany žalobce postupem nejen účelným, ale jediným možným. Dovolací soud se sice ztotožňuje s dovolatelem v názoru, že svodidla jsou podle § 12 odst. 1 písm. d) zákona č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích součástí dálnice, jde však o součást nezbytně nutnou k tomu, aby daná pozemní komunikace sama mohla být pokládána za funkční a mohla být používána. Proto nelze ani hovořit o zhodnocení samotných svodidel výměnou jejich části za novou, neboť zhodnocena by případně mohla být jen celá věc, tedy dálnice, jejíž jsou svodidla součástí. Vzhledem k povaze dálnice se ovšem výměnou svodidel nemění její finanční hodnota, ale udržuje se její funkční hodnota. K námitce žalované ohledně životnosti svodidel je třeba dodat, že tato životnost není nikde výslovně stanovena, proto je logické, že je dána jejich funkčností. V daném případě zjevně svodidla přes své tvrzené stáří funkční byla, neboť zabránila přejetí kamionu s návěsem do protisměru. Za této situace je správný závěr odvolacího soudu, že náklady na opravu dálničních svodidel výměnou poškozených dílů za nové jsou vynaloženy účelně, a tvoří tak skutečnou škodu způsobenou škůdcem na dálnici.

11. Judikatura, na kterou se žalovaný odvolával, na danou věc nepřiléhá, neboť řešila jiný skutkový stav. Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2575/2000 řešil význam tržní ceny domu, dosažené po odstranění škody způsobené částečnou demolicí, zatímco v daném případě se jedná o škodu na neobchodovatelné nemovité věci (dálnici), u rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 3729/2011 bylo podstatné, že při odstraňování škody na bytu došlo částečně ke zlepšení jeho dosavadního stavu a částečně též k úpravám jeho nepoškozených částí. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2015, sp. zn. 25 Cdo 2818/2015, pak je skutečně třeba pokládat za překonaný, a to v současné době především samotnou změnou právní úpravou. Závěry zmíněného rozsudku byly však korigovány již nálezem Ústavního soudu ze dne 27. 4. 2017, sp. zn. II. ÚS 795/16.

12. Dovolací soud proto stejně jako soud odvolací vážil právem chráněné zájmy obou účastníků, jejich postavení a vztah ke způsobené škodě i její náhradě. Žalobce je povinen pečovat o technický stav dálnic a zajistit, aby mohly být bez-

č. 74

pečně užívány. To lze jen tehdy, jsou-li opatřeny (mimo jiné) středovými svodidly, vyhovujícími daným technickým parametrům – především nepoškozenými. Aby své povinnosti dostál, musel žalobce zajistit opravu svodidel, kterou nebylo možno realizovat jinak než nahrazením poškozených dílů novými. Žalobce si při náhradě škody nepočínal neekonomicky či rozmařile, ale opravu provedl jediným možným způsobem. Žalovaná je podle § 24 zákona o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla povinna nahradit žalobci újmu, vzniklou v důsledku protiprávního jednání řidiče cizozemského vozidla. Zájmem žalované nepochybně je, aby se žalobce na její úkor neobohatil. Má-li však být v řízení dána přednost jednomu z právem chráněných zájmů, nechť je to zájem žalobce, který se nedopustil žádného porušení práva a ze svého postavení poškozeného se nepokouší těžit.

13. Z uvedeného vyplývá, že napadené rozhodnutí je z pohledu uplatněného dovolacího důvodu správné, Nejvyšší soud proto dovolání žalované podle § 243b odst. 2 o. s. ř. zamítl.

Č. 75

č. 75

Náhrada škody způsobená státem, Předběžné uplatnění nároku na náhradu škody

§ 6 zákona č. 82/1998 Sb., § 14 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb.

Pro účely § 14 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) je třeba pojem „úřad“ vykládat ve smyslu legislativní zkratky zavedené v § 6 odst. 1 tohoto zákona. Účinky předběžného uplatnění nároku tak může vyvolat jen uplatnění nároku u ministerstva nebo jiného ústředního orgánu státní správy.

(Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 8. 2020, sp. zn. 22 Co 154/2020, ECLI:CZ:MSPH:2020:22.CO.154.2020.1)

Městský soud v Praze k odvolání žalobce potvrdil usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 8. 6. 2020, sp. zn. 17 C 337/2017.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. V záhlaví uvedeným usnesením Obvodní soud pro Prahu 10 jako soud prvního stupně postupem podle § 104 odst. 2 o. s. ř. zastavil řízení a uložil žalobci postupem podle § 146 odst. 2 o. s. ř. povinnost zaplatit žalované na nákladech řízení částku 900 Kč.

2. Odvolací soud rozsudkem ze dne 19. 9. 2019, č. j. 22 Co 87/2018-189, 22 Co 171/2019, ve vztahu mezi žalobcem a žalovanou zrušil rozsudek soudu prvního stupně, č. j. 17 C 337/2017-125, doplněný rozsudkem soudu prvního stupně ze dne 25. 4. 2019, č. j. 17 C 337/2017-176, a věc vrátil v zrušeném rozsahu soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že nárok na odčinění nemajetkové újmy uplatněný žalobcem proti žalované je třeba posuzovat jako nárok podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, (dále také jen „OdpŠk“), a nikoli jako nárok z titulu ochrany osobnosti podle občanského zákoníku, jak se domníval žalobce, ale pak příslušnou organizační složkou, která měla za žalovanou v řízení vystupovat nebyl Obvodní soud pro Prahu 6, jak se domníval žalobce a soud prvního stupně se s tím ztotožnil, nýbrž Ministerstvo spravedlnosti. Odvolací soud pak současně

shledal nesprávným závěr soudu prvního stupně, že pokud uplatněný nárok nebyl předběžně uplatněn, jak požaduje OdpŠk, je to důvod k zamítnutí žaloby. Uložil soudu prvního stupně, aby se otázkou splnění podmínek řízení znovu zabýval, tedy konkrétně zda je splněna podmínka řízení spočívající v předběžném uplatnění nároku podle § 14 OdpŠk, a pokud nikoli, zda jde o výjimku, kdy se podmínka předběžného uplatnění nároku nevyžaduje, nebo zda je nutný postup podle § 104 odst. 2 o. s. ř. a podle okolností necht' tak postupuje.

3. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že podmínka předběžného uplatnění nároku není splněna a že zde nejsou dány výjimky, ve kterých není splnění této podmínky vyžadováno. Postupoval tedy podle § 104 odst. 2 o. s. ř. a žalobce vyzval k odstranění nedostatku podmínky řízení a poučil jej o následcích nevyhovění výzvě. Žalobce k výzvě soudu prvního stupně k odstranění nedostatku podmínky řízení odkázal na podání – předžalobní výzvu ze dne 24. 2. 2016 adresovanou Obvodnímu soudu pro Prahu 6. Skutečnost, že výzva směřovala vůči Obvodnímu soudu pro Prahu 6 a nikoli Ministerstvu spravedlnosti jako příslušnému úřadu ve smyslu § 6 odst. 2 písm. a) OdpŠk, neznamená, že nedošlo k předběžnému uplatnění nároku a že řízení trpí nedostatkem podmínky řízení. Odkázal k tomu na § 14 odst. 2 OdpŠk, podle kterého účinky předběžného uplatnění nároku vyvolává uplatnění nároku i u úřadu, který není příslušný (a který má povinnost žádost postoupit úřadu příslušnému). Soud prvního stupně na základě obsahu pojmu (zkratky) „úřad“ dle § 6 odst. 1 OdpŠk ale dospěl k právnímu závěru, že Obvodní soud pro Prahu 6 vůbec není úřadem ve smyslu OdpŠk a nejde tak ani o úřad, který není příslušný ve smyslu § 14 odst. 2 OdpŠk a který by měl povinnost žádost postoupit úřadu příslušnému. Podání předžalobní výzvy u Obvodního soudu pro Prahu 6 není předběžným uplatněním nároku podle OdpŠk a účinky předběžného uplatnění nároku nevyvolává. Vzhledem k tomu, že žalobce k výzvě soudu prvního stupně neodstranil odstranitelný nedostatek podmínky řízení, soud prvního stupně řízení zastavil.

II.

Odvolání a vyjádření k němu

4. Žalobce v záhlaví uvedené usnesení soudu prvního stupně napadl včasným a přípustným odvoláním. Se závěry soudu prvního stupně o absenci podmínky řízení spočívající v požadavku na předběžné uplatnění nároku nesouhlasí, trvá na právním názoru, že podání předžalobní výzvy u Obvodního soudu pro Prahu 6 je předběžným uplatněním nároku ve smyslu OdpŠk a že se zde uplatní § 14 odst. 2 OdpŠk. Považuje za nepřipustné, aby se po žadateli – laikovi požadovalo jako účinné předběžné uplatnění nároku podle OdpŠk jen uplatnění u „ústředního úřadu“ a aby předběžné uplatnění u „běžného/jakéhokoli“ úřadu účinky předběžného uplatnění nároku nevyvolávalo. Nezpochybňuje, že nárok předběžně ne-

uplatnil u Ministerstva spravedlnosti jako příslušného úřadu, ale zastává názor, že i Obvodní soud pro Prahu 6 je úřadem, na který dopadá § 14 odst. 2 OdpŠk, čehož důsledkem podání předžalobní výzvy u Obvodního soudu pro Prahu 6 vyvolalo účinky předběžného uplatnění ve smyslu § 14 odst. 2 OdpŠk a řízení nedostatkem podmínky řízení ve smyslu § 14 odst. 3 OdpŠk netrpí. Navrhuje, aby odvolací soud změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že se řízení nezastavuje, a aby zrušil akcesorický nákladový výrok.

5. Žalovaná se k odvolání nevyjádřila.

č. 75

III.

Důvodnost odvolání

6. Odvolací soud přezkoumal napadené usnesení soudu prvního stupně postupem podle § 212 a § 212a o. s. ř., aniž k tomu nařizoval jednání [§ 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř.], a podané odvolání shledal nedůvodným.

7. Odvolací soud se plně ztotožňuje s právním názorem soudu prvního stupně, že i pro účely § 14 odst. 2 OdpŠk je třeba pojem „úřad“ vykládat ve smyslu zkratky zavedené § 6 odst. 1 OdpŠk. Podle té se úřadem rozumí ministerstva a jiné ústřední správní úřady. Jejich výčet se podává z aktuálního a účinného znění kompetenčního zákona, tj. zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů (srov. Ištváněk, F., komentář k § 6 OdpŠk dostupný v aplikaci ASPI, Vojtek, P., komentář k § 6 OdpŠk dostupný v aplikaci Beck-online, Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci, 4. vydání, 2017, shodně Simon, P. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci, 1. vydání, 2019, s. 353). Ke dni 24. 2. 2016 (předžalobní výzva) do množiny úřadů ve smyslu § 6 odst. 1 OdpŠk spadala a) ministerstva: Ministerstvo financí, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo kultury, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo obrany, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo životního prostředí; b) další ústřední orgány státní správy: Český statistický úřad, Český úřad zeměměřický a katastrální, Český báňský úřad, Úřad průmyslového vlastnictví, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Správa státních hmotných rezerv, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Národní bezpečnostní úřad, Energetický regulační úřad, Úřad vlády České republiky, Český telekomunikační úřad, Úřad pro ochranu osobních údajů, Rada pro rozhlasové a televizní vysílání.

8. Obvodní soud pro Prahu 6 (resp. žádný soud) nebyl (a není) ministerstvem ani dalším ústředním orgánem státní správy (slovy kompetenčního zákona)/ji-

ným ústředním správním úřadem (slovy OdpŠk) a není tak úřadem ve smyslu § 6 odst. 1 OdpŠk.

č. 75

9. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně zastává právní názor, že není-li Obvodní soud pro Prahu 6 úřadem ve smyslu § 6 odst. 1 OdpŠk, není ani úřadem, který není příslušný ve smyslu § 14 odst. 2 OdpŠk. Úřadem, kterým není příslušným, může být totiž jen úřad ve smyslu § 6 odst. 1 OdpŠk, tedy jen ministerstvo nebo další ústřední orgány státní správy vyjmenované v kompetenčním zákoně.

10. Účinky předběžného uplatnění může vyvolat jen předběžné uplatnění nároku u ministerstva nebo jiného ústředního orgánu státní správy (tedy jen u ústředního orgánu). To lze dovodit i ze závěrů Nejvyššího soudu v rozsudku ze 17. 6. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1891/2007, který byl publikován ve Sb. rozh. obč. pod č. 11/2010 a který výslovně o ústředním orgánu hovoří. Podle něj [z]ákonný požadavek na předběžné projednání nároku na náhradu škody u ústředního orgánu je po novele zákona č. 82/1998 Sb. provedené zákonem č. 160/2006 Sb. podmínkou pro uplatnění všech nároků na náhradu škody vůči státu podle tohoto zákona, tedy i nároků na přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemateriální újmu způsobenou nesprávným úředním postupem podle § 31a zákona č. 82/1998 Sb., byť k ní došlo před účinností zákona č. 160/2006 Sb.

11. Předžalobní výzva žalobce, kterou žalobce Obvodní soud pro Prahu 6 vyzýval před podáním žaloby o ochranu osobnosti k omluvě, tak není předběžným uplatněním nároku na náhradu újmy ve smyslu § 14 OdpŠk a nevyvolává účinky předběžného uplatnění ani podle § 14 odst. 2 OdpŠk.

12. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně tak uzavírá, že vzhledem k tomu, že žalobce předběžně neuplatnil nárok na náhradu nemajetkové újmy uplatněný žalobou v této věci u (příslušného ani nepřislušného) úřadu (a nejde zde ani o žádnou z výjimek, kdy se na splnění této podmínky – ve smyslu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3226/2013, – netrvá), řízení trpí nedostatkem podmínky řízení ve smyslu § 14 odst. 3 OdpŠk. Tento nedostatek podmínky řízení má povahu odstranitelného nedostatku, žalobce jej však neodstranil ani přes výzvu a poučení soudu prvního stupně o následcích nevyhovění výzvě. Zastavení řízení soudem prvního stupně postupem podle § 104 odst. 2 o. s. ř. tak bylo věcně správné.

13. Odvolací soud tak napadené usnesení soudu prvního stupně postupem podle § 219 o. s. ř. potvrdil, včetně akcesorického nákladového výroku.

14. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto postupem podle § 142 odst. 1 o. s. ř., arg. a contrario, ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř.; žalované sice vzniklo právo na náhradu nákladů odvolacího řízení, avšak ty jí žádné v tomto řízení nevznikly.

Č. 76

č. 76

Incidenční spory (odporové spory), Pohledávka přednostní, Náklady řízení § 40a IZ, § 168 odst. 2 písm. b) IZ, § 229 odst. 3 IZ, § 230 odst. 1 písm. d) IZ

Nejde-li o některý z případů uvedených v § 40a části věty za středníkem insolvenčního zákona, je pohledávka vzniklá po rozhodnutí o úpadku dlužníka ve sporu, v němž osoba, která je ve vztahu k majetkové podstatě osobou s dispozičními oprávněními (§ 229 odst. 3 insolvenčního zákona), vymáhá pohledávku dlužníka za jeho dlužníkem, tím, že soud tuto osobu zaváže k náhradě nákladů řízení, pohledávkou za majetkovou podstatou ve smyslu ustanovení § 168 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2021, sen. zn. 29 ICdo 34/2020, ECLI:CZ:NS:2021:29.ICDO.34.2020.1)

Nejvyšší soud k dovolání žalobce změnil rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 11. 2019 tak, že se mění rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 4. 2019, tak, že se určuje, že pohledávka ve výši 124 225 Kč z titulu náhrady nákladů řízení přiznané žalobci k tíži dlužníka rozsudkem Okresního soudu v Opavě ze dne 18. 11. 2015, sp. zn. 17 C 77/2011, a rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. 9. 2016, sp. zn. 57 Co 139/2016, je pohledávkou za majetkovou podstatou dlužníka.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 5. 4. 2019, Krajský soud v Ostravě (dále též jen „insolvenční soud“):

[1] Zamítl žalobu, kterou se žalobce (A., spol. s r. o.) domáhal vůči žalovanému (F. a spol., veřejně obchodní společnost, jako insolvenčnímu správci dlužníka T., spol. s r. o.) určení, že má za dlužníkem pohledávku za majetkovou podstatou v celkové výši 124 225 Kč z titulu náhrady nákladů řízení přiznaných rozsudkem Okresního soudu v Opavě (dále jen „okresní soud“) ze dne 18. 11. 2015, č. j. 17 C 77/2011-339, a rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. 9. 2016, č. j. 57 Co 139/2016-396 (bod I. výroku).

[2] Uložil žalobci zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 3 466,20 Kč (bod II. výroku).

2. Šlo o druhé rozhodnutí insolvenčního soudu ve věci samé, když jeho první (vyhovující) rozsudek ze dne 10. 1. 2018 zrušil k odvolání žalovaného Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 11. 9. 2018 a věc vrátil k dalšímu řízení.
3. Insolvenční soud – deklaruje vázanost právním názorem odvolacího soudu – dospěl po provedeném dokazování k závěru, že předmětná pohledávka není pohledávkou za majetkovou podstatou ve smyslu § 168 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) [nepatří do taxativního výčtu pohledávek obsaženého v tomto ustanovení], a vznikla až v době, kdy již uplynula propadná přihlašovací lhůta.
4. K odvolání žalobce Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 5. 11. 2019:
  - [1] Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu (první výrok).
  - [2] Uložil žalobci zaplatit žalovanému do 3 dnů od právní moci rozhodnutí na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 1 692,19 Kč (druhý výrok).
5. Odvolací soud – vycházejí z § 168 odst. 2 insolvenčního zákona a ze závěrů formulovaných v usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 31 Cdo 488/2009, uveřejněném pod číslem 146/2011 Sb. rozh. obč. [které je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu] – přitakal závěru insolvenčního soudu, výslovně zdůrazňuje, že nejde o pohledávku za majetkovou podstatou ve smyslu § 168 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, konkrétně otázky, zda předmětná pohledávka je pohledávkou za majetkovou podstatou dlužníka.
7. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (tedy, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř.) a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí změnil v tom duchu, že žalobě vyhověl, případně rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.
8. V mezích uplatněného dovolacího důvodu dovolatel argumentuje ve prospěch závěru, že jeho pohledávka z titulu náhrady nákladů řízení patří mezi pohledávky za majetkovou podstatou dlužníka, neboť vzešla ze soudního řízení, v němž dlužník spravoval majetkovou podstatu (v době zahájení řízení nebyl dosud ustanoven insolvenční správce).

9. Žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout pro nevymezení jeho přípustnosti, případně zamítnout, máje za to, že odvolací soud o věci rozhodl v souladu s ustálenou judikaturou.

III.

Přípustnost dovolání

č. 76

10. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

11. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., vypočtených v § 238 o. s. ř., a napadené rozhodnutí závisí na vyřešení dovolacím soudem neřešené právní otázky.

IV.

Důvodnost dovolání

12. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

13. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

14. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. Pro právní posouzení věci jsou rozhodná následující skutková zjištění (z nichž vyšly oba soudy):

[1] Dlužník (jako žalobce) se žalobou podanou u okresního soudu 25. 2. 2010 domáhal po žalobci (jako žalovaném) vydání myčky a zaplacení částky 436 879 Kč s příslušenstvím.

[2] Usnesením ze dne 3. 12. 2013 insolvenční soud (mimo jiné) zjistil úpadek dlužníka a insolvenčním správcem dlužníka ustanovil žalovaného.

[3] Rozsudkem ze dne 18. 11. 2015, č. j. 17 C 77/2011-339, okresní soud (poté, co žalobě vyhověl jen zčásti) uložil dlužníku zaplatit žalobci do 3 dnů od právní moci rozsudku na náhradě nákladů řízení částku 110 724 Kč.

[4] K odvolání dlužníka i žalobce Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 7. 9. 2016, č. j. 57 Co 139/2016-396 (poté, co potvrdil rozsudek okresního soudu v odvoláním napadeném rozsahu) uložil dlužníku zaplatit žalobci do 3 dnů od právní moci rozsudku na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 13 501 Kč.

[5] Usnesením ze dne 16. 12. 2016 prohlásil insolvenční soud konkurs na majetek dlužníka.

[6] Žalobce uplatnil pohledávku z titulu náhrady nákladů řízení (vzniklou po rozhodnutí o úpadku) vůči žalovanému a v souladu s výzvou insolvenčního soudu následně včas podal žalobu o určení pořadí pohledávky.

15. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona:

§ 40a

Na základě rozhodnutí a jiných exekučních titulů vzniklých v průběhu insolvenčního řízení proti insolvenčnímu správci pro pohledávky nebo jiná práva, která se týkají majetkové podstaty nebo která mají být uspokojena z majetkové podstaty, nelze vést výkon rozhodnutí na majetek insolvenčního správce; to neplatí, jde-li o pořádková opatření uložená insolvenčnímu správci v souvislosti s takovými řízeními, a o rozhodnutí, jimiž bylo insolvenčnímu správci uloženo nahradit náklady řízení, které způsobil svým zaviněním nebo které vznikly náhodou, která se mu přihodila.

§ 168

Pohledávky za majetkovou podstatou

...

(2) Pohledávkami za majetkovou podstatou, pokud vznikly po rozhodnutí o úpadku, jsou

...

b) náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty dlužníka,

...

(3) Není-li dále stanoveno jinak, pohledávky za majetkovou podstatou se uspokojí v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku.

§ 229

(1) Zákon stanoví v závislosti na průběhu řízení, způsobech řešení úpadku a vlastnictví majetku náležejícího do majetkové podstaty, kdo je ve vztahu k majetkové podstatě osobou s dispozičními oprávněními, případně komu přísluší právo nakládat s majetkovou podstatou ohledně části těchto oprávnění nebo pouze ohledně některých z nich.

...

(3) Nestanoví-li tento zákon jinak, je ve vztahu k majetkové podstatě osobou s dispozičními oprávněními

a) dlužník v době do rozhodnutí o úpadku,

b) dlužník v době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku,

c) insolvenční správce v době od prohlášení konkursu,

...

č. 76

§ 230

(1) Správou majetkové podstaty se rozumí zejména činnost, jakož i právní úkony a opatření z ní vyplývající, pokud směřuje k tomu, aby

...

d) byly vymoženy pohledávky dlužníka včetně plnění z neplatných a neúčinných právních úkonů.

...

16. V citované podobě, pro věc rozhodné, platila § 168 odst. 2, § 229 odst. 1 a § 230 odst. 1 insolvenčního zákona již v době zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka (17. 7. 2009), a později nedoznala změn. Ustanovení § 40a a § 229 odst. 3 insolvenčního zákona platí v citované podobě s účinností od 1. 1. 2014, po novele provedené zákonem č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů. Označenou novelou bylo vloženo do § 229 odst. 3 insolvenčního zákona (jako nové) výše citované písmeno b) a dosavadní písmena b) až d) byla označena jako písmena c) až e). Ze zvláštní části důvodové zprávy k vládnímu návrhu pozdějšího zákona č. 294/2013 Sb. [K bodům 126 až 130 (§ 229 a § 230)], který projednávala Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 6. volebním období (2010–2013) jako tisk č. 929/0, se nicméně podává, že tímto způsobem zákonodárce postavil najisto jen to, co soudní praxe pro dobu před 1. lednem 2014 dovozovala výkladem.

17. Otázkou, zda pohledávka z titulu náhrady nákladů řízení pravomocně přiznaná oprávněné osobě až po rozhodnutí o úpadku dlužníka náleží (může náležet) mezi pohledávky za majetkovou podstatou ve smyslu § 168 odst. 2 insolvenčního zákona, se Nejvyšší soud již zabýval (řešil ji) ve věci, v níž pohledávka z titulu náhrady nákladů řízení vzešla ze sporu zahájeného za účelem vymáhání pohledávky insolvenčního dlužníka insolvenčním správcem jeho majetkové podstaty proti osobě (domnělému dlužníku insolvenčního dlužníka), které byla náhrada nákladů řízení posléze přiznána. V usnesení ze dne 21. 12. 2017, sen. zn. 29 ICdo 7/2016, Nejvyšší soud na dané téma uzavřel (dovolává se judikatorních závěrů přijatých na obdobné téma k výkladu zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu

a vyrovnání, ve znění účinném do 31. 12. 2007), že vzešla-li taková pohledávka (mimo jiné) ze sporů, v nichž insolvenční správce „vymáhá“ pohledávky dlužníka za třetími osobami, jde o pohledávku za majetkovou podstatou.

č. 76

18. Insolvenční správce vystupuje v insolvenčním řízení jako zvláštní procesní subjekt [§ 9 písm. d) insolvenčního zákona], který je v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka, jehož úpadek byl řešen konkursem [§ 4 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona], ve vztahu k majetkové podstatě dlužníka osobou s dispozičními oprávněními (§ 229 odst. 3 písm. c), § 246 odst. 1 insolvenčního zákona). Zjednodušeně řečeno je správcem cizího majetku, konkrétně správcem majetku dlužníka nebo majetku ve vlastnictví jiných osob, na který se po dobu trvání účinků insolvenčního řízení pohlíží jako na dlužníkův majetek (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2016, sen. zn. 29 ICdo 49/2014, uveřejněný pod číslem 16/2018 Sb. rozh. obč.) Tam, kde na insolvenčního správce přešlo oprávnění nakládat s majetkovou podstatou (jako je tomu při řešení úpadku dlužníka konkursem), jedná insolvenční správce svým jménem na účet dlužníka (§ 40 odst. 1 insolvenčního zákona), přičemž k takovým jednáním patří i jeho úkony v incidenčních sporech, jakož i v dalších sporech, kterých se účastní místo dlužníka (§ 40 odst. 2 insolvenčního zákona) [srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 6. 2018, sp. zn. 29 Cdo 2772/2016, uveřejněný pod číslem 72/2019 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 72/2019“)].

19. Jelikož správou majetkové podstaty se rozumí též činnost směřující k vymožení pohledávky dlužníka za jeho dlužníkem [§ 230 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona], jsou náklady vzniklé insolvenčnímu správci v soudním sporu, který o takové pohledávce vede, po rozhodnutí o úpadku dlužníka náklady spojenými se správou majetkové podstaty dlužníka [§ 168 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona], včetně těch nákladů, k jejichž náhradě účastníku řízení jej soud zavázal výrokem rozhodnutí o nákladech řízení ve smyslu § 142 a násl. o. s. ř. [za současného předpokladu, že nešlo o rozhodnutí, jímž bylo insolvenčnímu správci uloženo nahradit náklady řízení, které způsobil svým zaviněním nebo které vznikly náhodou, která se mu přihodila (srov. § 40a část věty za středníkem insolvenčního zákona a opět i R 72/2019)].

20. Ustanovení § 168 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona pak pro účely pojmenování těch nákladů, jež ve spojení s § 230 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona lze považovat za náklady spojené se správou majetkové podstaty dlužníka, nerozlišuje mezi tím, zda vznikly činností insolvenčního správce nebo činností dlužníka; podstatné je, že vznikly činností osoby, která je (v rozhodné době byla) ve vztahu k majetkové podstatě osobou s dispozičními oprávněními (§ 229 odst. 3 insolvenčního zákona).

21. Jinak řečeno, nejde-li o některý z případů uvedených v § 40a části věty za středníkem insolvenčního zákona, je pohledávka vzniklá po rozhodnutí o úpadku dlužníka ve sporu, v němž osoba, která je ve vztahu k majetkové podstatě osobou

s dispozičními oprávněními (§ 229 odst. 3 insolvenčního zákona), vymáhá pohledávku dlužníka za jeho dlužníkem, tím, že soud tuto osobu zaváže k náhradě nákladů řízení, pohledávkou za majetkovou podstatou ve smyslu § 168 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona.

22. Právní posouzení věci soudy nižších stupňů tudíž není správné.

23. Jelikož dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout, Nejvyšší soud aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), v souladu s § 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř. změnil napadené rozhodnutí v tom duchu, že určil, že předmětná pohledávka je pohledávkou za majetkovou podstatou dlužníka.

č. 76

Č. 77

č. 77

Incidenční spory, Úschova, Pohledávka přednostní
§ 168 IZ, § 169 IZ, § 225 IZ, § 56a zákona č. 85/1996 Sb.

Tím, že insolvenční správce dlužníka (původního schovatele) získal zpět prostředky, které dlužník neoprávněně vyplatil třetí osobě z advokátní úschovy, se obnovila (měla obnovit) správa cizího majetku (vymožených prostředků) schovatelem pro složitele. Jsou-li tyto prostředky po jejich navrácení v majetkové podstatě rozpoznatelné (což by při řádné správě majetkové podstaty mělo platit), má osoba oprávněná žádat o vydání předmětu úschovy k dispozici vylučovací nárok podle ustanovení § 225 a násl. insolvenčního zákona.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2021, sen. zn. 29 ICdo 23/2019, ECLI:CZ:NS:2021:29.ICDO.23.2019.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 10. 2018.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Vrchní soud v Praze k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 1. 10. 2018 potvrdil rozsudek ze dne 11. 11. 2017, jímž Městský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) zamítl žalobu „s návrhem na určení“, že pohledávka žalobce (M. D. a. s.) na zaplacení částky 5 000 000 Kč s příslušenstvím je pohledávkou postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou dlužníka (Advokátní kancelář V. & P., s. r. o. v likvidaci), a rozhodl o nákladech řízení (první výrok) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

2. Odvolací soud (ve shodě se soudem insolvenčním) vyšel z toho, že:
[1] Dne 9. 3. 2009 uzavřeli dlužník a žalobce smlouvu o správě svěřených prostředků (dále jen „smlouva“), na jejímž základě žalobce (jako složitel) složil na dlužníkem stanovený zvláštní účet vedený u HVB Bank Czech Republic, a. s. (dále jen „zvláštní účet“), finanční prostředky ve výši 5 000 000 Kč, s tím, že mají být uvolněny „ve prospěch budoucího prodávajícího z titulu smlouvy o uzavření budoucí smlouvy kupní na nemovitost“.

[2] Předpokládaná kupní smlouva nebyla uzavřena a žalobce vyzval dlužníka k vrácení deponované částky.

[3] Dlužník převedl dne 18. 3. 2009 částku 5 000 000 Kč ze zvláštního účtu na „účet třetí osoby“ (J. S.).

[4] Po dohodě se žalobcem podal dlužník dne 18. 6. 2010 „proti třetí osobě“ u Okresního soudu v Českých Budějovicích žalobu o vydání bezdůvodného obohacení; věc byla vedena pod sp. zn. 25 C 210/2010.

[5] Dne 17. 6. 2010 bylo zahájeno insolvenční řízení na majetek dlužníka (na základě věřitelského insolvenčního návrhu z téhož dne). Insolvenční soud usnesením ze dne 28. 7. 2010 zjistil úpadek dlužníka, prohlásil konkurs na jeho majetek a insolvenčním správcem ustanovil JUDr. S. R.; usnesením ze dne 15. 9. 2010 insolvenční soud potvrdil usnesení schůze věřitelů o odvolání ustanoveného insolvenčního správce z funkce a novým insolvenčním správcem ustanovil žalovaného.

[6] Ve sporu o vydání bezdůvodného obohacení (sp. zn. 25 C 210/2010) pokračoval jako žalobce insolvenční správce dlužníka; „částka 5 000 000 Kč s příslušenstvím byla vymožena do majetkové podstaty dlužníka“.

[7] Žalobce (z opatrnosti) přihlásil do insolvenčního řízení dlužníka (příhláškou doručenou insolvenčnímu soudu dne 12. 7. 2010) pohledávku ve výši 5 000 000 Kč s příslušenstvím z titulu vrácení svěřených prostředků dle smlouvy.

[8] Usnesením ze dne 10. 4. 2017 insolvenční soud vyzval žalobce k podání žaloby podle § 203a zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), tj. k podání žaloby na určení pořadí pohledávky za dlužníkem ve výši 5 000 000 Kč; usnesením ze dne 30. 6. 2017 insolvenční soud výše zmíněné usnesení k námitkám žalobce potvrdil. Dne 28. 7. 2017 žalobce podal žalobu u insolvenčního soudu.

3. Na tomto základě odvolací soud předeslal, že v posuzované věci jde o to, zda „pohledávka žalobce (vzniklá před zahájením insolvenčního řízení) je pohledávkou postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, respektive, zda se žalobci na podkladě jeho právního titulu může dostat jiného a lepšího právního postavení než ostatním přihlášeným věřitelům“.

4. Dále odvolací soud zdůraznil, že pohledávku žalobce, byť vzniklou z protiprávního jednání dlužníka, nelze podřadit pod žádnou z pohledávek uvedených v § 169 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona; k taxativnosti výčtu pohledávek přitom poukázal na závěry formulované Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 30. 11. 2011, sen. zn. 29 NSČR 16/2011, uveřejněném pod číslem 54/2012 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 54/2012“).

5. Správným shledal i závěr insolvenčního soudu, podle něhož je advokátní úschova peněz podle § 56a zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, institutem správy cizího majetku (viz závěry formulované Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 20.

č. 77

6. 2012, sp. zn. 33 Cdo 4980/2010, a v rozsudku ze dne 14. 1. 2014, sp. zn. 28 Cdo 3382/2013). V této souvislosti dodal, že v případě, kdy advokát ukládá peníze klienta na zvláštní (samostatný) účet u banky, kde jsou odděleny od jeho vlastních prostředků, respektive prostředků třetích osob, a se svěřenými prostředky zásadně nemůže disponovat bez písemného souhlasu klienta, není advokátní úschova úschovou, jejímž sjednáním by docházelo k přechodu předmětu úschovy do majetkové podstaty dlužníka, ale závazkem, v jehož rámci mají být svěřené hodnoty zachovány jako oddělená část majetku klienta spravovaná advokátem.

6. Vycházejí z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 3. 8. 2015, sp. zn. 28 Cdo 975/2013, odvolací soud dále zdůraznil, že „v okamžiku, kdy došlo k vynětí sporných prostředků z režimu úschovy a ke smísení peněžních prostředků náležejících žalobci tím, že s nimi bylo nakládáno, byť bez pokynu složitele a v rozporu s účelem, pro nějž byly schovateli svěřeny, nepředstavuje předmět úschovy hodnotu, o níž by bylo v jakémkoli smyslu možné uvažovat jako o majetku složitele“. „Žalobci vzniká jen právo na náhradu škody tkvící ve zmenšení jeho majetku proti schovateli. Vymožením plnění z bezdůvodného obohacení (byť ušlého z advokátní úschovy) zpět do majetkové podstaty dlužníka tak nedošlo (nemohlo dojít) k obnovení původního stavu (k obnovení advokátní úschovy), čehož důsledkem by bylo to, že by šlo (opět) o prostředky žalobce (a nikoli majetkové podstaty dlužníka), neboť šlo o pravidelnou činnost žalovaného ve smyslu § 294 insolvenčního zákona a výtěžek z toho obdržení je regulérním příjmem majetkové podstaty určeným pro uspokojení (všech) věřitelů postupem podle § 296 a násl. insolvenčního zákona (a nikoli jen žalobce). Žalobce tedy nemá (a nemůže mít) jakékoli (přednostní) postavení k prostředkům, které insolvenční správce vymohl do majetkové podstaty dlužníka, než jaké k nim mají ostatní přihlášení věřitelé a jím uplatněný nárok nelze považovat ani za pohledávku za podstatou, ani za pohledávku jí na roveň postavenou. Ostatně žalobce správně uplatnil tentýž nárok (pohledávku) za dlužníkem přihláškou a tento nárok může být pravidelně uspokojován až podle rozvrhového usnesení přesně v duchu zásad insolvenčního řízení, podle nichž věřitelé, kteří mají podle insolvenčního zákona stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti [§ 5 písm. b) insolvenčního zákona]“.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, které má za přípustné podle § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), a to k řešení právních otázek dosud v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu

(podle jeho názoru) nezodpovězených, respektive které by měly být dovolacím soudem posouzeny jinak, a to, zda:

- a) Je pohledávka žalobce pohledávkou za majetkovou podstatou, respektive pohledávkou postavenou jí na roveň, s ohledem na mimořádná specifika pohledávky v porovnání s „klasickými“ pohledávkami?
- b) Jsou peněžní prostředky vymožené od třetí osoby na základě rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 11. 2011, č. j. 25 C 210/2010-349, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 8. 2012, č. j. 19 Co 1436/2012-475, „legitimní součástí majetkové podstaty nebo naopak její legitimní součástí nejsou a je namístě je vydat přímo žalobci v plném rozsahu“?
- c) Měl být odvolací soud vázán závěry vyslovenými Nejvyšším soudem v rozsudku č. j. 28 Cdo 975/2013-549, vydaném v řízení mezi žalovaným (v pozici strany žalující) a žalobcem (v pozici vedlejšího účastníka na straně žalující) proti třetí osobě jakožto neoprávněnému příjemci prostředků?
- d) Může být míra uspokojení pohledávky žalobce „legitimně diametrálně odlišná v závislosti na skutečnosti nastalé zcela mimo jakoukoli vinu, kontrolu a vůli žalobce, či spíše proti jeho vůli a při absenci jakéhokoliv jeho souhlasu, byť i konkludentního“?

8. Dovolatel popisuje skutkový stav věci a snáší argumenty ve prospěch závěru, podle něhož „vymožené“ prostředky žalovaný zahrnul do majetkové podstaty neoprávněně; jde o prostředky, které musí být žalobci vydány, a to v režimu, jakým se uspokojují pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, tedy kdykoli po úpadku a v plné výši. V tomto ohledu považuje vlastnické právo ke složeným peněžním prostředkům „za nepřerušené a dovolává se jeho nezadatelnosti, nezczizitelnosti, nepromlčitelnosti a nezrušitelnosti“. Soudům nižších stupňů vytýká „příliš formalistický přístup“, jehož důsledkem je poskytnutí právní ochrany osobě, která nerespektuje svůj platný závazek vůči žalobci v podobě vymožení prostředků pro žalobce a nikoli do majetkové podstaty; k tomu poukazuje na nálezy Ústavního soudu ze dne 22. 9. 2015, sp. zn. I. ÚS 4004/14, a ze dne 1. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 1024/15.

9. Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu změnil a žalobě zcela vyhověl, popřípadě aby rozhodnutí soudů nižších stupňů zrušil a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

10. Žalovaný považuje rozhodnutí odvolacího soudu za věcně správné a dovolání za nedůvodné. Přitom se ztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, podle něhož žalobci vzniklo právo (jen) na náhradu škody proti dlužníku (schovateli), na které nelze „nahlížet jako na pohledávku za majetkovou podstatou, případně pohledávku postavenou jí na roveň“.

11. Žalobce v reakci na vyjádření žalovaného dále doplňuje, že insolvenční zákon sice v § 168 a § 169 „výslovně nezmiňuje pohledávku na vrácení prostředků

svěřených klientem do správy svému advokátovi“, přesto ale vzhledem ke specifickým poměrům věci zastává názor, podle něhož by taková pohledávka měla být pohledávkou postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (a v tomto směru by měl soud odstranit stávající mezeru v zákoně).

č. 77

III.

Přípustnost dovolání

12. Dovolání žalobce není přípustné podle § 237 o. s. ř. k řešení právních otázek formulovaných dovolatele v bodech b) a d) shora, když na jejich řešení právní posouzení věci odvolacím soudem nespočívá. Předmětem řízení je totiž určení (případného) přednostního pořadí pohledávky, nikoli to, zda částka 5 000 000 Kč náleží do majetkové podstaty, popř. zda je pro rozsah jejího uspokojení významné, že vznikla proti vůli (či bez souhlasu) žalobce.

13. Dovolání žalobce je však přípustné (podle § 237 o. s. ř.) k řešení právní otázky, zda je pohledávka žalobce pohledávkou za majetkovou podstatou nebo pohledávkou postavenou na roveň pohledávce za majetkovou podstatou (§ 168 a § 169 insolvenčního zákona), ve spojení s otázkou „vázanosti“ odvolacího soudu rozsudkem Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 975/2013, dosud Nejvyšším soudem v daných skutkových souvislostech beze zbytku nezodpovězených.

IV.

Důvodnost dovolání

14. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

15. Podle § 56a zákona o advokacii (ve znění účinném do 31. 8. 2017), peníze, cenné papíry nebo jiný majetek přijatý advokátem do správy je advokát povinen uložit na zvláštní účet u banky nebo u jiné osoby oprávněné podle zvláštních právních předpisů k přijímání vkladů nebo ke správě cenných papírů anebo jiného majetku (odstavec 1). Klient je povinen uhradit advokátovi náklady se správou majetku uvedeného v odstavci 1 (odstavec 2). Smlouvu o správě majetku, kopie klientem předložených dokladů, plnou moc udělenou mu klientem, popřípadě další listiny vzniklé v souvislosti se správou majetku podle předchozích odstavců, uschovává advokát po dobu deseti let od ukončení správy (odstavec 3). Podrobnosti o povinnostech advokáta podle předchozích odstavců stanoví stanoviskový předpis (odstavec 4).

Podle § 168 insolvenčního zákona (ve znění účinném k datu podání přihlášky pohledávky – 12. 7. 2010) pohledávkami za majetkovou podstatou, pokud vznik-

ly po zahájení insolvenčního řízení nebo po vyhlášení moratoria, jsou a) náhrada hotových výdajů a odměna předběžného správce; to neplatí, byl-li předběžný správce ustanoven insolvenčním správcem, b) náhrada nutných výdajů a odměna likvidátora dlužníka jmenovaného soudem a správce podniku dlužníka za součinnost poskytnutou předběžnému správci nebo insolvenčnímu správci, c) náhrada nutných výdajů a odměna členů a náhradníků věřitelského výboru, d) náhrada zálohy na náklady insolvenčního řízení, jestliže ji v souladu s rozhodnutím insolvenčního soudu zaplatila jiná osoba než dlužník, e) pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria ze smluv podle § 122 odst. 2, f) pohledávky věřitelů z úvěrového financování (odstavec 1). Pohledávkami za majetkovou podstatou, pokud vznikly po rozhodnutí o úpadku, jsou a) hotové výdaje a odměna insolvenčního správce, b) náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty dlužníka, c) náhrada nutných výdajů a odměna likvidátora, osoby v postavení obdobném postavení likvidátora a odpovědného zástupce za činnost prováděnou po rozhodnutí o úpadku, d) náhrada hotových výdajů a odměna znalce ustanoveného insolvenčním soudem za účelem ocenění majetkové podstaty, e) daně, poplatky, cla, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění, f) pohledávky věřitelů ze smluv uzavřených osobou s dispozičními oprávněními, s výjimkou smluv uzavřených dlužníkem po schválení oddlužení, g) pohledávky věřitelů ze smluv, jejichž splnění osoba s dispozičními oprávněními povolila, jakož i ze smluv, které osoba s dispozičními oprávněními nevypověděla, h) pohledávky věřitelů odpovídající právu na vrácení plnění ze smluv, od nichž bylo odstoupeno nebo které osoba s dispozičními oprávněními vypověděla, i) náhrada hotových výdajů osob, které poskytly insolvenčnímu správci součinnost, j) další pohledávky, o nichž tak stanoví tento zákon (odstavec 2). Není-li dále stanoveno jinak, pohledávky za majetkovou podstatou se uspokojují v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku (odstavec 3).

Podle § 169 insolvenčního zákona (v témže znění) pohledávkami postavenými na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou jsou a) pracovněprávní pohledávky dlužníkových zaměstnanců, pokud zákon ohledně některých z nich nestanoví jinak, b) pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví, c) pohledávky státu – úřadů práce za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů, d) pohledávky účastníků z penzijního připojištění se státním příspěvkem, e) pohledávky věřitelů na výživném ze zákona, f) náhrada nákladů, které třetí osoby vynaložily na zhodnocení majetkové podstaty, mají-li z toho důvodu proti dlužníku pohledávku z bezdůvodného obohacení, g) pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria vyhlášeného před zahájením insolvenčního řízení ze smluv podle § 122 odst. 2, bylo-li insolvenční řízení zahájeno ve lhůtě 1 roku od zániku moratoria, h) další pohledávky, o kterých tak stanoví tento zákon (odstavec 1). Není-li dále stanoveno jinak, pohledávky

postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou se uspokojují v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku (odstavec 2).

16. Nejvyšší soud v prvé řadě předesílá, že judikatura Nejvyššího soudu je ustálena v závěrech, podle nichž:

č. 77

[1] Peněžní prostředky uložené na běžném účtu nejsou majetkem majitele účtu, nýbrž se jejich vkladem stávají majetkem banky, která běžný účet zřídila; oprávnění majitele účtu na výplatu zůstatku peněžních prostředků pak představuje toliko pohledávku majitele účtu za bankou (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2000, sp. zn. 21 Cdo 1774/99, uveřejněné pod číslem 4/2001 Sb. rozh. obč., rozsudek velkého senátu obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2004, sp. zn. 35 Odo 801/2002, uveřejněný pod číslem 50/2006 Sb. rozh. obč., rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3315/2012).

[2] Závěr o vlastnictví k penězům poukázaným na bankovní účet platí i v případě, že jde o účet advokátní úschovy, jelikož ani zde není myslitelné, aby byl v majetku banky vydělen určitý identifikovatelný obnos, k němuž by měl složitel přímé věcné právo (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 975/2013).

[3] Ukládá-li advokát peníze na zvláštní účet u banky, kde zůstávají separovány od jeho vlastních prostředků, respektive prostředků třetích osob, přičemž pro úschovu peněz každého jednotlivého klienta musí mít zřízení samostatný účet a se svěřenými prostředky zásadně nemůže disponovat bez písemného souhlasu klientova (viz článek 2 usnesení představenstva České advokátní komory č. 7/2004 Věstníku, o provádění úschov peněz, cených papírů nebo jiného majetku klienta advokátem, ve znění pozdějších předpisů), nezdá se být advokátní úschova, jak je upravena v současném právním řádu, svou povahou úschovou nepravidebnou, jejíž sjednání implikuje přechod předmětu úschovy do majetkové sféry schovatele, leč spíše závazkem, v jehož rámci mají být svěřené hodnoty zachovány jako oddělená část majetku klienta spravovaná advokátem. Advokátní úschova peněz ve smyslu § 56a zákona o advokacii je tak pojímána jako institut správy cizího majetku advokátem. Přestože peněžní prostředky deponované na účtu advokátní úschovy nemohou být (s ohledem na uvedené judikatorní teze) pokládány za vlastnictví klienta, lze na takto složené (uschované) peněžní prostředky (na advokátově účtu u banky) v určitých souvislostech pohlížet jako „na majetkovou hodnotu náležející klientovi“ (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 975/2013).

17. Přitom výše zmíněný rozsudek sp. zn. 28 Cdo 975/2013 Nejvyšší soud vydal v řízení, v němž se (tamní žalobce) A. v. o. s., jako insolvenční správce dlužníka A., s. r. o. v likvidaci (za účasti vedlejšího účastníka M. D. a. s.), domáhal vůči J. S. zaplacení částky 5 000 000 Kč s příslušenstvím. V něm formuloval a odů-

vodnil závěr, podle něhož „bylo-li bez právního důvodu plněno z účtu vedeného na jméno advokátní kanceláře jako schovatele na účet třetí osoby, je k vymáhání bezdůvodného obohacení aktivně věcně legitimován schovatel, zatímco složiteli může vzniknout právo na náhradu škody spočívající ve zmenšení jeho majetku proti schovateli, nikoliv právo na vydání bezdůvodného obohacení proti osobě, v jejíž prospěch byly svěřené prostředky schovatelem převedeny“.

18. Ke shora citovaným závěrům se Nejvyšší soud následně přihlásil např. v rozsudku ze dne 27. 6. 2019, sen. zn. 29 ICdo 87/2017. V něm dále dovodil, že peněžní prostředky složené klientem advokáta na účet, který je veden jako účet advokátní úschovy (respektive pohledávku vůči bance na vyplacení finančních prostředků z takového účtu), nelze bez dalšího považovat za majetek, jenž by v případě zjištění úpadku advokáta náležel do majetkové podstaty advokáta (dlužníka) ve smyslu § 206 insolvenčního zákona. V tomto smyslu (pro tento účel) jde o majetkovou hodnotu „náležející“ klientovi, kterou pro něj advokát pouze spravuje. Jestliže pak advokát na základě pokynu svého klienta převede peněžní prostředky uschované na takovém účtu ve prospěch třetí osoby (za účelem splnění klientova dluhu vůči této osobě), jde o činnost, kterou vykonal jako správce cizího majetku, nikoli o právní úkon (právní jednání), kterým by plnil vlastní dluh (peněžitý závazek) svému věřiteli. K tomu srov. též např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 3. 11. 2020, sp. zn. 29 Cdo 78/2016.

19. Konečně, otázkou povahy výčtu pohledávek za majetkovou podstatou (§ 168 insolvenčního zákona) a výčtu pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 insolvenčního zákona) se Nejvyšší soud zabýval již v (soudy nižších stupňů zmíněném) R 54/2012, a to s výsledkem, že jde o výčty taxativní. K tomuto závěru se následně přihlásil např. v důvodech rozsudku ze dne 31. 8. 2016, sen. zn. 29 NSČR 89/2014, uveřejněného pod číslem 17/2018 Sb. rozh. obč., v usnesení ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. 29 Cdo 3572/2019, a v rozsudku ze dne 30. 4. 2020, sen. zn. 29 ICdo 48/2020, uveřejněném pod číslem 109/2020 Sb. rozh. obč.

20. Od shora citované judikatury nemá Nejvyšší soud důvod se odchýlit ani v poměrech projednávané věci, tj. při posouzení povahy (pořadí) pohledávky žalobce za dlužníkem z titulu advokátní úschovy za stavu, kdy žalovaný (insolvenční správce dlužníka) „vymohl“ zpět částku, kterou původně dlužník neoprávněně vyplatil z advokátní úschovy ve prospěch třetí osoby.

21. Současně Nejvyšší soud nemá žádné pochybnosti o tom, že plnění vymožené od třetí osoby insolvenčním správcem není bezdůvodným obohacením majetkové podstaty; zmíněný závěr je totiž zjevným důsledkem rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 975/2013, podle něhož aktivní věcná legitimace k vrácení neoprávněně vyplacené částky z advokátní úschovy svědčí schovateli (rozuměj dlužníku, potažmo insolvenčnímu správci dlužníka) a nikoli složiteli (žalobci).

22. Jinak řečeno, tím, že schovatel (představovaný insolvenčním správcem dlužníka) získal zpět prostředky, které původní schovatel (dlužník) vyplatil neoprávněně třetí osobě, se v intencích závěrů plynoucích z posledně označeného rozsudku obnovila (měla obnovit) správa cizího majetku (oněch prostředků) schovatelem pro složitele (opačný úsudek odvolacího soudu správný není). Tato skutečnost však (vzhledem k taxativnosti výčtu obsaženého v § 169 insolvenčního zákona) nečiní ze složitele věřitele s pohledávkou postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Jde o situaci, jež má být řešena stejně, jako kdyby se advokátem uschované prostředky nacházely na zvláštním účtu u banky již v době zjištění úpadku dlužníka a prohlášení konkursu na jeho majetek. Jsou-li tyto prostředky po jejich navrácení v majetkové podstatě rozpoznatelné (což by při řádné správě majetkové podstaty mělo platit), má osoba oprávněná žádat o vydání předmětu úschovy (zde složitel) k dispozici (jak lze odvodit již z rozsudku Nejvyššího soudu sen. zn. 29 ICdo 87/2017) vylučovací nárok podle § 225 a násl. insolvenčního zákona (srov. dále např. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2019, sen. zn. 29 ICdo 76/2017).

23. Jelikož právní posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá a podle něhož není pohledávka žalobce ani pohledávkou za majetkovou podstatou (§ 168 insolvenčního zákona), ani pohledávkou postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 insolvenčního zákona), je správné, přičemž z obsahu spisu se nepodávají ani (jiné) vady řízení, které by mohly mít za následek nesprávné právní posouzení věci, Nejvyšší soud dovolání žalobce jako nedůvodné zamítl [§ 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř.].

INHALT

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 40** Die Idealkonkurrenz des Delikts der Herstellung und sonstigen Umgangs mit Kinderpornografie gemäß 192 Abs. 3, Alinea eins, StGB und der Kindesmissbrauch zur Herstellung von Pornografie gemäß § 193 Abs. 1, StGB ist nicht ausgeschlossen.
- Nr. 41** Für die Schlussfolgerung, dass es um eine vermisste Person im Sinne des § 211, Abs. 2, Buchst. a), StPO geht, ist nicht erforderlich, dass gemäß § 66 des BGB ein Urteil gefällt wird, laut dem das Gericht eine mündige Person als vermisst erklären kann, die ihren Wohnort verlassen hat, ohne eine Nachricht zu hinterlassen, wo sie sich befindet und unbekannt ist, wo sie sich aufhält. Es reicht aus, wenn die im Strafverfahren tätigen Behörden erfolglos nach solch einer Person gefahndet haben oder erfolglos versucht haben, seine Vernehmung durchzuführen und gleichzeitig festgestellt wurde, dass sie ihren Wohnort verlassen hat, ohne eine Nachricht zu hinterlassen, wo sie sich befindet und unbekannt ist, wo sie sich aufhält.
- Nr. 42** Die in § 209, Abs. 1 des Gesetzes über die internationale justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen (nachstehend nur noch „JZG“ genannt) zitierte 60-tägige Frist ist eine Ordnungs-, und mitnichten eine Präklusivfrist. Ihre Nichteinhaltung entbindet des ausübenden Staates nicht seiner Pflicht, über den im europäischen Haftbefehl enthaltenen Antrag zu entscheiden und ist auch kein Grund zur Freilassung der inhaftierten Person. Wenn das Gericht diese Frist nicht einhält, ist es gemäß § 209, Abs. 3, JZG verpflichtet, die entsprechende Instanz (Behörde) des fordernden Staates und Eurojust sowohl über diesen Umstand, als auch die Gründe zu informieren, derentwegen die Frist nicht eingehalten wurde.
- Nr. 43** Der gemäß § 95, Abs. 1, JZG getätigte Antrag des Staatsanwaltes braucht in der Regel der Person, die ins Ausland ausgeliefert werden soll, nicht in schriftlicher Form in deren Muttersprache oder in der Sprache vorgelegt werden, von der sie behauptet, dass sie sie beherrscht.
- Nr. 44** Täter der Straftat der Hinterziehung von Steuern, Abgaben und ähnlichen Pflichtzahlungen gemäß § 240, Abs. 1, StGB kann auch derjenige sein, der eine große Menge Zigaretten ohne Steuerbänderole in dem Haus aufbewahrt, in dem er sich aufhält, auch wenn er nicht dessen Eigentümer oder Eigentümer der Zigaretten ist. In solch einem Fall darf geschlussfolgert werden, dass der Täter die angeführten Zigaretten lagert und dass er Zahler der Verbrauchssteuer im Sinne des § 4, Abs. 1, Buchst. f) und § 9, Abs. 3, Buchst. e) von Gesetz Nr. 353/2003, Slg., Ges. über die Verbrauchssteuer, im Wortlaut späterer Vorschriften, ist, wobei er seine Pflicht unterlassen hat, diese Steuer durch Verwendung der Tabaksteuer-Bänderole gemäß § 114, Abs. 2 des Gesetzes über die Verbrauchssteuer und der Verordnung über Tabaksteuer-Bänderolen (nunmehr Verordnung Nr. 82/2019, Slg.) zu kennzeichnen.
- Nr. 45** I. Die Schlussfolgerung der Verübung von Straftaten der Verletzung von Rechten zu Schutzmarken und sonstigen Kennzeichnungen gemäß § 268 des StGB und die Verletzung von gewerblichen Schutzrechten gemäß § 269 des StGB je ist von der Feststellung abhängig, in welche immaterielle Schutzgegenstände der Täter eingegriffen hat, sowie von der Feststellung, durch welche nichtstrafrechtliche Rechtsregelungen

solche Rechte geschützt werden. Wenn es hierbei um sog. nationale Schutzmarken oder gewerbliche Muster geht, die beim nationalen Amt als gewerbliches Eigentum registriert sind, kommt die nationale Rechtsregelung (in der Tschechischen Republik Gesetz Nr. 207/2000, Slg., über den Schutz gewerblicher Muster, im Wortlaut späterer Vorschriften, bzw. Gesetz Nr. 441/2003, Slg., über Schutzmarken, im Wortlaut späterer Vorschriften) zur Anwendung; wenn es um EU-Schutzmarken oder (gewerbliche) Muster geht, die beim Amt der Europäischen Union für geistiges Eigentum (EUIPO) registriert sind, kommen die Normen des sekundären europäischen Rechts (beispielsweise die Verordnung (EU) des Rates Nr. 6/2002) zur Anwendung, wenn es um international registrierte Schutzmarken oder gewerbliche Muster geht, die in der Weltorganisation für geistiges Eigentum (WIPO) registriert sind, sind internationale Verträge ausschlaggebend (beispielsweise das Haager Abkommen über die Registrierung gewerblicher Muster).

II. In der Tatbeschreibung eines Urteils „in der Sache selbst“ (beispielsweise im Beschluss über die Einleitung der Strafverfolgung, im Klage- oder Urteilsbeschluss) müssen im Falle von Straftaten gemäß § 268 und § 269, StGB eindeutig die gewerblichen Rechte definiert werden, in die eingegriffen wurde und dies durch Anführung des Amtes, bei dem sie registriert sind, der Identifikationsnummer, des Subjekts, zu dessen Gunsten sie registriert wurden und ggf. mittels weiterer Angaben (z.B. das Registrierungsdatum) und dies zusammen mit der Konkretisierung der Form des Eingriffs (beispielsweise durch die Kennzeichnung des konkreten Gegenstands, durch den die angeführten konkreten gewerblichen Rechte verletzt wurden). Wenn es um eine umfangreiche Aufzählung einzelner gewerblicher Rechte ginge, welche den Ausspruchsteil des Urteils „in der Sache selbst“ unangemessen belasten würde, ist auch ein Verweis auf eine, in der Strafkarte enthaltene ausführliche Liste zulässig. Zur Wahrung des Rechts auf Verteidigung und einen gerechten Prozess muss der Beschuldigte Einsicht in eine derartige Liste gewährt werden und er muss Gelegenheit haben, sich gegen jeden einzelnen Posten zu verteidigen.

III. Der Irrtum des Täters darüber, ob es um eine geschützte Schutzmarke oder ein geschütztes gewerbliches Muster geht, also ein Irrtum über normative Merkmale der Tatbestände gemäß § 268 und § 269, StGB (siehe auch das Urteil unter Nr. 47/2011, Sbd. von Strafsentsch.) und über deren nichtstrafrechtliche Rechtsregelung, auf die das Strafgesetzbuch nicht verweist, wird entsprechend den Regeln über den Tatbestandsirrtum beurteilt (ähnlich siehe das Urteil unter Nr. 10/1977, Sbd. von Strafsentsch.).

IV. Der Geschädigte (§ 43 Abs. 1, StPO) oder dessen Beschäftigter können prinzipiell weder Sachverständiger, noch eine Fachstellungnahme abgebende Person, noch Fachberater sein und dies aufgrund ihrer Beziehung zur Sache, und daher auch wegen entsprechender Zweifel an ihrer Unbefangenheit.

Entscheidungen in Sachen des Bürgerlichen-, Handels - und Verwaltungsrechts

- Nr. 67** Soll in der Tschechischen Republik ein vom Gericht eines anderen Mitgliedstaates gemäß Artikel 36, Abs. 1, der Brüssel I-bis Verordnung erlassenes Urteil anerkannt werden, d.h., wenn dem entsprechenden Urteil die gleichen Wirkungen zuerkannt werden sollen, wie in dem Staat, in dem es erlassen wurde, muss der Verfahrensbeeteiligte, der sich auf die Anerkennung des Urteils vor einem tschechischen Gericht beruft, laut Artikel 37, Abs. der IBrüssel I-bis Verordnung neben der Ausfertigung des Urteils, das die erforderlichen Bedingungen zur Beglaubigung seiner Echtheit erfüllt, zudem eine laut Artikel 53 ausgestellte Bescheinigung vorlegen.
- Das Gericht eines anderen Mitgliedsstaates der Europäischen Union kann dann als zuständig laut Artikel 29, Abs. 3 der Brüssel I-bis Verordnung angesehen werden, wenn seine Zuständigkeit allein schon anhand der Umstände des Falles nicht in Zweifel gezogen werden kann, und dies deshalb, weil es dabei um keine Sache geht, in der im Sinne des Artikels 24 der Brüssel I-bis Verordnung die Gerichte eines anderen Mitgliedsstaates ausschließliche Zuständigkeit innehätten, das gegenständliche Gericht sich nicht selbst als unzuständig proklamiert hat und der Beklagte bereits nicht mehr den Mangel der Zuständigkeit im Sinne des Artikels 26, Abs. 1 der Brüssel I-bis Verordnung geltend machen kann oder wenn sich das gegenständliche Gericht per Entscheidung als zuständig erklärt hat, die laut der Legislative des Staates dieses Gerichts Rechtswirkungen hat.
- Zu Zwecken der Auslegung des Artikels 29, Abs. 1Brüssel I-bis Verordnung aus Sicht des Begriffes der Identität der Sache (*desselben Anspruchs*) in konkurrierenden Verfahren vor Gerichten verschiedener Mitgliedsstaaten der europäischen Union, die Schutzmarkenrechte der Europäischen Union zum Gegenstand haben, muss davon ausgegangen werden, dass der entsprechende Begriff mit einer konkreten Schutzmarke in dem Umfang verknüpft ist, in welchem die Wirkungen des im Verfahren erlassenen Urteils das Gebiet des gleichen Mitgliedsstaates betreffen.
- Nr. 68** Der amtliche Vermerk über die Anwendung von Zwangsmitteln, der gemäß § 57, Abs. 2 von Gesetz Nr. 273/2008, Slg. (im Wortlaut späterer Vorschriften) verzeichnet wurde, ist im Sinne des § 134 der ZPO eine öffentliche Urkunde.
- Nr. 69** Wenn der Insolvenzverwalter eines persönlichen Schuldners dem Pfandgläubiger eine Bescheinigung darüber ausgestellt hat, dass durch die Zahlung einer gesicherten Forderung in die Insolvenzmasse das auf Immobilien lastende, die Forderung sichernde Pfandrecht erloschen ist, und wenn das Erlöschen des Pfandrechts laut Gesetz Nr. 40/1964, Slg., Bürgerliches Gesetzbuch, in der bis zum do 31. 12. 2013 gültigen Fassung, beurteilt wird, kann der Pfandschuldiger erfolgreich durch eine beim Insolvenzverwalter eingereichte Klage die Bestimmung darüber erwirken, dass die Immobilien nicht durch Pfandrecht belastet sind; er hat jedoch nicht das Recht, die gerichtliche Ausstellung einer Bescheinigung über das Erlöschen des Pfandrechts zu verlangen.
- Wenn der Insolvenzverwalter eines persönlichen Schuldners dem Pfandgläubiger auf dessen Verlangen hin keine schriftliche Bescheinigung (Quittung) darüber ausstellt, dass er die gesicherten Forderung völlig oder teilweise in die Insolvenzmasse gezahlt hat und wenn die Erfüllung der Pflicht zur Ausstellung solch einer Bescheinigung laut Gesetz Nr. 40/1964, Slg., Bürgerliches Gesetzbuch, in der bis zum do 31. 12. 2013 gültigen Fassung beurteilt wird, kann der Pfandschuldiger die Ausgabe (Ausstellung) solch einer Bescheinigung erfolgreich durch eine am ordentlichen Gericht (Gerichtsstand) gegen den Insolvenzverwalter eingereichte Klage

erwirken, und dies ohne Rücksicht darauf, dass die Anweisung, der Insolvenzverwalter solle solch eine Bescheinigung (Quittung) ausstellen, vom Insolvenzgericht (bei der Ausübung seiner Aufsicht) verweigert wurde.

Das in die Insolvenzmasse eingetragene Pfandrecht eines persönlichen Schuldners zu Immobilien, die zur Absicherung der Forderungen des Pfandgläubigers dienen, erlischt in dem Augenblick, in dem der Pfandgläubiger die gesicherte Forderung in die Insolvenzmasse einzahlt. Wenn der Insolvenzverwalter den so bezahlten Betrag dem Pfandschuldner fälschlich zurückerstattet hat, bleiben die Wirkungen der Erlöschung des Pfandrechts gemäß § 170, Abs. 1, Buchst. a) des BGB dennoch bestehen und das Pfandrecht wird nicht erneut errichtet; solch eine Erfüllung des Insolvenzverwalters ist (bereits) eine Erfüllung ohne Rechtsgrund.

Nr. 70 Die Rechte und Pflichten aus einem nach dem 31. 12. 2013 abgeschlossenen Bürgschaftsvertrag halten sich an Gesetz Nr. 89/2012, Slg., des BGB, ohne Rücksicht darauf, ob sich die (gesicherte) Hauptverpflichtung nach diesem Gesetz oder bisherigen Rechtsvorschriften richtet.

Nr. 71 Die in § 2165 des BGB festgelegte Frist zur Geltendmachung von Mängelrechten, d.h. 24 Monate nach der Übernahme, beginnt nicht neu zu laufen, wenn die Behebung der mangelhaften Leistung durch Lieferung einer neuen, einwandfreien Sache (also durch Austausch der Sache) oder durch den Austausch eines Bestandteils der Sache vereinbart wurde. Die aus der Mängelhaftung hervorgehende gesetzliche Pflicht ist an die Verpflichtung des Verkäufers gebunden, zu gewährleisten, dass der Käufer die Sache für eine bestimmte Dauer (24 Monate) ohne Mängel benutzen kann; sie ist also nicht an die Sache selbst gebunden.

Nr. 72 Die erfolglose Verteidigung im Gerichtsstreit um den Zugang des Klägers zu seiner Immobilie über das Grundstück des Beklagten ist an und für sich noch kein unrechtmäßiger Eingriff in die Persönlichkeitsrechte des Klägers. Den üblichen Charakter eines nachbarlichen Streits auf zivilrechtlichem Niveau überschreitet und einen Eingriff in die Rechte des Klägers auf Privatsphäre und Würde wäre die Handlung des Beklagten, der nach Beendigung des Streites die vollstreckbare gerichtlichen Entscheidung über die Errichtung (der Dienstbarkeit) des Wegerechts auf eine Weise ignoriert, derentwegen er rechtskräftig von einem Strafgericht aufgrund des Vorgehens eines unberechtigten Eingriffs in die Rechte zu einem Haus, zu einer Wohnung oder einem Gewerberaum (§ 208, Abs. 2 des Strafgesetzbuches) verurteilt worden ist.

Nr. 73 Jeder Presseartikel, der die persönlichen Rechte von Personen betrifft, über die er auf unangemessene und unerlaubte Weise informiert, stellt in der Regel einen selbstständigen Eingriff dar, der durch einen selbstständigen Betrag zu entschädigen ist; die Verjährungsfrist zur Geltendmachung immaterieller Schadenersatzansprüche beginnt ab dem Augenblick zu laufen, in dem der Eingriff Schaden hervorruft. Wenn jedoch eine gewisse Gruppe von Artikeln die gleiche oder ähnliche Information enthält, bzw. sich in verschiedenen Varianten zu diesem gemeinsamen Thema äußert, dann bildet sie in ihrem Resultat einen einheitlichen Schaden und erhöht so deren negative Qualität auf das Niveau einer Gesamtwirkung, ohne dass es recht gut möglich wäre, zu bestimmen, welcher Teil des Gesamtschadens von diesem oder jenem Artikel verursacht wurde; der Beginn der Verjährungsfrist wickelt sich daher erst ab der Beendigung solch einer Gesamtwirkung ab.

Liegt zwischen den Artikeln, die über ein ähnliches Thema referieren, ein längeres Zeitintervall, sodass der nachfolgende Artikel als Neuaufnahme der negativen Wirkung angesehen werden darf und mitnichten nur als anknüpfende Erweiterung

des vorangegangenen Eingriffs, geht es um separate Eingriffe mit entsprechenden rechtlichen Folgen auf den Lauf der Verjährungsfrist. Wenn das mediale Subjekt seine Tätigkeit auch nach der Klageerhebung fortsetzt, erhebt es die Intensität seiner Wirkung auf ein höheres Niveau, von diesem Augenblick an kann der von ihm verursachte Schaden als separater Anspruch angesehen werden, auch wenn eine derartige Tätigkeit an vorangegangenen Eingriffe anknüpfte. Wenn es darin auch dann fortfahren sollte, nachdem ihm durch ein rechtskräftiges Urteil auferlegt worden ist, sich dieser unberechtigten Eingriffe zu enthalten bzw. wenn ihm die Pflicht auferlegt wurde, für diese eine angemessene Entschädigung zu leisten, dann gewinnt seine Tätigkeit wiederum einen selbstständigen Charakter, der noch dadurch unterstrichen wird, dass es eine Gerichtsentscheidung bewusst ignoriert hat, was wiederum entsprechende rechtliche Folgen (z.B. auch Vollstreckungsfolgen) nach sich zieht. Diese stufenweise Verletzung von Persönlichkeitsrechten spiegelt sich dann auch in der Schadenersatzhöhe wieder.

- Nr. 74** Wenn eine Autobahn-Leitplanke vor ihrer Beschädigung vollauf funktionstüchtig war, dann gelten die Kosten für ihre Reparatur durch Austausch der beschädigten gegen neue Teile zweckmäßig aufgebracht und stellen daher den tatsächlichen Schaden dar.
- Nr. 75** Zu Zwecken des § 14, Abs. 2 von Gesetz Nr. 82/1998, Slg. (im Wortlaut späterer Vorschriften) ist der Begriff „úřad“ (Behörde, Amt) im Sinne des in § 6, Abs. 1 dieses Gesetzes eingeführten legislativen Kürzels auszulegen. Die Wirkungen der einstweiligen Geltendmachung eines Anspruchs kann daher nur die Geltendmachung des Anspruchs beim Ministerium oder bei einer anderen zentralen Behörde der Staatsverwaltung hervorgerufen.
- Nr. 76** Sofern es nicht um einige der in § 40a, Satzteil nach dem Semikolon des Insolvenzgesetzes angeführten Fälle geht, dann ist die Forderung, die nach der Entscheidung über die Insolvenz des Schuldners in einem Streit entstanden ist, in dem die Person, die in der Beziehung zur Vermögensmasse eine Person mit Verfügungsrechten (Verfügungsmacht) ist (§ 229, Abs. 3 des Insolvenzgesetzes) dadurch eine Forderung des Schuldners gegenüber dessen Schuldner betreibt, indem das Gericht diese Person zum Ersatz der Verfahrenskosten verpflichtet, eine Forderung im Sinne der Bestimmung des § 168, Abs. 2 Buchst. b/ des Insolvenzgesetzes.
- Nr. 77** Indem der Insolvenzverwalter des Schuldners (ursprünglichen Verwahrers) die Mittel zurückerhalten hat, die der Schuldner unberechtigterweise Drittpersonen aus der Anwaltsverwahrung ausgezahlt hat, wird die Verwaltung fremden Vermögens (der beigetriebenen Mittel) des Verwahrers gegenüber dem Hinterleger wiederhergestellt (sollte wiederhergestellt werden werden). Sofern diese Mittel nach ihrer Rückführung in die Vermögensmasse erkennbar sind (was bei einer ordentlich Verwaltung der Vermögensmasse gelten sollte), dann steht der Person, die berechtigt ist, die Herausgabe des Verwahrungsgegenstands zu verlangen, der Ausschlussanspruch gemäß der Bestimmung des § 225 ff. des Insolvenzgesetzes zur Verfügung.

CONTENTS

Resolutions in Criminal Law Cases

- No. 40** The single-action concurrence of the misdemeanours of producing and otherwise disposing of child pornography under the first alinea of Section 192(3) of the Penal Code and the abuse of a child for the production of pornography under Section 193(1) of the Penal Code is not excluded.
- No. 41** The conclusion that a person is missing within the meaning of Section 211(2)(a) of the Code of Criminal Procedure does not require the award of a decision pursuant to Section 66 of the Civil Code, according to which the court may declare as missing an able person who left their residence without notifying anyone and without anyone knowing their whereabouts. It is sufficient if bodies active in criminal proceedings unsuccessfully searched for or vainly attempted to interview such person and, concurrently, it was ascertained that the person had left their residence without notifying anyone and without anyone knowing of their whereabouts.
- No. 42** The deadline of 60 days indicated in Section 209(1) of the Act on International Judicial Cooperation in Criminal Matters is a directive, not a preclusive time period. The non-observance thereof is not associated with the extinction of the obligation of the executing state to decide on the request contained in the European arrest warrant and as such, it does not constitute grounds for the release of an arrested person from preliminary custody. Should the court fail to observe the deadline, the court shall inform the competent body of the requesting state and Eurojust of this fact, as well as of the reasons for not meeting the deadline pursuant to Section 209(3) of the Act on International Judicial Cooperation in Criminal Matters.
- No. 43** As a rule, a public prosecutor's motion made pursuant to Section 95(1) of the Act on International Judicial Cooperation in Criminal Matters need not be translated to a person, who is to be handed over to a foreign country, in writing and into the person's native language or a language, which the person claims to speak.
- No. 44** An offender of the crime of evading taxes, fees and other similar statutory payments pursuant to Section 240(1) of the Penal Code may likewise be someone who has hidden a larger quantity of tax-stamped cigarettes in a house where they are dwelling even if they are neither the owner of the house nor of the cigarettes. In such a case a conclusion may be made that the offender has been storing the indicated cigarettes and that they are a consumer tax payer within the meaning of Section 4(1)(f) and Section 9(3)(e) of Act No. 353/2003 Coll., on Consumer Taxes, as amended, whereas the offender failed to meet their obligation to pay the tax by using the tobacco tax stamp in accordance with Section 114(2) of the Consumer Tax Act and the Tobacco Tax Stamp Decree (presently Decree No. 82/2019 Coll.).
- No. 45** I. A conclusion on the commission of the criminal offence of the infringement of rights to a trademark and other designations pursuant to Section 268 of the Penal Code and of the violation of protected industrial rights under Section 269 of the Penal Code is conditioned by the finding what intangible subjects of protection did the offender infringe and by determining what non-criminal legal regulation protects such rights. As regards the so-called national trademarks or industrial designs regi-

stered with the national industrial property office, the national legal regulation shall apply (in the Czech Republic it is namely Act No. 207/2000 Coll., on Industrial Design Protection, as amended, respectively Act No. 441/2003 Coll., on Trademarks, as amended), as regards EU trademarks or (industrial) designs registered with the European Union Intellectual Property Office (EUIPO), secondary European law norms shall apply (e.g. Council Regulation (EC) No. 6/2002), as regards internationally registered trademarks or industrial designs registered with the World Intellectual Property Organization (WIPO), international agreements shall be decisive (e.g. the Hague Agreement Concerning the International Registration of Industrial Designs).

II. In the case of criminal offences pursuant to Section 268 and 269 of the Penal Code, the description of the act in the decision on the merits (e.g. a resolution on the initiation of criminal prosecution, accusation, or judgment) shall unambiguously identify the infringed industrial rights, in particular, by indicating the competent office with which the industrial rights are registered, the identification number, the entity in whose favour the industrial rights are registered and/or other information (e.g. registration date) along with a specification of the manner of infringement (e.g. by designating the concrete subject whereby the said industrial rights were infringed). If there is a comprehensive list of individual industrial rights that would incommensurately encumber the verdict part of the decision on the merits, identification by means of a summarised description with reference to a detailed list contained in the criminal file is permissible. To preserve the right to defence and the right to due process, the accused shall be familiarised with such list and shall be allowed to contest individual items thereof.

III. The offender's error as to whether a protected trademark or a protected industrial design are involved, i.e. an error with respect to the normative characteristics of the bodies of the crime stipulated in Sections 268 and 269 of the Penal Code (see also Resolution awarded under No. 47/2011 Coll., Collection of Court Resolutions and Opinions) and their non-criminal legal regulation, to which the Penal Code does not refer to, shall be adjudged according to the rules on error on fact (accordingly see Resolution awarded under No. 10/1977 Coll., Collection of Court Resolutions and Opinions).

IV. The aggrieved party (Section 43(1) of the Code of Criminal Procedure) or their employee, in principle, cannot be an expert, a person providing an expert statement or an expert consultant due to their relationship to the case and thus, the existence of doubts regarding their nonbias.

Resolutions in Civil Law, Business Law and Administration Law Cases

No. 67 When a judgment issued by a court of another member state is to be recognised in the Czech Republic in accordance with Article 36(1) of the Brussels I bis Regulation, i.e. if the relevant judgment is to be recognised as having the same effects as on the territory of the state where it was awarded, the party seeking the recognition of the judgment in proceedings held before a Czech court shall, pursuant to Article 37(1) of the Brussels I bis Regulation, present a copy of the judgment which satisfies the conditions necessary to establish its authenticity along with a certificate issued pursuant to Article 53 thereof.

The court of another EU member state may be considered as exercising jurisdiction in accordance with Article 29(3) of the Brussels I bis Regulation when, based on the circumstances of the case, the jurisdiction of the court cannot be disputed because the case does not involve a matter with respect to which courts of another member state would have exclusive jurisdiction within the meaning of Article 24 of the Brussels I bis Regulation, the subject court did not declare itself as not having jurisdiction, and the defendant cannot object to the insufficient jurisdiction of the subject court due to being a party to proceedings within the meaning of Article 26(1) of the Brussels I bis Regulation, or the subject court declared itself as having jurisdiction by way of a judgment, which has legal effects according to the law of the state of the subject court.

For the purpose of interpretation of Article 29(1) of the Brussels I bis Regulation, the term of the same cause of action in competing proceedings brought before courts of different EU member states, the subject of which are rights arising from EU trademarks, it is necessary to start from the fact that the given term is associated with a specific trademark in the scope, in which the effects of the judgments awarded in such proceedings would impact the territory of the same member state.

No. 68 An official record on the use of a coercive means drawn up by proceeding according to Section 57(2) of Act No. 273/2008 Coll. (as amended), is a public document within the meaning of Section 134 of the Civil Procedure Code.

No. 69 Where the trustee of the bankruptcy estate of a physical debtor does not issue a certificate to a lien debtor confirming that lien to real property used for securing a claim became extinct upon the settlement of the secured claim, and if the extinction of the lien is assessed according to Act No. 40/1964 Coll., the Civil Code, in the wording effective until 31 December 2013, the lien debtor may, through an action lodged against the bankruptcy trustee, successfully demand the determination that the real property is not encumbered by lien, whereas the debtor shall not have the right to demand the issue of a certificate on the extinction of the lien in court.

If the trustee of the bankruptcy estate of the physical debtor does not issue a written certificate (*quietus*) to the lien debtor upon their request confirming that the lien debtor settled the secured claim in full or in part to the bankruptcy estate, and when the fulfilment of the obligation to issue the certificate is assessed in accordance with Act No. 40/1964 Coll., the Civil Code, in the wording effective until 31 December 2013, the lien debtor may, through an action lodged against the bankruptcy trustee with a general court, successfully demand the issue (drawing up) of such certificate, regardless of the fact that the bankruptcy court (while performing the supervisory activity) refused to instruct the bankruptcy trustee to issue the certificate (*quietus*).

The lien to real property included in the list of the physical debtor's bankruptcy estate, which is used to secure the lien debtor's lien, becomes extinct at the moment when the lien debtor settles the secured claim to the bankruptcy estate. When the bankruptcy trustee incorrectly returns the amount settled in this manner to the lien debtor, the effects of the extinction of the lien under Section 170(1)(a) of the Civil Code do not subside as a result thereof and the lien is not renewed; such fulfilment on the part of the bankruptcy trustee (already) constitutes fulfilment without legal grounds.

No. 70 The rights and obligations arising from an agreement on guarantee concluded after 31 December 2013 shall be governed by Act No. 89/2012 Coll., the Civil Code, regardless of whether the main (secured) liability is governed by the Civil Code or by current legal regulations.

No. 71 The time period for exercising the right from a defect set forth in Section 2165 of the Civil Code, i.e. the period of 24 months from acceptance, shall not re-commence if defective performance is remedied by delivering a new thing free of defects (by replacing a thing) or by replacing a component of a thing. The statutory duty arising from defective performance is bound to the obligation of the seller to ensure that the buyer may use the thing free of defects for a certain time period (24 months); it is not bound to the thing.

No. 72 Unsuccessful defence in a court dispute concerning the plaintiff's passage to real property over the defendant's land does not constitute the unlawful infringement of the plaintiff's personal right. It already exceeds the common character of a neighbourly disagreement at the level of civil law and the plaintiff's right to privacy and dignity is infringed by the actions of the defendant who, after the closure of the dispute failed to respect the effective decision of the court establishing easement of way, for which the defendant was finally sentenced by a criminal court for the misdemeanour of unlawful infringement of the right to a house, flat or other non-residential premises (Section 208(2) of the Penal Code).

No. 73 Every article in the press concerning the personal rights of persons about whom the article informs in an incommensurate and unpermitted manner represents, as a rule, separate infringement which is compensable by a separate amount; the period of limitation for filing a claim for the compensation of non-material injury commences not earlier than at the moment when the infringement inflicts an injury. However, where a certain group of articles communicates the same or similar information, respectively comments, with different variations, a common topic, as a result thereof, it creates a uniform injury and increases its negative quality to a compact action without the possibility of determining what part of the injury as a whole was caused by a certain article, whereas the commencement of the period of limitation starts from the end of such compact action.

If there is a longer time interval between articles referring about a similar topic, due to which the subsequent article needs to be considered as the renewal of a negative action and not as a continuing extension of a previous infringement, the same involves two separate infringements with a corresponding legal impact on the course of the period of limitation. Where a media entity continues in its activity also after the filing of a complaint, it shifts the intensity of its action to a higher level and from this moment, the injury caused by such medial entity may be considered a separate claim even if the activity was time related to the previous infringements. If the media entity continued in its action after having been ordered by a final decision to refrain from unlawful infringement or obligated to provide reasonable satisfaction for the

same, the action of the media entity once again acquires a separate character underlined by the fact that the media entity deliberately fails to respect a court decision, which has corresponding legal (e.g. also distraint) consequences. Such graduated violation of personal rights shall reflect itself in the compensation amount.

- No. 74** Where motorway crash barriers were fully functional prior to their damage, the costs expended on their repair by replacing damaged components with new ones are expended purposefully and thus, they represent actual damage.
- No. 75** For the purposes of Section 14(2) of Act No. 82/1998 Coll. (as amended), the term "authority" should be interpreted within the meaning of the legislative abbreviation introduced in Section 6(1) thereof. Therefore, the effects of the preliminary filing of a claim may be induced only by filing a claim with a ministry or another central state administration body.
- No. 76** If none of the cases indicated in the clause after the semicolon of Section 40a of the Insolvency Act are involved, a claim arising after the award of a decision on the debtor's bankruptcy in a dispute, in which a person who has disposition authority in relation to the bankruptcy estate (Section 229(3) of the Insolvency Act) demands a debtor's claim from the debtor's debtor by having the court impose an obligation upon such person to compensate the cost of the proceedings, is a claim towards the bankruptcy estate within the meaning of the provision of Section 168(2)(b) of the Insolvency Act.
- No. 77** When the insolvency trustee of a debtor (original escrow agent) reacquired the means unlawfully paid out by the debtor to a third party from lawyer's custody, the management of another person's assets (reacquired means) by the escrow agent for the depositor is renewed (should be renewed) thereby. If these returned means are recognisable in the bankruptcy estate (and this should apply for proper bankruptcy estate management), the person authorised to demand the release of the subject of custody has at their disposal a claim for exemption pursuant to the provision of Section 225 et seq. of the Insolvency Act.

Tisk a distribuci zajišťuje Wolters Kluwer ČR, a. s., U Nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3.
Ročně vycházejí sešity 1–10 a sešit rejstříků.
Cena základního předplatného je 2 065 Kč bez DPH.

Odpovědná redaktorka:
e-mail:
Administrace předplatného:

PhDr. Mgr. Marie Novotná, tel. 246 040 417, 603 826 881,
marie.novotna@wolterskluwer.com

Wolters Kluwer ČR, a. s.,
U Nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3

Zákaznická linka:

tel. 246 040 400, 246 040 401
e-mail: zakaznicke@wolterskluwer.com

Distribuce:

CASUS direct mail, a. s.,
Žilinská 5/2773, 141 00 Praha 4

Tisk:

Serifá, s. r. o.

Archiv časopisu
je v systému ASPI.

Vytištěno na 100% recyklovaném
papíru se značkou Eco-label EU